ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926
3 NSVEMBRE 1926
On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 197 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԱՆՏՈՒՆ, ՅՈՒՐՏԷՆ ԴՈՂԱՀԱՐ, ՁԵՋԻ ԿԸ ՆԱՅԻՆ ՇԻՐԱԿԻ ԱՆՀԱՄԱՐ ԴԺԲԱԽՏՆԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՆՁԵՐԸ ԲԱՒԱԿԱՆ ՉԵՆ

Ադէմին առաջին տպաւորութեան տակ, զանազան ձեռնարկներ եղան եւ գումարներ հեռագրուեցան Երեւան, անհատներու կողմէ: Բարեգործականը եւ երկու մեծահարուստներ դրկած են 1,040,000 ֆրանքի գումար մը: Իսկ ժողովրդային հանգանակութիւնը նոր ձեւ պիտի առնէ տակաւին: Դժբախտաբար Հանգանակիչ Յանձնաժողովը այնպիսի եղանակով մը կազմուեր է, որ ընդունակութիւն չունի համաժողովրդական շարժում ստեղծելու: Տակաւին ուշ չէ այդ սխալը դարմանելու համար, կը բաւէ որ Յանձնաժողովը կարենայ թօթափել կարգ մը նախապաշարումներ, եւ վարժուի սալօններէն, գրասենեակներէն կամ ժամուն բակէն դուրս նայիլ:

Բայց այս չէր մեր ըսելիքը:

Ողեւորութեան կանչերը եւ երեք - չորս հարիւր հոգինոց ժողովները չեն կրնար համապատասխանել կացութեան: Անհրաժեշտ է հզօր եւ լայն ճիգ մը, եւ եթէ կ'ուզէք՝ աստիճան մը ալ գիտական աշխատանք:

Ամէնէն առաջ, Յանձնաժողովը կամ նման մարմինները պէտք է աչքի առջեւ ունենան կարգախօս մը, անոր համեմատ շարժում ստեղծելու համար: Պէտք է ուշադրութեան յանձնել անմիջական պահանջները, յատուկ «Օր»եր նշանակել, ստիպողութեան կարգով: Առեն Պոլսոյ մէջ ունէինք «Սերմնցուի Ամիս», «Հագուստի Ամիս» եւլն.: Ժողովուրդը պիտի գիտնայ թէ ո'ր պահանջին համար ի՛նչքան ճիգ պէտք է թափել: Եւ դեռ հայրենակիցներ ալ կան որ հագուստ - կապուտով կ'ուզեն օգնել:

*Ուրիշ կէտ մը, — Չի բաւեր որ Բժշկ. Միութիւնը, կարմիր Խաչը կամ Աղքատախնամը ժողովներ գումարեն կամ պատրաստ գումար մը յանձնեն: Անհրաժեշտ է կազմել բժիշկներու եւ դեղագործներու խումբ մը եւ անմիջապէս ճամբայ հանել դէպի Շիրակ, դեղերու եւ գործիքներու մթերքով մը: Մենք ալ գիտենք որ տեղին վրայ կան այդ գործերը կատարող տարրեր, բայց պահանջը անսահման է եւ ո'ր եւ է թերացում կամ պակաս՝ զոհերու հետ կապուած: Ահաւասիկ Թանկագին պատեհութիւն մը ժողովուրդին մօտենալու, անոր ծոցին մէջ գործելու: Աղէտը մասնաւոր պարտականութիւններ կը դնէ այն հայ բժիշկներուն վրայ, որոնք միայն շարժանկարի մէջ տեսած են Հայաստանը, եւ պարբերաբար կը հառաչեն անոր համար: Օրուան հեռագիրներէն կ'իմանանք որ Ամերիկեան Նպաստամատոյցին պաշտօնեաները գլուխ գլուխ կը թափառին, փլատակներէն մարդիկ ազատելու համար: Այս պարագան իսկ արժանի է լուրջ խորհրդածութեան: Հայաստան միշտ կը գտնուի մասնագէտներու եւ անոնց կարգին՝ բժիշկներու եւ դեղագործներու պակասէն: Այնտեղ համրանքով գիտնականներ կան, եւ ի՛նչքան տենդագին աշխատանք կատարեն, չեն կրնար հասնիլ բոլոր պէտքերուն: Լայն ասպարէզ կայ նաեւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Ֆրանսիայի հայ գաղթականության ներկայացուցիչ Ա. Ֆ. Ավետիսյանի զեկուցումը Փարիզի հայ գաղութի ընդհանուր ժողովում

Ֆրանսիայի հայ գաղթականության ներկայացուցիչ Ա. Ֆ. Ավետիսյանը Փարիզի հայ գաղութի ընդհանուր ժողովում զեկուցում է կարդացել հայկական հարցի և մեր աշխատանքի մասին։

Զեկուցողը նախ անդրադարձել է հայկական հարցի ներկա վիճակին։ Ներկայումս հայկական հարցը ոչ միայն չի լուծվել, այլև ավելի է բարդացել։ Ֆրանսիայի հայ գաղթականության ներկայացուցիչը նշել է, որ հայկական հարցի լուծման ուղիները ներկայումս ավելի մեծ չափով են կախված Ռուսաստանի ներքին վիճակից, քան Անտանտի դիվանագիտության ծրագրերից։ Ռուսաստանի ներքին վիճակի ազդեցությունը հայկական հարցի վրա ավելի զգալի է դարձել Ռուսաստանում բոլշևիկների իշխանության գալուց հետո։ Ռուսաստանի ներքին վիճակի ազդեցությունը հայկական հարցի վրա ավելի զգալի է դարձել Ռուսաստանում բոլշևիկների իշխանության գալուց հետո։ Ռուսաստանի ներքին վիճակի ազդեցությունը հայկական հարցի վրա ավելի զգալի է դարձել Ռուսաստանում բոլշևիկների իշխանության գալուց հետո։

Զեկուցողը նշել է, որ Անտանտի դիվանագիտությունը հայկական հարցի լուծման ուղիները տեսնում էր Ռուսաստանի ներքին վիճակի վրա ազդելու մեջ։ Անտանտի դիվանագիտությունը հայկական հարցի լուծման ուղիները տեսնում էր Ռուսաստանի ներքին վիճակի վրա ազդելու մեջ։ Անտանտի դիվանագիտությունը հայկական հարցի լուծման ուղիները տեսնում էր Ռուսաստանի ներքին վիճակի վրա ազդելու մեջ

կիրը եւ իրենց լեզուն կը խօսին, ինչպէս է սպասել որ անոնք խօսին, մանաւանդ երբ չուտով իրենց կանխիկ պահքը որպէս եղբայրական նուէր կը ղրկեն։

Այս մեծ ծրագիրները զուտ գաղափարախօսութիւն են։ Ամէնէն առաջ կարելի չէ երեւակայել հոգեւոր, բարոյական եւ ընկերային յառաջդիմութիւն՝ առանց նիւթական նուազագոյն բարեկեցութեան։ Ասոր համար մեծ գրամագլուխներ, մասնագէտներ եւ կազմածներ պէտք են։ Միայն արտառոցն է որ ի վիճակի է ղրկել հայթայթելու նոր Թուրքիոյ, որովհետեւ ոչինչէն կարելի չէ բան մը ստեղծել։ Սակայն եղականօրէն նեղ եւ կասկածամիտ ազգայնականութիւն մը կարծես մասնաւորաբար կ'աշխատի հեռացնել ոչ միայն որեւէ միջամտութիւն, այլեւ օտար աշխատակցութիւն։

Քէմալական քաղաքականութեան ցնորամիտ բնոյթը հասկնալու, ծրագիրներու եւ մէջազգային անհամեմատութիւնը ըմբռնելու համար բաւական է ենթադրել այցելել Ա՛յս քաղաքն է որ կը յուսան օր մը մեծ քաղաքի վերածել։ Ինչ առեղծուածային երազանք։

Ենիլբի ունի 25-30,000 բնակիչ։— ամայի հովիտի մը մէջ հիւղակներու եւ խրճիթներու մէջ մը։ Ծուռումուռ փողոցներ, ցեղուած հիւղերով եւ խանութներով, պզտիկ ադատ քառուղիներ, որոնք կը նմանին խափչիկ հիւղերու կեդրոնական հրապարակներուն։ Մարդիկ, շաբաթ ճչելէ ցրուղի ամէնէն խեղճ հնդիւններու գիւղերը ասկէ գէշ կէս կ'օգտուին։ Քարպիկները հարստութենէն կը դիմեն։ Վաճառականները հաճոյքներով կը շուայտանան։ Պղնձանդները, անկեղծները մեծ բարենպաստութիւններ կը գործադրեն, առանց մատանջուելու բնութեան օրէնքներէն։ «Բարենորոգեն.բարենորոգեն, կը պոռան, միշտ բան մը պիտի ՁՇայ"։

Եւ սակայն այդ 16 կամ 17ները միշտ ալ հաճախ չեն իրարու մէջ։ Ո՛չ նպատակներու եւ ոչ ալ մեթոտներու վրայ կը համաձայնին։ Պղտին եւրոպականացումի իր երազը կը հետապնդէ։ Ընդհակառակն Ըմմէթ կ'ուզէ Թուրքիան ինք իր մէջ ամփոփել, օր մը մեր հին աշխարհին դէմ ցցուելիք իսլամական համադաշնակցութեան մը գլուխը դնելու համար։ Խուլ եւ թունալից մրցքնամոլութիւններ կը բաժնեն եւ իրարու կը ճակատեցնեն մարդիկը, ինչպէս նաեւ սիստէմները։ Բոլորը իրար կը լրտեսեն եւ կախաղանի ստուերը շատ մը անխոստովանելի երազներու արեւապատկերը կը դառնայ։

Ո՛չ, Ենկիւրիի մէջ չէ որ պէտք է նայեր կառավարութիւն մը, որ ապահովէ եւ վստահ վաղուան համար։ Հոն մարդ ինքզինքը կը զգայ ո՛չ թէ մայրաքաղաքի, այլ որջի մը մէջ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

(Թղթակցութիւն Պերլինէն)

Ամբողջ Գերմանիան ամբոխը մըն է որ կը զբաղի այս ցուցահանդէսով, որուն կը մասնակցին ո՛չ միայն գերման երկիրները, այլեւ Արժանթին, Աւստրիա, Քուպա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Հունգարիա, Հոլանտա, Սպանիա, Տանըմարքա, Ցանձիկ եւ Լիհատան։

Բացումը կատարուեցաւ Սեպտեմբերը 25ին շատ փայլուն կերպով. ներկայ էին գերմանիոյ ներքին կազմակերպութեանց գլխաւոր բոլոր յայտնի անձնաւորութիւնները, օտար ներկայացուցիչները, մամուլը եւ Անգլիոյ կին ոստիկաններու կողմէ իր ներկայացուցիչ Միսիս Ափէրը։ Հինաէնպուրկ եւ Մարքս ներողութիւն խնդրած էին իրենց բացակայութեան համար։ Ճառեր խօսեցան Ներքին նախարարը եւ ուրիշ մը։ Մեր նպատակն է, ը՛սկսին անոնք, առիթ ընծայել որ ժողովուրդ եւ ոստիկանութիւն իրար լաւ ճանչնան, իրար յարգեն եւ իրարու դործակցին։ Այսպէս, մարդիկ կ'ուզեն բարձր պահել ժողովուրդի բարոյական ըմբռնումը եւ մանաւանդ ամրապնդել ոստիկանութեան դիրքը։ Իսկապէս, երբ վերապրի դաշնագրով գերմանիա կանպանքներու կ'ենթարկուէր եւ ուժ չունէր նոյնիսկ ներքին անկարգութիւնները արգիլելու, որոնք յաճախ յառաջ կուգային թշուառութենէ կամ քաղաքական դրդումներէ, ինքնապահպանման հարցը ծագեցաւ, եւ ամբողջ աղգը աշխատեցաւ այդ ուղղութեամբ. պէտք էր ունենալ լաւ կազմակերպուած ոստիկանութիւն որպէսզի ժողովուրդը գարձեալ նուիրուէր խաղաղ կեանքի. եւ պէտք է խոստովանիլ որ հակառակ քանակին նուազութեան, գերմանիա գօրաւոր եւ կատարեալ ոստիկանութիւն մը ունի այսօր։

Ցուցահանդէսին մէջ առաջին աթիւռէն կը զարնէ գարդարուն յուշասեղանը ոստիկաններուն որոնք ինկած են պաշտօնի պահերուն։ Շատ հետաքրքրական են ոստիկանական դպրոցները, ոստիկանութիւն եւ մամուլ, ոստիկանական թանգարանը եւն. բոլորը կենդանի պատկերներով ցուցադրուած։ Ուրիշ սենեակի մը մէջ կը տեսնուին 1787էն մինչեւ 1926ի ոստիկանական հագուստները, վարք ու բարքը, պաշտօնատունը, պաշտօնատան կազմածները եւ պատիժներու գործադրութեանց գանազան ձեւերը։ Ուշիլ անդին զարմանքով կը դիտես հնարամտութիւնը «բարձր արհեստաւորներուն». Թէ ինչպէս բանալին կը յարմարցնեն պանդոկներու սենեակներուն, օճառով դրան կղպանքին պատկերը առնելով. ինչպէս խաղարանը նստող գողեր իրենց փողկապին տակ ունեցած կնդէ «մատ»ներով խաղի տախ շրջանին խակօն ոսկիներու տէր կ'ըլլան. ինչպէս գրքին մէջ ծակ բանալով գաղտնի գրութիւններ կը փախցնեն. վերջապէս ինչպէս գաղտնի ոստիկանը գրքին մէջ հայելի մը գետեղած, իբր թէ կը կարդայ, բայց լաւ կը տեսնէ «բարի ճամբորդ»ին գործերը... ինչպէս կը բռնեն մաքսանենգները, ինչպէս կը գտնեն մաքսի ենթարկուելիք առարկաները ժամանակին եւ ինչպէս կը գտնեն հիմա, նոյնիսկ հեղուկ նիւթերը, քիմիական արդիական աշխատանոցներու մէջ եւն։

Երկրորդ սրահը յատկացուած է «Ճանապարհի կարգ ու սարքի»ին, մանրանկարներ՝ փոցամէր վայրի նիւ եօրք քաղաքէն նուէր ստացուած եւ Ազէքսանդրապոլցոց կառուցուելիք աշտարակներուն. հրշէջ խումբերու կազմակերպութիւնը իր ամբողջական մասերով. ոստիկանական շուները, ոստիկանական ձիերը եւն. եւն։

Բայց ասկէ անդին կայ երրորդ սրահը, ուր արգիլուած է մուտքը 18 տարեկանէն վար պատանիներու համար։ Հոս են գերմանիոյ ամէնէն յայտնի չարագործներն ու ոճրագործները իրենց ոճիրներուն լայն մանրամասնութիւններով, իրենց արիւնոտ սեւեռներով, աղտոտ անկողիններով եւ մարդու մի՛ս փրցուցած գործիքներով, ազտոտ անկողիններով եւ մարդու մի՛ս փրցուցած գործիքներով, կապոց մը ծխախոտ, գինքերով, Շուման, Հասուման եւն. պէտք է աւելցնել որ հակառակ վերջին պատկերներու գոյութեան եւ ցնցող հանգամանքին, իրագիտական ցուցադրութիւն մըն է այս, որ ապահովաբար լաւ կը ծառայէ գայն կազմակերպողներու բարի նպատակին։

Ցուցահանդէսը այնքան ճոխ է որ, լաւ տեսած ըլլալու համար պէտք է առնուազն երեք օր դիտել։

պ. փ.

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ

Դահճիներու սեգ աստուածը, Տիսիփոն, քալէ ի'ըսէ ինծի, քալէ ճամբէն ուսկից մեռելներուդ կարաւանը անցաւ։

Ճակատագի՛ր, քեզ ո՞վ կրցաւ սանձահարել։ Միթէ՞ հնարաւոր է որ մարդ իր տկար շունչով փոխէ ընթացքը հոգմերուն։

Ցնորակոծ ցաւերուս փուշպսակը գարձեալ ուժգին ուղղիս մէջ խրեցաւ։

Եւ նորէն Լեռնայի ինտրաները ըղձտուած երակներուս արիւնը խմելով կը սոնքան։

Անցաւ պատքան բիւր անգամ, գեռ կը մորթեն գիս, մատղաի պէս. կը մորթեն գիս եւ ցեղիս սուրբերն անտարբեր աչք կը գոցեն, եւ չար սատանը դահճին աչ կողմը անգած կը ծիծաղի։

Բայց ես դարձեալ անվհատ, խորանիդ վրայ հայրենի՛ք, կը վառեմ մխիթ ուխտաւորի մոմերուն պէս նուիրական։

Գողգոթա՛յի ճամբուն վրայ հայ հանդրուան ինծի համար։

Ձեղուս մէկը որ կարդար աչքերուս փոսին մէջ ընկճուած ողբերգութիւնը ցաւերուս։

Ես այլ եւս դաշնանհար յօներով օտարին դիմաւթեան սեմին առջեւ կանգ չեմ առներ։

Ո՛ր դրացին գինքը պրկելով, ուրիշին համար իր ջաղացքի ջուրը կը կտրէ։

Սիբերնայի Սիմոն մը խաչը ուսէս վար չառաւ. «Մեռնիլ կը հոտիս» ըսաւ, եւ մոլեգին անտարբերութեամբ հեռացաւ։

Սուրը հնձէց, սովը հնձէց, արտին մէջ հասկ չմնաց, այգիին մէջ ողկոյզ չմնաց. արդ օրօրանիս հողն երերուն սրտիս վրայ ճեղքեր կը բանայ, հայրերնի հողն ալ ըմբոստացած դժոխք մը կը բռնկցնէ կմախքիս շուրջ։

Օ՜ն, լսեցէք դուք, եւմէնեան կատաղիներ՝ մով, ջարդ եւ ժաժ, երթորդութիւն դժոխային։ Ես ձեր երեսն ի վեր կ'աղաղակեմ, — Դուք եթէ չէք յոգնիր բիւր բիւր անգամ դիս մորթելով, ես չեմ յոգնիր բիւր բիւր անգամ մեռնելով։

ԱՏՐՈՒԵԱՆ

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՇԻՐԱԿԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋԻ ՄԻՋՈՑԻՆ»)

Փաղիլյօն Սու Պուալի մէջ, Պ. Ս. Տէր Մատթէոսեանի ձեռքով հայ ընտանիքներու մէջ հատածուած.—

Տէր եւ Տիկին կարապետ Բամպուքեան	50
Տէր եւ Տիկին Ալեքսան Զըպուքեան	100
Օր. Արմենուհի Հրանտեան	50
Տէր եւ Տիկին Բ-Տուրկուտեան	25
» » Ս. Տէր Մատթէոսեան	100
ՋԱՆԱՁԱՆ	
Արփիկ-Ընահիտ Շ. Միսաքեան	100
Ժիրայր Միսաքեան	100
Աղաւնի եւ Ցարուհի Ցարուհիւնեան	100
Յագրմեան ընտանիք	70
Ցարուհի Մինասեան	10
Արման Մ. Գալֆաեան	10
Ժուժ Տէլէֆէր	5
Մկրտիչ Աւետիսեան	15
Mme Marcelle Piatout	15
Վ. Ահագն Ցակոբեան	20
Արամ Աբրահամեան	50
Մինիկ Քահիհացեան	20
Կրօնիկ Ալեանաքեան	20
Խաչիկ Զուլֆաեան	20
Վ. Դարաեան	100
Երուանդ Ցարուհիւնեան	100
Մակեդոն Ստեփանեան	25
Մկրտիչ Քէչեան	10
Օր. Ընգինէ Տանտիկինեան	10
Տիկ. Վարդանուշ Սրապեան	10
Հայկուհի Սրապեան	10
Արամ Ղաղուպեան	10
Ցարուհիւն Քաշճեան	10
Mlle Léonne Watté	10
Արտաշէս Գազանճեան	10
Mlle Reymond Artault	10
ՔԼԱՄԱՌԷՆ	
Գալուստ Սիրապեան	60
Կարապետ Սիրապեան	50
Սեդրակ Գ. Սարգիսեան	50
Պետրոս Սարգիսեան	50
Յովսէփ Շիրինեան	50
Պետրոս Բիզոեան	30
Գրիգոր Քունտաեան	25
Սերոբ Մանուկեան	20
Կոմիտաս Սողոմոնեան	20
Պօղոս »	10
ՏԻՐՈՒԻ ԹԷԼԷՖՕՆԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ	
Նիկողոս Նիկողոսեան	50
Յակոբ Պէշիկթաշլեան	50
Նեւառն Եախշիկեան	50
Սողոմոն Սարգիսեան	40
Սեդրակ »	40
Փանոս Յովհաննէսեան	30
Վահան Պետրոսեան	30
Հայկ Ֆաւկոչեան	30
Դուրգէն Սարքքէշիշեան	30
Խորէն Շիրքանեան	20
Հայկ Ալաճեան	20
Սիսակ Տօղրամաճեան	20
Վահան Սէֆէրեան	20
Արշակ Տօղրամաճեան	15
ՕՐԹԻՔ Harlesի ՄԷՋ	
Ե. Գրիգորեան	25
Անանեան	10
Ա. Պիպէրեան	10
Դ. Բեշտիմալճեան	5
Յ. Պալեան	5
Ծամանճեան	10
Թորոսեան	10
Դումար	2080

* * *

...խմբագիր «Ցառաջ»ի

Վերջին մէկ շաբթուան ընթացքին կարգադրենք, Ցառաջի միջոցաւ, Հայաստանի մէջ պատահած անակնկալ դժբախտութիւնը։ Ու մնծապէս ազդուելով, անմիջապէս ձեռնարկեցինք հանդանակութեան մը մեր հիւրանոցին մէջ։ Բոլորն ալ եռանդով մասնակցեցան եւ ահաւասիկ ձեզի կը ղրկենք 365 ֆրանք։ (Տես ցանկը)։ Մի յուսահատիք, Հայաստանի տարաբախտ եղբայրներ եւ քոյրեր, այս աղէտն ալ կ'անցնի։

Դումար Ս. Գ. Պարգիսեան

* * * Ազդուած Հ. Յ. Դաշնակցութեան կոչէն, Société Industrielle des Téléphones-ի Durci-ի բաժնի աշխատաւորներէն ընկեր Յակոբ Պէշիկթաշլեանի եւ Պ. Ն. Նիկողոսեանի նախաձեռնութեամբ, իրենց աշխատակիցներէն, ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն 445 ֆրանք Ցառաջի կը ղրկենք (Տես ցանկը)։

* * * Մեր Թղթակիցները կը գրեն Թէ գաւառներու եւ հարեւան երկիրներու մէջ ալ հանգանակիչ մասնախումբեր կը կազմուին, ժամ առաջ օգնութեան հասնելու համար։

Ի ՍԱՆԸ

(ՀԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ)

IV

Հիմա, երբ յիշում գարմանում եմ, թէ ինչպէս էր որ այնքան լուրջ կերպարանքով ու այնքան սառնասիրտ դիտում էի նա այդ կատակերգութիւնը։

— Էդ էլ չի, էդ էլ չի, շարունակում էր նա միշտ նոյն հանդարտ ձայնով, գոհ որ հետաքրքրութիւնս աւելի պիտի գրգռի։

Ըսպասես անցաւ կէս ժամ. ու յանկարծ.

— Ահա, ահա։ Գնացէք, գամ այդ ծառաներին։ Ահա՛։

Ու ծալելով թերթը հակառակ եւեսին դրեց իմ առաջ կրկնակի մի նկար, եռանկիւնաձեւ ֆերմի յայտարարութիւններից մէկը։

— Լաւ է, չէ՞

— Այո, Սաղաթիէլ խան, բայց... հիմա որ... որ... «Մշակ»ը լոյս չի տեսնում, ի՞նչ Հայերէն թերթ էք ստանում։ (Հարցրի անմիջապէս, նիւթը փոխելու ու «հիացումս» թաքցնելու համար։)

— Ոչ, ասաց, էլ ոչ մի Հայերէն թերթ։ Գիտես ես ինչո՞ւ համար Հայերիս համար, բայց չհասկացան։ Էս դպրոցը որ կայ, պլանը ես եմ քաշել. առաջ երկու փոքրիկ սենեակ էր։ Ցետոյ էլ չորս տարի շարունակ ահագին փող եմ ուղարկել դպրոցին։ Բայց դե չհասկացան, չհասկացան։ Մինչդեռ պարսիկ մեծամեծները ինձի տեսնելուց գլուխ են տալի...

— Բայց ինչո՞ւ, ի՞նչ է պատահել, հարցրի խիստ հետաքրքրուած։

— Էն, էն. էն. էն շանորդին, էն սրիկան...

— Ո՞վ։

— Կարապետ ա ինչ գարմանալի ա, դպրոցի հոգաբարձուն (եւ նա սկսեց պարսկերէն մի շարք ընտիր հայհոյանքներ), դու, ասաւ, դու քաֆտառ շուն ես, դու բան չես հասկանայ... չէ, չէ, էլ ոչ մի Հայերէն գիրք, ոչ մի Հայերէն թերթ։

— Բայց Սաղաթիէլ խան, Հայ երեխաները, ի՞նչ մեղաւոր են եթէ մէկը ձեզ վիրաւորանք է պատճառել։ Եթէ դուք կարող էք օգտակար լինել մեր դպրոցին, մի խնայէք ձեր ջանքերը։

Ընթացում էի համոզել նրան, որովհետեւ գիտէի թէ ինչ թշուառ վիճակի մէջ է տեղին երկդասեան փոքրիկ վարժարանը։ Գիտէի որ Հարուստներ երես էին դարձրել ու անվճար ձգել դպրոցի հարցը, որ գաղութներում այնքան մեծ դեր է կատարում մեզ համար։

— Գուցէ կարելի լինի ձեզ այդ հոգաբարձուի հետ հաշտեցնել, եթէ նա գար եւ ներողութիւն խնդրէր օրինակ, կը ներէի՞ք արդեօք։

— Ներե՞լ, երբէք, երբէք, էն սրիկային, որին բախտ ունեցայ անձամբ թաղելու...

— Ի՞նչպէս, միթէ՞ նա մեռած է։

— Այո, տասը տարի է. շաբաթին.....

Թէյը բերին, փոքրիկ բաժակներով, փոքրիկ մատուցարանների վրայ, փոքրիկ շաքարի կտորներով։ Ցածլիկ, կլոր սեղանները դրին մեր առաջ ու թէյը վրան։

Լուռ էինք։ Սաղաթիէլ խանը կատած էր. քթի տակից անդադար Հայհոյելով, նա համում էր շատ-շատ, իւրաքանչիւր կումին լեզուով շփացնելով եւ քիթն ու յօնքերը միաժամանակ վեր քաշելով։

(Շար.) Լ.Ա.Ս

ՆՈՐ ՓԻՒՆԻԿ

—ο ԵՒ Օ Ր Ե Ա Ց ο—

Հասցէ.— B. P. 587, Beyrouth

Մի մոռնաք, հայրենակիցներ, որ մեր պոյուքեան պատասխանելէն մէկն է օգնել հայրենիքին: Անհատական պերազոյն առիթը՝ թող իւրաքանչիւրը կատարեալ անձնուիրութեամբ կատարէ իր պարտականութիւնը, որպէսզի շուտով վերականգնին փլատակները:

ՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 80Ը ԿՈՐՇԱՆԱԾ

Հոկի պատուիրակութիւնը Հայաստանէն ստացած է հետեւեալ հեռագիրը.—

Շէնքերու կործանումէն յառաջ եկած վնասն է 25 միլիոն րուբլի (425 միլիոն ֆր.): Գիւղերու կրած վնասները հաշիւը դեռ չէ վերջացած: Ձիւնը սկսաւ: Հիւանդութիւնները ծայր տուին: Բնակարաններու շինութեան ձեռնարկուեցաւ: Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ կատարուած եղբայրական հանգանակութեան արդիւնքն է մէկ միլիոն րուբլի: Ստացուած են վրաններ դեղօրեայք և ուտեստեղէն: Հանգանակութիւնները կը շարունակուին:

Իսկ կարմիր խաչի նախագահ բժիշկ կամսարական Հայաստանի կարմիր խաչի փոխ-նախագահ եւ սանիտարական մարմնի պետ բժիշկ Լազարեանէն ստացած է հետեւեալ հեռագիրը.—

Երկրաշարժին պատճառով կործանած են 12 գիւղեր, վնասած 15 գիւղ. Լենինականի տուներուն հարիւրին ութսունը ոչնչացած են: Ձմեռուան նախօրեակին 80,000 հոգի անապաստան մնացած են: Հ. կ. Խաչը կ'օգնէ աղէտեալներուն բժիշկով և դեղով ու կը կերակրէ 10,000 ժողովուրդ: Ռուս. վրացական և ատրպէյճանեան կ. Խաչերը եղբայրական աջակցութիւն կը հասցնեն:

ԱՀԱ ԹԷ Ի՛ՆՉՊԷՍ ԽՐԱՄԱՏ ԿԸ ԲԱՆԱՆ

Ընթերցող մը կը գրէ.— կ'երեւայ թէ շիրակի երկրաշարժն ալ կանգնած կամ շարժած է... պետականութեան տեսակէտին վրայ, իբրեւ հարազատ արտայայտութիւն խորիրդային կարգերու, իբրեւ տեսակ մը նոյ. 29 կամ Հոկի պատգամ. ժողով: Դիտեցի որ փարիզի մէջ կազմուած «կեդր. Հանգանակիչ յանձնաժողով»ը իր անդամները զատեր է բոլորովին «բարեյոյս» տաբրերէ, իսկ իբրեւ մամուլ՝ նկատի ունեցեր է միայն երկու ճայրեր, երեւանի խուպոտ կոչնակը, որ ձրի կը բաժնուի, եւ ռամկավարներուն նախապատմական շաբաթաթերթը, որ հռչակաւոր է իր «գրպանէն հանուած»ներով եւ որ կը տեսնուի միայն հաճի-աղաներու գրասենեակներուն մէջ, գօտին միշտ մէջքին: Բարի վայելում...

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր մահափորձ Մուսօլինիի դէմ

Կիրակի օր ժամը 5.40ին, Մուսօլինի Պոլոնիոյ համալսարանին մէջ գիտական համագումարի հանդէսէն դուրս գալով ժողովուրդի խանդավառ ցոյցերուն մէջ կ'ուղղուէր դէպի կայարան, Ֆօրլի երթալու համար:

Այն պահուն, ուր թափօրը կը հասնէր Անկախութեան պողոտան, ամբոխին մէջէն մէկը «կեցցէ՛ Ազատութիւնը» պոռաց, եւ 15 տարեկան պատանի մը ատրճանակ պարպեց Իտալիոյ դիկտատորին վրայ: Գնդակը հանդիպեցաւ Մուսօլինիի հագուստին եւ ծակեց կուրծքին կերպասը, ինչպէս նաեւ պատուհանշանի մը ժապաւէնը, գնդակը ծակեց նաեւ վերարկուին թեւը Պոլոնիոյ քաղաքապետին, որ իրեն կ'ընկերանար:

Ամբոխը վայրկենապէս յարձակեցաւ ահաբեկիչին վրայ եւ տեղն ու տեղը սպաննեց զայն: Մուսօլինի կատարեալ հանդարտութիւն պահեց: Քանի մը վայրկեան միայն կեցուց իր ինքնաշարժը եւ ճամբան շարունակեց: Կայարանի հրապարակին վրայ աչքէ անցուց նաւաստիներու վաշտ մը եւ քաղաքապահներու բազմաթիւ սպաներ, որոնք զօրանոց կատարեցին: Ձեւտոյ սպաներուն ուղղուած ճառ մը խօսեցաւ եւ Ֆօրլի մեկնեցաւ ընտանիքին հետ, որ կայարանը կը սպասէր:

Ահաբեկիչը 14 տեղէն դանակի հարուած ստացած ըլլալով, դէմքը անճանաչելի դարձած էր: Ոստիկանութիւնը երկար պրպտումներէ վերջ ճշդեց թէ պատանին կը կոչուէր Անթէօ Զամփոնի, Պոլոնիայի լաւ մէկ ընտանիքի զաւակը, 15 տարեկան: Հայրը ոստիկանատան մէջ ճանչցաւ իր տղան:

Մահափորձէն առաջ կին մը կտրած անցած է փողոցը, թափօրը կեցնելու նպատակով: Կը կարծուի թէ այդ կինը մեղսակից մըն էր:

Այս հինգերորդ անգամն է որ անյաջող մահափորձ կը կատարուի Մուսօլինիի դէմ: Անցեալ ամիս, երբ ոումը նետեցին իր վրայ, դիկտատորը յայտնած էր բարեկամի մը թէ անօգուտ է մահափորձ կազմակերպել իրեն դէմ, որովհետեւ գուշակուհի մը մարգարէացած է թէ բոնի մահով չպիտի մեռնի, եւ թէ կը հաւատայ այդ գուշակութեան:

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան: Ամբողջ Իտալիոյ մէջ գոհաբանական ցոյցեր կը կատարուին: Աշխարհի չորս կողմերէն շնորհաւորական հեռագիրներ կը տեղան Մուսօլինիի:

Թուրքիա կը կապկէ Եւրոպան

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ պարամոլութիւն մը ծայր տուած է: Ամէն օր նոր նոր պարասրահներ կը բացուին Անատոլուի ամենէն քաշուած անկիւններուն մէջ: Գաւառէն շարունակ մարմիններ կը հասնին Պոլիս, արհեստով պարուհիներ, «ճազպանտ» եւ խափչիկ թէ ճերմակ նուագածուներ վարձելու համար:

Քիչ շատ կարեւորութիւն ունեցող քաղաքները արդէն ունին լաւ պարասրահներ, որոնք ամէն օր կը ճոխացուին Պոլիսէն հասած կանացի նորութիւններով: Վերջին օրերս Տրապիզոնէն եկողներ Պոլսոյ մէջ ինչ լաւ բան որ գտան առին տարին, ահագին դրամ վճարելով, այնպէս որ ուրիշ գաւառներէ նոյն նպատակով Պոլիս եկողները հիմա բացը մնացին:

Ինդրանքը մատուցումէն առաջ ըլլալով, պարուհիներու, պարողներու եւ «ճազպանտի» գիները անգլիական ոսկիին պէս բարձրացած են:

Էնկիւրիի գործավարներու խորհուրդը որոշեց որ այսուհետեւ պաշտօնական ընդունելութեանց կամ հանդէսներու առթիւ հագուած կօշիկները «լուսթրին» պիտի ըլլան, իսկ իւղի մասը բաց կերպասէ կամ շուէտական կաշիէ:

Հ. Ց. Դ. "ՕՐ,,Ը ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Նոյմ. 7ին Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot: կը խօսէն ընկերներ Մ. Վարանդեան, Ա. Ջամալեան, Լէօն Պօն: երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր: կ'երգէ օր. Հ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ
ՇԻՐԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ «ՌՈՍՏՈՄ» ԼԱԶ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
6 ՆՈՅ. 1926 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
PETIT JOURNALի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

պիտի բանախօսեն Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, ՇԱՀԱՆ ՆԱԹԱԼԻ,
ԲԺ. Ե. ԽԱԹԱՆԱՍԵԱՆ
կը մասնակցի ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

Թատերական ներկայացում «Ռոստոմ»ի սիրողներու խումբին կողմէ: Երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւլն.: Կէս գիշերէն վերջ հարկական եւ եւրոպական պարեր, ճաշ - Գանու:

Տոմսակները՝ բոլոր ճաշարաններէն եւ Bellevilleի «ՄԱՎՐՕՍ»էն:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
13 Նոյ. Շաբաթ գիշեր, Ջ. Թաղապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարեր Հայկ. տարազով
Եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս: Ճոխ եւ աժան պիւֆէ
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՕՐ. ԶԱՊԷԼ ԴՈՒՐԵԱՆ
Ե Ի
ՊՐ. ԿՈՊԵՈՆԻԿ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
փարիզ 31 Հոկտ. 1926

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ Թաղային խումբի ընդհ. ժողովը՝ Ուրբաթ 5 Նոյեմբերի իրիկունը իր սրահին մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ. Սէն-Շամոնի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը խիստ կարեւոր օրակարգով, կիրակի Նոյմ: 7ին կէս օրէ վերջ ժամը 3ին նոր ակումբին մէջ Rue Jeanne d'Arc N.15: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, իրենց ան, դաժատեղներով միասին:

Հ. Ց. Դ. Ուսմ. միութեան ժողովը վաղը 8,30ին Ֆլօրիա ճաշարանը:

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պատանի միութեան գրադարանի բացման հանդէսը տեղի կ'ունենայ Նոյեմ. 6ին Շաբաթ երեկոեան ժամը 8.30ին: Ներկայ պիտի ըլլան ընկերներ Մ. Վարանդեան եւ Ա. Ջամալեան:

ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ Հայրենակցական միութիւնը Հայաստանի աղէտին առթիւ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 6 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին Café du Métroի վերնայարկը 95 Bld. St. Germain (Métro Odէon):

ՁԱՓԱՀԱՍ Որբերու Միութեան Փարիզի Ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Ֆլօրիա» ճաշարանը 61, Rue Mr. Le Prince, Métro: St. Michel: կարեւոր օրակարգ: Կը հրաւիրուին անդամները, համակիրները եւ բոլոր որբերը:

«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբի համերգը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 28ին Կիրակի Հէսօրէ վերջ Salle des Agriculteursի մէջ: Կը խնդրուի միւս կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.— Սէգիէմ: Այս մրցումը տեղի ունեցաւ Պուլօնյի մէջ հակառակ սաստիկ օդին: Ա. կիսախաղէն վերջ դատաւորը դադրեցուց մրցումը ձիվին սաստկութեան պատճառով: Հ. Մ. Ը. Մ. խառն խումբ մը հաւնած էր:

ԱՐՄԻՆԻԱ ՊԱՐՏՈՒԱՆ.— Անարդար պարտութիւն մը կրեց Հ. Մ. Ը. Մ. Գօլոմպ մասնաճիւղի առաջին խումբը որ կը մասնակցէր պայլի բաժակի մրցումներուն:

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Դախու է ՄԱՅՈՒՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՐԾ ՄԸ, ամբողջ կազմածով, atelier, triporteur, tri-moteur, 3սեռնեակ, խոհանոց, ջուր, կազ ելեքտրականութիւն, օրական սպառում 600 խոշոր աման: Մատչելի գին:

Գրել «Ցառաջ»ի, կ. Մ. սկզբնատառերով:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ջարշամպայի Դպալալախ գիւղէն Ազմենակ Դոչիգանեան, 8 տարեկան, հօր անունը Սողոմոն, մօրը՝ Վարդենիք, քոյրը Մարթա: 1921ին աքսորէն պոլիս դառնալով որբանոց դրուած էր: Գրել Բ. Վարդապետեանի, chez Mr Paul Vaillant, Barjols (Var) France.

— Կը փնտռուի բնիկ Մարաշցի 16 տարեկան կարապետ Ճինեվիզեանը, որ Պէյրութի որբանոցէն Ֆրանսա մեկնած ըլլալով, Մարսէյլ կը դառնայր և այժմ Լիոն ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել՝ Hampar Katendjian Rue Peyssoneau, Usine Vibart, Vienne (Isère).

— Երզնկայի Աատուրեան եւ Մէրկէր Աատուրեան կը փնտռեն Օր. Արաքսի Աատուրեանը, որ Մարիոյ կուրանոցէն երուսաղէմ փոխադրուած ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել Երզնկին Աատուրեանի, Place Carrée, Bollène Vaucluse (France): *Կը խնդրուի Մարիահայ թերթերէն արտատպել:*

— Բնիկ Պրուսայի Սէօլէօղ գիւղացի Պետիկ Դասապետեան, որ Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել Ադամ Մարգիսեանի, Լա Փօթըրի, Տէսին, Իզեր:

— Փօն Լը-վուազէն Գրիգոր Գալայճեան կը փնտռէ Իզմիթցի Յակոբ Պօյաճեանը, որ հօրը օր առաջ չոգեկառքով ճամբորդած ժամանակ, սխալմամբ Փարիզ կամ ուրիշ քաղաք մը իջած է:

ԿԱՐՊԱՑՈՒԱԾ ԱԺԱՆ ԳՐՔԵՐ

Ծախու են՝ Ահարոնեանի, Շիրվանզադէի, Զօպանեանի, Վ. Փափազեանի, Թումանեանցի, Լէօի, Շանթի գործերը, հազուագիւտ ժողովածուներ, Ազատամարտ, Մուրճ, Յուշարար, Անահիտ, Ռազմիկ, Հայրենիք, եւ զանազան վէպեր եւ աղգային գիրքեր: Նաեւ ծախու կ'առնուին: Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5, Avenue Quihou, Saint-Mandé, (Seine).

ՅՈՒՍԱԲԵՐ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— B. P. 868, Le Caire (Egypte).

1927
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ
Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔը, անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց հասցէներու լիակատար մէկ ցանկով:

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անց. եալ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ունին ընելիք, պէտք է նոյեմբեր 15էն առաջ դիմեն «ՄԱՍԻՆ» տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ դեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻԻՆ
POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւնները:

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր:

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ եւ Չ Ն Ր ՄՏՁԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը:

Ո և է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը սոյն Polycliniqueը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար:*

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ,,
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԷԹՐՕ ՕԴԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ: Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով: Ապուստութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ:
ԱՐԱԴ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)
Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 Métro: CLICHY
» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ
Հեռաղրակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 և 2-7 բացի կիրակի

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ
Երեք սենեակ, 1 խոհանոց, կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն, 4-5 հոգինոց ընտանիքի մը համար:
Նոյնպէս մէկ սենեակ եւ խոհանոց, 2-3 հոգինոց ընտանիքի համար:
Դիմել Պ. Յարութիւնեանի, 15 Impasse Thiberville, Gentilly (Seine).

ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ
Լաւ կարուհիներ կը փնտռուին, պարզ ժէրսէյներ րօպերու համար, խիստ լաւ վճարումով: Աւստա եւ տեւական գործ: Փութով դիմեցէք՝ 10, Rue Général Brunet, Paris (19e): Մէթրօ Botzarisի մօտ (Direction St-Gervais): Սենեակի թիւ 2 եւ 8:

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ:
Թապլը մ'օթի 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՁԱՇԱՐԱՆ COSTA
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՄՈՒԱՌ
Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ
54, Rue du Pont-Neuf
BRUXELLES,
Tel. 118.44

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Ք. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹՈՑԻՆ
Քիթի, Ականջի եւ Կոկորդի
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր
8ԷՕ—10ն. 1,30—8

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
5
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1926

5 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

ԼՐԱՏԻ ԹԻՒ 198 — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՄԱՆԴԻՄ

ԿԱԹԻԼ-ԿԱԹԻԼ ՎՏԱԿՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻՆ. ՏՈՒՐ ԻՆՉ ՈՐ ԿՐՆԱՍ, ԲԱՅՑ ՄԻ ԴԱՆԴԱՂԻՐ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱԼԻՔԸ

Կարելի չէ առանց խանդաղատանքի արձանագրել այն հոգեբանքը, որ ծայր տուած է մայրաքաղաքի հայաշատ հիւրատուներէն եւ գործարաններէն մինչեւ գաւառական հեռաւոր գիւղիւնները, Շիրակի շարժին զոհերուն օգնելու համար:

Այսօր հրատարակած ենք շարք մը կոչեր եւ թղթակցութիւններ, որոնք յուզիչ պատկեր մը կը կազմեն: Աղէտի առաջին վրդովմունքն վրայ, ժողովուրդի զաւակները ինքնաբերաբար կազմակերպուեցան մասնախումբեր, եւ դրամ հաւաքած են փողոցէ փողոց տունէ տուն պտտելով: Տատնոցներով հիւանդանոց եւ դպրոց պահած է այս ժողովուրդը, եւ ա՛յդ գիծն է որ երեւան կուգայ այսօր ալ, բոլորովին օտար եւ նոր միջավայրի մը մէջ: Հոգեպէս տեղէ զրկուած, ամբողջ ընտանիքով անտանելի պայմանի մը չորս պատերուն մէջ կծկուած բեկորներն են, ծխնելոյցներու մուրին եւ վիթխարի մեքենաներու ժխորին մէջ աճող բազմութիւնները են որ ամէնէն աւելի կը զգան աղէտին հետեւանքները, եւ կ՛աճապարեն տալ իրենց բաժինը: Առաջանքի եւ տառապանքի բազմազան կամուրջներէ անցած, ամէնք բոլոր նկարագրութիւններէն աւելի պերճախօս պատկերներ կրնան ներկայացնել ձեզի. այնպէս որ, շատ ալ յորդորի պէտք չունին, շարժելու համար: Բուխերիկէ զրկուած եւ չքեղ այլ սառուցեալ ափերու վրայ ինկած հայ մարդը իր մայրը, երկու բառով ձեզի կրնայ պատմել թէ ինչ կը նշանակէ բաց օդին տակ ծնիլ երախաներով, փլատակներու մէջ, առանց ուտելիքի եւ ծածկոցի, եւ խաղալիք բնութեան քմահաճոյքներուն:

Եւ միայն մէկ օրինակը բազմապատկեցէք ոչ թէ տասը եւ քան հազարով, այլ ութսուն հազարով, ու դատեցէք գաղթներու վրայ ինկած պարտականութեան ծանրութիւնը: «Իզվէստիա», Մոսկուայի պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ Ալէքսանդրապոլի (Լէնինական) 3831 տուներէն յիսունը միայն անվնաս մնացած են... Ամերիկեան Նպաստամատոյցի գործաւորները օրը օրին հաղորդեցին այնպիսի մանրամասնութիւններ, որոնք սարսուռ կ՛ազդեն ամէնէն կարծրացած սիրտերուն: Ցնծութիւնը, ցաւերը, փայտի, դեղի եւ ուտեստի չգոյութիւնը, անխուսափելի համաճարակները կը սպառնան շատ աւելի զոհեր պատճառել, քան ինչ որ չէ եղած երկրաշարժի ցնցումներուն հետեւանքով: Որքերու սերունդ մը ունէինք կործանած քաղաքին մէջ, արդէն տէր՝ որոշ տնտեսութեան մը, իսկ այսօր ծխիրի վրայ նստած, ամէն բան ծայրէն սկսելու դատապարտուած:

Այս պատկերին առջեւ, նորէն պէտք է յիշել ժողովրդային գործուիչ շարժումը: Կաթիլ-կաթիլ վտակները կը կազմուին: Այդ վճռոլման ալիքտեղն ունի: Բայց մանաւանդ ունի բարոյական մեծ արժէք, ամբապնդելու համար կապը գաղութներուն եւ հայրենիքին միջեւ: Դժբախտաբար, անոնք որ խորհրդին Հայաստանի անունով կ՛երդնուին, նորէն սայթաքեցան եղերական եւ հոգեբանական պահուն, եւ այնքան մանրամասներ կը հարցնեն, ոչ ալ ղրացին, այլ կ՛աշխատին առաջ կրակը մարել բոլոր միջոցներով: Զորս կողմէն կրակը մարել կանչեն, առանց անուն կամ հաւատք հարցնելու: Ամէն պատեհութիւն ունէին այդպէս կազմակերպելու օգնութեան գործը: Բայց նորէն եւ նորէն ինկան այն կախարդական շրջանակին մէջ որ կը ցամքեցնէ հոգիները:

Երանի՛ թէ չզղայինն:

Շ.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ 3831 ՏՈՒՆԵՐԷՆ ՄԻԱՅՆ 50Ը ԱԶԱՏԱԾ ԵՆ

«Իզվէստիա»ի Թղթակիցը Թիֆլիսէն կը հեռագրէ Հոկտ. 24 Թուականով.—

Անդրկովկասեան կառավարութեան կողմէ Լէնինականի զրկուած պատուիրակութեան անդամները վերադարձան Թիֆլիս եւ սարսափելի գոյներով կը ներկայացնեն երկրաշարժին գործած աւերը: Հաստատուած է որ Լէնինականէն զատ ինասուած են 25 գիւղեր, որոնց մէջ կը հաշուուի 5501 տուն եւ 26,504 բնակիչ: 12 գիւղեր բոլորովին քանդուած են եւ վերածուած են աւերակներու կոյտի. միւս գիւղերը կործանած են կէս առ կէս: Լէնինականի 3831 տուներէն անվնաս մնացած են հազիւ 50 տուներ: 80,000 մարդ մնացած է բաց երկնքի տակ, առանց երդիքի: Լէնինականի մէջ առանձնապէս ինասուած են ծայրամասերը, ուր տեղաւորուած է ազգաբնակութեան աշխատաւոր մասը: Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, երկրաշարժը գրաւած է տարածութիւն մը, որ կը բռնէ Լէնինականէն մօտ 40 քիլօմեթր դէպի հարաւ եւ 15 քիլօմեթր դէպի հիւսիս-արեւելք: Մեռած է 365 մարդ, վիրաւորուած է 300, սիրտի պաթիւնէ մեռած է 20 մարդ: Հինգ մարդ ուղեղի ցնցում ստացած է, հինգ մարդ խելագարած է:

*** *Լէնինականէն Թիֆլիս հասած է Հայաստանի գիւղական դրամատան անօրէնը, որ կը պատմէ թէ Լէնինականի բոլոր ոչ-ճարտարապետական արժէք ներկայացնող շէնքերը կործանած են, ճարտարապետական շէնքերը ճեղքուածքներ տուած են: «Մեր այցելած չորս գիւղերէն ամենազարհուրելի տեսարաններու հանդիպեցանք Դահարլու եւ Պայանտուր գիւղերուն մէջ, ուր տառապէս ոչ մէկ շէնք չէ մնացած: Կործանուած են նոյն իսկ ամէնէն ամուր շինութիւնները՝ դպրոցներն ու եկեղեցիները: Գրեթէ ամբողջ Լէնինականը պէտք է նորէն շինուի:*

Ճարտարապետներու յատուկ յանձնախումբ մը քննելով՝ դտած է, որ Լէնինականի ծննդաբերական հիւանդանոցի, գիւղացիի տան, արհեստակցական միութիւններու եւ ուրիշ բոլոր խոշոր շէնքերը դարձած են անբնակելի եւ պէտք է քանդուին:

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Հայաստանի ներկայացուցիչ Պ. Պիչ կը հեռագրէ 30 Հոկտ. Թուականով.—

Հայաստանի կառավարութեան օգնութեան արտակարգ յանձնախումբի նախագահ Երզնկեան Մհրձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյց ընկերութեան, ինչպէս նաեւ Պ. Վիքրիի միջոցաւ ամերիկեան ժողովուրդին արտաքին շնորհակալութիւններ կը յայտնէ իրենց օժանդակութեան համար:

Մանուկը Օգնութեան կոմիտէի նախագահ Օր. Մէյթի ձօնուըն արդէն կ՛օգնէ ամէնէն շատ վնասուած գիւղերուն: Ինամքով կը պատրաստուի ամէնէն կարօտեալներու ցանկը, հագուստեղէն եւ պլանքէթ բաժնուելու համար: Մինչեւ հիմա 10,000 տոլար ծախսուած է: Հոկտ. 28ի գիշերը եօթը սաստիկ ցնցումներ զգացուած են, յուսահատութեան մատնելով ժողովուրդը: Փոլիկոնի որբերը, իրենց ուսուցիչներով կը շարունակեն աշխատանքները: Այսօր Ձիւնամրրիկը զաղրեցաւ եւ օդը աւելի պայծառ եւ տաք է:

*** *Հոկտ. 24ին Սուդի օր էր երեւանի մէջ: Դպրոցները եւ թատրոնները փակուեցան օրուան աղէտին առթիւ:*

*** *Ալեքսանդրապոլի մէջ փայտի չգոյութիւնը այնքան զգալի է որ գիւղացիները չեն կրնար առժամեայ բնակարաններ շինել:*

Ո՞ՒՐ Է ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ՀՆՈՑԸ

Մոսկուայի Գիտութեանց Ճեմարանը Լէնինական զրկած է երկրաբաններէ բաղկացած յանձնախումբ մը Փրօֆ. Լէպէտեւի նախագահութեամբ, ուսումնասիրելու համար երկրաշարժին պատճառները: Ճեմարանի կարծիքով երկրաշարժի հնոցը կը գտնուի ոչ թէ Լէնինականի մէջ, ինչպէս որ կ՛ենթադրուէր մինչեւ այսօր, այլ կարսի շրջանը:

ՄՕՐԱԹՕՐԻՕՄ ԵՒ ՏՈՒՐՔԷ ԱԶԱՏ

Համախորհրդային Աշխատանքի եւ Պաշտպանութեան Խորհուրդը որոշեց «մօրաթօրիօմ» յայտարարել Լէնինական քաղաքի եւ գաւառի երկրաշարժէն վնասուած մասերու համար: Այդ կարգադրութեան համաձայն, Հոկտ. 22էն մինչեւ Նոյեմ. 22 կը դադրին պետական եւ քօօփերաթիվ հիմնարկութիւններու եւ ձեռնարկներու, ինչպէս նաեւ մասնաւոր անհատներու վճարումները: Հայաստանի Ժող. Խորհուրդը պիտի որոշէ մանրամասնութիւնները մօրաթօրիօմի շրջանի եւ հիմնարկութիւններու ու ձեռնարկներու մասին:

*** *Անդրկովկասեան Կեդր. Գործադիր Կոմիտէն որոշեց Հոկտեմբեր 22էն մինչեւ ցնոր կարգադրութիւն երկրաշարժէն վնասուած շրջաններու ազգաբնակութիւնը զերծ կացուցանել հին ու նոր տուրքերու դանձումէն: Կը յանձնարարուի եւմտական գործավարութեան երկու շաբաթուան ընթացքին մշակել օրինագիծ այն պայմաններու մասին, որոնցմով առանձնաշնորհումներ պիտի տրուին աղէտեալներուն: Կեդր. Կոմիտէին որոշումին կցուած է ցանկը այն գիւղերուն, որոնք վնասուած են երկրաշարժէն: Այդ գիւղերն են՝ Պայանտուր, Փոքր Ղարաքիլիսա, Դահարլու, Կալալի, Թաւշանղշլաղ, Աղին, Թիւրք Ղարաքիլիսա, Ղազարապատ, Ալեքսանդրովկա, Կապուլի, Արալըխ, Սվանվէրտի, Մոլլա-Մուսա, Զլխան, Արմուտլի, Տուզքեանտ, Սըրվանչուխ, Պողազքէսէն, Թոփարլու, Ղռնախրան, Օչախկուլի, Պաչոխլի, Օրթաքիլիսա, Մոլլա Գէօկչա եւ Օխչուլի:*

ՎԱՂԸ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹԸ

Վաղը, Շաբաթ. «Փլթի Ժուռնալ»ի սրահներուն մէջ տեղի կ՛ունենայ «Ռոստոմ» Լս. Միութեան կազմակերպած մեծ երեկոյթը, ի նպաստ երկրաշարժի զոհերուն: Մանրամասնութիւնները տեսնել Դ. էջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱԿԱՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԵՐ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի օր Մուսոլինիի դէմ կատարուած մահափորձէն վերջ հակաֆրանսական ցոյցեր կատարուեցան Ֆրանքևիտալական սահմանագլուխին վրայ Վինթիմիլլա քաղաքին, ինչպէս նաև Տրիպոլիսի եւ Պէնկազիի մէջ: Վինթիմիլլայի մէջ բազմաթիւ Իտալացիներ յարձակեցան երկաթուղիի գիծին վրայ աշխատող 15 Ֆրանսացի բանուորներու վրայ եւ ծեծեցին զանոնք:

Տրիպոլիսի մէջ մեծ թիւով ֆաշիստներ Ֆրանսական հիւպատոսարանը մտան եւ գրասենեակները տակնուվրայ ըրին: Պէնկազիի մէջ տեղական իշխանութիւնները ստիպեցին Ֆրանսական հիւպատոսը, որ Ֆրանսական դրօշին քով պարզէ նաև իտալականը:

Կայարանի դէպքէն վերջ Վինթիմիլլայի մէջ սեւ շապիկաւորներու ստուար բազմութիւն մը թափօր կազմած փողոցներէն անցան եւ պահանջեցին Նիսը՝ որ «իտալական քաղաք մըն է»:

Հռոմի Ֆրանսական դեսպանը բուռն կերպով բողոքեց արտաքին նախարարին այս թշնամական ցոյցերուն համար: Պ. Կրանտի ցաւակցութիւն յայտնեց եւ խոստացաւ պատժել յանցաւորները:

«Լավօրօ տ՛Իթալիա» կը հրատարակէ Նիսէն առնուած հեռագիր մը, որուն մէջ կ՛ըսուի թէ Ֆրանսայի մէջ գործող իտալացի գաղտնի ոստիկանները երեւան հանած են դաւադրութիւն մը Մուսոլինիի դէմ, որ պիտի գործադրուէր Հռոմի մէջ ֆաշիստական տարեդարձին առթիւ: Իտալական ոստիկանութիւնը անցած շաբաթ Նիսի մէջ ձերբակալեց երկու ահաբեկիչները՝ Սքէվէլօ եւ Քաթթանէօ: Ֆրանքեւիտալական սահմանին վրայ խիստ հսկողութիւն կը կատարուի:

*** *Պոլոնիայի մահափորձին առթիւ ձերբակալուեցաւ ահաբեկիչ Զամփոնիի ամբողջ ընտանիքը: Մուսոլինիի Պոլոնիա գալէն առաջ նախազգուշութեան համար 2000 հոգի ձերբակալուած եւ թափօրին անցնելիք փողոցներու տուները խիստ քննութեան տակ առնուած են:*

Ձերբակալութիւնները կը շարունակուին ամբողջ Իտալիոյ մէջ: Փերուզայի մէջ քաղաքին դուռները գոցուած են համայնավարներու փախուստը արգիլելու համար:

Յեղափոխական դաւադրութիւն մը

Ֆրանս. ոստիկանութիւնը առենէ մը ի վեր տեղեկացած էր որ Փարիզ եւ Ֆրանսայի կարգ մը քաղաքներուն մէջ ապրող սպանիացի եւ իտալացի անիշխանականներ լուրջ պատրաստութիւններ կը տեսնէին գինեալ անցնելու սպանիական սահմանը եւ տապալելու Փրիմօ տը Ռիվէրայի իշխանութիւնը Սպանիոյ մէջ: Ֆրանս. ոստիկանները կը սպասէին որ յեղափոխականները ճամբայ ելլեն՝ զանոնք ձերբակալելու համար: Առջի գիշեր ասոնցմէ 40 հոգի Փարիզ Օրսէյի կայարանէն կառախումբ նստան դէպի Էսթաժէլ (Սպանիոյ սահմանը), զբօսաշրջիկի հագուստով: Նոյն կառախումբին մէջ տեղ գրաւեցին նաեւ Ֆրանսացի գաղտնի ոստիկաններ: Երբ կառախումբը Էսթաժէլ հասաւ եւ զբօսաշրջիկները կը պատրաստուէին հետիոտն սահմանը անցնիլ, ոստիկանները ձերբակալեցին զանոնք եւ ինքնաշարժերով փէրփինեան տարին: Հարցաքննութենէն հասկցուեցաւ որ իրենց պետն էր Մասիա անուն նախկին զնդապետ մը եւ ժօզէ Քարիլլօ: Բոլոր յեղափոխականներն ալ 20—30 տարեկան երիտասարդներ են: Զանազան տեղեր ռազմանիւթ եւ զէնքեր ունէին: «Զբօսաշրջիկ»ներու պայուսակներէն հեռաձայնի եւ այլ ռազմական կազմածներ գտնուեցան: Իրենց նպատակն էր ապստամբեցնել նախ Քաթալոնիան եւ յետոյ շարժումը տարածելով ամբողջ Սպանիոյ մէջ, թագաւորութիւնը տապալել: Մինչեւ հիմա 200 հոգի ձերբակալուած են:

«Նոր» ուղղագրութիւնը պիտի փոխուի՞

Երեւանի Գիտութեան եւ Արուեստի կաճառին պատմականընկերային եւ գեղարուեստական բաժինները խառն նիստ մը գումարելով, զբաղեցան ուղղագրութեան չարաբաստիկ խնդրով: Կրթական գործավար Մռաւեան զեկուցում մը կարդալով, յայտնեց թէ պէտք է որոշ բարեփոխումներու ենթարկել ներկայ ուղղագրութիւնը եւ տառերը, նկատի առնելով տեղի եւ խնայողութեան սկզբունքը: Վիճաբանութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ ընտրել յանձնաժողով մը, որ ուղղագրութեան հարցը պիտի քննէ ամբողջութեամբ, եւ պիտի քննէ նաեւ տառերու բարեփոխման խնդիրը. Յանձնաժողովը իրաւունք ունի ձեռնհաս անձեր հրաւիրելու թէ խորհրդային երկիրներէն եւ թէ արտասահմանէն: Յանձնաժողովին անդամներն են.— Մ. Աբեղեան (պոլշեւիկեան ուղղագրութեան հեղինակը), Հրաչեայ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ԱՆԵԼԻ ՄԸ ՄԱՏՆՈՒԱԾ

Երկուշաբթի օր Հանքածուխի գործադուլը մտաւ եօթներորդ ամիսը, եւ անել շրջան մը։ Բանուորներու եւ կառավարութեան միջեւ կատաբուղ բանակցութիւններու խզումէն ասդին, բացայայտ էր ա՛յդ արդիւնքը, իսկ անցեալ շաբթուան խորհրդարանի վիճաբանութիւններու ընթացքին, Պօլտուինի ըրած յայտարարութիւնները անգամ մը եւս արտաբարուցին ընդհանուր յոռետեսութիւնը։

Կացութիւնը մխիթարական չէ թէ՛ մէկ եւ թէ՛ միւս կողմին համար եւ անակնկալ մը մէյն կրնայ վերջ տալ այս վտանգաւոր պայքարին։

Ընդոգակի յիշենք թէ ի՛նչ փուլերէ անցաւ գործադուլը սկիզբէն մինչեւ այսօր։

Կռիւը իրականին մէջ սկսաւ անցեալ տարի Օգոստոսին, երբ հանքատէրերը յայտնեցին որ արդիւնաբերութեան անբաղձալի վիճակը մեծ ջնաներու կ'ենթարկէ ղերենք եւ հետեւաբար չեն կրնար վճարել 1924ի պայմանագրութեամբ որոշուած օրավարձերը, առաջարկեցին զեղչել օրավարձերու սակը։ Հանքագործներու գաշնակցութիւնը անմիջապէս մերժեց այս առաջարկը եւ կառավարութիւնը, որ մինչորդի դեր կը կատարէր, խոստացաւ 10 միլիոնի նպաստ մը հանքատէրերուն ինը ամսուան համար։ Լուծումի այս ձեւին ուժ տուող տարրերը կը բացատրէին որ պահպանողական դահլիճը չէր կրնար ուրիշ աւելի տրամաբանական առաջարկ ընել այն տեսակ առեն մը, ուր յանկարծական գործադուլ մը կրնար չափազանց ծանրակար ըլլալ երկրին տնտեսական կացութեան, մինչդեռ ինը ամսուան մէջ կըրնային գլուխ գլխի տալ եւ լաւագոյն միջոց մը ճարել ցայտնի է որ այդ առաջադրութեամբ կազմուեցաւ յատուկ յանձնաժողով մը, որ պիտի քննէր խնդիրը իր բոլոր կողմերով։

Ամբողջ ինը ամսուան ընթացքին կառավարութիւնը, դրամատէրերը եւ բանուորները բանակցեցան, վիճեցան, բայց անհնար եղաւ համաձայնութեան եզր մը գտնել։ Մայիս 1ին, երբ արդէն յանձնաժողովը ներկայացուցած էր իր տեղեկագիրը, պատահեցաւ անխուսափելին— Արհեստակցական Միութիւնները իրենց ամբողջ կազմով հրաւիրեցին ընդհանուր գործադուլ, պաշտպանելու համար անիրաւուած հանքագործներու շահերը։ Յանիսի է թէ ինչ ազդումի վախճան ունենար այդ յանդուգն քայլը, որուն սաստկութիւնը տեւեց միայն ինը օր։ Հասկցուցին շարժման ղեկավարներուն որ եղածը հակասահմանադրական է եւ ապօրինի — որովհետեւ, ըստին, բանուորական կազմակերպութիւնները բանակցութեանց ընթացքին եւ առանց ազդարարութեան հրապարակեցուցին «ընդհանուր գործադուլի» սպառնալիքը, պարտադրելու համար իրենց կամքը խորհրդարանին— բացայայտ էր գործին անհեթեթութիւնը, բոլորը վերադարձան աշխատանոց, բացի ածխահանքերու բանուորներէն։

Գործադուլին ձեւը եւ անունը փոխուեցաւ, բայց ոչ թափը, ապացոյց, վերջին վեց ամիսներու անցուդարձերը։ Մայիսէն ասդին հազար առաջարկ, համաձայնութեան հազար եղանակ մէջտեղ դրուեցան կառավարութեան կամ խորհրդարանին կողմէ, սակայն դրամատէր եւ հանքագործ անդրդուելի մնացին իրենց տեսակէտներուն վրայ։ Կառավարութիւնը խորհրդարանին վաւերացնել տուաւ օրական 8 ժամի աշխատանքի բացառիկ եւ ժամանակաւոր օրէնքը, բանուորները ըսին, «ո՛չ»։ Դրամատէրներուն առաջարկուեցաւ ստեղծել ապագային ընդհանուր սակացոյց մը օրավարձերու համար, անոնք պատասխանեցին «ո՛չ», պնդելով առանձին սակեր որոշել իւրաքանչիւր հանքային շրջանի համար։ Հոգեւոր պետերը առաջարկեցին կառավարութեան, քանի մը միլիոնի նոր նպաստ մը։ Այդ ալ մերժուեցաւ վարչապետին կողմէ։ Չկար ուրիշ ելք եւ մնաւանդ անկարելի ըլլալով բանակցութիւն վարել այդ անհաշտ տրամադրութիւններով, հարցը ձգուեցաւ գրեթէ իր բնական վիճակին։ Այսօր խուլ բայց յուսահատական պայքարը կը շարունակուի, լուլջ մտահոգութեան մատնելով ամբողջ Մեծն Բրիտանիան։ Ինչպէս պիտի վերջանայ եւ երբ, հարց մըն է որուն պատասխան չկայ տակաւին։ Պատնէշին եւեն սպասողական դիրք բռնել՝ յուսալով որ տեղի կուտան դրամատէրերը, կացութիւն մըն է որ ոչինչ ունի քաջալերական բանուորներուն համար։ Արդէն 270,000ի չափ «գասալիք»ներու վերադարձը եթէ ո՛չ դրական, առնուազն բարոյական պարտութիւն մըն է իրենց գատին համար։ Անգլիացի մը կը պատմէր անգամներէ թէ անաչառ դիտողին համար երկու կողմին ալ թէդերը տրամաբանական են եւ արդար։ Դրամատէրերը կ'ուզեն հարստանալ եւ պատեհութիւն չեն գտներ, իսկ բանուորները կ'ուզեն ապրիլ։ Հոգեբանօրէն ոչ մէկը կրնայ անձնատուր ըլլալ»։

Ճիշտ է բացատրելու այս երեւոյթը, սակայն կան շատ մը պատճառներ, որոնք անյապաստ են բանուորներուն համար, ինչպէս եղած է ամէն տեղ եւ ամէն ատեն։ Դրամատէր Անգլիան ծանօթ է իրեն այդ հանգամանքին եւ խորապէս համոզուած որ հանքագործները պիտի խոնարհին վերջի վերջոյ։ Գաղտնիք չէ այլ եւս որ հանքագործները յոգնած են այս ապարդիւն կռիւէն՝ գոնալով խաղալիք «կեղտիսխական» դեկավարներու ձեռքը։ Պահպանողական Նորպական Թերթ մը դիտել կուտայ որ այս վերջիններուն իրենց անձնական արժանապատուութիւնը փրկելու համար է որ կ'ըմբոստանան ամէն հաշտարար առաջարկի դէմ։ Ոչ մէկ սպառնալիք ազդեց մինչեւ հիմա, օրուան վարիչներուն վրայ, մանաւանդ որ վեց ամսուան մէկ կառավարութեան ձեռք առած միջոցները գրեթէ բնականն վիճակ ստեղծած են առօրեայ կեանքի մէջ։ Մեծ կարեւորութիւն ունի այս պարագան երկրի անդորրութեան տեսակէտէն։

Պարզեցինք խնդրին տնտեսական շարժառիթները։ Բայց կայ աւելի հիմնական պատճառ մը այս խոշոր կռիւին մէջ — քաղաքականը որ ջիղ է բոլոր անգուդարձներուն։ Պահպանողական տարրերու հասկացողութեամբ, կասկած չկայ որ երկրին խաղաղ աշխատաւորութիւնը թուլնաւորուլ եւ այս վտանգաւոր արկածախնդրութեան մէջ մտցնողը Մոսկուան է։ Այսքանը բաւական է, խրտչեցնելու համար քաղքենի-դրամատէրը Անգլիան որուն անծանօթ չեն խորհրդային Ռուսիոյ երազները բրիտանական կայսրութեան հանդէպ։ Ինչպէ՞ս կարելի է տեղի տալ բանուորական պահանջներուն, երբ ակնբեւ են անկէ յառաջ գալիք բարդութիւնները քաղաքական եւ ընկերային կարգուսարքին մէջ։

Աւելի որոշ խօսելով, կը թուի թէ կառավարութեան եւ խորհրդարանին, հետեւաբար ամբողջ անգլիացի ժողովուրդին համար աւելի ձեռնտու է կորնծացնել քանի մը տասնեակ միլիոն սդերլին, քան քաջալերել ձեռնարկներ որոնք կրնան հիմնովին քայքայել պետութիւնը։ Աշխատավարձի չպիտի կըրնային պաղարիւնութեամբ դիտել հիմա դէպքերը, թողլով որ «կեղտիսխական» վարիչները սանձարձակ աշխատին պոռծադուլը երկարցնելու։

Գործադուլը սքանչելի պատրուակ մըն է նոյնպէս Աշխատաւորականներուն եւ ազատականներուն համար։

Առաջինները չեն ծածկեր իրենց համակրութիւնը հանքագործներու դատին եւ անոր յաջողութեան, որովհետեւ այս վերջիններուն պարտութիւնը հարուած մը պիտի ըլլայ նաեւ անգլիական ընկերվարութեան համար։ Իսկ ազատականներուն համար՝ որոնց ներքին վէճերը սաստկացան մանաւանդ Մայիսէն ասդին, յանգելով Լօրտ Ասքուիթի հրաժարման, ներկայ կառավարութեան անյաջողութիւնը գործադուլի հարցը վերջացնելու մէջ, յոյսեր կը ներշնչէ ապագայի համար կուսակցութեան ամրապնդումի տեսակէտէն։

Ա՛յս ուղղութեամբ կը գործէ կուսակցութեան իսկական առաջնորդը՝ Լոյտ-Ջորճ, որ ապահովաբար թշնամի չէ այսօր Աշխատաւորականներու քաղաքականութեան։ Թերեւս մտածողներ ալ կան որ գործադուլին այսքան երկար տեւողութիւնը եւ վաղուան անորոշութիւնը, քաղաքական անակնկալներ ստեղծէ չուտով։

Ընդսիսով երկու սուրի մէջ ձեացած են օրուան վարիչները— կա՛մ տնտեսական տագնապ իր բոլոր չարիքներով, եւ կամ անձնատուութիւն գործադուլը սարքողներուն։ Բացատրեցինք թէ ան որ երկրի տրամաբանական ելքը պահպանողական Անգլիացիներու համբոյրն է։

Ցուսադրիչ բան չկայ այս բոլորին մէջ։ Ամէնն ալ կը տեսնեն չարիքը, բայց կը սպասեն անվրդով եւ պաղարիւն։

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՀԱՍՑԻ ՓՈԽԱՆ ԱՏԵՆ.— Մի մոռնաք դրկել հին հասցէն եւ փոփոխութեան ձախքը։

ԿԵԱՆՔԸ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

ԱԹԷՆՔ, 28 Հոկտ.

Առանց չափազանցութեան կարելի է ըսել որ Աթէնք իր բոլոր արուարձաններով տագնապալի շրջան մը կը բոլորէ, կրթական տեսակէտով։ Գրեթէ բոլոր թաղերու ուսուցչական կազմերը, անհատի հաշուով երկ-երկու ամսականի պահանջ ունին։

Ապօրինի վարչութեան նախձեռնութեամբ կազմուած շատ աւելի ապօրինի Թագաւորին Խորհուրդներն ու Հոգաբարձութիւնները ոեւէ վստահութիւն չեն ներշնչեր ժողովուրդին եւ տիրող անտարբերութեան հետեւանքով կը տուժէ կրթական գործը։

Այս վիճակին վերջ մը տալու միտքով, առենէ մը ի վեր, ծանօթ չէզոք Հայրենակիցներ ձեռնարկներ կ'ընեն Հասկացողութեան գետին մը գտնելու եւ բացարձակ չէզոքներէ բազկացած վարչութիւն մը ստեղծելու համար։

Դաշնակցութիւնը այս անգամ ալ սիրով առաջ գնաց, իսկ հակառակորդ խմբակը կը փորձէ պղտորել մթնոլորը, վարձկան թերթի մը միջոցաւ։

Հասկնալի է որ այս տարի կրթական գործն ալ ազդուեցաւ կուսակցական հակամարտութիւններէն։ Թագաւորին եւ Հոգաբարձու խորհուրդներուն միջեւ սկսած պայքարը պատճառ մը կ'ըլլայ, որ տուժէ նոր սերունդին դաստիարակութիւնը։

Հաւանաբար այս տարի կրթական հունձքը չպիտի տայնոյն իսկ նախորդին կէսը։ Եւ այ՛ս՝ անոր համար որ գպրոցական գործերը յանձնուեցան անտեղեակ մարդերու։

Ուսուցիչներու ճիգերը ապարդիւն կը մնան տիրող հակամարտութեանդ հետեւանքով։

* * *

Մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ այս տարի «Դաշնակցութեան Օր»։

Իւրաքանչիւր արուարձանի մէջ ալ եղան մասնաւոր յայտագիրներու համաձայն, բանախօսութիւններ, ազգային երգեր եւ արտասանութիւններ։

Հակառակորդ օրկանին փրցուցած վայնասունը կաղկանձիւնի մը չափ ալ արժէք չունեցաւ։ Ընդհակառակը, ժողովուրդը այս տարի շեշտուած խանդավառութեամբ մը գնաց այն բոլոր սրահները ուր տեղի կ'ունենային տօնախմբութիւնները։ Խոլոր թաղերուն մէջ ալ պատկառելի թիւ մը կը կազմէին հէզոքները։

* * *

Յարաբախտ ընկ. Վ. Վարդապետեանի սպառնութեանը առթիւ Աթէնքի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն սպահանդէս մը կազմակերպեց Աթէնքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ։

Յատկապէս բացակայ էր մեր անկարագիր Առաջնորդը, որ ամէն կիր. ներկայ կ'ըլլար պատարագին։ Մազլմեանի այս ընթացքն ալ խոբապէս վրդովեց զանազան ծանօթ անձեր եւ Հայրենակցական Միութիւնները, որոնք ծաղկեպսակներով կը մասնակցէին սպահանդէսին։

Ցերկար ունեցան պատշաճ բանախօսութիւններ, մենեգրներ եւ արտասանութիւններ։

Ներկաները, որոնցմէ ոմանք մտածին կը ճանչնային մեր նահատակ ընկերը, մեկնեցան իրենց պզուանքը յայտնելով ոճրագործներուն եւ պահանջելով արդար պատիժ։

Նոյն օրը՝ արարողութենէն աւարտումէն վերջ, ժողովուրդին ցրուեցին Դաշնակցական նահատակ վիեթերաններուն մեծադիր խմբանկարը, տպագրուած Սկլանիկի «Ալիք»ի խմբագրութենէն կողմէ։

Մարգուս

ՀԱՑՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌՆԵՐԷՆ

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ՏԷՍԻՆ (Սիփ. Թղթ.).— Հոկտեմբեր 31ին Հայկական դպրոցի սրահին մէջ, խուռն բազմութեան մը ներկայութեանը, տօնուեցաւ «Դաշնակցութեան Օր»ը։ Սրահը գեղեցիկ զարդարուած էր Հայ հերոսներու նկարներով եւ եռագոյն երիզներով։ Իսկ բեմին վրայ կային Քրիստափորի, «Դէպի արշալոյս», «Հայկական ազատամարտ» մեծադիր պատկերները, եւ Դաշնակցութեան դինանշանը վարագոյրին վրայ գետեղուած էր Հայկական եռագոյնը։

Օրուան նախագահ. ընկ. Պօղոս Թիւլպէնճեան, Հանդէսը բացուած յայտարարեց «Մեր Հայրենիք»ով, որ յոտնկայս երգուեցաւ։ Ցաջող արտասանութիւններ ըրին փոքրիկն Վարդանին եւ Ովսաննա, ընկ. Պապաեան, Շիշմանեան, եւ Լիսեի ընկերներէն Շահպազեան, երգեցին Օր. Մարի Փափազեան եւ ընկեր Առաքել Դանիէլեան։ Իսկ օրիորդներու խումբը, ղեկավարութեամբ Օր. Բերուզ Խաչատուրեանի, Հայկական պարեր պարեցին։ Այս առթիւ տեղւոյս ննթակօմիտէն ծաղկեփունջ մը նուիրեց Ժրաջան Օր. Խաչատուրեանին։ Կովկասեան պարեր պարեցին ընկ.ուհի Ցակոբեան (Լիսէնէն) եւ ընկ. Ըգգար Ցէր Կարապետեան (Ցէսինէն)։ Հանդէսին գեղարուեստական բաժինը լրացնէլ վերջ, բեմ բարձրացաւ օրուայ բանախօս ընկեր Ս. Վրացեան, որ պարզեց Դաշնակցութեան 36 տարուան գործունէութիւնը։ Բացատրեց թէ ինչպէս կուսակցութիւններու կազմութենէն առաջ Հայ ազգը շատ մը իրաւունքներ կորսնցուց, նոյնիսկ ազգ կոչուելու արժանի չէր եւ ասոր անոր կամայականութիւններուն կը ծառայէր։ Դաշնակցութիւնը առաջին ուժգին կուռցը Հանդիսացաւ բռնութեան դէմ եւ յաղթանակով շնորհիւ իր ուժին եւ իր գտած լայն ժողովրդականութեան, պարզեց նաեւ կուսակցութեան ներկայ եւ ապագայ գործունէութիւնը։ Երկրիս կեանքին տեսակէտի շուրջ եւ շեշտեց թէ պիտի շարունակենք պայքարիլ մինչեւ որ իրականանայ միացեալ եւ անկախ Հայաստան (ծափեր)։

Ընդրադառնալով Հայաստանի վերջին ազէտին, կոչ ըրաւ ներկայ բոլոր Հասարակութեան մէկիդի դնել անհատական եւ կուսակցական նկատումները եւ գործակցիլ, քանի որ Հայրենիքը օգնութեան կարօտ է։

«Հայաստանը ամէնուս է եւ ոչ ոք կրնայ սեփականութիւն կամ մենաշնորհ դարձնել զայն»։

Բանախօսութենէն յետոյ, բեմ հրաւիրուեցաւ ընկ. Վարդան Չուլէեան մեր տասը Համակիրներու երդման արարողութիւնը կատարելու Համար։ Խոլոր Հանդիսականները ուշադրութեամբ կը հետեւէին։ Ցետոյ նոր ընկերները ուխտեցին միալ Հաւատարիմ գինուորներ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, իրենց ձեռքերը դնելով Ցինադրօշին վրայ որ դէպի յաղթանակ կը քալէ անվարան ու անյողդողդ։

Հանդէսը լրացաւ ուշ ժամանակ եւ ներկաները բաժնուեցան այն համոզումով թէ՝ ցորչափ կը մնայ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, ուշ կանուխ պիտի իրականան բաղձանքները դպրոցին Տբակին վրայ երիտասարդ խումբ խումբ Հայկական երգելով բաժնուեցան իրարմէ։

Շետոյ

ԱՆՁՈՒՆԻ ԲԱՐՔԵՐ

ՍԻՆ ՇԱՄՕՆ.— Վերջերս անախորժ դէպքեր Հայ երիտասարդ մը գործարանին մէջ իր փրանսացի վճարման թուղթը կը գանէ, անմիջապէս կ'երթայ կը խնդիրը երեւան հանելով, ձերբակալեցին եւ անմիջապէս Թ'Էթիէնի բանտը դրին։

Ուրիշ մը։ Հայերը Էթիէն կ'երթան առուտուրլու, այն տեղ աժան միս գտնելով, ամէնքն ալ կը սկսին մեծ միս գնել։ Իրարանցումին տուելով, Տիկին մը գնած միսը դրամը չի վճարեր եւ կանցնի մը կը հեռանայ։

Բայց Ֆրանսացիները Հայերուն օձիքէն կը բռնեն, կորսուած միսին դրամը կը հանջեն։ Բաւական խօսքատեւութիւններէ վերջ տիկինը կը բակալուի...։

Երրորդ դէպքն ալ Ֆրանսերէն «Լա Թրիպիւն» կը թարգմանեմ տակի։ «Երեք Հայ պատանի 14 տարեկան, քարեր գետի երկաթուղիի ասեղին մէջ, բաշարժ մը անցնելով գիշերելու։ Պատանի ստահակներ եւ 200 մէթր հեռուրտած էին, իրենց արարքը տեւանքը դիտելու Համար։ Թշնամական փորձը կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ որ գետինը զառիվար է գեհենքերը կ'երթեւեկեն օր։ Երեք տղաքները ձերբակալուեցան։

ՕՐԸ 9 ԺԱՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ԱՄԻՍԸ 5 ՖՐԱՆԿ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ես եւ ընկերներս երախտապարտ ենք «Ազատ»ին, որ կ'արձանագրէ այս եւ այն։ Կը խնդրենք այս տողն ալ տպել։ Եթէ դուք չօգնէք, ո՞վ պիտի լսէ մեզ։

Անցեալ տարի Ցունուարի 1ին Մարսէյլի երկու հարիւրորեակեան հոս։ Ասոնց մէկ մասը Ազատագրուստի դրամը Մարսէյլ բերած է Գալրոցասէրին։ Ասոնց նեղէն ետքը, երկու հարիւրը ազատներու ղրկուեցան եւ շատ մասնացուցին։ Մնացեալ 50 Գալրոցասէրի գործի գործ դրուեցան եւ կ'աշխատին ժամ։ Գործին դրամը կը ստանայ եւ երեք ամիս գործած գործին վրայ որ կուտան 15 ֆրանք, ամիսը 5 ֆրանք։ Այդ գործարանը ուած աղջիկները շատ բողոքեցին, բայց պատասխան Թէ պէտք է ձեր ազգի համար աշխատիք։ Որոշին Թէ մենք ձրիաբար կ'աշխատինք, բայց Մարսէյլ տարուան համար մեր ազգը շատ է, գացողներուն կը կանի։ Այդ ամսական 50 ֆրանքով ինչպէս կրնանք հագուստ, գուլպայ գնել, սկսան 2-3 ֆրանք աւելցնել։

Դեռ շատ բաներ կրնամ բայց Գալրոցասէրին վարձքը բարկացած է եւ ամէնքս հարցնէ Թէ ո՞վ է գրողը։ Խնդրեմ գիտնան որ ես որոշած էինք ամէն բան ձեզի, բայց կը վախնանք քանը կը բաւէ որ ազատագրեն այս վիճակէն, եթէ չեն ուզեր լսել։

Որբ

ԻԴՈՒԼ

(ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՕՒՇԵՐ)

IV

— Գիտես ասա՝ ինչպէս դու ես ինձ համար, ուրիշ ոչինչ կայ աշխարհի երեսին, որ ինձ այդքան թանկ լինի, քան դու ես, ասաց Իդուլ Ռոստոմին, որ նրան էր գրկել եւ ինքն էլ նրան։ Ես քեզ համար ամէն բան եմ անում, ամէն զոհողութեան պատրաստ եմ, միայն թէ դու ինձ սիրես միշտ, միշտ, միշտ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ միայն սիրես, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես չեմ ուզում, որ դու ինձ համար ուրիշ կանանց մասին մտածես, ուրիշ կանանց նայես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն գոյութիւն ունենաս, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն ապրես, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն մեռնես, ուրիշ ոչ ոքի։

— Ես էլ այդ եմ ուզում, պատասխանեց Ռոստոմը։ Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն գոյութիւն ունենաս, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն ապրես, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես էլ ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն մեռնես, ուրիշ ոչ ոքի։

Ցնծագին սիրոյ մէջ խօսքերը կրկնում էին միմեանց։ Ռոստոմը ուզում էր իմանալ, թէ ինչպէս Իդուլ ինքն էլ ուզում է, որ ինքը միայն իրենը լինի, ուրիշ ոչ ոքի։ Իդուլ ուզում էր իմանալ, թէ ինչպէս Ռոստոմ ինքն էլ ուզում է, որ միայն իրենը լինի, ուրիշ ոչ ոքի։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն ապրես, ուրիշ ոչ ոքի։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար միայն մեռնես, ուրիշ ոչ ոքի։

— Ես էլ այդ եմ ուզում, պատասխանեց Ռոստոմը

Ահաոեան, Թ. Ավտալբէկեան, Ա. Բաբախանեան (Լէօ), Գ. Լեւոնեան, փրօֆ. Ա. Խաչատրեան, Ստ. Կանայեան, Ս. Յակոբեան, Գր. Ղափանցեան եւ Շիրվանզադէ։

Ֆրանսա պէ՞տ է պահէ Սուրիան

Մարդու եւ ֆաղաքացիի իրաւունքներու պաշտպան ընկերութեան նախաձեռնութեամբ Սուրիոյ մասին վերջերս սարքուած հրապարակային միթինկի մը մէջ, քուէարկուեցաւ հետեւեալ բանաձեւը.—

«Ներկայ քաղաքացիները կը պահանջեն՝ որ անկողմնակալ քննութիւն մը կատարուի Սուրիոյ եւ Մեծն Լիբանանի մէջ անկախ եւ հեղինակաւոր անձնաւորութեանց կողմէ՝ ճշդելու համար այն սխալներն ու պատասխանատուութիւնները զոր գործած է Ֆրանսա հոգատարութիւնը ստանձնելու թուականէն ի վեր.

«Որ հոգատար պետութիւնը կարելի եղածին չափ շուտ համաձայնութեան գալով սուրիացի եւ լիբանանցի ժողովուրդներու պաշտօնական ներկայացուցիչներուն հետ, դաշնագիր մը կնքէ անոնց հետ ճշդելու համար հոգատարութեան գործադրութեան եղանակը.

«Որ ամէն միջոց ձեռք առնուի փութացնելու համար երկրին խաղաղեցումը, որմէ վերջ Ֆրանս. զինուորները պէտք է ետ կանչուին եւ երկրին ապահովութիւնը յանձնուի տեղացի ոստիկաններուն։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՔԸ

Ինչպէս գրած էինք, երեւանի մէջ կարգ մը վճիռներ տրուած էին Մանուկ Թուշօեանի սպանութեան առիթիւ։ Խորհրդային Թերթերէն կը թարգմանենք վճռագիրը (19 Հոկտ.).—

1.— Քաղ. Յահակ Ստեփանոսեանը՝ 33 տարեկան, Դաշնակցութեան ապօրէն կեդր. Կոմիտէի անդամ, յանցաւոր է Խորհրդային Հայաստանի Քրէական Օրինագրքի 16 եւ 64 յօդուածներով, եւ անոր յայտարարութիւնը Դաշնակցական կուսակցութենէն հեռանալու մասին համարելով կեղծ — դատապարտել ընկերային պաշտպանութեան բարձրագոյն պատժին՝ գնդակահարութեան, զրաւելով ամբողջ կարողութիւնը։

2.— Քաղ. Պետրոս Սինոյեանը՝ 24 տարեկան, Արագածի Դաշնակցութեան կազմակերպութեան անդամ եւ ներկայացուցիչ, յանցաւոր է 16, 64, 61, 3, եւ 72 յօդուածներով, սակայն նկատի առնելով, որ անոր գործած յանցանքը կատարուած է կուսակցական կարգապահութեան հիման վրայ, դատապարտել 10 տարուայ բերդարգելութեան, խիստ մեկուսացումով եւ ինչքերու զրաւումով, հաշուի առնելով մինչեւ դատավճռի կայացումը, բանտարկուած ժամանակամիջոցը 1925 Մեպտ. 4էն։

3.— Քաղ. Ազատաշէս Ստեփանեանը՝ 23 տարեկան, Արագածի Դաշնակցական կազմակերպութեան անդամ, յանցաւոր է 16, 64, 61, 3 եւ 72 յօդուածներով, սակայն նկատի առնելով նոյն հանգամանքները, ինչ որ Սինոյեանին է, դատապարտել 10 տարուայ բերդարգելութեան, խիստ մեկուսացումով եւ ինչքերու զրաւումով, հաշուի առնելով մինչեւ դատավճռի կայացումը բանտարկուած ժամանակամիջոցը 1925 Մեպտ. 4էն։

4.— Քաղ. Ղազար Պետոյեանը, 37 տարեկան, երկրագործ, անկուսակցական, նախկին խմբապետ Ղազար Ֆարհադեանը, 37 տարեկան, դատի տակ չեղած, Մինրան Մանուկեանը, 32 տարեկան, երկրագործ, անկուսակցական. կը դատապարտուին միամեայ ազատազրկման, հաշուելով նախնական բանտարկութիւնը 1925 Մեպտ. 4էն, ազատել բանտարկութենէն։

5.— Աբօ Մակարեանը, Ղասատուր Խաչատրեանը եւ Աբրէ Ղազարեանը դատարանով անպարտ կ'արձակուին։

6.— Քաղ. Յակոբ Յակոբեանը, 30 տարեկան, երկրագործ, անկուսակցական, կը դատապարտուի երեքամեայ ազատազրկման. նախնական բանտարկութիւնը հաշուելով 1925 Մեպտ. 4էն։

7.— Քաղ. Գէորգ Մկրտիչեանը, 27 տարեկան, երկրագործ. նախկին Ներքին Աղջազալա Գիւղական Խորհրդի նախագահ, կը դատապարտուի մէկ տարուան ազատազրկման, հաշուելով նախկին բանտարկութիւնը 1925 Մեպտ. 4էն, որով կ'ազատի բանտարկութենէ։

Դատավճիռը վերջնական է եւ անվերաքննելի։ Դատավճիռը պէտք է գործադրել 72 ժամուայ ընթացքին։

Այս վճիռէն յետոյ, Հայաստանի կեդր. Գործադիր Կոմիտէն Ստեփաննոսեանի վճիռը վերածեց 10 տարի բանտարկութեան, խիստ առանձնացումով։

Թուրքիոյ Ազգային ժողովին բացումը

Էնկիւրիի Ազգային Մեծ ժողովին երկրորդ նստաշրջանը բացուեցաւ Նոյեմբեր 1ին։ Աչքի կը դարնէր «յառաջդիմասիրական» ընդդիմադիր երեսփոխաններու ամբողջական բացակայութիւնը։

Մուսթաֆա Քէմալ իր բացման ճառին մէջ խօսեցաւ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին եւ մանաւանդ պէս պէս շեշտեց վերջին տարուան ընթացքին արդիացման համար ձեռք առնուած արմատական միջոցները, որոնք, ըսաւ, սկսած են լաւ արդիւնքներ տալ։

Գալով արտաքին քաղաքականութեան, Հանրապետութեան նախագահը յայտարարեց. «Ռուսիոյ հետ անկեղծ եւ մտերմական են մեր յարաբերութիւնները, որոնք հիմնուած են ապահովութեան եւ չէզոքութեան դաշնագրի մը վրայ։ Մեր յարաբերութիւնները Աֆղանիստանի եւ Պարսկաստանի հետ, որուն յառաջդիմութիւնները հաճոյքով կը դիտենք, կը շարունակեն նոյն անկեղծութեան դրոշմը ունենալ։

Սուրիոյ եւ Իրաքի սահմանագծման աշխատանքները պիտի սկսին շուտով։ Կը յուսամ թէ յառաջիկայի կատարելիք մեր բանակցութիւնները նոյն անկեղծութիւնը պիտի ունենան եւ թէ պիտի կնքուին դաշնագիրներ, որոնք նպաստաւոր ազդեցութիւն մը պիտի ունենան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հետ մեր յարաբերութեանց վրայ։

Խօսելով պալքանեան երկիրներու հետ Թուրքիոյ բարեկամական յարաբերութեանց մասին, Մ. Քէմալ ըսաւ. «Պէտք է աւելցնեմ թէ ամէն պարագայի մեր շահը կը պահանջէ որ խաղաղութիւնն ու հանդարտութիւնը պահպանուին Պալքաններու մէջ»։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅի Թերակոյտին ընտրութիւնները կատարուեցան Նոյմ. 9ին։ Հանրապետականները կարեւոր պարտութիւն մը կրեցին եւ Թերակոյտին մէջ ծամկավարները աւելի գերակշիռ դիրք ունին հիմա։ Նոր Թերակուտականները դէմ են Լոզանի դաշնագրին վաւերացման եւ ոգելից ըմպելիի արգելքին։

Հ. Յ. Դ. "ՕՐ,,Ը ՄԱՐՄԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Նոյմ. 7 կիրակի Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot:
Կը խօսին ընկերներ Մ. վարանդեան, Ա. Ջամալեան, Լէօն Պօն:
Երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր:
Կ'երգէ Օր. Հ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ
ՇԻՐԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպած՝ «ՌՈՍՏՈՄ» ԼՍԱՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ՎԱՂԸ՝ ՇԱԲԱԹ 6 ՆՈՅ. ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9Ի ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
PETIT JOURNALի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, 21, Rue Cadet

Կը խօսին Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, ՇԱՀԱՆ ՆԱԹԱԼԻ, Բժ. Ե. ԽԱԹԱՆԱՍԵԱՆ
Կը մասնակցի ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

Թատերական ներկայացում «Ռոստոմ»ի սիրողներու խումբին կողմէ։ Երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւլն.։ Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր, ճաշ - Պանտ։

Տոմսակները՝ բոլոր ճաշարաններէն եւ Bellevilleի «ՄԱՎՐՕՍ»էն։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
13 Նոյ. Շաբաթ գիշեր, Ջ. Թաղապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարեր Հայկ. տարազով
Եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս։ Ճոխ եւ աժան պիւֆէ
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

(Շար. Գ. էջէն)

50ական ֆրանք, Արմենուհի Պէրպէրեան, Աբիկ, Ստեփան, Հռիփսիկ, Սաթեն Տէր Ստեփանեան, Տիկ. Լ. Տողրամաճեան 10ական ֆրանք, Տիկ. Համեստ Միլտոնեան 50 ֆր., Տօնէլեան Սօֆիկ, Քըլճեան Պաղտասար, Թաւխատ Աբգար, Տիկին Մարգրիտ Կարապետեան, Ստեփան Կարապետեան Քէրէմէթցի, 10ական ֆրանք, Ռամելայ Ճանիկեան, Գէորգ Իմիրճանեան, Տիկին Սարաֆեան, Տիկ. Շնորհիկ Տօլմաճեան, Տէր եւ Տիկին Փիլվէնես (Պանդոկապետ), Զապէլ Նիկողոսեան 50ական ֆրանք, Պետրոսեան 5 ֆրանք, Թագուհի Գրիգորեան, Քէրէմէթեան ընտանիք 100ական ֆր.։

ՕԹԷԼ ՕՏԷՈՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԸ

Տիկին Սիմոնեան, Ժան Գոչեան, 10 ֆրանք, Տիկին Տիրուհի Պահատուրեան, Սահակ Զիլէկեան 20ական ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Պահատուրեան 100 ֆր.։ Օր. Հայկուհի Օրմանճեան 25 ֆրանք, Մկրտիչ Աղամեան 30 ֆրանք.

Մանուկներու բաժինը 255 ֆրանք, ընդհ. գումար 2080 ֆրանք։

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ Թաղային խումբի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն իր սրահին մէջ։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. «Եռադոյն» խումբի ժողովը՝ այսօր, Ուրբաթ, 5 Նոյեմ. ժամը ճիշտ 8ին, Rue Charles-Chefson *80ի սրճարանին մէջ։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Գ. Յովհաննէսեան։*

Հ.Յ.Դ. Լիոնի «Քեոխ» խումբին ստիպողական ժողովը 8 Նոյմ. Բշ. ժամը ճիշտ 8.30ին։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները անդամատեարերով։ Օրակարգ խիստ կարեւոր։

Հ. Ց. Դ. Սէն-Շամօնի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը խիստ կարեւոր օրակարգով, կիրակի Նոյմ. 7ին կէս օրէ վերջ ժամը ճիշտ 2ին նոր Ակումբին մէջ Rue Jeanne d'Arc N.15։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, իրենց անդամատետրներով միասին։

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանի միութեան զրաղարանի բացման հանդէսը տեղի կ'ունենայ վաղը՝ Նոյ. 6 Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին։ Ներկայ պիտի ըլլան ընկերներ Մ. վարանդեան եւ Ա. Ջամալեան։

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ Լճէ գիւղի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ Կիրակի Նոյմ. 7 ժամը 2ին Պ. Յ. Պալիքեանին սրահը։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Հայրենակցական միութիւնը Հայաստանի աղէտին առթիւ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը՝ 6 Նոյ. Շաբաթ երեկոյեան ժամը ճիշտ 9ին Café du Métroի վերնայարկը 95 Bld. St. Germain (Métro Odէօն)։

«ՅԱՌԱՋ»ի Ադրեստասէր միութեան «Գրական երեկոներու» երրորդը տեղի կ'ունենայ այս գիշեր ժամը ճշդագոյն 8 ուկէսին Ֆլօրիա ճաշարանը Rue Monsieur le Prince 61։ վիճաբանութեան նիւթ կը կազմէ «Գաւառի գրականութիւնը եւ ռուբէն Զարդարեան»։ կը հրաւիրուին բոլոր անդամները եւ համակիրները։

Հ.Ց.Դ. ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ԱԿՈՒՄԲԸ

Հ. Ց. Դ. Սէն-Շամօնի կոմիտէի վարուժան Ակումբ-Գրադարանը փոխադրուած է 15, Rue Jeanne-d'Arc, Ancienne Bourse de Travailի սրահին մէջ։ կը խնդրուի կոմիտէի եւ շրջ. կոմիտէի վերաբերեալ նամակներ եւ Թերթեր ուղարկել սոյն հասցէին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Մուշեղ Գասապեան, ֆօրֆուէն փարիզ եկած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել Տիկ. փափազեանի (Ծն. Ֆէրմանեան), 188 Rue Rosny s/Bois, Montreuil (Seine).

— Յունաստանէն Խոսրով կարապետեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին, մարտիրոս Միրոյեանը Խարբերդի մորենիկ գիւղէն։ կը կարծուի որ 5-7 տարիէ ի վեր Ֆրանսա եկած է։ Ցեղեկացնել՝ Sarkis Sarkissian, Usine Laurent, La Sone (Isère).

— Գէորգ Սողոյեան կը փնտռէ իր մեծ հայրը Գասպար Սողոյեան եւ եղբայրը վարդան, վանի Ալճավազ գաւառի Նորշուէշուղ գիւղէն, որոնք պատերազմէն առաջ Պրազիլիոյ Ռիօկրանտ-Տէ-Սուլա քաղաքը հաստատուած էին։ Իմացնել «Յառաջ»ի կամ C. Dilénian, Montana (Suisse). 10—1

փարիզէն Տիկին Շնորհիկ Սուլթանեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր աղջիկը Տիկ. Ովսաննա Քինոսեանը, բնիկ ելազովայի Քարցի գիւղէն, որ 4-5 ամիս առաջ փարիզէն մեկնած է Լիոն, իր ամուսինին հետ։ Ցեղեկացնել Chenorik Soultanianի, 25, Ave. Fontainebleau Kremlin-Bicêtre (Seine).

— Զարշամպայի Ղապալախ գիւղէն Աբմենակ Գոչիգանեան, 8 տարեկան, հօր անունը Սողոմոն, մօրը՝ վարդենիք, քոյրը Մարթա։ 1921ին աքսորէն պոլիս դառնալով որբանոց դրուած էր։ Գրել Բ. վարդապետեանի, chez Mr Paul Vaillant, Barjols (Var) France.

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)
Ֆրանսացի կարող մանագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ
ՓԻՒՒԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՅիւանդութիւՆներ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր
8Ը0 '—10եւ 1,30 — 8

ՏՕՔԹՕՐ
Յ. ՏԻՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՋԲԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ.
օրերը 5—7
Կիրակի օրերը 10—12
77, Rue d'Amsterdam
Nord-Sud: Liège
Téléph. Central 52-92

1927
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ
Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ քովանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց հասցէներու լիակատար մէկ ցանկով։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ճանուցում տալ «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անցեալ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ունին ընելիք, պէտք է նոյեմբեր 15էն առաջ դիմեն «ՄԱՍԻՒ»ի Տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ Թուականէն առաջ։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ
"ՈՍԿԵՂՋԻՐ,, CORNE D'OR
46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)
Արեւելեան երաժշտութեան հիչ ակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախաձեռնութեամբ.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ,,
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։
Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ եւ Հ Ն Ր Մ ՏՁԵԼԻ
Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։
Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը սոյն Polycliniqueը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն ստանալու համար։*
Շաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՎԱՐՁՈՒ ՑԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՄԸ

Վարձու է, փարիզի 15րդ Թաղամասին մէջ յարկաբաժին մը, երկու սենեակ, մէկ խոհանոց, կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն եւ կեդրոնական ջերմութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կովկասահայ Տրամա-Օփէրէթի խումբը Նոյ. 20ին ի նպաստ Հ. Մ. Ը. Մ-ի Պելվիլի մասնաճիւղին կը ներկայացնէ «Պայեաթ Նովան»։

Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի շիրակի աղէտեալներուն։ կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատողութեան առնել սոյն Թուականը։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Մետաքսի վրայ ասեղնագործութեան վարժ շատ մը գործաւորուհիներ, գործատան մը մէջ աշխատելու համար։ Թել քաշել, Ռօբօթ, Point turc, Cordonnet, աժուռ եւ մննաժի համար։ Օրական ուժը ժամ աշխատանք, լաւ վճարում, տեւական գործ։

Դիմել ամէն օր ժամը 10-12 Strun et Cie 8, Rue Richelieu (Palais Royal)։

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

Լաւ կարուհիներ կը փնտռուին, պարզ ժէրսէյէն օրգերու համար։ խիստ լաւ վճարումով։ Աւասեւ տեւական գործ։ փութով դիմեցէք՝ 10, Rue Général Brunet, Paris (19e)։ մէթրօ Botzaris մօտ (Direction St-Gervais)։ Սեակի Թիւ 2 եւ 8։

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Երեք սենեակ, 1 խոհանոց, կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն, 4-5 հոգիանոց ընտանիքի մը համար։

Նոյնպէս մէկ սենեակ եւ խոհանոց, 2-3 հոգիանոց ընտանիքի համար։

Դիմել Պ. Յարութիւնեանի, 15 Impasse Thiberville, Gentilly (Seine).

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀԱՒԱԹԻԻՆ ՄԸ

Ուզուսէ ՄԱՅՈՒՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՐ ՄԸ, ամբողջ կազմածով, atelier, triporteur, tri-moteur, 3սենեակ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեքտրականութիւն, օրական սպառում 600 խոշոր աման։ Մատչելի գին։

Գրել «Յառաջ»ի, Կ. Մ. սկզբնատառերով։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, հիմնող եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր։
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴ	եռամսեայ	վեցամսեայ	տարեկան
Ծրանաց և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

7 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 199 — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԻՋԵԻ, ՖԱՇԻՍՏՆԵՐՈՒ ՁԵՌՔՈՎ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ ԱԼ ԿԱՆ

Ֆիզիքական եւ նիւթական ահռելի կորուստին հետ, Շիրակի հարցը անշուշտ պիտի ունենայ բարոյական հետեւանքներ ալ:

— «Այս ինգերորդ անգամն է որ տունս այս վիճակի մէջ կը տեսնեմ», կ'աղաղակէր ծերունի մը, աւերակոյտը ցոյց տալով:

Եւ միակը չէ դժբախտ ծերունին: Հազարաւորներ կը գտնուին այդ զարհուրելի վիճակին մէջ: «Բանի մը գիւղերու վրայ գաղթելու մասին կը մտածեն», կ'աւելցնէր «Փրթի Փարիզ»ի թղթակիցը: Բնազդական է այդ հակումը, բայց ոչ գործական: Իր հայրենի հողին եւ ջուրին կապուած ժողովուրդը վտանգի տեղէն, նոյն իսկ եթէ երկինք-գետին շարժի: Եւ այս ձգտումը կապ չունի տիրող իշխանութեան կամ կարգաձեւին հետ: Այսօր բազմութիւններ կան որ Թուրքիա գտնել կ'երազեն, հակառակ իրենց կրած անլուր սարսափներուն, չարչին ու տեղահանութեան: Անոնք շատ լաւ կը հասկնան թէ բան մը փոխուած չէ այդ անիծեալ երկրին մէջ, և թէ մէկ օրէն միւսը թալանուելու և մորթուելու դատապարտուած են: Բայց սեփական հողի կարօտը. եւ սա տարուբեր, արմատախիլ վիճակը ամէն խելագարութեան կը մղեն...:

Այստեղ է հայ ժողովուրդին կենսունակութեան մեծ զաղտնիքը:

Բայց չի բաւեր նշանակել այս հիմնական գիծը, եւ հանգտանալ: Աղէտները, մանաւանդ երբ յաճախագէպ են, խրատէս կը խախտեն հոգեկան կորովը, եւ երբեմն այլասերման կը յանգին: Շիրակի դժբախտութիւնն ալ այդ կարգէն է: Եւ այս՝ ոչ միայն երկրին մէկ, այլ եւ անկէ դուրս: Այս վտանգին հակազդելու համար, անհրաժեշտ է որ օրուան իշխանութիւնը շատ լայն բանայ աչքերը, ու մանաւանդ հոգին: Նիւթական ակնկալութիւնը ամէն բան չէ: Այսպիսի աղէտի մը առեն, ո'ւր որ ալ ըլլայ, անմիջապէս շարժման մէջ կը դրուի պետական ամբողջ մեքենան: Բայց ինչ որ ուրիշները չեն կրնար կամ չեն ուզեր ընել, պարտաւոր է փորձել բանւորա-գիւղացիական կոչուած իշխանութիւն մը:

Աւելի պարզ խօսինք: Շիրակի աղէտը պարտք կը դնէ խորհրդային իշխանութեան վրայ՝ վերաքննել իր քաղաքականութիւնը հայ ժողովուրդին եւ Հայաստանի հանդէպ, սկսելով ամէնէն տարրական կէտերէն:

Այդ կարգէն է անցագրի խնդիրը, որ քար գայթակղութեան դարձած է: Նոյնիսկ աղէտին հետեւանքները դարմանելու համար, անհրաժեշտ է լայն բանալ դուռները, որպէսզի կրցողը օգնութեան հասնի, պատ մը հիւսելու, հիւղակ մը շինելու համար: Ահռելապատիկ խելագարած բազմութիւնները խորունկ տրտմութիւն մը պիտի զգան, իրենց կողքին տեսնելով բախտաւոր երկիրներէ եկած հայրենակիցներ, փարած՝ միեւնոյն վերաշինութեան աշխատանքին: Պէտք է միանգամընդ միշտ վերջ տալ այս տաղտկալի ձեւակերպութիւններուն եւ հաւատաքննութեանց, որոնք չափէն աւելի տեւեցին: Պէտք է հասկնալ, վերջապէս, որ բոլորովին տարբեր են հայ ժողովուրդին պայմանները:

Ու միեւնոյն ատեն, հա'րկ է լրջօրէն սեղանի վրայ դնել հողի խնդիրը: Ուռուցիկ խօսքերը եւ շքեղ ծրագիրները չեն կրնար մխիթարել յուսահատ ժողովուրդը, թէ ներսը եւ թէ դուրսը: Հայաստանի հարեւան երկիրները իսկապէս եղբայրական գործ մը կատարած կ'ըլլան, սրբագրելով «հաւասարազօր» դաշնակցին դէմ գործուած անիրաւութիւնները:

Ալեքսանդրապոլի աւերակներէն առաջ ալ, հողազրկութեան ապրնապ կար Հայաստանի մէջ, իսկ հողի առատութենէն շրջուածք կան միւսները, հակառակ արդարութեան պահանջներուն եւ նոյն իսկ պոլշեւիկեան հանգանակին: Եթէ հայ ժողովուրդը ո'ր եւ է արժէք ունի Ռուսիոյ եւ Կովկասի համար, պէտք չէ անվերջ կրէ անիրաւ սահմանագծումներու եւ դիւանագիտական խաղերու բոլոր հետեւանքները: Եւ մահացու մեղք գործած չեն ըլլար Երեւանի վարիչները, եթէ քիչ մըն ալ այս ուղղութեամբ մտածեն, ու մտածել տան իրենց գլխաւոր կից գործակիցներուն: Ժողովրդային չարիքները կարկտաններով չեն դարմանուիր, ոչ ալ ակնախիտ հեռանկարներով: Երբ հողը կ'երերայ ժողովուրդն ալ միասին ցնցելով եւ տարտղնելով, ճարտարապետական ուսումնասիրութիւնները չեն որ պիտի յուսադրեն աղետեալները եւ թափառական բազմութիւնները:

Այս հոգեբանական պահուն, ո'րքան թօթափեն քարացած ընկերութիւնները, այնքան օգտակար է հայ ժողովուրդին, եւ նոյնիսկ կ'ուզէք, օրուան իշխանաւորներուն համար:

Բոլոր ուժերը աղէտին հետեւանքներուն շուրջը համախմբած ատեն, չպիտի մոռնանք մեր մատնանշած կէտերն ալ:

Շ.

«Յառաջ»ի յանձնուած գումարները

Խմբագրութեանս յանձնուած գումարներէն առաջին տասը հազար ֆրանքը երէկ իսկ յանձնեցինք Ամերիկեան Նպաստամատոյցի եւրոպայի ներկայացուցիչ Պ. կորտըն Պէրրիի, խնդրելով որ անմիջապէս փոխադրէ Հայաստան:

"ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԸ,,

Գրած էինք թէ Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախաձեռնութեամբ խորհրդակցական ժողով մը գումարուած էր անցեալ Ուրբաթ օր, Շիրակի աղէտին առթիւ: Այդ ժողովէն ընտրուեցաւ յանձնախումբ մը, որ պիտի բանակցէր Բարեգործականի, Հօկի եւլն. կազմած Հանգանակիչ Յանձնաժողովին հետ, մէկ Համազգային կեդր. Մարմին մը ստեղծելու համար: Հինգշաբթի օր գումարուեցաւ նոր ժողով մը, ուր ներկայ էին Կիլիկիոյ, Տրապիզոնի, Տարօն-Տուրուբերանի, Բարձր-Հայքի, Նապին Գարահիսարի Հայրեն. Միութեանց, Հ.Յ.Դ. Ուս. Միութեան, Կովկասահայ Տիկնանց Միութեան, Զափահաս Որբերու Միութեան, Ռոստոմ Լսար. Միութեան, Սպալից Միութեան պատուիրակները եւ անհատ գործիչներ, թիւով 25-30 հոգի:

Պ. Ա. Խատիսեան հաղորդեց յանձնախումբին կատարած բանակցութեանց արդիւնքը, որմէ պարզուեցաւ, որ հակառակ բոլորի քաղձանքին, անկարելի է եղած մէկ կեդրոնական Մարմին կազմել: Եւ իրրեւ եզրակացութիւն, Յանձնախումբին կողմէ յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է կազմել տարբեր մարմին մը, քանի որ միւս Յանձնաժողովը չի կրնար իր շուրջը համախմբել բոլոր տարբերը: Առանց պալքարի մէջ մտնելու եւ խաչաձեւելու անոնց գործը, նոր Մարմինն նպատակը պիտի ըլլայ իր միջոցներով ապահովել օժանդակութիւնը այն ժողովրդային հոսանքներուն որոնք տրամադիր չեն գործակցելու միւս կազմին: Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց.

Ա.— Կազմել առանձին Յանձնախումբ մը Փարիզի, մէջ եւ այլուր կազմակերպելու հանգանակութեան գործը: Բ.— Յանձնախումբին կրնան մասնակցիլ ոչ միայն զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, այլ եւ անհատ գործիչներ:

Այս որոշման առթիւ Կիլիկիոյ, Տարօն-Տուրուբերանի, Տրապիզոնի, Բարձր-Հայքի, Նապին Գարահիսարի Հայրենակցական, ներու, Հ. Յ. Դ. Ուս., Ռոստոմ Լսարանական, Կովկասահայ Տիկնանց եւ Հայ Սպայից Միութիւններու ներկայացուցիչները յայտնեցին թէ իրենց բոլոր ուժերը պիտի տրամադրեն նոր Յանձնախումբին, նկատի ունենալով որ իրենք այս աղէտին առթիւ առաջին անգամ Հ. Հ. Պատուիրակութենէն գործակցելու հրաւէր են ստացած: Զափահաս Որբերու Միութեան ներկայացուցիչը յայտնեց թէ իրենք ոչ մէկ, ոչ ալ միւս կողմին կ'ուզեն կապուիլ:

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական միութիւնը յայտարարեց որ Նոյ. 13ի իրենց երեկոյթին հասոյթէն կը յատկացնեն աղէտեալներուն:

Միաձայնութեամբ Յանձնախումբին անդամ ընտրուեցան Տիկ. Ս. Բէզճեանեան, Պ.Պ. Ա. Խատիսեան, Հմ. Խոսրովեան, Հայր Պ. Վրդ. Քէշիշեան, Շ. Միսաքեան, Իշխան Ամատունի, Ներսէս Օհանեան, Յ. Խնունց եւ Գ. Թէզլալեան:

Յանձնախումբին իրաւունք տրուեցաւ իր յարմար դատած հայրենակիցները հրաւիրել գործակցելու:

*** *Նորընտիր Յանձնախումբը իր առաջին նիստը գումարեց Ուրբաթ իրիկուն, եւ պաշտօնական անուն որոշեց «Եղբայրական Օգնութեան Յանձնախումբ Շիրակի աղէտեալներու»: Նախագահ ընտրուեցաւ Տիկին Ս. Բէզճեանեան, փոխ-նախագահ Պ. Ա. Խատիսեան, դանձապահ Իշխան Ն. Ամատունի: Յանձնախումբին անդամակցութիւնը ընդունած էր նաեւ Արշակ Խան Գորուեանց, բայց մեկնելու ստիպուած ըլլալով, Լոնտոնի ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ Պելճիքայի համար ընտրուեցաւ Պ. Վահան Խօրասանճեան, Պերլին՝ Տոքթ. Գրինֆիլտ, Վիէննա՝ Պ. Ե. Զաւէեան, Փրակա՝ Ուսանող. Միութիւն եւլ.:*

Յանձնախումբին հասցէն է՝ Comité de Secours fraternel pour les Sinistrés de Chirak, 71 Ave. Kléber. Գանձապահի հասցէն՝ Prince N. Amatouni, 32, Rue de l'Exposition, Paris.

Տեղի անձկութեան պատճառով, Յանձնախումբին կոչը կը յետաձգենք յառաջիկայ թիւին:

ՍՐՏԱՃՄԱԼԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Մոսկուայի «փրաւտա»յի մասնաւոր թղթակիցը Հոկտ. 28ին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Լէնինականէն.—

— «Աղէտի մասին եղած նախնական տեղեկութիւնները իրականութենէն շատ վար կը մնան: Հաստատուած է թէ զոհերի թիւները կան նաեւ 20 գիւղերու մէջ, որոնք բոլորովին անվնաս կը համարուէին: Ես պատեցայ Թուրքիոյ սահմանին վրայ գտնուող 7 գիւղեր, որոնց վնասը հիմնայատակ կործանած են, չկայ տուն մը որ կանգուն մնացած ըլլայ: Այդ կարգի գիւղերու թիւը 12 է: Աւերակներու կոյտին մէջ կը վխտան բնակիչները, որոնք կը փնտռեն իրենց գոյքերը: Շատերը մերկ են ու բոպիկ:

Սրտակեղեք տեսարաններ կը պատմուին: Պայտնտուր գիւղին մէջ վերապահներու տակէն հանուած են այր մը եւ կին մը, որոնք իրենց մարմիններով պաշտպաներ էին իրենց զաւակը: Երեքն ալ մնած են: Ալեքսանդրովկա գիւղին փողոցները կը թափառէր խելագարած կին մը, որուն ամբողջ ընտանիքը կորած է: Տեղ մը աւերակներու տակէն հանած են կիսամեռ երեխայ մը, որ երեք ժամ մնացած է հողի տակ:

... Լէնինականէն հեռու ինկած գիւղերու մէջ նպաստը ուշացած է: Մանաւորապէս սուր պահանջ կայ վրանի, ճերմակեղէնի, պարէնի: Տեղ-տեղ հացահատիկ կայ, բայց Ջրաղացները քանդուած են:

Նոր աղէտ մը եւս ծայր տուած է,— հիւանդութիւնները: Գիշերները շատ ցուրտ են, ջուրը սառած է: Բազմութիւնները կուտակուած են, անօթի, մերկ ու բոկոտն:

Աւերակներու տակ կան շատ մթերքներ ու ստացուածք: Տեղ-տեղ հողի տակէն ցցուած կ'երեւան գոմէշի եղջիւրներ: Գիւղացիները կը վախնան պեղումներ կատարել, որովհետեւ ստորերկրեայ ցնցումներն ու որոտը կը շարունակուին անընդհատ:

Լէնինականի կայարանին մէջ խոնուած է մեծ բազմութիւն մը: Հետանալ ուզողներու թիւը շատ մեծ է, սակայն քիչերը տեղ կը գտնեն: Կառախումբերը լեցուն են. խռոտացուած լրացուցիչ շոգեկառքերը չեն հասած:

*** «Իզվեսթիա»յի Թղթակիցը Հոկտ. 28 Թուականով կը հեռագրէ.—

«Կարելի եղաւ հեռագրական կապ հաստատել Կարսի հետ: Կարսէն ստացուած հեռագրական հաղորդագրութեան համաձայն, Հոկտ. 23ի գիշերը լուսաբացին տեղի ունեցած երկրաշարժի հետեւանքով քանդուած է 40 տուն: Մեռածներ չկան, վիրաւորուած են քանի մը մարդ: Լէնինականի եւ Կարսի միջեւ գտնուող Թրքաքան Ղըզըլ-Ջախչաղ գիւղը հիմնայատակ կործանած է. կան շատ սպանուածներ ու վիրաւորներ: Երկրաշարժէն խիստ վնասուած է Սարը Ղամիշը, ուր տուներուն մեծ մասը կործանուած է»:

*** «Իզվեսթիա»յի Թղթակիցը Հոկտ. 29ին կը հեռագրէ Թիֆլիսէն.— *Այսօր գիշերուայ ժամը մէկուկէսին Լէնինականի մէջ զգացուեցան ստորերկրեայ նոր ցնցումներ, որոնք սակայն վնասներ չեն հասցուցած: Տաշվան, Ղըշլաղ եւ Մոլլակէօքչայ գիւղերու մէջ սկսած են հոսիլ ածխային ջերմուկներ:*

*** Շիրակի շրջանի երկրաշարժին առթիւ Գերմանիոյ, Թուրքիոյ եւ Աֆղանիստանի դեսպանները ցաւակցութիւն յայտնած են Խորհրդ. Հայաստանի կառավարութեան:

*** Շիրակի շրջանի երկրաշարժին հետ միաժամանակ ստորերկրեայ ուժգին ցնցումներ զգացուած են Սօչիի կողմերը՝ Սեւ Ծովու ափը:

*** Մօսկուայէն Կովկաս է հասած ճարտարապետ Փրօֆ. Սթեփանովը՝ որ պիտի ուսումնասիրէ երկրաշարժին դիմացող տուներու տիպարները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՒ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀՈՂԻ ՎՐԱՑ

Գնդապետ Կարիպալտի ձերբակալուած Ծաւուրակշիռ յայտնութիւնները

Նիսի մէջ ձերբակալուեցաւ գնդապետ Ռիչչիօթթի Կարիպալտի, Մուսոլինիի դէմ մահափորձ կազմակերպելու(*) ամբաստանութեամբ: Կ'ըսուի նաեւ թէ գնդապետը մասնակցած է Քաթալոնիոյ դէմ սպանիացի անիշխանականներու սարքած դաւաղրութեան: Տունը խուզարկուեցաւ եւ բազմաթիւ վաւերաթուղթեր գրաւուեցան: Փաստեր կան թէ Կարիպալտի մօտէն շփում ունէր Սքէվօլիի հետ, որ իբր թէ հակաֆաշիստներուն կողմէ պաշտօն ստանձնած էր մահափորձ կատարելու Մուսոլինիի դէմ եւ որ առջի օր ձերբակալուեցաւ Նիսի մէջ:

Գնդապետ Կարիպալտի հսկողութեան տակ Փարիզ բերուելով խիստ հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ: Գնդապետը իր վերջոյ խոստովանեցաւ թէ 18 ամիսէ ի վեր Ֆրանսայի մէջ գործակալն էր Իտալիոյ ներքին նախարար Ֆէտէրծօնիի եւ թէ այդ Թուականէն ի վեր արդէն 400,000 լիր ստացած էր. վերջին 100.000ը իրեն վճարուած էր իտալացի գաղտնի ոստիկան Լափոլլայի կողմէ: Այս վերջինը, ինչպէս նաեւ ուրիշ իտալացի լրտես մը շարունակ յարաբերութեան մէջ էին Կարիպալտիի հետ: Ներքին նախարար Ալպէր Սարօ եւ ընդհ. ապահովութեան տնօրէն Պ. Շիափ եւս հարցաքննեցին Կարիպալտին եւ հաստատեցին որ Քաթալոնիոյ անջատողական շարժումը պատրաստողն էր Կարիպալտի, որ կը գործէր Մուսոլինիի խորհուրդով: Սպանիոյ մէջ խռովութիւն հանելով, իտալացի ֆաշիստներուն նպատակն էր պատասխանատու բռնել Ֆրանսան եւ այս առթիւ ամրապնդել սպանեւիտալական համաձայնութիւնը, որ քանի մը ամիսէ ի վեր Թուլցած է:

Ձերբակալուեցաւ նաեւ սպանիական շարժման վարիչ գնդ. Մասիա, որ յայտնեց թէ ինք կը ստանձնէ ամբողջ գործին պատասխանատուութիւնը, թէ Քաթալոնիան ինքնավար հրուչակելու շարժումը ամիսներէ ի վեր պատրաստուած էր եւ թէ դրամը կը հայթայթէին Ամերիկա բնակող Քաթալաններ: Գնդապետը պատ աւելցուց թէ առաջին նպաստաւոր առթիւ դարձեալ պիտի սկսի շարժումը:

Յետոյ մատնանշեց ռազմանիւթի մթերանոցները: Խուզարկութիւն կատարուելով, գրաւուեցան մեծաքանակ զէնքեր եւ ռազմամթերք (հարիւրէ աւելի Մաւզէր եւ Լէօպել հրացան, տորճաններ, գնդացիր, փամփուշտ, ռումբ եւլն.): Այս շար-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՄ ԱՇԽԱՐՀ ՈՒ Ի'Մ ԱՇԽԱՐՀ

Թաթառները հիւսեր են ինձ ալիքին հետ...

*
* *

Ինձ մի՛ փնտռէք օտար տեղեր...

Թէ լսեր էք ու իմացեր որ յորձանքներ կլլեցին ինձ. շատ ափերէ անցեր եմ ես, շատ ծածկեր տակ եմ ննջեր ու գրկերու մէջ դիշերեր...— մի՛ թափառիք, ինձ մի՛ փնտռէք օտար տեղեր...

Ամպէ լափուած, բայց միշտ իր տեղ Մասիսի՛ պէս, իր պէսպիսուղ Հունին Հրու Եփրատի՛ պէս, Հազար մատով ու մագիլով իր մօր կառչած Ցիգրիսի՛ պէս.—այս տե՛ղ եմ ես...

Մի՛ շփոթիք ուրիշի հետ...

Այս քմահաճ արեւին տակ միշտ բախտակից Հոգիներ կան. շատ-շատերն են նման ինծի. եւ եթէ ես երբեմն այնքան կը նմանիմ ուրիշներու...— մի՛ կասկածիք, մի՛ շփոթիք ուրիշի հետ...

Կը նմանիմ ոտներ կտրած նժոյգի պէս Վանայ ծովին.— Ծանօթացէ՛ք ծալապատիկ այնտեղ նստած քառակատար ու հարուածէ մը սիրտը պատռած արագածին...— ատի է՛ս եմ...

Զը վշտակրի՛ք ինծի համար...

Բիւր զարհուրանք ու զրկանքներ տեսած եմ ես — Օ՛, լա՛ւ գիտեմ որ նիհար եմ.— քաղցրագաժան սէր մը իր խանդով ու հեշտանքով թէ զիս ծիւրեց...մի՛ ափսոսաք, մի՛ վշտակրէք ինծի համար...

Գուք տեսա՞ծ էք քառասփիւռ եւ Հազարակնեայ Ծաղկանգ-լեռը. կը ճանչնա՞ք կանթը կոտրած սափորի պէս Սեւանայ-Լիճ, որ կը սպառի՛ ու կը սպառի՛ ու չը՛ սպառիր...— անոր պէս՛ եմ...

Կ'ուզեմ որ ինձ չը նախանձի՛ք...

Խառնհիւսուած իմ այս խօսքեր կը նմանին վէրքեր կապող երիզներո՛ւ. ես սրբազան ծառի պէս եմ, ու կը չորնամ սիրահարի, հիւանդներու յոյսի, Հոգի ձորձերու տակ...— կ'ուզեմ որ ինձ չը նախանձի՛ք...

Պէտք է նայիք սրբապղծած Աղթամարի՛ն... Ախուրեանի ափին վրայ Հազար անգամ աւեր, աւար, փետուրէ տեսած մահապարտուած քաղաք մը կայ...—Այլեւս խօսի՞մ...

Ինձմէ այդ պէս մի խուսափիք...

Շա՞տ կասկածներ առթել կրնայ իմ այս տարազն օտարոտի, նաեւ լեզուս տարօրինակ... Ցարակուսած այս տիրական իմ կեցուածքէն, այս ցուգադիր ու նոյնիրաւ նիստուկացէն...— Ինձմէ այդ պէս մի՛ խուսափիք...

Իմ անճանաչ սիրտս նորեկ ափերուն ունի ձեր բոլորիդ... քուէարկո՛ղ մը եմ ձեզի պէս ու բաժնետէր մը ինչպէս որ դուք... Օ՛, եղբայրներ, որ կը փառիք քափէն Սիպի՛ր, քամշատկայէն քալիֆորնիա՛, ինձ գրկեցէ՛ք, եկողն ե՛ս եմ...

*
* *

Մրրիկները հիւսեցին ինձ ճանապարհի փոշի՛ին հետ...

ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ

ՓԱՆԿԱԼՕՍԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դատական ատեանը կը շարունակէ Հարցաքննել զօր. Փանկալօսը: Ամբաստանութեան բոլոր կէտերուն մէջ ո՛չ մէկ զօրաւոր փաստ կարելի եղած է գտնել: Հիմա կը քննուի Հելլէն եւ պուլկար միջադէպին մէջ Փանկալօսի պատասխանատուութեան բաժինը: Ինչպէս յայտնի է, Հելլէն պինուորները պուլկար սահմանը արշաւած ըլլով, Ազգերու Դաշնակցութիւնը 30 միլիոն լեվա տուգանքի դատապարտած էր Յունաստանը:

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

ԷՆԿԻՒՐԻՆ ԹՈՒՐՔԻԱ ՉԷ

Առանց շպարի խօսեցայ: Կը ծնայ ընդգծել կէտ մը: Երբ «Լօթիւս»ի դէպքը պատահեցաւ, փարիզի մէջ այնպէս կարծեցին թէ մեր Ֆրանսացի ըլլալու Հանգամանքին կը պարտէինք այդ չար միջադէպը: «Ա՛հ, կ'ըսէին, եթէ տեղակալ Ցըմօնը Խտալացի, Անգլիացի եւ կամ Գերման եղած ըլլար, թուրքերը ուրիշ կերպ պիտի վարուէին անոր Հետ»: Ասիկա սխալ է: Այստեղ դէշ վարմունքներու ենթարկուիլը միայն մեր մենաշնորհը չէ: Արդէն ըսի թէ ինչպէս ոստիկանութիւնը կամայական կերպով երկու ժամուան մէջ արտաքսած էր մեր անգլիացի պաշտօնակիցներէն մէկը:

«Վերածնած» թուրքերը բոլոր օտարականներուն դէմ նոյն ազմկալի թշնամութիւնը կը տածեն, ըլլայ զուտ օտարատեացութիւն կամ վարուելակերպի պակաս, բացարձակ ձախաւերութիւնը մարդոց, որոնք իրենց երկրին մէջ տէր ըլլալու սովորութիւնը կորսնցուցած էին եւ որոնք գեռ չեն սորված մարդավարի վարմունքները:

Այն պահուն ուր կը գրեմ, երգեր կը բարձրանան փողոցէն: Պատուհանը կը բանամ: Բոլոր շէնքերուն ճակատները զրօշազարդուած են: Պանդոկիս առջեւէն զինուորներ կ'անցնին: Կը տեղեկանամ թէ այսօր Հոկտեմբերի վեցն է: Ցարեդարձը այն օրուան, ուր Դաշնակիցները Պոլիսէն մեկնեցան, Լօզանի դաշնագրին Համաձայն: Այս առտուան թերթերը կը փառաբանեն այս տօնը տարօրինակ յօդուածներով: Կէսպաշտօնական թերթէ մը կը քաղեմ հետեւեալ նախադասութիւնը.

«Կը տօնենք յիշատակը այս անջնջելի Թուականին, ուր մեր հերոսական ռազմիկները իրենց շեփորներու ձայնով ոգեւորեցին մեր ճմլուած սրտերը եւ ուր անոնք ներս մտան իբրեւ յաղթականներ՝ Հպարտօրէն վռնտելով դաշնակիցները, «գարշելի վայրենիներ», խայտառակ թափթփուքներ, 72 ազգերու մրուրը, զոր Ղազիին պինուորները ալեցին այնքան փայլուն կերպով»:

Կը տեսնէք որ այս փաղաքշանքները Հաւաքական են: Քէմալական օտարատեացութիւնը խորութիւն չի դներ: Միեւնոյն տոպրակին մէջ կը դնեն 72 ազգերը (որո՞նք). ասիկա մրցանիշ մըն է:

Ու եթէ զանազանութիւն մը դնենք, ատիկա թերեւս մեզի ի նպաստ պիտի ըլլար: Այո՛, ֆրանսական ազդեցութիւնը գեռ չէ մեռած վոսփորի ափերուն վրայ: Նոյն իսկ Մուսթաֆա Քէմալի արբանեակներէն ոմանք համակիր են մեզի: Այնտեղ շատ քիչ թշնամիներ ունինք: Սակայն մենք ալ «շուն քրիստոնեաներ» ենք, չէ՞...:

Նկատի առէք որ ո՛չ մէկ կրօնական կիրք կայ ասոր մէջ: Էնկիւրիի վարիչները անհաշտ անգիտութիւն մը կը ցուցադրեն, ամբողջական եւ անչերտ: կարելի է ըսել թէ անոնք հակակրօնական են: Իրենց բոլոր ճիգը կը ձգտի «ապիսլամացնել»ու ժողովուրդը: Իրենց մոլեռանդութիւնը հապէս աղգայնական է: Ու ասիկա աւելի սարսափելի է:

Այսպիսի կիրք մը շատ դէշ է, որովհետեւ թուրք գեղը բազմաթիւ լաւ յատկութիւններ ունի: Ծոկուն է, քաջասիրտ, հլու, ասպետական, խանդավառ: Նաեւ շատ խելացի: Զնայինք միայն Պոլսոյ, որ վերջի վերջոյ եւրոպական քաղաք է: Անատոլուի ամէնէն խոնարհ գիւղականներուն մէջ ներկայիս ազնիւ եւ յուզիչ ջանք մը կը տեսնուի, կրքոտ ձգտում մը դէպի յառաջդիմութիւն, որուն կը նային թերեւս մանկական ձեւով, եւ սակայն ջերմօրէն կը փափաքին:

Միջակ դասակարգ մը կը սաղմնաւորուի այն տաքարիւն երիտասարդութեան մէջ, որ կը վիտայ դպրոցներուն մէջ: «Թուրքիա, կ'ըսէր Պ. Ալպէռ Սառօ, մեծ հարցական նշան մըն է»: Շատ բան կարելի է յուսալ արթուն ժողովուրդէ մը, որ քաջաբար կ'ուզէ վրայէն նետել կաշկանդող աւանդութիւնները եւ որ նիւթական բարօրութիւններէն աւելի մարդկային արժանապատուութեան եւ ազնուութեան փափաքն ունի: Այս մասին շատ բան կը խօսի այն ընդունելութիւնը որ եղաւ այս երկրին մէջ կնոջ կացութիւնը յեղաշրջող արմատական բարենորոգումներուն Համար:

Բայց այս խանդը եթէ կանոնաւորուի շատ բան կը շահի: Զայն վարելու Համար խելօք, շրջահայեաց եւ ժողովուրդին հանդէպ իրական սէր տածող կառավարութիւն մը պէտք է: Ասոր փոխարէն, ի՞նչ կը տեսնենք սակայն:

Ցիմարօրէն փառամոլ, բռնապետական եւ մռայլ մարդ մը, որուն օժանդակած են բացառիկ պարագաներ: Անոր շուրջ ստորադաս ախորժակներու նեղ սէնտիկա մը: Արդիւնքը՝ ներկայ վարչաձեւն է. բռնապետութիւն մը՝ աւելի ցնդող քան ամէնէն ասիական սուլթաններունը:

Եւ այս բռնապետութիւնը օրէ օրէ աւելի եւս կը ծանրանայ, ոտվհետեւ օրէ օր իր հմայքը կը պակսի: Արդէն Մուսուլի խնդիրը ծանրապէս վնասած էր Մուսթաֆա Քէմալի ժողովրդականութեան: Միամիտ մեծխօսիկութիւններէ վերջ, տեղի տուին Անգլիոյ: Ցաղթական Ղազին միայն յաղթականով գոյութիւն ունի: Մուսուլը իրեն համար պարտութիւն մը եղաւ:

Այն ատեն մարդիկ իրենց աչքերը կը բանան եւ կը տեսնեն, աւա՛ղ, ոչ-օրինակելի ապրելակերպը տիրոջ, որ Հաճոյքներու մէջ կը շռայլանայ, շահամոլութիւնը, խստութիւնը, շնականութիւնը անոնց, որ գայն կը շրջապատեն: Նախ կը զարմանան: Օր մը պիտի պոռթկան:

Էնկիւրիի տէրը կը զգայ գայն եւ կը մտահոգուի: Այս Հանրային անսիրելութեան զարգացումը կասեցնելու Համար բըռնակալութիւնը կրկնապատկելէ աւելի լաւ բան չերեւակայեր: Ա՛լ մարգու վրայ վստահութիւն չունի: Ամէն բանէ եւ ինքն իրմէն կը վախնայ: Զինքը կը դողացնէ բանակը, որ իրեն համար կասկածելի կը նկատուի: «Մեծ ժողովը» — տարօրինակ եղանակով մը ընտրուած այս խորհրդարանը — որ միայն ընտրեալ երեսփոխաններէ կը բաղկանայ, իրեն կասկած կը ներշնչէ: Որքան ալ հրեւակայական ըլլայ այս կեղծ ժողովրդավար վարչաձեւը, կը զգայ թէ հոսանք մը կը կազմուի ազգային շարժման տալու Համար իր սկզբնական ուղղութիւնը եւ իր առաջին նպատակները մաքրութիւնը: Ան աւելի յամառութեամբ իր բռնապետութեան մէջ կը մխրճուի: Դժգոհները, նոյն իսկ գաղջները, անմիջապէս կ'ամբաստանուին իբրեւ դաւադիր:

Կարէացի Ամերիկեան հաստատութեանց գործակատարները Շիտակը խօսելով, ամէն մէկն է ասիկա: Ճաւիտ պէյ եւ իր կարծեցեալ մեղսակիցները բոլորովին անմեղ էին: Ո՛չ մէկ փաստ իրենց դէմ, եւ սակայն դատապարտուեցան եւ անմիջապէս, գիշերուան ժամը 11ին կախուեցան երկու քայլ անդին այն տունէն, ուր Ղազին ինջոյք մը կուտար եւ ուր ուրախ զուարթ կը պարէին:

Շատ փառաչէղ բան չէ քաղաքակիրթ Եւրոպայի Համար, որ չէզոքեց այս սպանութեանց դէմ: Մասնաւորաբար Ֆրանսան կրնար յիշել որ 1914ի Թէօնթիւրքերուն մէջ ճաւիտ պէյ մխակն էր որ գերմանասէր չեղաւ եւ որ առանց վտանգի, պայքարեցաւ փորձելու Համար կեցնելու իր երկիրը պատերազմի ճամբուն վրայ:

Ճաւիտը կախելով, Ղազին մանաւանդ ուզեց սարսափ ազդել եւ սակայն ատիկա գարշանք եւ զայրոյթ միայն առաջ բերաւ:

Այս ճշմարտութիւնը ուզեցի ըսել, անոր Համար որ շատ սուտեր խօսած են մեզ քէմալիսմի մասին: Շատ բարի, շատ արդար, շատ շահաւէտ բան է Թուրքիոյ Հետ սրտագին, սիրալիր եւ մտերիմ յարաբերութիւններ Հաստատել ուզելը: Ատիկա կ'արժէ շատ մը տեսակէտներով եւ մենք կը շահինք ատկէ:

Եւ սակայն պէտք չէ խաբուինք: Մուսթաֆա Քէմալի իշխանութիւնը խախուտ է: կառավարութիւն մը, որ ահաբեկումի կը դիմէ, ընդհանրապէս շատ կեանք չունենար: Կ'ուզէ վախ ազդել, որովհետեւ ինքը կը վախնայ:

Այս բանը շատ լաւ գիտեն նաեւ իրենք՝ «Ցաններէքները», Ղազիին մակաբոյծները: Ու ասոր վրայ կը մտածեն անշուշտ, երբ Էնկիւրիի իրենց երեկոյթներուն մէջ, կը հաւաքուին լուիկ խմելու Համար, ժամերով, առանց Համարձակելու բառ մը արտասանել, Համր կտրած իրենց ալքոլի գաւաթներուն առջեւ, դատապարտեալներու պէս...:

(5) ԷՏՈՒԱՐ ԷԼՋԷ

(ՎԵՐՋ)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Հնդկաստանի նոր փոխարքայ Լորտ Իրվին բարեկամական Համաձայնագիր մը կնքած է Աֆղանիստանի Էմիրին հետ: Այս նոր Համաձայնութեամբ կը յուսացուի որ վերջ պիտի տրուի ռուսական ազդեցութեան Հնդկաստանի սահմանամերձ շրջաններուն մէջ: Հնդկաստանի եւ Աֆղանիստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները պիտի դիւրացուին: Անգլիա Աֆղանիստանի պիտի տայ որոշ թիւով Թանքեր եւ օդանաւեր: Աժան գինով երկաթուղիի կազմածներ պիտի ծախուին Էմիրին: Անգլիա պիտի վերակսի Էմիրին վճարել նախապէս տրուած տարեկան օժանդակութիւնը:

ԳԻՉ ՄԸ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՆԵՐԸ

«Ցառաջ»ի ընթերցողները անշուշտ խոր յուզմունքով ու հիացումով կարդացին Պ. ԱՀարոնեանի ա՛յնքան սրտառուչ ու հայրենասիրական կոչը, օգնութեան հասնելու Համար Հայաստանի մեր տարաբախտ հայրենակիցներուն, որոնք աղէտալի երկրաշարժներուն Հետեւանքով, անպատսպար մնացած են, եւ մերկ ու անօթի կը տուայտին սաստկաշունչ ձմրան ձիւնին ու բուքին մէջ: Պ. ԱՀարոնեանի կոչը, բացի իր գրական բարձր արժէքէն, նշանակալից է իր զուտ հայրենասիրական Հանգամանքով, գերծ կուսակցական ամէն նկատումներէ:

Այս կարճառօտ յառաջաբանէն յետոյ, անցնինք մեր բուն նիւթին:

Ի՞նչ են երկրաշարժին պատճառները, եւ կարելի՞ է նախատեսել զանոնք:

Հրաբխային երկիրները յաճախ ենթակայ ըլլալով երկրաշարժներու, երկար ատեն գիտնականները այդ ահաւոր ցնցումներուն պատճառը վերագրեցին հրաբխային ժայթքումներուն, որոնք հինէնայատակ կործանեցին բազմաթիւ քաղաքներ, ինչպէս՝ Հէրկուլանում եւ Պոմպէյ, Վեսուվի քով, 79 Ն. Ք., Մեսինա, Էտնայի ոտարոտը, ուր 1693 Թուականին Հազար Հոգի փլատակներուն տակ մնացին, Լիմա, (Հար. Ամերիկայի մէջ), որ 1246ին հիմնովին կործանեցաւ, Խալիոյ քալապրիա գաւառին մէջ 1783ին, 310 գիւղեր ու քաղաքներ կործանեցան, եւ 40 Հազար Հոգի Հողին տակ մնացին. նոյնպէս Միացեալ Նահանգներու քարանա քաղաքը կործանեցաւ 1812ին:— Ճարժագիր գործիքները պատեհուած են վերջերս եւ երկրաշարժները տակաւին Թարմ են մեր յիշողութեան մէջ:

Հայաստանն ալ հրաբխային երկիր մը ըլլալով, յաճախ են Թակայ եղած է երկրաշարժներու: Անոնց աւերակները տխուր յիշատակարաններ կը կազմեն Հայկական անցեալ փառքերու:

Սակայն պէտք չէ կարծել Թէ ստորերկեայ յեղաշրջումներուն եւ ահաւոր պէտներուն պատճառը միայն հրաբխային են: Երկրաբանական տեսութիւններ Հաստատած են Թէ երկրաշարժները կըրնան առաջ գալ նաեւ ներքին մեծագանգուած ժայռերու փլուզումէն, ստորերկեայ հրաբորբոք վիճակի մէջ գտնուած ջուրի գոլորշիներու կուտակումէն ծագումնառած պայթումներէն, եւ մանաւորապէս՝ երկրիս շրջապատին շարունակական կծկումներուն Հետեւանքով առաջ եկած երկրային կեղեւին խախտումէն:

Այս զանազան պատճառները մեր Հոդագունդին կեղեւին մէջ առաջ կը բերեն ուժգին պատռուածքներ եւ բարձրացումներ, որոնք երկրին արտաքին մակերեսին վրայ երեւան կուգան երկրաշարժի ցնցումներով:

Ասով կը զանազանուի բուն երկրաշարժը հրաբխային երկրաշարժէն, առաջինը՝ ոչ հրաբխային Հանգամանք ունի իսկ երկրորդը՝ հրաբխային լեռներու մերձաւոր վայրերուն մէջ սահմանափակուած է:

Ըստ կը զանազանուի բուն երկրաշարժը հրաբխային երկրաշարժէն, առաջինը՝ ոչ հրաբխային Հանգամանք ունի իսկ երկրորդը՝ հրաբխային լեռներու մերձաւոր վայրերուն մէջ սահմանափակուած է:

Ըստ կը զանազանուի բուն երկրաշարժը հրաբխային երկրաշարժէն, առաջինը՝ ոչ հրաբխային Հանգամանք ունի իսկ երկրորդը՝ հրաբխային լեռներու մերձաւոր վայրերուն մէջ սահմանափակուած է:

Վեսուվը եւ Էտնան հրաբխային լեռներ են եւ ենթակայ՝ երկրաշարժի յաճախադէպ ցնցումներ:

Ընդհակառակ Հողմասեղներուն համաքամասերուն նման ենթակայ են երկրաշարժի ցնցումներ: Ծովեզերեայ երկիրներու մէջ տեղի ունեցած երկրաշարժներուն երբեմն կ'ընկերանան վայրկեան ալիքներու խուժումներ, որոնք ծովեզերեայ գիւղերն ու քաղաքները կ'աւերեն կամ բովին ծաւամոյն կ'ընեն:

1821ին՝ Հնդկական ովկիանոսին կղզիները ծովամոյն եղան ծովային երկրաշարժներու Հետեւանքով: Ամպովա քաղաքը ամբողջովին ջրհոլով ողողուեցաւ, նաւահանգստին մէջ խարխուած նաւերը տուներու վրայ ցցուեցան մեծ Հեւաւորութեան մէջ:

Կարելի է կանխատեսել երկրաշարժները:— Այս Հարցումին պատասխանը շատ դիւրին է երբ նկատի առնենք երկրաշարժի ցնցումներէն առաջ տեղի ունեցած մթնոլորտական կարգ մը երեւոյթներ, ինչպէս՝ մթնոլորտի շումին զգալի նուազումը որ յայտնուի օդաչափ գործիքին ուժգին փոթորիկները, թանձրացումները, երկարատեւ յորդառատ ձրեւները, գարնան եղանակին տեղի ունեցած ձիւնհալը, սխալ ցրտը, թռչող աստղերը:

Ակռ զատ, երկրաշարժի առթին իբրեւ նախագուշակ նշանները համարուած են նաեւ մթնոլորտային արտասովոր Հանդարտութիւնը, ըեւին ուշագրաւ կարմրութիւնը, արեգակնային բիծերը, օդին չափազանց տաքութիւնը, մթագոյն Հորիզոնը եւլն: Սակայն պէտք է ընդունիլ Թէ այս երեւոյթները մէկ քանին տակաւին գիտական պէս Հաստատուած իրողութիւններ չեն:

Դիտուած է Թէ կենդանիները մասնաւորապէս շուներն, խոյերն եւ սագերը արտասովոր վիճակ կը ստանան երկրաշարժներէ առաջ: Մ. տը Լըսէպս կը պատմէ Թէ 1882ին փանամայի պատերազմի նոցին մէջ տեղի ունեցած ահաւոր երկրաշարժին նախընթաց տեղին շուները գիշերն ի լսելի ըրած են իրենց խուլ ոռնոցները եւ ձիերը ժանուած՝ արկարգ յուզումներու:

Երկրաշարժի ցնցումները տարաններու մէջ կ'ուսումնասիրուին եւ կ'արձանագրուին մեծագոյն գործիքներով, որոնց ընդհանուր անունը ժագիր (sismographe) անունը կրնան:— Ճարժագիր գործիքները պետեղուած են վերջերս եւ երեւելիներուն գագաթը, ինչպէս նաեւ երկիրներուն մէջ՝ ուր եղած շարժի ցնցումները յաճախադէպ են:

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԻՐՈՒՊ

*
* *

Երկրագունդիս վրայ գտնուած 325 երկրաշարժային կայաններէն ամէն տարի կ'արձանագրեն մօտաւորապէս 30 Հազար երկրաշարժներ կամ թեթեւ, որոնք կործանեն քաղաքներ եւ գիւղեր:

Հինգերորդ դարէն մինչեւ 1898ը, արձանագրուած են 2000 ծանր երկրաշարժներ, 1600ը 1900 Հաշուուած են 108ական երկրաշարժ, ամէն մէկ տարուան Համար:

Ամենամեծ երկրաշարժերէն մէկը եղած է 526 տարուանը, աւերակոյտերու փոխեց Միջերկրականի եզերքները, պատճառելով

ՆԳՈ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ)

V

Ա. Ա. Ա.

ժուռին պիտի մասնակցէին նաեւ 23 իտալացի կարիպալտեաններ։ Լիոնի կայարանին մէջ ձերբակալուեցաւ ասոնցմէ մէկը, որուն վրայէն 100.000 ֆրանք գտնուեցաւ։

Ձերբակալուած Սպանիացիներու վրայէն գտնուեցան ինքնավար ֆաթալոնիոյ դրօշներ եւ նոյնիսկ թղթադրամներ։ Ամէն ինչ կազմակերպուած էր անմիջապէս կառավարութիւն հաստատելու համար Պարցելոնայի մէջ։ Ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։

Մուսոլինի կը սեղմէ օղակները

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ նախաբարական խորհուրդը երկար նիստի մը մէջ վերահաստատեց մահապատիժը։ Քաղաքական մասնաւոր ոստիկանութիւն մը պիտի հաստատուի. հինգէն 15 տարի բերդարգելութեան պիտի դատապարտուին բոլոր անոնք որ սուտ լուրեր կը տարածեն պետութիւնը վարկաբեկելու համար։ Ա յս բոլոր խստութիւնները պիտի գործադրուին նաեւ այն օտարականներուն հանդէպ որոնք ֆաշիստներուն դէմ կը գործեն արտասահմանի մէջ եւ յետոյ Իտալիա կը դառնան։

Արտասահմանի համար տրուած բոլոր անցագիրները պիտի վերաքննուին եւ պիտի Ցնոյուին Նոյեմբեմբեր 9էն սկսեալ։ Խիստ միջոցներ պիտի գործադրուին բոլոր այն քաղաքացիներուն դէմ որոնք կը փորձեն փախչիլ։ Սահմաններու վրայ բնակող գինուորականները արտօնուած են գործածելու իրենց զէնքերը, հաւանական յանցաւորներու դէմ։ Պիտի խափանուին այն բոլոր հեռատարակութիւնները որոնք կը քննադատեն ներկայ իշխանութեան գործունէութիւնը։ Պիտի լուծուին այն կուսակցութիւններն ու ընկերակցութիւնները որոնք կը գործեն պետութեան ապահովութեան դէմ։ Բոնի որոշ տեղ մը բնակելու պիտի դատապարտուին անոնք որ հակաֆաշիստ գործունէութիւն կը ցուցնեն։ Վերջապէս, պիտի պատժուին անոնք որ խարդախութեամբ կը գործածեն կառավարական կուսակցութեանց զարդանշանները։

Ներքին նախարար Ֆէտէրծօնի հրաժարած ըլլալով, Մուսոլինի ինք ստանձնեց այդ պաշտօնը։

Ինչո՞ւ կը բարձրանայ ֆրանկը

Ֆրանքի արագ բարձրացումը զանազան մեկնութիւններու տեղի կուտայ միջազգային մամուլին մէջ։ «Թայմզ» կ'ըսէ թէ ֆրանքի բարձրացման պատճառն է արտասահմանի մէջ ֆրանքի մեծաքանակ գնումը։ Ա յս անբնական բարձրացումը սպառնական է եւ կը վախցուի որ հակազդեցութիւնը շատ զէշ բլլայ։

«Ճայնէն շըլլ նիւզ» կ'ըսէ թէ քանի մը շաբաթէ իվեր Պանք տը Ֆրանսը կացութեան տէրն էր. սակայն օտար շահադիտութիւնը յաղթեց անոր եւ հիմա բարձրացումը կը կատարուի իր կամքէն անկախ։ Մասնաւորաբար կարեւոր Գերմանիոյ են գնումները։ Ֆրանս. կառավարութիւնը նախապէս լաւ ընդունելութիւն ըրաւ այս բարձրացման, սակայն հիմա սկսած է մտատանջուիլ, որովհետեւ այս բարւոքումը այլեւս իր կարողութեան սահմանէն վեր է։ Մեծ ջանքեր կ'ըլլան ֆրանքի բարձրացումը արգիլելու համար եւ սղերլին ու տոլար կը գնեն, ինչ որ Պանք տը Ֆրանսի օտար դրամի պահեստը կ'աւելցնէ։ Թերթը կը նախատեսէ որ ֆրանսական կառավարութեան նախաձեռնութեամբ շուտով ֆրանքը պիտի իյնայ։ Սակայն եւ այնպէս մօտ ապագային սղերլինը 125 ֆրանքի, նոյն իսկ աւելի պակասի վրայ պիտի ամրապնդուի։

Արտասահմանի մէջ ամէնէն շատ ֆրանք գնող հրապարակներն են Ամստէրտամ, Ֆրանքֆորթ եւ Ցուրիխ։ Անգլիոյ հանքագործներու գործադուլէն ի վեր Գերմանիա իր ձեռքը առած է բազմաթիւ անգլիական շուկաներ։ Իրեն դէմ իբրեւ մրցորդ կեցած է Ֆրանսան, որ շնորհիւ իր ազգային դրամի անկեալ վիճակին, արտասահմանի շուկաներուն առատ ապրանք կը հայթայթէ։ Ֆրանքի բարձրացումն է միայն որ օտար յաճախորդները պիտի փախցնէ Ֆրանսայէն։ Ա յդ բանին է որ կը ձգտի Գերմանիա, որ ահագին քանակութեամբ ֆրանք կը գնէ այսօր, իսկ վաղը յարմար դատած վայրկեանին, այդ ֆրանքները հրապարակ պիտի նետէ զարձեալ՝ Ֆրանսայի վնասելու համար։

Սուրիոյ եւ Միջագետքի հոգատարութիւնը

Ազգերու Դաշնակցութեան Հոգատարութեան Յանձնաժողովը այս պահուս նիստ կը գումարէ Ժընեւի մէջ։ Սուրիոյ մասին տեղեկագիր պիտի ներկայացնէ Պ. Ռոպէր տը Քէ։ Պիտի քննուին 1925էն ի վեր տեղի ունեցող դէպքերը։ Շէքիպ Արսլան եւ Իհսան Ճապրի Սուրիոյ Անկախութեան Կոմիտէին կողմէ կը հետեւին ժողովներու ընթացքին։ Իրաքի մասին զեկոյց պիտի տայ մարզպան սըր Հէնրի Տօպս։

Տաղտուկը ապստամբած

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ Սեպտեմբերի երկրորդ կէսէն ի վեր Տաղստանը ապստամբ վիճակի մէջ է։ Կառավարութիւնը փորձեր է զինաթափ ընել ժողովուրդը, բայց տարերային դիմադրութեան հանդիպած է։ Ահագին զօրքեր են համախմբուած Դէրբէնտի շրջանը, թնդանօթներով ու սաւառնակներով։ Ժողովուրդը քաշուած է անմատչելի լեռները։

Խռովութիւններ Պարսկաստանի մէջ

Պարսկաստանի մէջ զինուորական նոր օրէնքին դէմ մեծ շարժում մը սկսած է եւ Թեհրանի մէջ յեղափոխութեան շշուկներ կան։ Նորակոչ զինուորներու ցանկը, որ կառավարական շէնքերու վրայ փակցուած էր, պատռուած է ցուցարարներու կողմէ։ Ժողովուրդը խանութները զոցած է բողոքի համար։ Կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ պիտի ձերբակալէ բոլոր վաճառականներն ու խանութպանները, եթէ կրկին փակեն։ Պարսիկ կիներն ալ միացած են շարժումին։ Կրօնաւորները եւս հակառակ են կառավարութեան եւ կը պահանջեն որ խիստ քննութիւն կատարուի Մէշհիսի կրօնական անդամ Մօտարէսի սպանութեան մասին։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԻՆ գինը 2 ֆր. 70ի պիտի իջնէ Նոյեմ. 11էն սկսեալ։

ՀԱՎԱՆԱՅԻՆ կը գրեն թէ վերջին ուրուականէն անվնաս մնացած են Հայերը։

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ

ՇԻՐԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպած Հ. Ց. Դ. ՈՒՍԱՆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

13 Նոյ. շաբաթ գիշեր, Ջ. Թաղապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարեր Հայկ. տարազով

Եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս։ Ճոխ եւ աժան պուֆէ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Շաբաթ 13 Նոյ. երեկոյեան ժամը 8ին

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Մ. ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ ԱՐՇԱԿ Բ. ՈՂՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՄԱՐՍԷյԼԷՆ ԴԵՐԱՍԱՆ Ց. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ

Նոյեմ. 21, ժամը 2.30ին STADE PERSHINGի ֆոյակապ մարզարանին մէջ

(Շար. Գ. Էջէն)

Օթէլ տիւ Քօմէրսի ցանկը.— *Այս գումարը հանգանակուած է Պ.Պ.Մուսէյեանի, Դավաֆեանի և Ալաջանեանի նախաձեռնութեամբ։*

ՏԷր եւ տիկ. ՍԷմէրճեան 100, Այրի տիկ. Մ. Մուսէյեան, Տէր եւ տիկ. Ալաջանեան, Ս. Շաղուկեան 50ական, Մ. Մուսէյեան 25, փոքրիկն Հիլտա եագոյեան 50, Ջ. Մուսէյեան, Ց. Տօլալաշեան 25ական ֆրանք, Կ. Ալատուրեան, Ց. Ֆնտեսեան, Ց. Ստեփանեան 20ական ֆրանք, Տիկ. Բ. Ջաքարեան 25 ֆրանք, Տէմիրճեան Եղբարք, Վ. Յակոբեան, Տէր եւ Տիկ. Թոմասեան, Տիկին Պէյլէրեան, Ն. Նիկողոսեան, փոքրիկն Սիլվա Չիլինկիրեան 20ական ֆր., Շաճի Նասիպ Շաքարեան 15 ֆր., Ս. Չիլինկիրեան, Պ. Թէյլալեան, Պօղոսեան, Թ. Գրիգորեան, Տիկին Խաչիկեան, Կ. Քօրիկեան, Գ. Գէորգեան 10ական ֆրանք, Լ. Սիրունեան 15 ֆրանք, Պ. Գավաֆեան, Մ. Տէր Սահակեան, Դ. Տէր Սահակեան, Ս. Տէր Սահակեան 10ական ֆրանք, Վ. Օզինեան, Ս. Կէլկէլեան, Ց. Յակոբեան, Գալֆաեան 5ական ֆրանք, Mme. Riff 20 ֆրանք, Այտընեան 5 ֆրանք։ Գումար 765 ֆրանք։ (*Տես յառաջ 5 Նոյ.*)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Փարիզի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի ու Շրջանի բոլոր ընկերները, Հինգշաբթի, 11 Նոյեմբեր ժամը ճիշտ 9ին, Café Rocher (128 Bld. St. Germaine)։ *Զեկուցում Շրջ. ժողովի։*

Հ.Յ.Դ. Լիոնի «Բեռի» խումբին տեղի ունեցող ժողովը վաղը 8 Նոյմ.Բշ. ժամը ճիշտ 8.30ին։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները անդամատեսրերով։ Օրակարգ խիստ կարեւոր։

ՄԱՐՍԷյԼԻ ԳՂԻԻ ՀԱՅՐ. Միութեան ժողովը՝ վաղը Բշ. գիշեր ժամը 7.30ին Գրադարան ընթերցասրահին մէջ 13, Rue d'Aubagne։

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ Լճէ գիւղի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Նոյմ. 7 ժամը 2ին Պ. Յ. Պալիքեանին սրահը։

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Նաւասարդ» Լս. Միութեան վիճակահանութիւնը յետաձգուած է ցնոր անօրինութիւն։

ԿՈՉ ԲՈԼՈՐ ԲԱԲԵՐԳՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անհրաժեշտ տեսնելով համախմբել Մարսէյլ գտնուող բոլոր Բաբերդցիները, 1926 Մարտի սկիզբը կազմելիք Բաբերդցիներու Հայրենակցական Միութիւնը։

Արդ, կը հրաւիրենք Ֆրանսա գտնուող մեր բոլոր հայրենակիցները, որ իրենց նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնը բերեն այս կարեւոր ձեռնարկին։

Լիարոյս ենք որ մեր բոլոր հայրենակիցները պատասխանելով սոյն կոչին, պիտի փութան արձանագրուիլ միութեանս շարքերուն։ Գրաւոր թէ անձամբ դիմել՝ 66 Bernard-du-Bois, Marseille. Vahram Kurkdjian։

(Կնիք)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՊՈՒՏՕ, Ա. Բ.— Օգոստոսը չէ հրատարակուած տակաւին։

ՄՈՆԹԱՆԱ, Գ. Տ.— Ազգի փոխարժէքն է 50 ֆրանք։ (Տասը՝ անգամ)։ Թերթը կը ստանաք։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Կ. Խ.— Տեղի անձկութեան պատճառով յետաձգուած է։

ԴՈՒՄՄՊ, Ս. Բ.— Ստացանք 120 ֆրանքը։

ԹԱՒՐԻԶ, Խ. Խ. Ս.— Ստացանք 2 տոլար։

ԼԻՈՆ, Ա. Վ. Հ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՊՕԼԷՆ, Գ. Զ.— Ստացանք 20 ֆրանք։ Կարզադրեցինք։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Ա. Թ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Ա. Թ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԷԹՈՒԻ, Խ. Բ.— Նոյնպէս։ Ղրկեցինք Նոյեմբեր 1էն։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Յ. Ե.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԼԱ ԿՕՏՒՆԻԷՌ, ՏԻԿ. Դ.— Ստացանք 75 ֆր.։

ՃԷԱՎԻՒ, Ս. Մ.— Նոյնպէս։

ՈՒՍԱՆՈՂ ԵՒ ԳՈՐԾԱՒՈՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

*Ներկայ տնտեսական պայմաններու պատճառաւ շատերուդ քսակին անմատչելի դարձած են ղեկտներու գիները։ Շատեր այս ցուրտին հագուելու համար կը ստիպուին գնել գօնֆէքսիօն՝ բոլորովին հասարակ կերպասէ՝ միայն 3-4 ամիս կարենալ հագուելու համար, մինչդեռ առեն բաւական կարեւոր գումար մը վճարելով։ Քանի որ ցարդ ամէն կերպով գոհացուցած ենք մեր բոլոր յաճախորդները, դարձեալ միջոց մը խորհեցանք. «Էլպէֆի» և «Ռուպէի» գործարաններէն ժողվեցինք ձեռնտու գիներով տակուն գուտ բուրդէ փալթոյու և գոստիումյու քուբոններ, աշխատանոց մը եւս կազմեցինք՝ անզործ բայց վարժ գործաւորներէ, և այժմ ի վիճակի ենք ձեզի ըսելու, նոր գօնֆէքսիօնէն աւելի աժան պիտի հագուեցնենք ձեզ, ձեր վրայ ձեւուած տակուն եւ գուտ բուրդ կերպասներով բալթօներ, ամբողջ աստարով, 300-320 ֆրանք, և քոստիւմներ՝ 370-400 ֆրք.ով։ Տեսնելէ առաջ մի՛ ըսէք «ով գի՛տէ ինչ կերպաս»է։ Տարէ՛ք նմոյշները, ցոյց տուէք ձեր ճանչցող բարեկամներուն։ Մէկն մըշէլի մէթրօին քով, Մօսիէթէ Մամանթի սրահին դէմ. 5, Rue Mignon, (Mignon-Tailleur) Գաբաեան դերձակատունը, որ բաց է մինչեւ երեկոյեան ժամը 8 և կիրակի մինչեւ՝ 1.30ը։

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ա.յսօր, 7 Նոյեմբեր իրիկուն ժամը 8.30ին

Salles des Ingénieurs Civils

19, Rue Blanche

ԹԷՆօր Ն. ՂՈՒԿԱՍՕՓԻ կողմէ ընկերակցութեամբ

ՏԻԿԻՆ IDA ARDի

Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ԵՐԿՈՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԷՆ ՕՀԱՆԵԱՆԻ կողմէ

Հինգշաբթի, 11 Նոյեմբեր եւ Շաբաթ, 20 Նոյեմբեր

Salles des Agriculteurs,

8, Rue d'Athènes

ցայտագիր.— կինը Արեւելեան պարտէզներուն մէջ.— պարսկական պարեր (Նշանածը, Հարէմը, Դէպլի Նիրվանա եւն.)։ Կը մասնակցին Թադիստ Աբգար եւ սիփան երգչախումբը։

ԱԻԵՏԻ Ս ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

"ՐԱՏԻ ՔԼՈՖ,,Ը

ՍԿՍԱԾ Է ԾԱԽՈՒԻԼ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

ՄԻԱԿ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉՆ Է

ՄԱՐԹԱԵԱՆ - ԱԶԻԶԵԱՆ

ԸՆԴՀ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՊԱՐԵԳԼԻՉ

Արեւելեան ամէն տեսակ կարկանդակներու եւ ծաղկեզարդ գործարան։ Յատնաւոր ապսպրանքով կը պատրաստուին գաթալաւա, գատայիֆ, քէֆէչ-չէյվա, երեկոյթներու եւ խնջոյքներու համար։

Հայթայթիչ փարիզի ամէնէն շքեղ հաստատութիւններուն Արագ յանձնում։ Ապսպրեցէք հեռաձայնով։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e

ՄԷթրօ՝ ՊԷՆԻԼՄԻՆԼ Tél. MÉNILMONTANT: 71-86

Գործարան՝ 25 Rue Vilin, Paris (20e)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ

"ՈՍԿԵՂՋԻՐ,, CORNE D'OR

46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)

Արեւելեան երաժշտութեան հիւսակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախանձեռնութեան.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

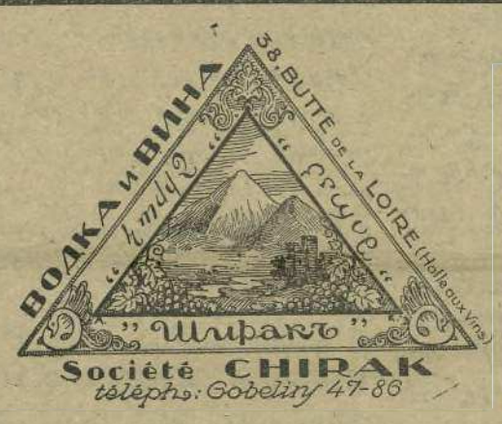
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻՍ,,

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕԴԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ԱՄԵՆԱԸՆՏՈՂ "ՎՕՏԿԱ

և Ֆրանսական ամէն տեսակ ընկերվիներ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

ՊԷԼՎԻԼԻ ՇՈՒՔԻՆ ՄԷՋ

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouye Rouve

Métro Belleville, Tramway 5, 26 Tél. Menilm. 61 - 85

ԲԱՑ Է ԱՄՊԷՆ ՕՐ ՄԻՇՏ ԺԱՄԸ 9.30

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՒՒԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՖԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLE

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ '—10եւ 1,30 — 8

ՀԱՆՐԱՕՏԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

ընտանեկան մաքուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ

Թապլը մ'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐՈՒՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՅԱՐՄԱՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouye Rouve

Métro Belleville, Tramway 5, 26 Tél. Menilm. 61 - 85

ԲԱՑ Է ԱՄՊԷՆ ՕՐ ՄԻՇՏ ԺԱՄԸ 9.30

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՒՒԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՖԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLE

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ '—10եւ 1,30 — 8

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ծախու է ՄԱՅՈՒՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՐԾ ՄԸ, ամբողջ կազմածով, atelier, triporteur, tri-moteur, յատնեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, էլեքտրականութիւն, օրական սպառում 600 խոշոր աման։ Մատչելի գին։

Դրել «յառաջ»ի, Կ. Մ. սկզբնատառերով։

ՎԱՐՁՈՒ ՑԱՐԿԱԲԱՃԻՒՆ ՄԸ

Վարձու է, փարիզի 15րդ թաղամասին մէջ յարկաբաժին մը, երկու սենեակ, մէկ խոհանոց, կազ, ջուր, էլեկտրականութիւն եւ կեդրոնական ջերմութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Երկու ընտանիքի համար 23 Ave. de Vilie d'Avray, Chaville *1 թիւ հանրակառքով իջնել 0 փիւի սան վէնիւ։ Ուրնոյի գործարանէն 20 վարկեան հեռու է։ Յարմար գիներով։ Պարտէզ եւ ծառաստան։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կովկասահայ Տրամա-Օփէրէթի խումբը Նոյ. 20ին ի նպաստ Շ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին կը ներկայացնէ «Պայեաթ Նովան»։

Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի Շիրակի աղէտեալներուն։ կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատողութեան առնել սոյն թուականը։

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՅԱՌԱՋ

Թմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Ծրանաս և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

10 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 200 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — Գինն 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐԸ ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ՀԱԳՈՒՍՏ-ԿԱՊՈՒՍՏԻ ԵՒ ԳՈՅՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏՈՒՆ-ՏԵՂ ՉԳԵԼՈՎ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ

Շիրակի աղէտին հետ զուգընթաց, ուրիշ չարիք մը երեան կուգայ, արժանի՝ լուրջ մտահոգութեան:

Կ'ակնարկենք արտագաղթի նոր հոսանքին, որ հետզհետէ կը շեշտուի Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ, եւ որու մասին առիթ ունեցանք խօսելու:

*Մարսիլիայէն թղթակից մը կը գրէ թէ ամէն օր նոր գաղթականներ կը հասնին: Սօֆիայի «Արաքս»ն ալ, տեսակ մը համակերպութեամբ, կը ծանուցանէ որ միայն Խասքովոյի մէջ 110 ընտանիք արձանագրուած են Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի Գրասենեակը, Ֆրանսա գալու համար: Խասքովո Փոքր Ասիոյ աղէտէն յետոյ կազմուած գաղութ մըն է: Մինչեւ 1922, հազիւ 7 - 8 պուլկարահայեր կը գտնուէին, նակ ներգաղթով Հայերու թիւը հասաւ մինչեւ 1500ի: Նորեկները բաւական լաւ վիճակ ունէին, եւ հազիւ տուն - տեղ եած, դպրոցի մը շինութեան ձեռնարկեցին, մեծ հանգանակութիւն մը կատարելով: Դեռ մինչեւ անցեալ տարի ողեւորուած ին այս կարգի ձեռնարկներով: Առեւտրական ձեռնարկներէ ատ, մեր հայրենակիցները մեծ մասով իրենք ունէին ծխախոտի գործարանները: Երկրին յարաճուն տագնապը, պուլկար փախստականներու դժգոհութիւնը եւ ուրիշ պատճառներ մղեցին կառավարութիւնը օրէնք մը հանել տարականներու աշխատանքին դէմ: Երեւութապէս Հայերը օրէնքի տրամադրութեան տակ չէին իրենք, իրենք պետական շրջանակներն ալ որոշ հաւատիքներ տուին: Բայց գործնականին մէջ միամտութիւն էր բացատրել ապահել, մանաւանդ գաւառական քաղաքներու մէջ, ուր հայ աշխատաւորները նկատելի թիւ մը կը կազմեն: Եւ ահա նոր տագնապը, — հայ բանւորները կա՛մ գործ չեն կրնար գտնել, կամ կ'արձակուին, եւ կամ պայմանաժամ ստացած են, իրենց գլխուն ճարը նայելու համար: Այսպէս եղած է վերջերս, քանի մը մեծ քաղաքներու մէջ, եւ երեք ամիս պայմանաժամ տրուած է ոչ միայն բանւորներու, այլ եւ պաշտօնեաներու եւ արհեստաւորներու:

Եւ մեր պաշտօնակիցը յուսակտուր, կը յայտարարէ. «Մենք ոչ միայն ղէմ չենք անգործ գաղթականութեան Ֆրանսա մեկնելուն, այլ կը նկատենք այս առիթը փոքրագոյն չարիք մը»: Բայց անմիջապէս կ'ազդարարէ, խօսքը գործ ունեցողներուն ուղղելով. «Անոնք պէտք չէ որ եւ է կերպով մոլորին Ֆրանսայի հմայիչ անունէն եւ իրենց ունեցած գործը քանդելով բախտ փորձելու ելլեն:»

Այս ազդարարութիւնը տասն անգամ տասը առիթներով հրկնած ենք մենք ոչ միայն Պուլկարիոյ, այլ եւ բոլոր այն գաղութներուն համար որ շլացեր են այս շքեղաշուք ափերէն ասած պատմութիւններով: Մեր թղթակիցները ամէն օր կը րկեն, սեր հարցարանին սէջ պարբերաբար կը պատմուի Ֆրանսայի հայ աշխատաւորութեան կեանքը: Ֆիզիքական չարաչար գնութեան փոխարէն, տարրական ապրուստ մըն է մեծ մասին շահածը: Նոր սերունդը կը լողայ այլասերման եւ ձուլման համայնակուլ յորձանքին մէջ: Մէկէն տասնըհինգ տարեկանները արդէն իսկ դատապարտուած են օտարանալու եւ բազմաթիւ հայրեր անզօր դառնութեամբ կը դիտեն իրենց հոգեհատորներուն ուծացումը: Առտուն ժամը հինգին շնչասպառ դէպի գործարան, իրիկունը ուշատեն կիսկատար հանգիստ մը նեած պանդոկի մը անկիւնը, կամ տաղաւարներու մէջ, այր ու կին ապրուստի հոգով տապկուած,— ե՞րբ ժամանակ պիտի ունենան երախաներով զբաղելու..

Այս կէտերը յիշած ատեն, այն միամտութիւնը չունինք թէ արտագաղթը կանգ պիտի առնէ «հրաշիւք ին»: Դժնդակ ան է յորդոր, կարդալ անելի մը հանդիպած բազմութիւններու, մանաւանդ որ Հայաստանի դուռներն ալ փակ են, եւ այս անգամ՝ շատ աւելի ամուր: Բայց կ'ուզէինք որ տուն տեղ ձգեով հեռացողները չկարծեն թէ Աւետեաց երկիր մը կուգան, եւ տասն անգամ հաշուելէ յետոյ որոշում տան: Պուլկարիոյ օդն ու ջուրն իսկ դրամ կ'արժեն, Ֆրանսայի խաբուսիկ շքեղութիւններուն դիմաց: Եւ բոլոր անոնք որ պատառ մը հաց ճարելու միջոց ունին, չարաչար պիտի զղջան, շուքին եսեւէն ազելով:

Այս առթիւ, նորէն եւ նորէն աչքի առջեւ կուգայ չարաասիկ հարցը, — հայրենիքի ազգայնացման եւ ընդարձակման նդիրը: Եթէ ուրիշ ամէն պատճառաբանութիւն անզօր է, նենէ, Շիրակի աղէտն ու սա արմատախիլ բազմութիւններուն նվերջ թափառումները — ուրիշ խօսքով՝ կորուստը — պէտք է ցնեն երեւանի վարիչները, իսկապէս նոր ուղի մը գտնելու համար: Ի՞նչ կը խորհին վերջապէս, իրրեւ իշխանութիւն մինչեւ ե՞րբ իրենց դերը պիտի սահմանափակուի ոսոիկանական տեսչութեան մէջ, քառակուսի կաղապարներով:

Շ.

ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ ԱՂԷՏԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Նոյեմբեր «Եղբայրական Օգնութեան յանձնախումբ»էն ստացանք հետեւեալ կոչը.—

Հայրենակիցներ,

Բանի նոր մանրամասնութիւններ կը հասնին Շիրակի երկրաշարժի մասին, այնքան զարհուրելի կ'երեւայ պատկերը:

Կարելի չէ բառերով ներկայացնել համատարած թշուառութիւնը: Քարուքանդ եղած է Ալեքսանդրապոլը (Լէնինական), որուն 3831 տուներէն անվնաս կը մնան միայն 50 տուն: Կործանած կամ անբնակելի դարձած են, գաւառին մէջ, 27 գիւղեր: Ընթսուն հազար հոգի խշտեակ մը չունին իրենց գլուխը հանգչեցնելու համար, եւ իրենց խարխլած գոյութիւնը կը քաշքշեն վրաններու տակ, սառնաշունչ բարձունքներու վրայ, կամ բոլորովին անօթեւան: Հոկտեմբեր 22ին ծագած աղէտը կրկնուեցաւ Հոկտ. 29ին, ձիւնամրրիկի հետ խառն, սաստկացնելով թշուառութիւնը: Ձիւնամեռը, որ առ հասարակ բուռն է Հայաստանի այդ մասին մէջ, արդէն իսկ նստած է աւերակներուն վրայ, իր անխուսափելի հեռեւանքներով: Հիւանդութիւնները կը սպառնան լրացնել պակասը: Մոխիրի վրայ նստած են շէն բոյներ, եւ հազարաւոր որբերու ստեղծած տնտեսութիւնը փճացած է:

Հայրենակիցներ, անօգուտ են ողբուկոծները: Մեր բոլորին պարտականութիւնն է քաջութեամբ տակալ տագնապին եւ ժամ առաջ կազմակերպել եղբայրական օգնութեան եւ վերաշինութեան գործը: Արդէն իսկ աշխատանքի ձեռնարկած են զանազան օրկանները :

Ցանկալի էր որ ամէն ինչ կեդրոնանար համազգային մարմնի մը ձեռքը, առանց որ եւ է խտրութեան կամ ձեռնպահութեան: Մեր կամքէն անկախ պատճառներով, կարելի չեղաւ իրականացնել այդ ծրագիրը, որով հարկադրուեցանք հիմնել «ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ» մը, մասնակցութեամբ շարք մը ժողովրդային կազմակերպութեանց եւ միութեանց, եւ կրծնած այն բազմութիւններուն վրայ, որոնք առաջնորդող ձեռք մը կը փնտռեն:

Ջեզի կը մնայ արդիւնաւորել այս ձեռնարկը, համախմբելով բոլոր տարրերը, եւ ձեր կարողութեան համեմատ մղում տալով եղբայրական աշակցութեան: Ամէնէն համեստ օժանդակութիւնն ալ իր տեղն ունի այս աննախընթաց աղէտին մէջ: Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, ստիպողական պահանջ կայ հագուստ, կապուտակ, ձերմակեղէններու, դեղի եւ դարմանի: Իսկ այս բոլորը կարելի է գոհացնել ոչ միայն իրեղէններով, այլ եւ դրամական մեծ գումարներով:

Հաղորդելով ձեզ մեր ձեռնարկը, վստահ ենք թէ ձեր կարելին պիտի փորձէք մեղմացնելու չարիքը, յանձնախումբերու կազմութեամբ, հանգանակութիւններով եւ ժողովներով: Օրուան նշանախօսքը պէտք է ըլլայ, — փրկենք եւ վերաշինենք Շիրակը:

(Ստորագրութիւններ)

ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ԱՌԱՋ՝ ՀԱԳՈՒՍՏ-ԿԱՊՈՒՍՏ

Երեւանէն հեռագիր մը կը յայտնէ թէ ամէն բանէ առաջ հագուստի, ձերմակեղէնի եւ նման իրերու պէտք կայ, ձմրան եղանակին առթիւ, եւ կը խնդրէ որ ուժ տրուի այդ ճիւղին:

Հագուստ եւ ձերմակեղէն դրկել «Եղբայրական Օգնութեան Յանձնախումբ»ի հասցէին, 71 Ave. Kléber, Paris.

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ

Մերձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի փարիզի կեդրոնէն ստացանք հետեւեալ նամակը, 8 Նոյեմ. Թուականով.—

Հաճեցէք, կը խնդրեմ, Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցին շնորհակալութիւնը հաղորդել ձեր այն բոլոր ընթերցողներուն, որոնք հաճած էին վերջերս դրամական նուէրներ դրկել մեզ, բարւոքելու համար երկրաշարժին հետեւանքով Հայաստանի մէջ ստեղծուած կացութիւնը:

Ձեր ստացած գումարէն, ձեր ներկայացուցչին միջոցաւ մեղի յանձնուած է տասը հազար ֆրանք, որուն պաշտօնական ստացագիրը դրկած ենք արդէն:

Այս գումարը ամբողջութեամբ պիտի գործածուի լիշեալ աղէտի զոհերուն օգնելու:

Կը յուսամ թէ շնորհիւ հայկական շրջանակներու եւ աշխարհի միւս ազգերուն մէջ հրատարակուած կոչերու, շուտով ապահով պիտի ըլլանք թէ անհրաժեշտ գումարը հաւաքուած է, ընդ առաջ երթալու համար ստիպողական բոլոր պէտքերու:

Կրկին շնորհակալութիւն յայտնելով ձեր առատաձեռն աշակցութեան համար, կը խնդրեմ որ հաճիք ընդունիլ, Պ. Տնօրէն, լաւագոյն զգացումներուս հաւաստիքը:

Կորտըն Լ. Պէրրի

*** Նպաստամատոյցը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ նաեւ Պօլէնի հանգանակիչ յանձնախումբին, որ 1180 ֆրանք դրկած էր:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ինչ որ կարելի չեղաւ Փարիզի մէջ, իրականացուցած են Լիոնի մէջ: Վերջին պահուն մեղի հասած կոչէ մը կը տեղեկանանք թէ Հանգանակիչ Յանձնախումբ մը կազմուած է մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկավար կուսակցութիւններու, Տարօն-Տուրուբերանի, Սերաստիոյ, Մալաթիոյ, Խարբերդի, Պօլսոյ, Ազիօն-Գարահիսարի եւն. Հայրենակցական Միութիւններուն եւ ծանօթ հայրենակիցներու: Կոչը՝ յաջորդով:

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ

Ամէնէն աւելի սպառնացող հիւանդութիւնները են սքարլաթինը, բծաւոր ժանտատենդը, ժանտատենդը եւ տիզանդերին: Ժողովուրդը շատ աւելի ենթակայ է վարակման, ֆիզիքական եւ հոգեկան ներկայ կացութեան բերումով: Ամէնէն աւելի կը վախցուի մանուկներու վիճակէն, նկատի առնելով որ անոնք վարժուած չեն կեանքի այսքան դժնդակ պայմաններուն:

**** Ամերիկեան Կարմիր Խաչը, ռուսական Կարմիր Խաչին միջոցաւ 5000 տոլար նուիրած է աղէտեալներուն:*

**** Աղէտին լուրերը, բոլոր մանրամասնութիւններով, օրը օրին կը հաղորդուին Ամերիկա, ուր թերթերն ու հրատարակչական բոլոր միջոցները կ'օգտագործուին այս նպատակին համար: Գրեթէ բոլոր քաղաքներուն մէջ, ճառախօսներ սկսած են բացատրել ժողովուրդին աղէտին մեծութիւնը եւ ամերիկեան ազգին օժանդակութեան անհրաժեշտութիւնը այս դժբախտ ժողովուրդին:*

ԼԷՆԻՆԱԿԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հաւաստի աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Թուրքիոյ նախկին դեսպան Պ. Մօրկընթաու, յանուն ամերիկեան խմբակի մը, Հայաստանի կառավարութեան առաջարկած է իրենց ծախքով վերաշինել Լէնինականը ինչպէս նաեւ երկրաշարժէն վնասուած միացեալ վայրերը: Տօքթ. Նանսէն եւս հանգանակութեան ձեռնարկած է:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պուլկարիայէն ալ Ֆրանսա կուգան

Սօֆիայէն կը գրեն թէ դէպի Ֆրանսա արտագաղթը սկսած է արդէն: Միայն Խասքովայի մէջ, որ 1922ին կազմուած թրքահայ գաղութ մըն է, արձանագրուած են 110 ընտանիք, ամբողջ բնակչութեան մէկ չորրորդը: Արձանագրութիւնները դեռ կը շարունակուին:

Վերջերս պուլկարական կարգ մը մեծ քաղաքներու մէջ հայ գործաւորներուն, պաշտօնեաներուն եւ նոյնիսկ արհեստաւորներուն երեք ամիս պայմանաժամ տրուած է իրենց գլխուն ճարը նայելու:

Դժգոհութիւնը Պարսկաստանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ ժողովուրդին մէջ դժգոհութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ տիրող վարչաձեւին դէմ:

«Շաֆաք Սօրկ» թերթին խմբագրապետը, որ միաժամանակ երեսփոխան է, կը գրէ թէ «Պարսկաստանի մէջ փափաքուած քաղաքական եւ տնտեսական յառաջդիմութիւնը կարելի է ձեռք բերել միայն յեղափոխութեամբ մը, որ հրապարակէն պիտի մաքրէ հինգլուխ եւ բթամիտ պետական մարդիկը:»

Շահը զգալով որ յեղափոխական շարժում մը կը խմորուի, ծրագրած է իր շրջապատի մարդիկը հեռացնել եւ անոնց տեղ աւելի երիտասարդներ ու լաւերը առնել: Մէճլիսն ալ կը խլրտի եւ. կը պահանջէ դահլիճին վերակազմութիւնը:

**** Պարսիկ կառավարութիւնը կը շարունակէ ամերիկացի պաշտօնատարներ առնել, հակառակ կառավարութեան ընդդիմադիր տարրերու բողոքին թէ Ամերիկացիները շատ լեցուն ամսական կը ստանան եւ բռնապետական իրաւասութիւններ ունին: Սովետական դեսպանը կը յանձնարարէ ռուս մասնագէտներ առնել նախարարութեանց մէջ: Սակայն կառավարութիւնը որոշած է ո՛չ մէկ խորհրդական առնել քաղաքականապէս շահագրգռուող պետութիւններէն, որոնք են Ռուսիա, Անգլիա եւ Թուրքիա:*

Ֆրանսա դէպի ո՞ւր կ'երթայ

Իտալիոյ մէջ տեղի ունեցած հակաֆրանսական ցոյցերը, «Լօթիւս»ի տեղեկալին բանտարկութիւնը, Չինաստանի մէջ Ֆրանս. հիւպատոսի մը սպանութիւնը եւ ուրիշ նման դէպքեր զայրոյթ կը պատճառեն Ֆրանս. մամուլին, որ կառավարութենէն կը պահանջէ ըլլալ աւելի խիստ ու կորովի, բարձր պահելու համար Ֆրանսայի հմայքը աշխարհի մէջ:

«Փարի Միտի» Լօնկ-Զէուի հիւպատոսին սպանութեան լուրը տալէ վերջ կը գրէ.

— Դեռ քանի մը տարի առաջ այսպիսի լուր մը անմիջական եւ արդար վրիժառութեան տեղի պիտի տար: Այսօր քանի մը ծաղիկներ, ու վերջացաւ: Ենթադրեցէք վայրկեան մը, որ վաղը աշխարհի ոեւէ մէկ կողմը իտալական հիւպատոս մը սպաննուի, անմիջապէս պիտի իմանանք որ վերջնագիր մը ղրկուած է ու թերեւս նաւատորմ մը ճամբայ ելած է՝ անհրաժեշտ հատուցումները պահանջելու համար»:

Ուրիշ մը կը գրէ.— Մէկ դար առաջ Ալժերիոյ տէրը «սիրաբամարգի փետուրէ հովահարով» մը զարկած ըլլալուն համար Ֆրանս. ընդհ. հիւպատոս Տէվալի, պատերազմ կը յայտարարէինք Պէրպէրիստանի դէմ: Այսօր Լօնկ Զէուի մեր ներկայա-

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11Ի ԱՌԹԻԻ

Ո՛չ, Ո՛չ, ԵՐԲԵ՛Ք

1918ի Նոյեմբեր ամիսը, ժամանակակից պատմութեան կը հայթայթէ անմոռանալի թուականներու շարք մը, որուն նմանը ի դուր կը փնտռենք ուրիշ ժամանակաշրջաններու մէջ։ Ընդհանուր պատերազմի վանճանն ազդարարող այս երկու երեք շաբաթուան մէջ, կայ վճռական դէպքերու գահավիժում մը որուն ականատես եղած է արդի սերունդը։

Ցիշենք ութը տարի առաջուան այդ օրերէն քանի մը օրինակներ։

Նախ՝ Նոյեմբերի առաջին տասնեակին մէջ, մակեդոնական ճակատի կազմալուծմամբ պուլկարիոյ ու քիչ յետոյ Թուրքիոյ անձնատուութիւնը, աւստրեհունգար բանակին նահանջը իտալական ճակատէն (Նոյեմբեր 3 եւ 4), վիլհելմ կայսեր գահէն հրաժարիլը (Նոյեմբեր 9) եւայլն, յետոյ՝ երկրորդ տասնեակի ընթացքին Ընդհանուր Զինադադարը ու Գերմանիոյ անձնատուութիւնը (Նոյեմբեր 11), գերման եւ աւստրիական հանրապետութեանց յայտարարութիւնը (Նոյեմբեր 12), Դաշնակից Ցաղթականներու Նաւատորմիղներու Պոլիս մուտքը (Նոյեմբեր 19) եւայլն. ու վերջապէս՝ երրորդ տասնեակի ընթացքին գերման նաւատորմի Դաշնակիցներու յանձնուիլը (Նոյեմբեր 22) ու ֆրանսական բանակին Մեթրզպուրկ մուտքով (Նոյեմբեր 22) Ալզաս Լոռէնի ազատագրումն ու Ֆրանսայի կցումը։

Ծանրակշիռ դէպքերու այս շարքը՝ Եւրոպայի Հարիւր տարուան քաղաքական կարգուսարքը վեր ի վայր կը շրջէր, միաժամանակ տապալելով գարաւոր գահեր, քայքայելով հզօր կայսրութիւններ, խորտակելով վարչային բազմարդիւն սկզբունքներ։ Միւս կողմէ սակայն, կը ստեղծէր նոր Աշխարհ մը՝ ազատագրուած բռնապետական ու զինապաշտական վարչաձեւէ ու նոր Եւրոպա մը՝ ներշնչուած Ամերիկեան Մեծ Հանրապետութեան ժողովրդապետական սկզբունքներէն։

1918ի Նոյեմբերի օրերուն Եւրոպական բոլոր ժողովուրդներու զգացումներն որոշապէս երկուքի բաժնուած էին։ Նախ՝ յաղթական ու ազատագրուած ժողովուրդներու մօտ կը նշմարուէին գնծութեան ու օրուան գինուորական ու քաղաքական վարիչներու ու վարչաձեւի փառաբանութեան, յետոյ՝ պարտեալներու մօտ, չորս տարուան աննօրինակ զրկանքներէ վերջ, արքայական հարստութեանց ու իրենց խորհրդատուներու դէմ ժողովրդական գաստումի ու այլասերումի արտայայտութիւնները։

Իր ազգային իտէալի գիտակից Հայ ժողովուրդն ալ, չորս տարուան մարտիրոսագրութենէ մը վերջ, իր զգացումներն անկեղծօրէն միացուցած Յաղթականներու ուրախութեան, կը սպասէր իր Դատին վերջնական յաղթանակի սրբագործման . . .

*
**

Ութը տարի վերջ, 1918ի յաղթական թէ պարտեալ ժողովուրդներէն գրեթէ բոլորն ալ արդէն շատոնց հիասթափած ու քաղաքական հակամարտութեանց դառն զգացումներն ալ մեծ մասով բթացած են։ Ցետեւական գետնի վրայ ալ միայն պարտեալներ կ'երեւին։ Ճշմարիտ յաղթականները չէզոքներն են։ Լոքառնօյէ ի վեր 1918ի հակառակորդ խմբակներն ալ չմնացին այլ եւս։

Այժմ կայ պատերազմական պարտքերով բեռնաւորուած Ֆրանսա մը եւ Գերմանիա մը, ներքին բանուորական վէճերով զբաղած Անգլիա մը, վարչային ու տնտեսական ամբապնդման ու վերակազմութեան նուիրուած Իտալիա մը, Չէխոսլովաքիա մը, Եուգոսլաւիա մը, Ռումանիա մը, Լեհաստան մը։ Ասոնցմէ զատ կայ նաեւ քաղաքական հեղինակութենէ հրաժարած ու միայն իր տնտեսական գոյութիւնն ապահովելու հետամուտ Աւստրիա մը ու իր արդի քաղաքական նուաստացեալ դիրքէն դժգոհ Հունգարիա մը։

Իսկ Քէրէնսկիի տկար քաղաքականութեան անանկութենէն վերջ, 1917 Հոկտեմբերի Պոլշեւիկեան Յեղափոխութեամբ եբեւան եկած Ռուսիան իր լէնինեան ծայրայեղ ուքանդիչ կարգուսարքով արդէն կար ու կը մնայ։

1918ի Ուիլսընի 14 կէտերէն մէկը սա սկզբունքը ի վեր կը հանէր. «Վիճելի հողերու բաժանման ու որոշ ազգերու կողմէ սեփականացման պարագային նկատի կ'առնուի այդ հողամասերու պատմական ու աղգագրական հանգամանքը»։ Սակայն, ափսո՜ս, ինչ եղան Բարձր Հայքն ու Կիլիկիան...։

*
**

Հունգարիոյ մայրաքաղաքին՝ գեղատեսիլ Փեշթայի մէջ վայր մը կայ, որ ամբողջ ազգի մը իտէալն ու մտայնութիւնը կը խորհրդանշէ։ Դանուբի աջ ափին վրայ, ոչ հեռու Օրսակհազի (խորհրդարան) հոյակապ պալատէն կը գտնուի հրապարակ մը, շրջապատուած պետական եւ առեւտրական հաստատութեանց արդիական շքեղ շէնքերով, — Սապատշակ Թէրը (Ազատութեան Հրապարակը)։ Ին քին բան մը չունի յատկանշական. փոքր ածուներով զարդարուած մանուկներու բացօդեայ մաքուր զբօսավայր մը։

Անտեղեակ ու անուշադիր օտարականը եւրոպական ուրիշ քաղաքներու մէջ այս կարգի հրապարակներ շատ տեսած է։

Սակայն 1919էն ի վեր Հունգարացին գիտէ թէ Սապատշակ Թէրը իր տեսակին մէջ միակն է։ Ան կը տեսնէ հրապարակի չորս անկիւնը զետեղուած մարմարէ արձաններն ու վստահ իր ազգի ապագային, սրտին խորէն մեկուսի կը գոչէ. «Ո՛չ, ո՛չ, երբե՛ք»։

Թօտեններ այդ արձաններուն. Մէկ մէկ բառ իրբեւ ամբողջ արձանագիր. Kelet (արեւելք), Del (հարաւ), Nyugat (արեւմուտք, Ejszak (Հիւսիս)։ Օտարը առանց տեղագիրի մը օժանդակութեան դժուարաւ պիտի կարենար այս արձաններու նշանակութիւնը մեկնել. սակայն Թաճառը կ'ըսէ.

— Keletը՝ մեր ձեռքէն խլուած արեւելքի նահանգներն է։ Հարաւստա ու ծադկեալ Թրանսիլվանիան. Delը նմանապէս բռնութեամբ գրաւուած Պաչքան ու Սաւիէի ու Մրավէի միջեւ տարածուած Սլաւոնիան, Nyugatը՝ դաշնագիրներու տրամադրութեամբ Աւստրիոյ Թողուած Պուտաքընեանը, իսկ Ejszakը՝ Հիւսիսի մաճառաբնակ Սլովաքիան, ան ալ բռնի անջատուած Մայր Հայրենիքէն։

*
**

Եթէ կայ ազգ մը որ ամէնէն աւելի այս չորս արձաններն ու երեք բառերուն պէտքը ու զանոնք գործածելու իրաւունքն ունի, ան ալ անտարակոյս Հայ ժողովուրդն է։ Հարկաւ Արովեան Պողոտայի ծայրը հրապարակ մը կայ, որուն չորս անկիւնը կարելի բլլայ վեհագոյն չորս արձանները։ Սակայն, ափսո՜ս որ չկայ ժողովուրդին իսկական իրագործելու հետամուտ կառավարութիւն մը։

Վաղը՝ 11 Նոյեմբեր, Ֆրանսայի թէ Ամերիկայի, Անգլիոյ թէ Ցունաստանի մէջ թնդանօթի հարուած մը մէկ վայրկեանի համար լռութեան ու ինքնամփոփման պիտի հրաւիրէ ժողովուրդը։ Այդ պահուն, Հայը ուր որ ալ գտնուի, Թող վերյիշէ 1914ին 1918ի իր զոհերը, 1918էն 1922ի իր յուսախաբութիւնները եւ վստահ ու գիտակից Հայ ժողովուրդին ապագային եւ Միացեալ ու Անկախ Հայաստանի վերածննդեան, իր հոգւոյն խորէն բողոքագին Թող գոչէ քաղաքակիրթ աշխարհի երեսին.

— Ո՛չ, ո՛չ, երբե՛ք։

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՖՐԱՆՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ֆրանքին բարձրացումը կը շարունակուի. 158էն արդէն 145ի իջաւ անգլ. ոսկին։ Պ. Ֆրանքի, Պլժիոյ ելմտական նախարարն անգամ շաբաթ փարիզ այցելելով Պ. Փուանքարէին առաջարկեց Պլժիոյ հետ միասին եւ Միւնոյն ժամանակ հաստատուն դարձնել ֆրանքը, բայց Պ. Փուանքարէ յայտարարեց թէ Պլժիոյ եւ Ֆրանսայի հարստութեանց բաշխումները տարբեր են իրարմէ եւ թէ կը յուսայ աւելի նպաստաւոր պայմաններով ամրացնել Ֆրանքի գինը։

Ֆրանքի-Փուանքարէ տեսակցութեան մասին անգամ պահուըտիւններ տեղի ունեցան եւ միջազգային շահադիտութիւնը օգտագործեց զանոնք յայտնի պայմաններով. Մանաւանդ Հոլանտան եւ Հարաւային Ամերիկեան մեծ քանակութեամբ ֆրանք գնեցին եւ հետեւանքն եղաւ ֆրանքի բարձրացումը։ Գերմանիա ալ մեծ շահ ունի ֆրանքի բարձրացման մէջ, որովհետեւ այդպէսով ֆրանսական ապրանքը կը դադրի զօրաւոր մրցակից մը ըլլալէ միջազգային հրապարակին վրայ եւ որով պերլին ալ իրը շատ օգնած է Հարաւային Ամերիկայի շահադիտութեանց։

Օրինակով մը բացատրենք թէ ինչու ֆրանքի բարձրացումը կը կասեցնէ ֆրանսական արտածութիւնը։ Սովորական Crèpe de chineը կ'արժէ մօտ 38-40 ֆր. մեդրը. եթէ անգլ. ոսկին արժէ 180 ֆր. ես կրնամ այդ Crèpe de Chineը ծախել Անգլիոյ մէջ չորս մեդրը մէկ անգլիականի եւ շահիլ մեդրին 5 ֆրանք, այսինքն մօտ 12.50 օ)օ. եթէ սդերլինը 145 արժէ, միեւնոյն շահը կարենալու համար պէտք է 4 մեդրը 1 քառորդ անգլի ծախեմ, բայց ինչ որ 20 շիլինի աժան էր, 25 շիլինի (1 քառորդ անգլ.) կրնայ չծախուիլ եւ արտածութիւնը կը դադրի։ Ամէն գատ, մեծապէս կը վնասեն բոլոր այն գործարանատէրերը, որոնք ապառիկ ծախած էին օտար հրապարակներու վրայ։ Միեւնոյն օրինակն առնելով խնդիրը կրնանք աւելի լաւ հասկնալի ընել. Լիօնցի վաճառականը եթէ 10.000 մեդր քրէպ տը շին ծախած էր Անգլիա մեդրը 5 շիլինի, հաշուելով անգլիականը 175էն պիտի գանձէ 437500 ֆր. (2500 անգամ 175) այսօր 145ի հաշուով պիտի գանձէ 362500 (2500 անգամ 145) ֆրանք։

Եթէ ֆրանքի գինի այս փոփոխութենց զուգընթացաբար փոխուին նաեւ կենսամթերքի կամ աշխատավարձի գիները, կարելորութիւն չունենար այդ փոփոխութիւնը. բայց ներքին հրապարակի վրայ ֆրանքի գնման կարողութիւնը շատ սերտօրէն կապուած չէ անգլիականի գինին հետ եւ այս յանկարծական բարձրացումը աղետալի է վաճառականութեան։ Երբ անգլ. 175 ֆր.էր, ժամը 6 ֆր. 15 կը վճարուէին գրաշար գործաւորները, այսօր 145է անգլ. ոսկին սէնտիքան որոշած է ժամը 6.60 ֆր.ի բարձրացնել Նոյեմբեր 1էն սկսեալ...։

Բայց, ինչպէս նախորդ յօդուածներով ըսինք, ֆրանքի կայունացումը կախում ունի միջազգային պարտքերու խնդրին կարգադրութենէն եւ պ. Փուանքարէ գիտէ թէ խնդիրը յուներէն առաջ չպիտի կրնայ Երեսփոխանական ժողովին ներկայացնել. մինչեւ այն ատեն բաւական ժամանակ կայ ուսումնասիրելու պլժիքական փորձին հետեւանքները։ Արդէն պ. Պիզօ, ելմտական վերաքննիչը, Փուանքարէի կողմէ պաշտօն ստացած է տեղին վրայ ուսումնասիրելու պլժիկայի խնդիրը եւ ներկայացնելու մանրամասն տեղեկագիր մը։

Կարեւոր դէպք մըն է պլժիքը. ֆրանքի կայունացումը։ Պլժիկ ֆրանքը հաստատուեցաւ իր նախապատերազմեան գինին 1/7ով. այսինքն մէկ անգլիականը, որ կ'արժէր 25 ֆրանք, այժմ կ'արժէ 175 ֆրանք,— 7 × 25 եւ պետական դրամատունը ուզողին ոսկի պիտի տայ այդ գինով։ Միեւնոյն ժամանակ հաստատուեցաւ պլժիկա դրամական միութիւնը, որ հաւասար է հինգ Թուղթ ֆր.ի, որով փոխանակ ըսելու թէ անգլիական ոսկին 175 ֆրանք է, պիտի ըսուի թէ 35 պլժիկա կ'արժէ։

Այս վճռական միջոցին դեմելէ առաջ, պլժիական կառավարութիւնը ապահովեց արտաքին փոխառութիւնները, կարգադրելով Ամերիկայի եւ Անգլիոյ ունեցած պարտքերու խնդիրը. առանց անոր անկարելի էր ֆրանքին կայուն գին մը տալը եւ ինչ որ շատ նպաստաւոր եղաւ պլժիական հրապարակին, այն է որ երկար ժամանակ չանցաւ փոխառութենց կնքման եւ կայունութեան հրապարակին մէջ որով եւ շահադիտութեանց առիթներ չստեղծուեցան. Անգլիոյ ինկած փոխառութեան բաժինը մէկ քառորդ ժամուան մէջ ստորագրուեցաւ։

Ներքին երերուն պարտքի խնդիրն ալ պլժիքա կարգադրեց բռնութեամբ, այսինքն կարճ պայմանաժամով պարտաթուղթ ունեցող պլժիքացիներն ստիպուեցան փոխել այդ թուղթերը ճեայուն պարտաթուղթերով, որով պիւտճէն կարելի եղաւ հաստատուն հիման վրայ գնել։ Ֆրանսայի պիւտճէն կազմած ժամանակ չեն գիտեր թէ կարճ պայմանաժամով փոխառութեան Թուղթերէն գանձատոմս, (Bons du Trésor) որչափ պիտի ներկայացուին վճարման համար, որովհետեւ այդ կախում ունի ժողովուրդի՝ կառավարութեան վրայ ունեցած վստահութենէն։ Կարճ պայմանաժամով պարտատուհակներու խնդիրը Ֆրանսայի մէջ դժուար է միեւնոյն միջոցով կարգադրել, որովհետեւ քանակութիւնը շատ մեծ է այստեղ. Ֆրանսան 1914էն սկսած էր հրապարակը ողողել այդ գանձատոմսերով եւ ազգային պաշտպանութեան տոմսերով եւ մինչդեռ պլժիքայի մէջ 1920ին միայն սկսան։ Ֆրանսական պետական գանձարանը ֆրանսացի ժողովուրդին մեծագոյն աւանդարկղն (caisse de dépot) է այսօր եւ այս վիճակը եթէ ունի իր լաւ կողմերը, ունի նաեւ այն մեծ անպատեհութիւնն որ ժողովուրդը երբ անվստահութեան մղուի, կրնայ իր խմբային գրոհով մեծ դժուարութենց մատնել պետական գանձը։ Գիտենք թէ Էրիօ երբ նախարարապետ եղաւ երկրորդ անգամ, ցը Մօնզի յայտարարեց ժողովին թէ պետական գանձը հազիւ մէկ օրուան բաւելու դրամ ունի... Այդ յայտնութեան վրայ էր որ սդերլինը մինչեւ 250ի բարձրացաւ։

Ճամաձայն վերջին տեղեկութեանց, բարեբախտաբար, մէլըն-պէրանժէ համաձայնագրի բարեփոխութեան խնդիրը յանձնուած է ամերիկեան ծերակոյտին եւ կառավարութիւնը ստիպուած է համակերպիլ անոր որոշումներուն։ Եւ որովհետեւ կան բազմաթիւ ծերակուտականներ որ հակառակ չեն Ֆրանսայի վերապահութիւններէն մէկ քանին ընդունելու, եթէ յարմար ձեւով ներկայացուին, կրնայ ըլլալ որ վերջին պահուն համաձայնութեան եզր մը գտնուի ամերիկեան ծերակոյտին եւ Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ։ Ի նկատի պէտք է ունենալ նաեւ այն պարագան թէ Ֆրանսայի առաջարկելիք այդ փոփոխութիւնները ոչ թէ ուղղակի համաձայնագրին մէջ պիտի մտցուին, այլ առանձին նամակներով պիտի արտայայտուին իբր վերապահում կամ նախաբան (préambule), ինչպէս եղաւ քայեօ-Զըրչիլ համաձայնագրի ժամանակ։

Ակսպիսով այդ վերապահումները աւելի բարոյական արժէք կ'ունենան եւ երկու կողմերու ալ անհաշտներուն կը տրուի երեւութական գոհացում։

Ուրիշ նպաստաւոր պարագայ մըն ալ այն է որ, Ամերիկայի ընտրական պայքարի ծրագրին մէջ միջազգային պարտքերու խնդիրը չդրուեցաւ ոչ մէկ կողմէն, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ այդ խնդիրը այլեւս կորսնցուցած է իր սուր հանգամանքը եւ փափաք կայ ժամ առաջ զայն կարգադրուած տեսնելու։ Արդարեւ Ամերիկայի ելմտագէտները լաւ գիտեն թէ բարգաւաճ պարտատէր մը աւելի նախընտրելի է քան վճարելու անկարող, տկար պարտատէր մը, մանաւանդ որ Ամերիկան ոեւէ վախ չունի ֆրանսական առեւտրական մրցակցութենէն։

Մ. Ց.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ

Նոր գաղթականներ կուգան.— Ջմեռնայինն եղանակը.— Քսանը եօթը պարի փրօֆէսօր.— Արարայի տարեդարձը.— Հօկի պատակտումը.—

Ֆրանսայի ներգաղթի պայմանները դժուարացած են, եւ սակայն այս տարի աւելի մեծ թիւով Հայեր կուգան Սուրիայէն, Ցունաստանէն եւ Պոլիսէն, ու կը տեղաւորուին։ Մարսէյլ՝ իբրեւ կայանը գաղթականներու, գրեթէ շաբաթը երեք անգամ ականատես կ'ըլլայ նոր եկուորներու, աւելի երիտասարդներ։

Այս գաղթականները անցագիր ստացած են իրրեւ աշխատաւոր գործարաններու, ինչ որ Մարսէյլ Հանելուն պէս կը հարկադրէ մեկնիլ այն քաղաքի կամ գիւղի գործարանը, որուն անունով վիզա ստացած է։

Մարսէյլի Հայ պանդոկապետները, որոնց թիւը բաւմապատկած է այս տարի, ընդհանրապէս գիւրութիւններ կ'ընծայեն այս գաղթականներուն, որոնք անծանօթ են տեղին ու լեզուին։ Աւելի կարեւոր ծառայութիւն մատուցած պիտի ըլլան յատկապէս նաեւ Հայ գործակալները եւ «ամաթաչները, եթէ քիչ մը բարեխիղճ ըլլան։

*Հայրենակցական Միութիւնները անգամ

97.— ՏԷՔԱՋՎԻԼ

Տէքաջվիլ կը գտնուի Ռոտէզի արեւմտեան, 50 քիլօմեթր հեռաւորութեան վրայ, չքնաղատեսիլ պտղատու ծառերով ու այգիներով։

Քաղաքին մէջ ունինք մօտաւորապէս 150 հայութիւն մը, որուն մեծ մասով մշեցի եւ սեբաստացիներ են։ Խոլորտ ալ բաւական կ'աշխատինք։ Գրեթէ անգործ կը մարդ չկայ։ Օրականները՝ 22-26 ֆրանք։ 8 ժամ աշխատանքի համար կը բանինք հանքերու մէջ, ճանապարհներու վրայ, անձրեւի եւ արեւի տակ։ Մեր հայրենակիցներուն մեծ մասը ամուսնացած են։ Թէեւ ամուրի երիտասարդներ շատ ունինք, սակայն աղջիկ չկայ։ Միայն մէկ հատ կայ, որ 18 տարեկան է։ Ամէն երիտասարդ կ'ուզէ ամուսնանալ հայ աղջկան հետ։ Ուրիշ ազգի աղջիկներ չեն ուզեր։

Ազգ. տեսչական կազմակերպութիւն չունինք, բացի Հ. Ց. Դաշնակցութենէն, որ կը ծառայէ այդ նպատակին։ Օրէ օր կուգան ու կ'աճապարեն ազգային մեր շարքերը։

Եկեղեցի եւ դպրոց ալ չունինք։ Երկսեռ մանուկներ կը յաճախեն, ֆրանսական դպրոցներ։ Պ. Գ. Աննդրէասեան ալ հոգեւոր խրատներ կուտայ։ Հոկտեմբեր 29 թիւ «Յառաջ»ի մէջ եղած ինդիրին վրայ, Հ.Ց.Դ. Եռնթակոմիտէն Տէքաջվիլի մը բացառիկ Շիրակի աղետեալներուն համար եւ մօտաւորապէս 730 ֆրանք հաւաքի մը ունեցաւ, որ պիտի դրկուի շուտով։

Գ. Միրոյեան

***

Ուրիշ թղթակից մը կը գրէ թէ ձեռնարկուած է կազմել ազգային միութիւն մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ փրկել որէ որ կորուստի ու այլասերումի ենթակայ մատաղ սերունդը եւ բարձրացնել ազգային ոգին։

Այս առթիւ նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարուած է արդէն։

*** Տէքաջվիլի հայրենակիցները եւ ընկերները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ. Ց. Դ. Եռնթակոմիտէին, որ Շիրակի աղետեալներուն համար կատարուած հանգանակութեան առթիւ ցոյց տուին իրենց օժանդակութիւնը։

Ե. Խ.

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԲՈՒԽ ՍՐՏՈՎ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՍԱՐՍԵԼԻ ՄԷՋ.— Սարսէլ գիւղի Հայերս «Յառաջ»ի մէջ կարդալով Շիրակի գլխին պատած աղէտը, ամիջապէս քանի մը հոգիներ որոշեցինք մեր նիւթական աջակցութիւնը հասցնել մեր եղբայրներուն։ Եւ սկսանք հանգանակել։ Մեր գիւղի բնակիչները, չնայելով որ պարզ գործաւորներ եւ բազմանդամ ընտանիքովծանրաբեռնուած հայրեր նակիցներ են, բայց սիրով ըրին այն ինչ որ կարելի էր։ Ցանձնախումբ մը կազմեցինք հետեւեալներէն.— պ. պ. Բարունակ Գումրուեան, Նշան Քօչեան, Օննիկ Աւետիսեան եւ Գանձապահ Փիլիպպոս Օհանէսեան։ Առաջին առթիւ հաւաքեցինք 1205 ֆրանք զոր կը ղրկենք ձեզի։ (Ցես ցանկը)։

Հանգանակութիւնը կը շարունակենք եւ որոշած ենք ուրիշ միջոցներով ալ օգնել մեր սիրելիներուն։

Դժբախտաբար քանի մը անհատներ իրենց բաժինը չբերին սնոտի պատճառներով։

Թղթակից

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ ՄԷՋ

Պուա-Գօլօմպի, Ընիէռի եւ շրջականերու Ազգ. Միութեան վարչութիւնը Հայաստանի վերջին աղէտէն ցնցուած, արկածեալներուն եղբայրական աջակցութիւն փութացնելու համար ձեռնարկեց հանգանակութեան մը, որու ընթացքին ականատես եղաւ յուզիչ տեսարաններու։ Գտնուեցան այրի կիներ ու կարօտ թշուառներ որոնք իրենց օրուայ հացին գինը կ'ուզէին յանձնել հանգանակիչ խումբին, որ խորապէս զգածուած այս սրտառուչ պատկերէն, թէեւ փորձեց մերժել, բայց ստիպուեցաւ ընդունիլ քանակով փոքր եւ սակայն արժէքով անգնահատելի նուէրները։

Հակառակ շրջանին հայութեան բազգատաբար համեստ կացութեան, որ նոյնիսկ շատ մը վայրերու մէջ իրենց խարխուլ տնակով ու խեղճուկ տաղաւարով Լենինականի ու Շիրակի աղետեալներուն մէկ ուրիշ մոնրանկարը կը ներկայացնէ, մեր հայրենակիցները տուին ինչ որ կրնային, եւ նոյնիսկ չէին կրնար, որպէսզի նախահայրերու անէծքին տեղ անոնց օրհնութիւնը տեղայ իրենց տարագիր հոգիին վրայ, եւ որպէսզի մայրենի հողին վրայ իր տունը շէնցնող, հայրենիքը վերակենդանացնող հայութիւնը, արդէն բազմիցս կոտորակուած, նոր աղէտով մը գարնուած, աւերակներու եւ փլատակներու կոյտին վրայ չմեռնի անօթի ու ցրտահար։

Գաղութիս հայութեան սրտաբուխ օժանդակութիւնը, աւելի քան 2,000 ֆրանք, որքան ալ համեստ գումար մը ըլլայ, վստահ ենք որ առիթ մը եւ մանաւանդ գրգիռ մը պիտի ըլլայ որ ֆրանսա հիւրասիրուած ամբողջ հայութիւնը, իր անհատներով խմբակցութիւններով եւ միութիւններով, կատարէ իր արեւնակցական պարտքը հանդէպ իր արկածեալ եղբայրներուն, մասնակցելով սիրայօժար, աղէտեալներու հանգանակութեան։

Ձքաւոր գաղութի մը այս գեղեցիկ ժեստը թող խթանէ բոլոր այն հոգիները որոնք տակաւին չեն սթափած իրենց թմբիրէն։

Ազգ. միութեան վարչութիւն
Ատենադպիր Ատենապետ
Կ. Նիկողոսեան Մ. Գազանճեան

ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ ԱԼ ԿԸ ՇԱՐԺԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— «Յառաջ»ի վերջին 4—5 թիւերը մեծ յուզում առաջ բերին Մարսիլլահայ գաղութին մէջ։

Թախծոտ են բոլոր դէմքերը։ Գրեթէ ամէն տան մէջ կը խօսուի այն ահռելի հարուածի մասին, զոր իջեցուցած է քնութիւնը մեր արդէն գժբախտ հայրենիքի գլխուն, ակնթարթի մը մէջ աւերակի վերածելով չէն քաղաք մը եւ բազմաթիւ գիւղեր։

Բայց լաց ու կոծը փրկութեան միջոցներ չեն։ Դէպի գործ։ Առաջին անգամ Սիվրի Հիսարի եւ գիւղի Հայրենակցական միութիւնները էին որ կոչեր եւ ազգային հանգանակութիւնները կատարեցին, իրենց պատրաստ գումարներէն ալ բաժին տրամադրելով։

Հ. Ց. Դաշնակցութեան գրեթէ բոլոր ենթակոմիտէները գործի ձեռնարկած են, իրենց բաժինը բերելու համար։ Կը լսենք թէ սէն Մարսէլի իւղի եւ շաքարի գործարաններուն մէջ աշխատող հայ բանուորներ որոշած են իրենց մէկ մէկ օրականը յատկացնել, ձիւնի ու բուքի տակ, աւերակներու առջեւ շուարած անպատսպար հայրենակիցներուն։ կարգ մը տիկիններ կը մտածեն յանձնախումբ մը կազմելով նուէրներ հաւաքել։

Ամիսներ առաջ հոս ալ «Ֆրանսահայ տան» համար հանդէսներ տրուեցան հանգանակութիւններ եղան, սակայն արդիւնքը ոչ ոքի ծանօթ է ցարդ։ Ո՞ւր են այդ գրամները։ Ո՞ր օրուան կը սպասեն արդեօք։

«Խօսքերը տերեւներ են, իսկ գործքերը պտուղներ»։

Ստ. Միլտոնեան

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ՔՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Քղիի Հայրենակցական Միութիւնը կը փութայ հաղորդել հասարակութեան թէ վերջին ընդհ. ժողովին մէջ կազմեց իր վարչութիւնը հետեւեալ անդամներով.— պ. պ. Փառէն Թուրիկեան ատենապետ, Սողոմոն Վարդանեան ատենադպիր, Մուշեղ Էլօեան գանձապահ, եւ Ցակոբ Տօշօեան ու Սիրական Վարդանեան խորհրդականներ։

Նկատողութեան առնելով նաեւ քղիի երկու երկրորդական, «Խորձեան Ցառաջդիմասէր» եւ «Երկսեռ Երիտասարդ»ներու Միութեանց անջատ գործակցութեան անհեղի հետեւանքները, որոշեց իր շուրջը համախմբել զանոնք, ընթացք տալով անոնց զարգացման կամ յառաջդիմութեան պահանջներուն։ Այս առթիւ Միութիւնը կը ստանձնէ «Խորձեան (Քղի) Ցառաջդիմասէր»ի գրադարան ընթերցասրահիտեւականացման հոգը, զայն նկատելով քղիի հայրենակցական Միութեան գրադարան ընթերցասրահն ու կեդրոնատեղին։

Հետեւաբար բոլոր անոնք, որ կը փափաքին գրքեր եւ այլն նուիրել Միութեան գրադարանին, կամ գործ կ'ունենան Միութեան հետ, թող հաճին իրենց դիմումները կատարելմել բերանացի կամ գրաւոր, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոները, ժամը 8էն վերջ, 13,rue d'Aubagne, Marseille.

Մասնաւորաբար կը խնդրենք ամերիկահայ մեր հայրենակիցներէն՝ որ իրենց գրքերու եւ այլն նուիրատուութիւններով փութան ճոխացնել մեր գրադարանը, տեղեակ մը եւս նպաստելով քղեցի երիտասարդներու մտաւոր բարձրացման ձգտող մերնպատակներուն։

(Կնիք)

ՏԵՂԻ անձկութեան պատճառով ցանգանակութեան ցուցակներու հրատարակութիւնը պիտի կատարուի յաջորդաբար։

ՌՈՍՏՈՄԻ ԼՈՒ Մ-ԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

Շաբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ «Ռոստոմ» Լո. Մխութեան երեկոյթ-պարահանդէսը ի նպաստ Շիրակի աղէտեալներուն։ Հակառակ տեղացող անձրեւին, բազմութիւն մը փութացած էր «Փըթի Թուռնալ»ի սրահը։ Նախագահ՝ պ. Հ. Մելիքեան յայտնելէ յետոյ երեկոյթին նպատակը հրաւիրեց առաջին ատենախօսը Բժ. Խաթանասեանը, որ գովեց Ռոստոմի անդամներուն եռանդը՝ ժողովուրդային տուն մը հաստատելու համար։ Այդ նպատակով որոշեր էին կազմակերպել շարք մը հանդէսներ որոնց առաջինը պիտի ըլլար այս օրուանը։ Բայց երբ հասան Շիրակի աղէտին քստմնելի լուրերը, Ռոստոմի ընկերները անմիջապէս յայտարարեցին թէ երեկոյթին հասոյթը պիտի յատկացուի աղէտեալներուն։ Ցետոյ խօսեցաւ ընկ. Շահան Նաթալի, ուժգնօրէն պատկերացնելով Հ. Ց. Դ. շարքերու զգացումները այս աղէտին առթիւ։ Ընկերը ձաղկեց այն փոքրոգութիւնը որ վիժեցուց համազգային մարմնի մը կազմութիւնը։ «Այս գրաւ կը գնեմ որ, եթէ այսօր Հայաստանի դռները ազատ բացուին երկրաշարժին աւերակները վերաշինելու համար, նոյնիսկ ներկայ իշխանութեան օրով, մէկ ռամկավարի եւ մէկ պոլշեւիկի դէմ ոտքի պիտի կանգնին հարիւր դաշնակցականներ որոնք երկիր երթալ պիտի ուզեն»։

Վերջին խօսողն էր ընկ. Խաւիսեան որ գիտականօրէն պարզեց Նովկասեան լեռնաշղթաներու մէջ յաճախադէպ ցնցումները։

Ընկ. Խաւիսեան եւս շեշտեց աղէտեալներու փրկութեան առաջիկայ մեր անյետաձգելի պարտականութիւնները։

Հանդէսը ունէր գեղարուեստական բաժին որուն մասնակցեցան Փարիզահայ Ֆանֆառը, պ. Շ. Սարեան, Ս. Մաքսուտեան, երգիչներ Ս. Նաւասարդեան, Ա. Սէմէրճեան եւ Ազատ Ասատուրեան։ Պ. Շ. Սարեան արտասանեց Ահարոնեանի «Նոր Արհաւիրքը», («Յառաջ» 31 հոկտ.)։

Ընկ. Շ. Նաթալի ամերիկեան ձեւով աճուրդի դրաւ «Մայր Հայաստան»ի մետաքսեայ մէկ նկարը՝ անդուսի վրայ բանուած։ Ներկաները եւ փարիզահայ Ֆանֆառը մեծ ոգեւորութեամբ մասնակցեցան աճուրդին, որ բարձրացաւ 2500ի։ Ձեռագործը շահեցաւ պ. Գընտզլեան, մօտ հազար ֆրանքի մասնակցութեամբ։ Զարդանիշերէ գոյացաւ 521 ֆրանք։

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ՇԻՐԱԿԻ ՋՈՀԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋ»Ի ՄԻՋՈՑԱՒ)

ՁՈՐՐՈՐԴ ՑԱՆԿ

Տիկ. Զ. Պերպէրեան	50
Տիկ. Ֆ. Ձրկաեան	50
Իսի լէ Մուլինոյի փամփուշտի գործարանի 117 աշխատաւորներէն, մեծ մասով կին եւ աղջիկ, վահէ Պերպէրեանի ձեռքով	1120
Յովսէփ Գաբրիէլեան	50
Բագարատ Պարոնեան	50
Ջաւէն Ալպանեան	50
Ստեփան Յարութիւնեան	30
Շրաչ Պաղտասարեան	30
Արշաւիր Տիրատուրեան	50
Մամաս կարապետեան	80
Maison Daigleի Ֆրանսացի բանուորներէն Զարեհ Շանէսեանի ձեռքով	50
Յակոբ Խաչատուրեան	50
Մարսէյլէն խումբ մը ատաղձագործներ	85
Սարսէլի հայրենակիցներէն	1205
Վիլֆրանշի հայրենակիցներէն	1040
Մ. Վարանդեան	50
Աբրամայիս Գ. Ենգիբարեան, Թուլօն	100
Յ. Պուռնազեան	20
Կարօ Ժամկոչեան	100
Փարիզի Հայ Արիներու խումբէն	250
Վ. Խոշեան	25
Տէր եւ տիկ. Մանուկ Ալիքսանեան	100
Տէր եւ տիկին Թովմա Խաչերեան	50
Օր. Վարդուհի Աւետիսեան (Շերթեւ գիւղէն)	50
Տէր եւ տիկին Խորէն Ղնդիկեան	50
Օղնէ Սու Պուա եւ Պլան Մէնիլի հայրենակիցներէն	335
Տրլաժ ինքնաշարժի գործարանի բանուորներէն	170
Դումար	5290
Գ. ցանկին գումարը	10906.30
Ընդհ. գումար	16,196.30

***

Սէն-Լօրանի նուիրատուներու ցանկը.—

Հայկ Նազիկեան 100, փոքրիկն Մ. Նազիկեան, տիգրանուհի Նազիկեան 20ական ֆրանք. Խաչիկ Նազիկեան, Սուրէն Նազիկեան 30ական ֆրանք, Մելքիսեդեկ Շաքալօզեան, Աիսրոն կօնեեան 100ական, փոքրիկն Ֆ. կօնեեան 20, Աննա կօնեեան 40, Մուշեղ Վիլայեան 50, Ցակոբ Գազարեան, Սարգիս Օհաննէսեան 100ական, Իւղաբեր Օհաննէսեան 50, Իւրքէն փանիզեան 80, Անգին Օվակիմեան 20, Շամբարձում գիզերեան 100, վահանիկ Գիզերեան

(Շար. կարդալ Դ. էջ 3րդ սիւնակ

ՁԻՆՈՎՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՍԱՐՔԱԾ ԴԱՏԸ

Երեւանի Թելթերը էջերով մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն գիւղական խորհուրդի քարտուղար (պոլշեւիկ) Մանուկ Խուշոյեանի սպանութեան դատի մասին, որուն արդիւնքը հաղորդեցինք օրը օրին։ Ամբաստանեալներէն Սահակ Ստեփաննոսեան դատապարտուեցաւ մահուան, իբրեւ անդամ Հ. Ց. Դ. կոմիտէի, բայց կառավարութիւնը պատիժը վերածեց տասը տարի բանտարկութեան։ Պետրոս Սինոյեան եւ Արտաշէս Ստեփանեան՝ տասը տարի բերդարգելութեան, Ղազար Պետոյեան, Ղազար Ֆաիրադեան, Միհրան Մանուկեան (անկուսակցական) մէկ տարի բանտարկութեան, սկսելով 1925 Սեպտեմբեր 28ին, Ցակոբ Ցակոբեան (անկուսակցական) երեք տարի բանտարկութեան, Գէորգ Մկրտիչեան (հողագործ) մէկ տարի։

Ամբաստանագիրն իսկ առաջին երեքը դաշնակցական կը համարէ, իսկ միւսները՝ անկուսակցական։ Այս առթիւ Երեւանի Կորիգեան կոչնակն ալ, հետեւելով տէրերու հրամանին, իր հերթին մեկնութիւնները կուտայ դատին, եւ «մավզերիստներ» մաշած մակդիրն ալ կը փակցնէ պաշտպանութեան միջոցներէ զրկուած ամբաստանեալներուն (մեծ մասով Սասունցիները)։

Գաղափար մը տալու համար դատին ընթացքին մասին, ստորեւ «Խորհրդային Հայաստան»էն կ'արտատպենք դատական հարցաքննութիւնէն որոշ հատուածներ, ընթերցողին թողլով բազդատութիւնը եւ եզրակացութիւնը.— ԽՄԲ.

Դատավարութիւնը սկսաւ Հոկտեմբեր 8ին։ Կանչուած էին նաեւ 25 վկաներ։ Ամբաստանագրի ընթերցումէն յետոյ, երկրորդ նիստին, Հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ պետ. Սինոյեանը, որ յայտարարեց թէ իրրեւ Սասունցի վաղուց դաշնակցական էր։ Դատախազը Հարցուց թէ ո՞ւրկէ գիրք եւ թերթ կը ստանար։ Սինոյեան պատասխանեց թէ Միայն 1924ի գարնան մէկ «Հայրենիք» եւ մէկ «Ցուսաբեր»է ստացած Ցիգրան Գաւառեանէն, իսկ երբ Արտաշէս Ստեփանեանը «Դրօշակ» մը բերաւ գիւղը (Արագածի շրջան), ինք արդէն բանտարկուած էր։ Հարցուցին թէ ինչո՞ւ կազմակերպութիւնը չէին աւելցներ։ Սինոյեան պատասխանեց թէ իրեն յանձնարարուած էր որ անդամները Միայն քիչ ըլլան, բայց ուրախով լաւ։ Ընդհ. դատախազ Ա. Երզնկեան Հարցուց թէ գիւղին մէջ ո՛ր եւ է ժողով գումարած են։ Սինոյեան յայտարարեց թէ իրենք իբրեւ ազգային ոգիով դաստիարակուած Սասունցի՝ հետեւած են դաշնակցութեան, իբրեւ ազգային կուսակցութիւն մը եւ թէ ժողով չեն ունեցած։

Դատախազ Յովսէփեան Հարցուց թէ ինչո՞ւ փախաւ 1921ին։ Ամբաստանեալը պատասխանեց թէ այդ թուականին չորս թուրքեր սպաննած էին իրենց գիւղին մէջ, եւ վախցաւ թէ գինքը կը մեղադրեն, քանի որ այդ թուրքերը ժամանակ մը իրենց տունը կը բնակէին։

— Այդ փախուստի մասին բան մը լսե՞ր Ս. Ստեփաննոսեանին։

— Ո՛չ մէկ բան։

Այս մասին կը Հարցնեն Ս. Ստեփաննոսեանին, որ կը յայտնէ թէ Սինոյեանը 1923ին իրեն պատմած է որ ինք չորս թուրք սպաննած եւ փախստական դարձած է։

— Ինչո՞ւ սպաննեցիք Մանուկ Խուշոյեանը։

— Խուշոյեանը այնպիսի դիրք էր որ չէինք կրնար չխփել. մենք երեսուն տարի կուռը ենք տաճկական բռնակալութեան դէմ. չէինք կրնար Հանդուրժել Մանուկի բնակալութեան։

Ես Մանուկի արարքներու մասին քանի մը տեղեկութիւններ տուի Սահակ Ստեփաննոսեանին, որ ըսաւ թէ արդէն այդ առթիւ իրենք քանի՛ քանի բողոքներ ալ ստացեր են, եւ պէտք է գան հետացնել։ Միաժամանակ Սահակ ըսաւ Ինծի, որ եթէ վատ մարդ է Մանուկը, պէտք է խփել։ Սահակը ըսաւ նաեւ որ Մանուկը լրտես է, իբր այդպիսին, պէտք է տերօրի տալ։ Սահակն այդ կ'ըսէր կոմիտէին անունով։

Դատախազը Հարցուց Ստեփաննոսեանին՝ թէ ատձանակ ստացե՞ր էք։

— Այո՛, ստացեր եմ, մէկ մատղէր ատձանակ՝ 10 փամփուշտով, ատձանակը ճնացած է անո՛ր կարգադրութեանը, թէ ոչ.

— Այո՛, եթէ ան ըսէր — մի՛ սպաննէք չէինք սպաններ, կ'ենթարկուէինք կուսակցական կարգապահութեան։

Երզնկեան Հարցուց թէ երկու Ղազարները որ եւ է մասնակցութիւն չե՞ն ունեցած սպանութեան մէջ։ Սինոյեանը պատասխանեց թէ Ղազարները բոլորովին անտեղեակ էին որովհետեւ դաշնակցական չէին։ Ստեփանոսեանն է եղած խփելու կարգադրութիւնն անողը կեդր. կոմիտէի անունով եւ իրենք ալ ենթարկուած են կուսակցական կարգապահութեան։

Սինոյեանը մերժեց բանտէն ընկերներուն ուղարկած նամակի մասին բացատրութիւն տալ, ընդունելով որ այդ նամակն ինքն է գրած։ Նամակը կը վերաբերի գաղտնի կազմակերպչական աշխատանքներուն։ Նախագահը երկրորդ անգամ պահանջեց տալ բացատրութիւն նամակի մասին։ Սինոյեան բացարձակապէս մերժեց։

Պաշտպան փաստաբան Գ. Զուբարի Հարցերուն պատասխանելով՝ Սինոյեանը յայտնեց թէ միայն երկու անգամ են թերթ ստացած եւ կարդալէ յետոյ խլոյն վառած են։ Վրաստանի ապստամբութեան ժամանակ ինքը ոչ մի գիւղ չէ պտտած, եւ Դաշնակցական Երիտասարդաց Միութիւն չէ կազմակերպած։ (I)

ցուցիչը կը սպաննեն, Պէնկազիի եւ Վինթիմիլլայի մէջ զանոնք կը խոշտանգեն, երբ ժողովուրդ մը կը չդայնանայ, իր բարկութիւնը կ'առնէ Ֆրանս. հիւպատոսարանէն կամ հիւպատոսէն: Իսկ մենք «քաղաքավարօրէն կը բողոքենք»:

Երբ Անգլիացի քաղաքացի մը —դեռ չեմ ըսեր անգլ. հիւպատոս մը կամ գնդապետ մը— ո'չ, պահածոյ միսի կամ թթուի վաճառական մը ամենափոքր նախատինքի մը ենթարկուի, անմիջապէս անգլ. նաւատորմը շոգեպինդ օգնութեան կը փութայ «քօռնիշօն»ի վաճառականին եւ երկար հասողութեամբ քանի մը դնդանօթներէ ռումբեր կը տեղացնէ: Այս մեթոտին եւ մերինին միջեւ տարբերութիւնը մեծ է: Ասկէ վերջ հիւպատոսները չէ որ քաղաքացիներուն վրայ պիտի հսկեն, այլ այս վերջիններուն վրայ պիտի հսկեն:

Թրոցքի ճառէն կը գործէ

Համաշնաւար կուսակցութեան 15րդ հանդուժարին մէջ Թրոցքի ճառ մը խօսելով, յայտնեց թէ կուսակցութեան եւ ընդդիմադիրներուն միջեւ ծագած վէճերը կարելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով.—

«*Ընդդիմադիրները կը նկատեն որ Խորհրդային Միութեան ճարտարարուեստացումը շատ արագ չէ եւ մեծ կարեւորութիւն կուտան այն բանին որ տարբերութիւնը մը հաստատուի գիւղացի գանազան դասակարգերու միջեւ: Կը յայտարարեն թէ տուրքի համար մինչեւ հիմա կուսակցութեան հետապնդած քաղաքականութիւնը պէտք է լրջօրէն փոխուի: Գալով օրավարձի խնդրին, ընդդիմադիրները կը նկատեն որ օրավարձերու յաւելումը արտադրութեան և աշխատանքի յաւելման հետեւանք պէտք չէ ըլլայ, այլ այդ յաւելումը պէտք է կանխէ: Ընկերվարութեան յաղթանակը Ռուսիոյ մէջ կ'ապահովուի միայն եւրոպայի ընչաղուրկներու յաղթական վճռականութեամբ: Թէ քաղաքական, թէ վարդապետական տեսակէտէ տեղի չկայ կարծելու թէ ռուս պրոլետարներուն համար աւելի դիւրին է ընկերվարութիւնը կերտել գիւղացիներուն հետ միասին, քան եւրոպայի պրոլետարներուն համար՝ իշխանութիւնը ձեռք ձգել: Եզրակացնելով, Թրոցքի յայտարարեց թէ ռամկավար-ընկերվարական ձգտումին մասին ընդդիմադիրներու ընդունած բանաձեւը չպիտի արգիլէ զանոնք պահելու 7 Հոկտ.ի յայտարարութեամբ իրենց գծած դիրքը:* Ընդդիմադիրները նպատակ չունին իրաժարելու իրենց կարծիքէն, բայց միաժամանակ չեն ուզեր սաստկացնել վէճերը որոնք կրնան յանգիլ ճատուածներու միջեւ նոր պայքարի մը:»

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Թրոցքի իր ճառին մէջ յայտնած է թէ ընդդիմադիրները չեն հրաժարիր իրենց քննադատութիւններէն, չեն ճանչնար իրենց սխալները, ինչպէս կ'ուզէին պարտադրել իրենց: Կը պնդէ որ իր տեսակէտները ճիշդ են, տեսակէտ՝ զոր կարելի է բացատրել հետեւեալ նախադասութիւնով. «Խորհրդային Միութեան կառավարութիւնը կռնակ կը դարձնէ ընկերվարութեան»:

Կ'ըսուի թէ ընդդիմադիր պետերը այս դիրքը բռնած են, վախնալով իրենց կուսակիցներէն, որոնք դաւաճանութիւն եւ անբարոյականութիւն բառերով կ'որակէին իրենց հաշտուելու ձեռնարկները:

Ֆաշիստ դաւադրութիւնը

Ընդհ. Ապահովութեան պաշտօնեաները կը շարունակեն հարցաքննել իտալացի գնդապետ Ռիչչիօթթի Կարիպալտին և սպանիացի գնդապետ Մասիան: Այս վերջինը փէրփինեանէն փարիզ բերուելով պիտի ճակատեցուի Կարիպալտիի հետ: Գնդապետ Մասիա կ'ուրանայ թէ որեւէ յարաբերութիւն ունեցած է Կարիպալտիի կամ ուրիշ ֆաշիստներու հետ: Սակայն կը խոստովանի որ այս տարուան սկիզբը Մոսկուա գացած է, պոլշեւիկներու նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը խնդրելու համար Քաթալոնիոյ անջատողական շարժման մէջ: Ռուսիա միայն բարոյական աջակցութիւն խոստացած ըլլալով, կապը խզած են պոլշեւիկներու հետ: Սպանիացի գնդապետը բացարձակապէս կը մերժէ թէ կաշառք ստացած է ոեւէ տեղէ. տարեկան 140,000 փեզէթա եկամուտ ունի եւ դրամի պէտք չունի:

Յունաստանի ընտրութիւնները

Կիրակի օր Յունաստանի մէջ տեղի ունեցան խորհրդարանական ընտրութիւնները: Հակառակ երկու ամիսէ ի վեր արքայականներու մղած բուռն պայքարին, հանրապետականները ջախջախիչ յաղթանակ մը տարին, 282 աթոռներէն 160 աթոռ ապահովելով:

Զօր. Քոնտիլիս պաշտօնապէս յայտարարեց որ հանրապետականները շահած են ամբողջ Յունաստանի քուէներուն հարիւրին 65ը, Մակեդոնիոյ քուէներուն՝ հարիւրին 75ը, Թրակիոյ՝ հարիւրին 90ը, Կրէտէի՝ հարիւրին 80ը, Աթէնք եւ Պիրէոն՝ հարիւրին 65ը, Կորնթոս՝ հարիւրին 40ը, Արկատիա՝ հարիւրին 30ը, Պելոպոնէս՝ հարիւրին 30ը եւ Փաթրաս՝ հարիւրին 50ը: Սելանիկի մէջ միացեալ ազատական կուսակցութիւնները կամ հանրապետականները 10,804, արքայականները 4000, իսկ համայնավարները 3344 քուէ շահեցան:

Զօր. Քոնտիլիս պիտի հրաժարի եւ հանրապետութեան նախագահ Քոնտուրիոթիս նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը պիտի յանձնէ Քաֆանտարիսի, Յառաջդիմասէր-Ազատական կուսակցութեան պետ: Քաֆանտարիս հանրապետական կուսակցութեան մասնակցութեամբ միացեալ դահլիճ մը պիտի կազմէ:

Հանրային կարծիքը կը պահանջէ վէնիզէլոսի վերադարձը: Զօր. Քոնտիլիս յայտարարեց թէ հաւանաբար վէնիզէլոս պիտի ընդունի արտաքին նախարարութիւնը: Քուէարկութիւնը մեծ հանդարտութեամբ կատարուեցաւ ամբողջ Յունաստանի մէջ:

Հայ վիպասանականներու դասը վերջացած

Լենկիւրիի դատարանը վերջացուց փախստական Հայերու ապօրէն կերպով Թուրքիա վերադարձի խնդրով ամբաստանուածներու դատը: Ազատ արձակուեցան Պ. Պ. Մկրտիչ Ջրէնկեան, Յարութիւն Քէօմիւրճեան, Վահրամ Սեպուհեան եւ քանի մը Թուրքեր: Դատապարտուած են Եուսուֆ Ձէմիլ եւ Մուսթաֆա Սամի:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ

ՇԻՐԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՈՒՍԱՆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

13 Նոյ. Շաբաթ գիշեր, Ջ. Քաղապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարերը Հայկ. տարազով

Եւրոպ. պարերը մինչեւ լոյս: Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՎԱՂԱՆՆԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Շաբաթ 13 Նոյ. երեկոյեան ժամը 8ին

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Մ. ՊԷՀԻԹԱՇԼԵԱՆԻ ԸՐՃԱԿ Բ. ՈՂՔԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

կը մասնակցին Մարսէյլէն դերասան Ց. Ուզունեան եւ ուրիշներ

ՄՈՒՏՔ 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ

Նոյեմբ. 21, ժամը 2.30ին STADE PERSHINGի հոյակապ մարզարանին մէջ

(Շար. Գ. էջէն)

10, Բենիամին վարդանեան 100, փոքրիկները Ադանի եւ Նեվրիկ վարդանեան 20, յարութիւն Զալըքեան 50, Արուսեակ Զալըքեան 10 ֆրանք: Ընդհ. գումար 1150 ֆրանք: (*Տես «Յառաջ» 5 Նոյեմբեր*):

Ընկեր Քերովբէ Պօյաճեանի եւ Սիրանուշի հարսնիքին առթիւ նախաձեռնութեամբ ընկեր Նշան Ստամպոլեանի.—

Ն. Ստամպոլեան, Ց. Յարութիւնեան 10, Գ. Մելիտոնեան, Յ. Պետիկեան, Ա. Զեռդիկեան 5, Ա. Իքկըրանեան, Յ. Փիւսկիւլճեան, Մ. Քրբիւկեան, Գ. Պողոսեան, Ս. Հէքիմեան 10ական, Մ. Գազեզեան 5, Խ. Ցօնիկեան 10, Ֆ. Պօյաճեան 20, Սիրանոյշ 10, Ե. Հէքիմեան 10, Թաղիկ Մելիքեան 5 ֆրանք: Ընդհ. գումար 140 ֆր.: (*Տես «Յառաջ» 5 Նոյեմ.*):

ՄԱՐՍԻԼ, 5 Նոյմ.— Խումբ մը առաղձագործներ ցառաջի մէջ կարդալով մեր հայրենիքին դէմ ուղղուած պայթած նոր աղէտը, հանգանակութեան ձեռնարկեցինք: Մեր ընկերները մեծ համակրանք ցոյց տուին իրենց դժբախտ հայրենակիցներուն հանդէպ, որ կը թափառին իրենց աւերակ բնակարաններուն շուրջը: Մ. Պ.

Ահաւասիկ ցանկը.—

Մինիկ եւ Գրիգոր Չիլինկիրեան Պ. Վահանեան, Ս. Լաֆճեան, Յ. Դաւիթեան 10ական ֆրանք, Ճ. Դիմարեան, Է. Գասապեան, Մ. Գարակէօզեան, Ս. Պողոսեան, Ճ. Սարեան 5ական ֆրանք, Ս. Պողոսեան 10 ֆրանք: Գումար 85 ֆրանք: (*Տես Գ. էջ գումարը*):

ՕՐ. ՄԱՌՒ ՍԻՖԷՐԵԱՆ

ԵՒ

ԸՆԿ. ԿԻՐԱՊԵՏ ՋԱՒՈՒԿԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

7 Նոյեմ. 1926 Ընիէր

ՕՐ. ԱՆՆԷՋ ՉԷՖՖՈՒՆՑԵԱՆ

ԵՒ

ՊՐ. ՑԱԿՈԲ ԹՕՄՊՈՒԼԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

31 Հոկտ. 926 Նիս

*** *Ահա նշանախօսութեան առթիւ հանդիսականներուն մէջ հաւաքուած է 400 ֆր. ինպաստ նորաշէն վարժարանին: Մասնակցած են՝*

Ոմն 20, Տիկիններ՝ Արսլան, Եան, Բ. Ապաճեան, Է. Տայեան՝ Ե. Աբրահամեան, Մարիամ Թօմպուլեան 5ական ֆրանք, Սօֆի Մանուալեան, Մազմանեան 10 ական, Ա. Չիլինկիրեան, Է. Պալեան, Բ. Քօչէեան 5ական ֆր., Օրիորդներ՝ Ա. Չէյթունցեան, Պալեօզեան 10ական ֆր., Տէր եւ Տիկ. Սվաճեան 10, Տէր եւ Տիկ. Փալեան 15, Տէր եւ Տիկ. Փիրելեան 10, Պարոնայք՝ Հայրօ Ապաճեան, Գ. Թօմպազճեան, Ս. Յովհաննէսեան, Աբրահամ, Յ. Թօմպուլեան, Ե. Գրիգորեան, Մ. Մազմանեան, Լ. Մինքալէեան, Ս. Մարտիրոսեան, Մ. Չէյթունցեան, Յ. Պալեան, Յ. Պալեօզեան, Է. Պաղտասարեան, Յ. Հալէպեան, Գ. Չիլինկիրեան, Յ. Քօչէեան 10ական ֆրանք, Կ. Փիրելեան 105 ֆրանք: Գումար 400 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի ու Շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը՝ Հինգշաբթի 11 Նոյ. ժամը ճիշդ 9ին, Café Rocher (128 Bld. St. Germain): *Զեկուցում Շրջ. ժողովի:*

Հ. Յ. Դ. Եռադրն խումբի դասախօսական ժողովը՝ Ուրբաթ 12 Նոյեմ. ժամը ճիշդ 8ին, 80, Rue Charles Chefson *սրճարանը: Բոլոր ընկերները եւ համակիրները կը հրաւիրուին: Դասախօս Ընկ. Գառնիկ Յովհաննէսեան:*

Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» խումբի ժողովը Ուրբաթ 12 Նոյ. ծանօթ հասցէատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. ՍԻՆԹ ԷթԻՆԻՆ ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին կիր. 14 Նոյ. կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Րիւ տը լա Լուար, Կրան քաֆէ տիւ Փալէի սրահը:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Կուկունեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը Ուրբաթ 12 Նոյեմ. երեկոյեան ժամը ճիշդ 8.30ին նախկին դրադարանը: Ներկայացնել անդամատոմարով:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղի բոլոր անդամները կը հրաւիրուին բացառիկ ժողովի, վաղը Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին 40, Rue de Belleville.

ԽԱՐԲԵՐԴԻՆԵՐՈՒ Փարիզի Հայրենակց. Միութեան Բ. դասախօսական եւ Դ. անդամական ժողովը 13 Նոյեմբ. Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Յելօբիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince. *Բոլոր անդամները ստիպողաբար կը հրաւիրուին:*

ՏՐՍՊԻԶՈՆԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Յելօբիա ճաշարանի վերնայարկը, 61, Rue Monsieur le Prince.

Կը խնդրուի բոլոր Հայրենակիցներէն ճշդապահ ըլլալ:

ԽԱՐԲԵՐԴ ՆԱՀԱՆԳԻՆ պատկանող բոլոր Լիոնաբնակ հայ հայրենակիցները, ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին 13 Նոյ. կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 76, Rue Rabelais *Դաշնակցութեան նախկին դրադարանի սրահը: Օրակարգ ծրագիր-կանոնագիրի վաւերացում, միւսոյն վարչութեան ընտրութիւն եւն:*

«ԲԱՐՁՐ-ՀԱՅՔ»ի Հայրենակցական միութիւնը ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն դպրոցահաւաքութեան սկսած ըլլալով, կոչ կ'ուղղէ իր բոլոր հայրենակիցներուն, որ իրենց տալիք դպրոցները ժամանակին պատրաստեն միութեան հանդանակիչ մասնախումբին յանձնելու համար:

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Գաբրիէլ Շիշմանեանի յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, Շաբաթ շաբթի, 10 Նոյեմ. ժամը 9ին, Հայոց Եկեղեցին:

T. S. F.

Անթել հեռաձայնի բազմատեսակ գործիքներ, շատ աժան գիներով: Տեղեկութիւններու համար գրել՝ S. Elmayan, 106, Av. d'Alsace Lorraine, Parc St. Maur (Seine). *Յանձն կ'առնենք ձրի տեղաւորել մեր գործիքները:*

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ վանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց ցեղերու լիակատար մէկ ցանկով:

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ընել, պէտք է նոյեմբեր 15էն առաջ դիմեն «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-1

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանանց, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւնները:

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9ին մինչեւ երեկոյեան ժամը 8: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒԻՈՐ ԵՒ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ստիպողական, պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը:

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը սոյն Polycliniqueը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար:*

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ

"ՕՍԿԵՂՋԻՒՐ„ CORNE D'OR

46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)

Աբեւելեան երաժշտութեան հիւ ակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախանձեռնութեան.

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ„

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕԴԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ընթերքի սպասարկութիւն

ԵՐԿՈՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

տիկին ԱՐՄԷՆ ՕՀԱՆԵԱՆԻ կողմէ

վաղը, 11 Նոյեմբեր եւ

Շաբաթ, 20 Նոյեմբեր

Salles des Agriculteurs,

8, Rue d'Athènes

ցայտագիր.— կինը Աբեւելեան պարտէզներուն մէջ.— պարսկական պարեր (Նշանածը, Շարէմը, Դեպի Նիրվանա եւն.): կը մասնակցին թառիստ Աբգար եւ սիփան երգչախումբը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կովկասահայ Տրամա.Օփերէթի խումբը Նոյ. 20ին ի նպաստ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին կը ներկայացնէ «Սայեաթ Նովան», 6 Rue de l'Orient.

Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի Շիրակի աղէտեալներուն:

ՎԱՐԶՈՒ ՑԱՐԿԱԲԱԾԻՆ ՄԸ

վարձու է, փարիզի 15րդ թաղամասին մէջ յարկաբաժին մը, երկու սենեակ, մէկ խոհանոց, կազ, ջուր, ելեկտրականութիւն եւ կեդրոնական ջերմութիւն: Դիմել խմբագրատուն:

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ„

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ:

Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ԼԱՒ ՊԱՏՑԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Թախուէ ՄԱԾՈՒՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏ ՄԸ, ամբողջ կազմածով, ատելիէ triporteur, tri-moteur, 3սեռնեայ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, օրական ապահովութիւն, 600 խոշոր աման: Մատչելի գնով: Գրել «Յառաջ»ի, կ. մ. սկզբնատառերով:

ՏՕՔԹՕՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԶԳԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Երկ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմ առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներ ընկերակցութեամբ կը դարմանեն ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ '—10ես 1,30 — 8

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Յունաստան և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի վոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
12
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1926

12 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 201 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

"ՅԱՌԱՋ,,Ի Ե. ՏԱՆԿԸ ՀԱՍԱԾ Է 23,564 ՖՐԱՆՔԻ, ԱՁԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐեւելեան ՉՈՒՐԵՐՈՒ ՄԷՋ

կարճ հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ արտաքին գործակալները տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Օսէսայի մէջ: Թուրքիոյ ներկայացուցիչը Օսէսա գացած է «Համիտիէ» գրահաւորով:

Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենար երէկ: Հաւանական չէ որ աւելի ճշգրիտ մանրամասնութիւններ տրուին այս առթիւ եղած խօսակցութեանց մասին: Ինչպէս քաղքենի-աշխարհական երկիրներուն, խորհրդային դիւանագիտութեան մէջ ալ, ի պատուի են քարացած բանաձեւերը: Եւ վաղը անշուշտ պիտի լսենք թէ տեսակցութիւնը շատ սիրալիր է եղած, թէ երկու երկիրներուն —այս պարագային՝ երկու «եղբայր հանրապետութեանց»— շահը կը պահանջէ միշտ միասին գործել ևն.:

Իսկապէս, ի՞նչ են այս անակնկալ, եթէ ոչ խորհրդաւոր տեսակցութեան շարժառիթները: Թիւրիմացութեանց հարթո՞ւմ, նոր դաշնագի՞ր, կապերու ամրապնդո՞ւմ:

Բոլորն ալ հաւանական են:

Վերջերս շատ խօսուեցաւ ռուսեւթուրք յարաբերութեանց մասին, Թուրք առեւտրականներու կրած դժուարութեանց առթիւ: Նոյն իսկ անախորժ խօսքեր արտասանուեցան եւ Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ»ը, որ Թունդ քէմալական օրկան է, երկդիմի բառեր գործածեց: Բայց, նորէն եւ նորէն հրապարակ եկան օրուան վարիչները, եւ խոր գոհունակութեամբ շեշտեցին երկու երկիրներուն միջեւ տիրող եղբայրակցութիւնը:

Իրականին մէջ, երբեք խախտած չէն պոլշեւիկներու եւ քէմալականներու միջեւ հաստատուած կապերը: Եւ երբեք աւելի ամուր եւ երկարատեւ եղած չէր ո՛ր եւ է անբնական կեանակցութիւն: Այս իրողութիւնը պարծանքով կը յիշեն երկու կողմերու վարիչներն ու թերթերը: Աւելին ըլլալով, այս տարուան ընթացքին ստորագրուեցան կարգ մը թուղթեր, որոնք աւելի կը զօրացնեն հաստատուած բարեկամութիւնն ու գործակցութիւնը: Ռուսեւթուրք փոխադարձ ապահովութեան դաշինքը նուիրագործումն էր հին դինակցութեան, եւ պատասխան մը՝ բոլոր անոնց որ կը կարծէին թէ կապերը կը թուլնան: Միւս կողմէ, Մոսկուա միշտ ամուր կեցաւ Թուրքիոյ կողքին, Մուսուլի վէճին եւ քրտական ապստամբութեան առթիւ: Ու թէեւ Թուրքիա վերջին պահուն տեղի տուաւ Մուսուլի հարցին մէջ, բայց այդ ոգեմախաղին մէջ անգամ պոլշեւիկները անմասն չէին: Ինչ կը վերաբերի քրտական տագնապին, Մոսկուա մինչեւ այսօր կուսակից է անխնայ ոչնչացնելու ո՛ր եւ է նոր խլրտում, նոյն իսկ քիւրտ ժողովուրդին կոտորման գնով: Բրիտանական աշխարհակալութեան դէմ ճակատելու վճիռը կուրացուցած է ռուս — եւ հայ— պոլշեւիկներուն աչքերը:

Անոնք պատրաստ են ուրիշ ժողովուրդներ ալ մատաղ ընելու իրենց «բարձր քաղաքականութեան», որուն մէջ ոչինչ կայ յեղափոխական, բայց շատ բան՝ մաքիավէլեան: Այս ճամբուն վրայ այնքան հետեւողական է Ռուսիան, որ ապահովութեան դաշինք մըն ալ կնքել տուաւ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ, շատ մը ընդհանուր տրամադրութիւններով, բայց անմիջականօրէն՝ Քիւրտերը երկու կողմէն ալ հարուածելու համար: Այդ իմաստով հատուած մըն ալ կայ դաշնագրին մէջ, եւ կը գործադրուի արդէն: Երեւի քրտական նոր պոռթկումի մը հեռանկարը մտահոգութիւն պատճառած է Էնկիւրիի, եւ կ'ուզէ աջակցութիւն ստանալ խորհրդային իշխանութենէն:

Այս բոլոր անցուդարձերուն մէջ ամէնէն ողբերգական կէտը այն է որ, Անգլիան ալ այսօր դէմ է քրտական շարժման, եւ ուժ կուտայ Թուրքիոյ: Մուսուլի սահմանավէճին լուծումէն իվեր, Մեծն Բրիտանիան կը հետեւի իր աւանդական քաղաքականութեան, — հովանաւորել Թուրքիան եւ զայն մղել իր դարաւոր ոսոխին, Ռուսիոյ դէմ: Իրականին մէջ, մեծ տարբերութիւն չկայ յեղափոխակա՛ն Ռուսիոյ եւ ղրամատիրական Անգլիոյ միջեւ: երկուքն ալ կը ճգնին սիրաշահիլ, պաշտպանել, զօրացնել Թուրքիան, ճամբուն վրայ զոհելով բոլոր անճար ժողովուրդները: Երկուքն ալ իրենց աշխարհակալութեան շահերէն կ'առաջնորդուին, եւ իրենց ընթացքին կոպտութիւնը ծածկելու համար, շլացուցիչ նշանախօսքեր կը գործածեն: Մոսկուա զոհեց Հայերը, օրհասական Թուրքիան վերականգնելու եւ Անգլիոյ դէմ գործածելու համար: Անգլիա Պլեղատոսի պէս ձեռքերը լուաց Հայերու եւ Ցոյներու ողբերգութեան առջեւ, «Հիւանդ Մարդը» Ռուսիոյ դէմ օգտագործելու համար:

Միշտ նոյն պղտոր ալիքները՝ Արեւելքի ջուրերուն մէջ:

Եւ դեռ ամէն բան յայտնի չէ: Ժամանակը պիտի պարզէ Օսէսայի տեսակցութեան գաղտնիքները:

Մոսկուա նորէն ուժը թափած է Արեւելքի մէջ:

Շ.

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ասկի օր տպած էինք Զափհաս Որբերու Միութեան որոշումը, որ չէզոքութիւն կը յայտարարէը, ազդուած ծանօթ խմբակին պառակտիչ փորձերէն, երէկ Հայրենակցական Միութեանց կեդր. վարչութենէն ստացանք հետեւեալ յայտարարութիւնը, որ միեւնոյն բանը կը յայտնէ.—

«Հայրենակցական Միութիւններու պատգամաւորական ժողովը, իր 7 Նոյեմբերի նիստին մէջ քննելով Հայաստանի աղէտեալներու օգնութիւն հասցնելու խնդիրը, ցաւով դիտեց, որ այս ազգային մեծ աղէտին ժամանակ իսկ կարելի չէ եղած համազգային մէկ մարմին ստեղծել, օգնութեան գործը արդիւնաւոր կերպով կազմակերպելու համար, եւ որոշեց.

Ա.— Հրապարակաւ պախարակման խօսք ուղղել այն կազմակերպութիւններուն, որոնք իրենց անխորհուրդ վերաբերմունքով ու նեղմիտ հաշիւներով, հետ մղեցին համագործակցութեան փորձերը ու վիժեցուցին ամբողջ գաղթահայ զանգուածի փափաքած միակ մարմնի մը կազմութիւնը:

Բ.— Բարոյական պարտք դնել բոլոր Հայրենակցական Միութիւններուն վրայ, որ բուռն պայքար մղեն այն անհատներուն դէմ, որոնք օգտուելով կրկնակ մարմիններու գոյութենէն, կը փորձեն խուսափիլ իրենց նուիրական պարտականութիւնը կատարելէ:

Գ.— Ազատ թողուլ Հայրենակցական Միութիւններն ու անհատները, որ իրենց յարմար դատած եղանակով նուիրատուութիւնները հասցնեն աղէտեալներուն:

10 Նոյ. 1926 (Կնիք վարչութեան)

ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ ԿԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻՆ, ԻՍԿ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Լիոնի մէջ կարելի եղած է Համազգային մարմին կազմել, բոլոր հոսանքներու մասնակցութեամբ: երէկ մենք էթիէնէն ալ նոյեմ. 8 թուակիր նամակ մը ստացանք, ուր կը կարդանք.

Ս. Էթիէնի հայ գաղութս խորհրդակցական ժողովի մը մէջ որոշեց կազմել ժողովրդային Հանգանակիչ Յանձնախումբ մը Շիրակի աղէտեալներու օգնութեան փութալու համար:

Ուրախ ենք որ տեղւոյս մէջ մարմին ունեցող կազմակերպութիւնները՝ մէկդի թողլով ամէն կողմնակալութիւններ, վճռեցին համերաշխ ոգիով գործել: Զանազան խաչաձեւումներու տեղի չտալու համար հրաժարելով անջատ հանգանակութիւններէ, բոլորն ալ իրենց բարոյական աջակցութիւնը բերին եւ բուռն թափով յառաջ տանելով մեր գործը, մինչեւ այժմ մօտաւորապէս 3000 ֆր. արձանագրած ենք:

Լիաթոյս ենք թէ այս գումարը շուտով պիտի հասնի ակնկալուած 5000 ֆր.ին, որ պիտի ուղարկուի կեդր. հանգանակիչ յանձնախումբին:

Նուիրատուներու ցանկը յաջորդաբար պիտի դրկենք հրատարակութեան:

Ատենապետ ց. Սուճուեան (Շօկ), Ատենադպիր վարդան Նորիկեան (Դաշնակցական), Գանձապահ ցակոբ Մօզեան (Ջեզրք):

ԵՐԵՍՈՒՆԸՎԵՑ ԳԻՒՂԵՐ ՎՆԱՍՈՒԱԾ

Կը հաստատուի թէ Խոշավանք եւ Զրփըլի գիւղերն ալ կոտորածած են երկրաշարժէն: Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, վնասուած գիւղերու թիւն է 36, ոչ թէ 25:

*** *Նոյեմբեր 2ին, առտ. ժամը 11ին Լէնինգրատի մէջ զգացուած են տասներկրեայ նոր ցնցումներ միջակ ուժգնութեամբ. Սեւէրկսի զօրանոցի շէնքերէն մէկը վնասուած է: Զբաղեցուած տուներու մէջ ապրող բնակիչները փողոց թափուած են:*

ԿՈՉ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Վերջին պահուն ստացանք կոչ մը Մարսէյլի եւ շրջանի վասպուրականի Հայր. Միութենէն, որ կը յայտնէ թէ Միութեան պատրաստ գումարէն 1000 ֆրանք տրամադրելով, հանգանակութեան ձեռնարկած է եւ կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները մասնակցիլ առատաձեռնութեամբ:

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷՔ ՍՏԱՆԱԼ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Համաձայն ոստիկանական տեսչութեան յայտարարութեան, փարիզ եւ շրջակաները (Սէնի նահանգ) ապրող բոլոր այն օտարականները, որոնք ինքնութեան թուղթ ստանալու կամ դիները նորոգելու համար դիմում կատարած են 1925 յունուար 1էն մինչեւ 1926 Օգոստ. 3, կրնան ստանալ անմիջապէս:

Անոնք, որ դիմում կատարած են մինչեւ 1925 Օգոստ. 3 նոր ինքնութեան թուղթեր ստանալու համար, սակայն մինչեւ այժմ միայն ստացագիր ունին իրենց ձեռքը եւ անոնք, որ իրենց ինքնութեան թուղթերը փոխելու համար դիմած են մինչեւ 19 Հոկտ. 1925, պէտք է ներկայանան ոստիկանական տեսչութեան (փրէֆէքթիւր), իրենց հետ ունենալով ստացագիրները (ռէսէփիսէ): Իսկ անոնք, որ դիները փոխելու դիմում կատարած են 1925 Հոկտ. 19էն մինչեւ 1926 Օգոստ. 3, նոր ինքնութեան թուղթերը պիտի ստանան այն շրջանային ոստիկանատուներէն, ուր որ դիմում կատարած են:

Վերջին օր նշանակուած է Նոյեմբեր 30ը, մինչեւ այդ օրը չստացուած ինքնութեան թուղթերը պիտի դրկուին արտաքին նախարարութեան եւ պիտի ոչնչացուին: Անոնց տէրերը ստիպուած պիտի ըլլան նորէն դիմում կատարելու, կրկին տուրք վճարելու եւ Թերեւս ուրիշ անախորժութեանց ալ ենթարկուելու:

Ուստի՝ բոլոր մեր հայրենակիցներու ուշադրութեանը յանձնելով այդ պարագան, կը յանձնարարենք նկատի ունենալ յիշեալ Թուականը (30 Նոյեմբեր):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիա. Հրատարակչութիւնը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Պ. Զիչէրին Օսէսա մեկնած է, ուր տեսակցութիւն պիտի ունենայ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի հետ, որ արդէն Օսէսա հասած է «Համիտիէ» զրահաւորով:

Թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցութեան եւ նոր անակնկալներ կը սպասեն:

Թուրքիոյ տնտեսական զարգացումը

«Քան»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ թէ էնկիւրիի Ազգ. ժողովի բացման Մուսթաֆա Քէմալի արտասանած ճառը շատ կարեւոր կէտեր կը պարունակէ: Հանրապետութեան նախագահը աչքէ անցուց նոր վարչաձեւին տակ զանազան նախարարութեանց ձեռք բերած արդիւնքները: Յիշեց թէ Թուրք ազգային դրամատուներու, ինչպէս նաեւ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական հաստատութեանց քանակն ու դրամագլուխը երթալով կ'աւելնան, ինչ որ երկրի տնտեսական զարգացման նշան մըն է: Ցամաքային ջուրերու մէջ նաւարկութիւնը բացառապէս Թուրքերուն վերապահուած է: Վերջին տարուան ընթացքին ածուխի արտադրութիւնը մինչեւ հիմա արտադրուածէն աւելի եղած է: Մեծ չանքեր թափուած են նոր գործարաններ բանալու համար երկրին մէջ: Թուրքիա առաւելապէս հողագործական երկիր է եւ իր ուժն ու հարստութիւնները անկէ կը քաղէ: «Պէտք է անկեղծօրէն խոստովանինք որ, աւելցուց, շատ քիչ մասնագէտներ ունինք երկրագործութեան պէտք եղածին պէս զարկ տալու համար»: Առողջապահական գետնի վրայ Թուրքիա մեծ չանքեր թափած է, մասնաւորաբար պայքար մղուած է մալարիայի դէմ: Նոր երկաթուղագծերու շինութեան ձեռնարկուած է եւ Սամսոն-Զարշամպա գիծը բացուած է: Գալով հանրային կրթութեան, Մուսթաֆա Քէմալ պէտքը շեշտեց մեծ ներժապետանոցի մը, որ նախակրթութեան լաւ ուսուցիչներ տայ երկրին: Հանրային կրթութեան բարենորոգման ծրագիր մը պիտի ներկայացուի այս տարի Ազգ. ժողովին:

Թուրք մամուլը մասնաւորաբար ծանրացաւ Քէմալի ճառին երկու կէտերուն վրայ. մէկը՝ Պարսկաստանի, միւսը՝ Պալքաններու մասին: Պարսկաստանի մասին, բսած էր. «Գոհունակութեամբ կը դիտենք Պարսկաստանի ծաղկեալ վիճակն ու յառաջդիմութիւնը, ինչպէս նաեւ պարսիկ հայրենասէրներու ջանքերը ամուր հիմերու վրայ դնելու համար երկրին վարչական միութիւնը»: Գալով Պալքաններուն, Մուսթաֆա Քէմալ բացատրելէ վերջ էնկիւրիի յարաբերութիւնները Աթէնքի, Պելկրատի եւ Սօֆիայի հետ, եզրակացուց որ Թուրքիա «խիստ մօտէն շահագրգռուած է Պալքանեան Թերակղզիի խաղաղութեամբ եւ ապահովութեամբ»: Սուրիոյ եւ Միջագետքի հետ համաձայնութիւն կնքուած ըլլալով, Թուրքիոյ յարաբերութիւնները պիտի բարւոքին Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հետ: «Մենք չերմ կուսակիցներ ենք արտաքին անկեղծ եւ սրտաբաց քաղաքականութեան մը, հիմնուած վստահութեան եւ փոխադարձ յարգանքի վրայ, ու շատ կը փափաքինք տեսնել որ այս ուղղութեամբ մեր ձեռք առած միջոցները եւ մեր առաջարկները աղդու եւ իրական ապահովութիւն բերեն»:

Մուսթաֆա Քէմալ յետոյ պարզեց կառավարութեան ջանքերը՝ բանակը, նաւատորմը եւ օդային տորմիղը զարգացնելու մասին եւ բսաւ. «Բացարձակապէս կրնամ հաւաստել թէ Հանրապետութեան բանակները, որոնց գործունէութեան մօտէն կը հսկենք, թէ նիւթական եւ թէ բարոյական կարողութեան տեսակէտէ այնքան բարձր են, որ կրնան երաշխաւորել հայրենիքին ապահովութիւնը եւ ազգին վստահութիւնը»: Իր վերջին խօսքերը եղան. «Ինքզինքս Թուրք Հանրապետութեան իբր պարզ քաղաքացի նկատելով, ապագային կը նայիմ ապահովութեամբ եւ հանդարտութեամբ»:

Բիւրս-Պարսկական կոխիւներ

Թաւրիզի «Սահանդ» թերթը կը հաղորդէ, որ «Սալմաստի սահմաններուն վրայ վերջերս պարսից բանակը ուժեղ յարձակումով մը յաջողած է ծանր պարտութեան մատնել Քիւրտերը, որոնց դեկավար յայտնի Սմկօն լքելով իր ընտանիքն ու հարստութիւնը, փախած է լեռները: Սմկօի կողմնակիցներէն երկու քիւրտ բէկեր, իրենց ձիաւորներով անձնատուր եղած են պարսից հրամանատարութեան եւ հպատակութիւն յայտնած են»:

Տաճիկ զօրքերը, որոնք սահմաններու վրայ կը կռուին Քիւրտերու դէմ, պարսիկ զօրագունդերու հետ ամէն ուղղութեամբ կը յարձակին Քիւրտերու վրայ, մինչ վերջիններս ալ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՔԸ ՎԱՅՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

(ԱՆԿԱԽ ԱՄԱՍՏՈՒՏՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ)

Ծանր է հայ մարդու համար խոսել հայ մարդասիրության մեղքի մասին, բայց ավելի ծանր է լռել այդ մեղքի մասին, երբ նա ակնհայտ է դարձել ամբողջ աշխարհի համար։ Ամենից ծանր է, երբ այդ մեղքը գործել են հայ մարդասերները։

Ամերիկահայ մարդասիրական կազմակերպությունները, որոնք ամեն տարի հազարավոր դոլարներ են ուղարկում Հայաստան, ամեն տարի ուղարկում են նաև հագուստեղեն։ Ամերիկահայ մարդասիրական կազմակերպությունները ամեն տարի ուղարկում են

ՀԱՅՈՑ ՓՈՔՐՈՒ ՍՈՓԵՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԿԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ի կատարումն Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան Առաջին Խորհրդարանի 1923 թուի Յունուարի 17-ի որոշման՝ Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան Կառավարութիւնը հրամայեց.

1. Արտաքին հարկերի մասին Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան Առաջին Խորհրդարանի որոշումները ուժի մէջ թողնել հետեւեալ փոփոխութիւններով եւ լրացումներով։

2. Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտաքին հարկերի ենթակայ են՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող բոլոր ապրանքները, անկախ նրանից, թէ ուր են ուղարկուած կամ ուր են տեղափոխւում, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս։

3. Արտաքին հարկերից ազատ են՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան կառավարութիւնն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան կառավարութիւնն է։

4. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան կառավարութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

5. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

6. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

7. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

8. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

9. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

10. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

11. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

12. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

13. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

14. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

15. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

16. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

17. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

18. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

19. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

20. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

21. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

22. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

23. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

24. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

25. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

26. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

27. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

28. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

29. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

30. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

31. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

32. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

33. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

34. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

35. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

36. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

37. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

38. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

39. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է։

40. Արտաքին հարկերից ազատ են նաեւ՝ ա) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքի միջով անցնող ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացողը Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան հետ հաշտութեան կամ առեւտրական դաշնակցութեան պայմանագրեր կնքած պետութիւններից մէկն է, եւ բ) Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքում արտադրուած կամ ձեռք բերուած ապրանքները, որոնք ուղարկուում են Հայաստանի Սովետական Հանրապետութեան տարածքից դուրս, եթէ նրանց ուղարկողը կամ ստացող

ուժեղ դիմադրութիւն ցոյց կուտան։ Պարսից կառավարութիւնն է, որ հաց եւ կենսամթերք կուտայ տաճիկ զօրքին։

Խստութիւններ Իտալիոյ մէջ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ քաղաքական յանցաւորները դատող ատեանին նախագահ ընտրուած է Զօր. Կրացիանի, որ պատերազմի ատեն հռչակաւոր էր իր խստութիւններով։ Մահապարտները պիտի գնդակահարուին։

128 երեսփոխաններ պաշտօնանկ եղած են։ Անոնք ընկերվարականներ, համայնավարներ, հանրապետականներ կամ ռամկավարներ են, անդամ՝ ընդդիմադիր խմբակցութեան։

Զօր. Փանկալոս խելագարա՞ծ

Աթէնքէն կը գրեն թէ Յունաստանի նախորդ դիկտատորը խելագարած է եւ իր բանտարկուած բերդին մէջ կը զբօսնու թուղթէ պսակներով, հայելիին առջեւ անցած։ Բանտին պաշտօնեաները կը պատմեն թէ Փանկալոս կայսերական հոլեր կ'առնէ եւ հրամաններ կ'արձակէ, պահանջելով պատժել այն պահապանները որոնք իր աստիճանին համապատասխան յարգանք չեն ընծայեր։ Երբեմն ինքզինքը Բիւզանդիոնի կայսր կը կարծէ եւ կը պահանջէ որ իր նաւատորմը գայ իր կայսրութիւնը տանի զինքը։ Ուրիշ ատեն ալ հանրապետութեան նախագահ կ'անուանէ ինքզինքը։ Շատեր կը կարծեն թէ դիտմամբ խենդ կը ձեւանայ, որպէս զի ազատ արձակեն կամ ուրիշ բանտ մը փոխադրեն։

Խորհրդարանի քացումը

Այսօր կը բացուի Ֆրանսական Խորհրդարանը, որ անցեալ Օգոստոս 11էն ի վեր փակուած էր ամառուան արձակուրդին առթիւ։ Բազմաթիւ հարցապնդումներ կան արդէն սեղանի վրայ, ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերու շուրջ։ Սակայն փուանքարէ որոշած է այսօրուան նիստին իսկ պահանջել որ բոլոր հարցապնդումները յետաձգուին եւ անմիջապէս 1927ի ելմտացոյցի վիճաբանութեան ձեռնարկուի։ Այս կէտին վրայ վստահութեան խնդիր պիտի դնէ։ Կառավարութիւնը մտադիր է այս նստաշրջանը փակել Դեկտեմբեր 20ին, քանի որ Յունուար 9ին ծերակուտական ընտրութիւններ պիտի կատարուին։

Ֆրանկի ամրապնդումը

Ելմտացոյցի ընդհանուր տեղեկաբեր Պ. Շափտըլէն իր զեկոյցին մէջ ստիպողաբար կը յանձնարարէ որ Ֆրանքը ամրապնդուի ներկայ սակէն ոչ շատ վար գինով մը։ Տեղեկագրին մէջ կ'ըսուի նաեւ թէ Ֆրանսա վճռած է հաշուեյարդարի ենթարկել ներքին պարտքը եւ ելմտական վիճակը բարելաւել առանց արտաքին դրամական աջակցութեան դիմելու։ Ելմտացոյցին մէջ չնախատեսուած նոր տուրքեր չկան։

Ֆրանքը, որ անցած շաբաթ արագ բարձրացում ունեցած էր եւ սղերլինը մինչեւ 143,50 ֆր.ի իջած էր, կրկին անկում մը ունեցաւ եւ սղերլինը 150էն աւելիի բարձրացաւ։

Ֆրանքի ժամանակաւոր բարձրացումէն օգտուելով ֆրանս. կառավարութիւնը մեծ քանակութեամբ տոլար եւ սղերլին գնեց։ Այս կերպով Յուլիսէն ի վեր Մորկընի փոխառութենէն ծախսուած բաժինը կրկին իր տեղը դրուեցաւ։

Էվին էօնիւն կը կմի

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Էմին Էօնիւի հրապարակը հետզհետէ կը կթի եւ շէնքերը վտանգի մէջ են։ Հողը կակուղ ըլլալով օրէ օր վար կ'իջնէ։ Ամենէն վտանգուած մասը եղած է ծովեզերքը, որ կամուրջէն բաւական վար իջած է։ Քաղաքապետութիւնը գիտական քննութիւն կատարել կուտայ եւ ի հարկին պիտի փլցնէ շէնքերը։

Ֆաշիստական դաւադրութիւնը

Ոստիկանութիւնը վերջացուց զննպատ կարիպալտիի եւ Մասիայի հարցաքննութիւնները։ Այս մասին գրի առնուած տեղեկագիրները ներկայացուեցան ներքին նախարար Պ. Ալպէռ Սարօյի, որ երէկի Նախարարական Խորհուրդին մէջ զեկոյց տուաւ այս մասին։

Սպանիացի դաւադիրներէն անոնք, որոնք պիտի մանակցէին Քաթալոնիոյ անջատողական շարժումին, Ֆրանսայէն պիտի վտարուին։ Իսկ զէնքով բռնուողները պիտի դատուին համաձայն Ֆրանսական պատժական օրինագրքին։

Բացի մինչեւ հիմա ձեռք անցուած դժոխային մեքենաներէ եւ ռումբերէ, վերջին անգամ 400 ուէմբեր եւս գտնուեցան Օտ եւ Էրօ նահանգներուն մէջ։

Գնդ. Ռիչչիօթթիի կարիպալտի Պատուոյ Լէգէոնէն պիտի վտարուի։ Գնդապետ Մասիա փարիզ կը հասնի վաղը առաւօտ։

Չինաստանի Տարեդարձը

Չինաստանի ութերորդ տարեդարձը երէկ տօնուեցաւ մեծ ու փոքր բոլոր դաշնակից երկիրներու մէջ։ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը, նախարարները եւ փարիզի քաղաքապետը ծաղիկներ դրին Յաղթական Կամարին տակ հանդչող անծանօթ զինուորին վրայ։ Ժամը 10ին ախկին ռազմիկները, կամաւորական խումբերը, անդամատեաղները, որբերը եւ 250 լուծուած գունդեր իրենց դրօշակներով զօրանցք կատարեցին Էթուալի հրապարակին վրայ։

Ժամը 11ին մէկ վայրկեանի լռութենէ վերջ, փարիզի պահակազօրքը եւս զօրանցք կատարեց։ Պաշտօնական արարողութենէն վերջ բոլոր Միութիւնները ծաղկեպսակներ դրին Անծանօթ Զինուորին վրայ։

Պետական պաշտօնատուները դրօշազարդուած են։ Գիշերը լուսավառութիւն տեղի ունեցաւ։

Փարաւոն Քէօպէի մօր գերեզմանը

Գահիրէէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Տօքթ. Ռէյնհէր եւ հրամանատար Հուիլըը, որոնք Կիզէի բուրգերուն շուրջ պեղումներ կը կատարէին 1925էն ի վեր ի հաշիւ Հարուբրտի եւ Պոսթընի համալսարաններուն, պատմական եւ հնագիտական տեսակէտէ խիստ հետաքրքրական գիւտ մը րրած են։

Գտնուած է գերեզմանը Հէթէֆէրէս թագուհիին, մայր Քէօպէի (որ մեծ բուրգը շինել տուած էր) եւ կին Դ. հարստութեան թագաւորներէն Սէնուֆրու Ա.ի։

Հետեւաբար այս գերեզմանը շուրջ 1500 տարի աւելի հին է քան նշանաւոր Թութանքամէնի գերեզմանը։

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ

ՇԻՐԱԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՈՒՍԱՆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

վաղը՝ Շաբաթ գիշեր, Ջ. քաղաքապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)

գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարեր Հայկ. տարազով

Եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս։ Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱՁԵՒՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

վաղը՝ Շաբաթ 13 Նոյ. երեկոյեան ժամը 8ին

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Մ. ՊԷՀԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ ԱՐՇԱԿ Բ. ՈՂՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

կը մասնակցին Մարսէյլէն դերասան Ց. Ուզունեան եւ ուրիշներ

ՄՈՒՏՔ 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

կիրակի 21 Նոյ. ժամը 2.30ին STADE PERSHING մարզարանին մէջ

(փօրթ տը վէնսէնէն տասը վայրկեան ներս)

(Մասնաւոր Օթօպիւսի սպասարկութիւն, Ջորս գիծ Թրամուէյ)

Հ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ԿՈՐՆԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ

Որուն մաս կը կազմեն վեց էնթէրնասիոնալ խաղացողներ,

Ֆոմէրկ, Ժուրտա, Գուրգէն, Գամբիճնի, Թուսթէր, Թիլիս,

եւ Բէյնաք, Բրօշասքա Ջէքօսլովաքները

ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

կը մասնակցի փարիզահայ նուագախումբը

Ընտանեկան հերկապատում-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

20 Նոյեմ. Շբ. գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս 42, Rue Hermel

ԿԸ ներկայացուի "ԱՅՑԱՔԱՐՏԸ,, կատակերգութիւնը

ճաշպանա, պարի մրցումներ, պիւֆէ։ ՄՈՒՏՔ 5 եւ 10 ՖՐ.։

(Շար. Դ. էջէն)

Ճունարիկեան, Վ. Ալօեան, Յ. Շաքարեան, Ա. Տէր Վարդանեան, Ա. Ոսկերչեան 20ական, Վ. Ալօեան 15, Յ. Տօշօեան 20, Կ. Գլօեան 60, Մ. Էլօեան 35, Ա. Ներսէսեան 30, Ե. Թաթոեան 5, Պ. Պապօեան, Մ. Ալօեան, Ա. Այվազեան, Ս. Դաւուդիկեան 10ական, Կ. Կարօեան 5, Ա. Արամեան, Ն. Խաչատուրեան, Լ. Վարդիկեան 20ական, Հ. Մարդարեան 5, Մ. Էլօեան 20, Խ. Բօթօեան 40, Հ. Աատուրեան 20, Մ. Գալուստեան, Գ. Գասպարեան 10, Գ. Րէխեան 60, Թ. Գըլըճեան, Գ. Ճաուալեան 20, Ս. Նիկողոսեան, Բ. Վարդանեան 10. Ն. Վարդանեան 20, Խ. Տէմիրճեան 30, Յ. Օհանեան 50, Կ. Թօփօեան 25, Մ. Մեծիկեան, Ս. Արեւիկեան, Մ. Մեծիկեան 10, Ս. Վարդանեան 20, Ն. Տէր Խաչատուրեան 15, Յ. Էլօկճեան, Ս. Վարդանեան, Ս. Յարութիւնեան 10, Մ. Մարդարեան 15, Ա. Մուխպիրեան 10, Խ. Հազարապետեան 5, Զ. Մուրատեան 10, Ս. Վարդանեան 20, Ա. Թորոսեան 50, Ֆրանք՝ Տիկնայք՝ Հ. և Մ. Պօյաճեան 50, Ս. Պօղոսեան, Ա. Մխիթարեան 20, Ս. Բարսեղեան 5, Լ. Հարությեան 20, Մ. Զամբիկեան 5, Օր. Ա. Մարգիսեան, Ն. Ալօեան, Ա. Մոճոյեան 10, Լ. Մոսկոֆեան 15, Խ. Մնոյեան 10, Խ. Մուրատեան 5, Զ. Գասպարեան 10, Ա. Փօսիկեան 40, Մ. Մարտիկեան, Կ. Հոլօեան, Ա. Թուխօեան, Լ. Պարտիզպանեան 10, Ե. Յարութիւնեան 5, Օր. Հ. Մահակեան 10, Մ. Աժօեան 5, Ս. Ադամեան 30ական ֆր.։ Ընդհանուր գումար 1495 ֆրանք։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար անդամական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները կիրակի 14 Նոյ. առաւօտեան ժամը ձիշտ 8.30ին 7, Place du Pont, Café du Nouveau Centreի սրահը. խիստ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները ընդհ. ժողովի այս կիրակի ժամը ձիշտ 2ին Թանօի հաւաքատեղին։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Թլօրիա ճաշարանի վերնայարկը, 61, Rue Monsieur le Prince.

Կը խնդրուի բոլոր Հայրենակիցներէն ճշդապահ ըլլալ։

ԽԱՐԲԵՐԴ ՆԱՀԱՆԳԻՆ պատկանող բոլոր Լիոնաբնակ հայ հայրենակիցները, ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին 13 Նոյ. կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 76, Rue Rabelais Դաշնակցութեան նախկին գրադարանի սրահը։ Օրակարգ ծրագիր-կանոնագիրի վաւերացում, միասյուն վարչութեան ընտրութիւն եւն։

ԽԱՐԲԵՐԴՅԻՆԵՐՈՒ փարիզի Հայրենակց. Միութեան Բ. գահախօսական եւ Դ. անդամական ժողովը վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Թլօրիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince. Բոլոր անդամները ստիպողաբար կը հրաւիրուին։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Ղանթարող գիւղի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ Հոկտ. 24ին, եւ ընտրուեցաւ նոր վարչութիւն մը։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Մեզի կը հաղորդեն թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի փարիզի մասնաճիւղին բոլոր գործերը առժամապէս ֆութպօլի յանձնախումբին կողմէ վարելու մասին «Յառաջ»ի 31 Հոկտ.ի թիւին (196) մէջ հրատարակուած լուրը թիւրիմացութեան հետեւանք է։ Մասնաճիւղը ունի իր ուրոյն վարչութիւնը, որ կը վարէ այդ գործերը։

ԱԿՈՒՄԲ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

Հ. Ց. Դ. վալասի նորաբաց Ակումբ-ընթերցարանը բաց է հանրութեան համար, երկուշաբթի, Չինգշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները ժամը 7.30—10.30

Ակումբին մէջ կը գտնուին ամէն հոսանքներու պատկանող գիրքեր եւ թերթեր։

"Խարտոց,,ի Ը. թիւը փրնտուեցէք ամէն տեղ այս Ուրբաթ օր, 16 էջ, Ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով։ Գին 1 ֆր.։

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ վանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց ցեղերու լիակատար մէկ ցանկով։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ Տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, մինչեզ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ եւ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ընելիք, պէտք է նոյեմբեր 15էն առաջ դիմեն «Ֆրանսահայ Տարեգիրք»ի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ հասցէին առաջ։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանանց, մանկոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9 մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՒԱՆԱՊԱՏԱՍԽԱՆ

Յատկապէսական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անպայման Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն ստանալու համար։

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ

"ՕՍԿԵՂՋԻՒՐ,, CORNE D'OR

46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)

Արեւելեան երաժշտութեան իւչակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախաձեռնութեան։

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ,,

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

Ընթերի սպասարկութիւն

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԸՆՀՐԱԾԵՑ ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱԳ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97-39 Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 և 2-7 բացի կիրակի

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կովկասահայ Տրամատիկական Խումբը Նոյ. 20ին ի նպաստ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պելվիլի մասնաճիւղին կը ներկայացնէ «Պայտաթ Նովսն, 6 Rue de l'Orient.

Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի շիրակի աղէտեալներուն։

ՏՕՔԹՕՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԶԳԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ.

օրերը 5—7

կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Ք. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու բնակարգութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց վէնէրական եւ մորթային, փիճի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ առաւ. 8ԷՕ—10ես. 1,30—8

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ

Թաղլը ա'օթ 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՅԱՌԱՋ

ԹՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ծրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի վոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

14 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 202 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՀՈՒՆ ԵԿԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ "ՅԱՌԱՋ,,Ի ՑԱՆԿԸ ՀԱՍԱՒ 35,000 ՖՐԱՆՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԷԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Շիրակի գարհուրելի աղէտն ալ խելքի չբերաւ մեր անարժան հակառակորդները:

Լայն բացած իրենց գարշահոտ բերանները, անոնք անձնատուր եղեր են աղտոտ խաչակրութեան մը, որմէ պիտի կարմրեր ո՛ր եւ է պարկեշտ մարդ: Ապիկար եւ անբարոյական, անոնք մատնուած են ջղագարութեան մը, որ կարեկցութիւն չի շարժէ: Աղէտին առաջին տպաւորութեան տակ, փոխանակ թօթուելու իրենց կիրքերն ու յաւակնութիւնները, անոնք սկսան կաղկանձել գանազան հասցէներու, և վերջապէս կանգ առին չափազանց լպրծուն գետնի մը վրայ, — կռնակ տուած Հօկի պատուիրակութեան եւ փարիզի «հայ լայֆ»ին, նոր արշաւանք մը փորձել Հ. Ց. Դաշնակցութեան դէմ:

Սկզբնական մեղքը գործելէ յետոյ, դիւրին էր գուշակել հետեւանքը: Սայթաքումէ սայթաքում գլորելով, մեր խեղճուկ հակառակորդները, որոնք իրրեւ թէ Հայաստանի աշխատաւորութիւնը կը ներկայացնեն. այսօր կը գալարուին ողբալի ջղաձգութիւններու մէջ, իրենց հանդէպ անտարբեր գտնելով ոչ միայն բուն աշխատաւորութիւնը, այլ և հանրային բազմազան օրգաններ եւ միութիւններ: Ցանձնախումբ մը կազմեր են որ յարգելի անուններ կը պարունակէ, բայց անընդունակ է հասմաժողովրդական շարժում ստեղծելու: Աղէտին առաջին լուրին վրայ, առաջին խոշոր գումարները ղրկեցին, ուղղակի, երեք մեծահարուստներ, Գալուստ Կիւլպէնկեան (4000 ոսկերլին—640 հազար ֆրանք), Բարեգործականը (320,000 ֆրանք), Պօղոս Նուպար փաշա (80,000 ֆրանք): Գումար 1,040,000 ֆրանք: Հօկի եւ Փարիզի կարմիր Խաչի պատրաստ գումարներով (20 հազար ֆրանք) եւ կարգ մը հարուստներու նուէրներով այս հանգանակութեան գումարը հասած էր, Նոյեմբեր 10ին, 1.133,567 ֆր. 75 ս.ի, գումար մը որուն մէջ աննշան տեղ մը կը բռնէ ժողովուրդին մասնակցութիւնը:

Իսկ ի՞նչ ըրաւ ժողովուրդը, այո՛, «գաղութահայ աշխատաւորութիւնը»: «Յառաջ»ի կոչերուն վրայ. եւ առանց ո՛ր եւ է ձիգի կամ նախապատրաստութեան, ցանկ մը բացինք Նոյմ. 3ին, որ կը ցուցնէր 2080 ֆրանքի գումար մը: Նոյեմբեր 5ին, երկրորդ ցուցակը հասած էր 8965ի. երրորդը՝ (Նոյեմբեր 7) 10,906 ֆրանքի: Չորրորդը՝ (10 Նոյեմբեր) 16,196ի. հինգերորդը՝ (12 Նոյեմբեր) 23,564 ֆրանքի. իսկ այսօր արդէն նշանակուած է 31,485 ֆր. 80 սանթիմ: Երկրորդ կէսին տպագրութենէն յետոյ, նոր գումարներ հասան, ամբողջութիւնը բարձրացնելով 35,000 ֆրանքի: Այս բոլոր գումարները արտադրած են հայ աշխատաւորները, պանդոկներու մէջ խմբուած տարագիր հայրենակիցները, իրենց արիւն-քրտինքէն մէկ օրական կամ աւելին հաւաքելով եւ յանձնելով խմբագրութեան: Կարդացէք անոնց անունները, անոնց գրած նամակները, եւ դատեցէք: Անոնք շարժեցան առաջին կոչերուն վրայ, առանց վարանումի, եւ աղնիւ հայրենասիրութեամբ մը վարակելով իրենց շրջապատը: Եւ դեռ նոյն տարրին ձեռքով գումարներ ղրկուած են ուղղակի մեր ցոյց տուած հասցէներուն:

Այս պատկերին առջեւ, ի՞նչ կը տեսնենք «Հայաստանճի»-ներու ճակատին վրայ:

Իրենց կոչնակը, «Երեւան», որ երդում-պատառ կ'ըլլայ հայ աշխատաւորութեան համար, Նոյեմբեր 12ի թիւին մէջ իրեն յանձնուած դրամներու գումարը կը ցուցնէ չորս հազար չորս հարիւր իննսունհինգ ֆրանք 50 սանթիմ: Տարբերութիւնը լաւ բմբռնելու համար, կ'արժէ յիշել թէ երկու թերթերուն հանգանակութիւնը սկսաւ միեւնոյն ժամանակ: Քրոզաթիէ փողոցի օրկանը օր մը ստացեր է 1254.50 (7 Նոյեմբեր), երեք օր յետոյ՝ 295 (10 Նոյեմբեր). իսկ Ուրբաթ առտու կը ծանուցանէր իննսունըեօթը ֆրանք: Այսօրուանն ալ կրնաք հասկնալ:

Եւ այս՝ լեղապատառ կոչերէ, քսութիւններէ եւ իրենց բերանը «Թշնամիներ»ուն դէմ աւրելէ յետոյ:

Ողբա՛մ քեզ, Հայոց աշխարհ....

Բայց չափազանց մեծ պատիւ ըրած եղանք վարձու մուննետիկներուն:

Համազգային ժարմի ձախողման, պառակտումներու, եղբայրական օգնութեան գործին խաթարման բուն պատասխանատուները՝ Հայաստանի Հօկի եւ Պետական կարմիր Խաչի պատուիրակութիւններն են, որոնք չբմբռնեցին կացութեան լրջութիւնը, չունեցան տարրական քաջութիւն՝ կուսակցական նկատումներէ եւ պաշտօնեայի հանգամանքէն վեր նայելու, եւ ստեղծեցին անել մը որուն հետեւանքը ամէնէն առաջ աղէտալիները եւ հայրենիքը պիտի կրեն:

Արդեօք խղճահարութեան եւ դարձի հետեւա՞նք են այն հեռագրական հրաւէրները եւ գիշերային խորհրդակցութիւնները որ կը տեւեն տասը օրէ ի վեր:

Այդ մասին ալ առանձին կը խօսինք:

Շ.

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՄԱՍԻՆ

«Խորհրդային Հայաստան» կը գրէ թէ կան բազմաթիւ մարզկային գոհեր: Դահարլուի մէջ հարիւրէն աւելի սպանուած կայ: Փլատակներու տակէն հանուած են անկողնի մէջ պառկած այլանդակուած դիակներ — կին եւ ամուսին, մայրեր՝ ծծկեր երախաներու հետ:

⁂ *Երկրաշարժէն կործանած գիւղերէն Թալիքօղլու ունէր 101 տնտեսութիւն եւ 465 հայ բնակիչ, Իմիրխան 167 տնտեսութիւն եւ 465 հայ բնակիչ, Հասամ 429 տնտեսութիւն եւ 2079 հայ բնակիչ, Սանդլուլու 169 տնտեսութիւն եւ 823 հայ բնակիչ, Սարիբաշ 75 տնտեսութիւն եւ 406 հայ բնակիչ, Զուխլու 94 տնտեսութիւն եւ 367 հայ բնակիչ, Ղեղաչ 87 տնտեսութիւն եւ 35 հայ բնակիչ, Բոզդողան 185 տնտեսութիւն եւ 793 հայ բնակիչ, Ղըրըխ 124 տնտեսութիւն եւ 685 հայ բնակիչ: Բարոլի 154 տնտեսութիւն եւ 756 հայ բնակիչ, Ազին 134 տնտեսութիւն եւ 568 հայ բնակիչ, Ղազարապատ 103 տնտեսութիւն եւ 412 հայ բնակիչ, Սվանվէրտի 216 տնտեսութիւն եւ 975 հայ բնակիչ:*

⁂ *Նպաստամատոյցը աղէտի առաջին ժամուն տեղական իշխանութեան տրամադրութեան տակ դրաւ իր ինքնաշարժները: Հիւանդները փութացին փոխադրուեցան քաղաք, իսկ մէկ մասը Թիֆլիս: Մանուպիտական յանձնաժողովը կը հաստատէ թէ չկայ շէնք մը որ ինտատած չըլլայ: Անհրաժեշտ են պետական խոշոր միջոցներ, քաղաքին վերաշինութեան համար:*

⁂ *Մէկ միլիոն րուբլի վարկ խնդրուած է Անդրկովկասի Կեդր. Վարչութենէն, 12 հիւանդատակ կործանած եւ 15 կիսաքանդ գիւղերու մէջ ժամանակաւոր բնակարաններ շինելու համար: Հոկտ. 25ին Լէնինական ղրկուեցաւ 90 վրան: Շատ մեծ պահանջ կայ վրաններու:*

⁂ *Երեւանի չեկային որոշումով, անխնայ պիտի պատժուին բոլոր անոնք որ սուտ լուրեր կը տարածեն երկրաշարժի մասին:*

⁂ *Ալէքսանդրապոլի շարժանկարը հանուած է երկրաշարժէն առաջ եւ յետոյ, եւ պիտի ցուցադրուի Ռուսաստանի մէջ, իբրեւ նպաստ աղէտեալներուն:*

⁂ *Վնասներու չափը րուբլիներով անկարելի է հաշուել, բայց միլիոններու կը հասնին: Տուներու 100ին 80ը աւերակ է կամ անբնակելի: Բացի բնակարաններէն, անհրաժեշտ է նաեւ գոմեր շինել անասուններու համար: Ակնատես մը կ'ըսէ թէ «կանգուն» տուներն անգամ այնքան խոշոր ճեղքեր ստացած են, որ անոնց մնալը աւելի վտանգաւոր է քան թէ քանդուած ըլլալը: Կործանած գիւղերը դժուարին տեսարան մը կը պարզեն: Չկայ խրճիթ մը որ կանգուն մնացած ըլլայ. բոլորը փլած են, իրենց տակ առնելով գիւղացիին ամբողջ հարստութիւնը:*

⁂ *Ալէքսանդրապոլի բանտարկեալներէն հարիւր հոգի Թիֆլիս փոխադրուեցան:*

⁂ *«Խորհրդային Հայաստան»ի բացած հանգանակութիւնը մինչեւ 27 Հոկտեմբեր հասած էր... 2261 րուբլիի:*

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

"ԵՐԵՒԱՆ,,Ի ԽՄԲԱԳԻՐ Պ. ԵԼԻԱ ԶՈՒԲՈՒՐԻՆ

Ձեր վարած Թերթին Նոյեմբեր 12ի Թիւին մէջ, երկրորդ էջ, կը կարդամ հետեւեալ խմբագրական ծանօթութիւնը.

...«Այդ պատճառով է վերջապէս որ Բիւրոյի օրկան ցառաջը կը հրատարակուի ինչպէս միլիոնատէր Խորասանճեանի նոյնպէս եւ յարանի Դուկասովի նպաստով, ճիշտ այն ֆոնտէն, որ կը տրամադրուի ռուս ժիապետական վագրաժտէնիին, որոնց բոլորին միջնորդն է Պ. Խատիսով»:

Կը հրաւիրեմ ձեզ, պարոն, որ ձեր Թերթին յաւաջիկայ համարին մէջ հաստատէք այս գոհիկ զրպարտութիւնը, կամ, իբրեւ պարկեշտ մարդ, յայտնէք թէ զոհ գացած էք Թիւրիմացութեան:

Ես *Յառաջը* հրապարակ ձանած եմ անհատական պատասխանատուութեամբ, վստահելով իմ ուժերուս, ընկերներուս եւ աշխատակիցներուս բարոյական աջակցութեան, եւ այն լայն ժողովրդականութեան զոր կը վայելէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը: Եւ որովհետեւ իբրեւ հարստութիւն միայն գրիչս ունիմ, առանց յայտնի կամ գաղտնի վարկերու, *նախնական ծախքերու համար բարեկամէ մը պարտք ըրած եմ տասնըհինգ հազար ֆրանք*, հետեւեալ Թուականներուն.— 1925 Օգոստոս 1ին 5000 (Թերթը հրատարակութեան յաջորդ օրը),— 1925 Սեպտեմբեր 30ին 5000.— 1925 Նոյեմբեր 16ին 5000 Ֆրանք:

Թերթը զարգացած եւ *աննախընթաց* յաջողութիւն գտած է առաջին օրէն, եւ իր հրատարակութեան 16 ամսուան մէջ ոչ *մէկ անթիմ նպաստ, աջակցութիւն կամ փոխառութիւն ստացած է ո՛ր եւ է մէկէն*, ոչ ալ անոր խմբագիրը կը գիջանի ո՛ր եւ է սակարկութեան:

Մեր տետրակները բաց են հանրութեան առջեւ. իսկ ձեր մասին կրնաք հանդիպիլ լրագրավաճառներու կրպակները, կամ հարցնել գաւառի գործակալներուն եւ նոյն իսկ ձեր ընկերներուն, ստուգելու համար թէ *Յառաջը* ոչ միայն իր սպառումով կ'ապրի եւ նպաստի պէտք չունի, այլ եւ ի վիճակի է աւելի զարգանալու:

Այս առթիւ ուրախ պիտի ըլլայի, եթէ դուք ալ կարենայիք հրապարակաւ լուսաբանել թէ որո՞ւ դրամով եւ ի՞նչ ելեւմուտքով կը հրատարակուի ու կը բաժնուի *Երեւանը*:

Սպասելով ձեր պատասխանին,

Յարգանքներով

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խմբագիր-հրատարակիչ «Յառաջ»ի

փարիզ, 12 Նոյ. 1926

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՄԸ ՇԻՐԱԿԻ ՄԷՋ

ՄՆԱՑԱԾՆ ԱԼ ԿԸ ՔԱՆԴՈՒԻ

ՔՈԼԷՐԱՅԻ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿ ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՄԱՀԵՐ

Պոլիսէն կը հեռագրեն Նոյեմբեր 12 թուականով.—

երկրաշարժի նոր ցնցում մը կործանեց Ալեքսանդրապոլի վերջին աղէտէն կանգուն մնացած շէնքերը: Քոլերայի համաճարակ մը ծագեցաւ. բազմաթիւ մահեր կան:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, մինչեւ Դեկ. 6 ամէն օր առաւել կամ նուազ սաստկութեամբ շարունակուած է երկրաշարժը: Քանի մը շաբաթէն մնունդի սակասը զգալի պիտի ըլլայ: Ամերիկայի մէջ դեսպան Մօրկընթաուի նախագահութեամբ մեծ հանգանակութեան ձեռնարկուած է:

ՕՏԵՍԱՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Օրուան կարեւոր խնդիրն է Օտեսայի մէջ Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ արտաքին գործակատարներու տեսակցութիւնը: Ձիչէրին Օտեսա հասաւ Նոյեմբեր 11ի առտուն, Մոսկուայի Թուրք դեսպան Զէքեայի պէյի հետ նոյն կառախումբով: Իսկ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ յաջորդ առաւօտ միացաւ անոնց: Երբ «Չամիտիէ» նաւահանգիստ մտաւ, սովեդական «Նէզամոժնիք» Թորփիլանաւը ողջոյնի թնդանօթ արձակեց: Ժամը 2ին Ձիչէրին հացկերոյթ տուաւ ի պատիւ Թեվֆիգ Րիւշտի պէյի:

Վերջերս Լենկիւրի այցելած էին Պարսից Շահին պալատական քարտուղարը Միրզա Թիմուր Թաշ եւ Ուաշինկթընի չինական դեսպանը, որոնք երկար տեսակցութիւններ ունեցան Թեվֆիգ Րիւշտի պէյի հետ: Պոլիսէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հակառակ Թուրք շրջանակներու սէր պատճառ լուրերուն, ան կարծուի թէ Օտեսայի տեսակցութեան մէջ հիմը պիտի դրուի Արեւելեան Ազգերու Դաշնակցութեան: Թիմուր Թաշ Թուրք Թերթերուն յայտարարած է թէ Լենկիւրիի մէջ քաղաքական անձնաւորութեանց հետ իր ունեցած շփումները եղած են շատ հետաքրքիր: «Թուրք, Պարսիկ, Աֆղան, Խորհրդային եւ ուրիշ արեւելեան ժողովուրդներու միջեւ քաղաքական անկեղծ յարաբերութիւններ գոյութիւն ունին, որոնց աւելի ամրապնդման համար կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերի: Անշուշտ որ եթէ այս ժողովուրդները քաղաքական գետնի վրայ մէկ մարմին եղած գործեն, մեծ յաջողութիւններ պիտի ունենան: Համաձայնած ենք որ Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ եւս նոյն հիմերով դաշնագիր մը կնքուի:»

Թիմուր Թաշ Պոլիսէն մեկնած է Պերլին, ուրկէ Մոսկուայի ճամբով Թէհրան պիտի դառնայ:

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի Պերլինի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Օտեսայի ժողովին մէջ Ռուսիա, Թուրքիա, Պարսկաստան եւ Աֆղանիստան պիտի գծեն չորս պետութեանց ապահովութեան դաշինք մը: Ռուսիա կը յուսայ թէ այսպիսի գինակցութեամբ մը մեծ ազդեցութիւն պիտի շահի Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի մէջ, միաժամանակ ծանր հարուած մը պիտի տայ Անգլիոյ հմայքին եւ ազդեցութեան Ասիոյ մէջ:

Սահմանակից պետութեանց հետ ապահովութեան դաշինք կնքելու միտքը ծրագրուած էր վերջերս, երբ Ռուսիա դաշնադիր կնքեց Լիթուանիոյ հետ, այնքան չղայնութիւն պատճառելով Լեհաստանի:

Ռուսիա ներկայիս նման դաշինքներու մասին կը բանակցի սերիլ եւրոպական դրացիներու հետ: Երբ առնք ալ կնքէ, այն ատեն աւելի լուրջ ուշադրութիւն պիտի դարձնէ լեհական խնդրին:

Ամերիկացիները Պարսկաստանի մէջ

Պարսիկ մէճլիսը որոշեց հիւսիսային Պարսկաստանի քարիւղի հանքերուն մէջ աշխատելու համար պաշտօնի կանչել ամերիկացի հանքային ճարտարագէտ մը, տարեկան 40000 տոլար վարձքով: Այս գումարը գրեթէ հաւասար է դահլիճի բոլոր նախարարներու ստացած դրամին:

Անգլիական Թերթերը երկար յօդուածներ կը գրեն Օտեսայի տեսակցութեան մասին: «Թայմզ» նոյնիսկ որոշ տեղեկութիւններ կուտայ, ըսելով որ Ձիչէրին յանձնարար կ'ըլլայ Թուրքիան պաշտպանելու Իտալիոյ, Յունաստանի եւ Գուլկարիոյ հաւանական յարձակումներուն դէմ:

Ցրանսերէն Թերթերը աւելի լաւատես են եւ կը գրեն թէ այս տեսակցութեան նպատակն է տնտեսական եւ առեւտրական խնդիրներու կարգադրութիւնը: Փարիզի խորհրդային դեսպանատունն ալ կը հերքէ այս առթիւ հրապարակ հանուած զանազան ենթադրութիւնները եւ «քարեկամական ու քաղաքավարական» տեսակցութիւն կ'որակէ զայն:

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՂԷՏԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

Ցասնեւոթե տարի առաջ Խաղիայի Հարաւային մասը, շէն, գեղածիծաղ քաղաքներ ու հարիւրաւոր գիւղեր — մէկէն ի մէկ դարձան աւերակ՝ երկրաշարժի եւ ծովաշարժի պատճառած ցնցումներէն։

Հարիւր հազար դիակներ, անբաւ աւերած, հսկայական հարստութիւններու ջնջում...։

Օգնութեան հոսանքը ծայր տուաւ իսկոյն աշխարհի բոլոր կողմերէն, բայց իտալական կառավարութիւնը, թարգման իր երկրի տրամադրութեան, շտապեց յայտարարել իւր կարեկից մարդկութեան, թէ նպաստներ չպիտի ընդունի դրսի աշխարհէն եւ թէ իտալական ազգը ինքը պիտի բուժէ իր վէրքերը։ Եւ ժողովրդի, մանաւանդ վերին, հարստահարութիւնը կարճ մէյդաքով հրաշքներ գործեց...։

Հայը, աւա՛ղ, իտալացի չէ։ Բայց հայկական աղէտն էլ, գէթ այս անգամ, բարեբախտաբար, իտալականի ծաւալը չունի։

Ակէ շատ տարիներ առաջ, Միքայէլ Նալբանդեան իտալացի աղջկայ իր երգի մէջ կը գրէր.

«Սորա կէսը, կէսի կէսը
Դէթ երեւէր մեր ազգին...»

Այո՛։ Օտարներու նպաստը չենք մերժեր, չենք կարող մերժել։ Բայց կ'ուզէի, որ իւրաքանչիւր հայ մարդ, հայ կին, հայ աղջիկ ունենար այս տխուր պատգային «կէսի կէսը» այն ազգային ինքնագիտակցութեան, արժանապատուութեան, հպարտութեան, որ կ'արտայայտէին Իտալացիները իրենց 1908 թուականի աշխարհասաստան աղէտի միջոցին։ Այդ յատկութիւններով օծուած, որաք, աստարակոյս պիտի բերէին հայ նահատակ ժողովրդի սեղանին մեծագոյն տափը իրենց նիւթական եւ բարոյական զոհաբերութեան...։

* * *

Ռուսաստանի կառավարութիւնն է, որ կարող էր եւ գուցէ պարտաւոր էր յայտարարելու ինչպէս երբեմն Իտալիան.

— «Բաւ է, որքան հայաստանը նպաստներ առաւ դրսի աշխարհէն. Շիրակի կորուստները, վիճակաբի բան մը չեն. Խորհրդային Միութիւնը կարող է մինակ հոգալ գէթ ամէնէն անհրաժեշտ, անյետաձգելի պէտքերը, պատսպարել ու կերակրել քանի մը տասնեակ հազար անպաստան թշուառները։ Չէ՞ որ Հայաստանը հարազատ անդամն է Խորհրդային Միութեան, անոր եղբայրական հովանաւորութիւնը վայելող...»։

Սակայն Սովետներու զոհաբերութեան չափն ալ գիտենք։ Ներանք չափազանց առատաձեռն են, երբ Հարկ է մնուցանել գործադուլներն ու ազգային շարժումները աշխարհի բոլոր ծայրերում։ Անգլիայէն մինչեւ Թուրքիա եւ Չինաստան։ Բայց նրանք խիստ դժուարութեամբ կը բանան իրենց պետական դրամարկղը, երբ Հարկ է օգնել բնաջնջուող Հայ ժողովրդին, որու դժբախտութեանց իննսուն տոկոսը 1917 թուականէն ի վեր կը ծանրանայ իրենց ուղղին վրայ...։

Թո՛ղ ուրիշն ինքնօգնութեան նշանաբանը երբեք չլքէ մեր հայկական շարքերը։

Սփոփիչ է համաժողովրդական այն բուռն հետաքրքրութիւնն ու շարժումը, որ սկսաւ արտասահմանի Հայութեան մէջ ի նպաստ աղէտեալներու։ Գեղեցիկ փաստ մըն է մեր տարագիր զանգուածներու ազգային ինքնագիտակցութեան։

Սփոփիչ է երեւոյթը մանաւանդ աղէտի ճանկերուն մէջ գալարուող ժողովրդի համար... Իր հնուաւոր եղբայրներու գութրանքով շրջապատուած՝ անոր հոգեկան տագնապը կը նուազի, վշտերու բեռը կը թեթեւնայ...

«Երբ մենք սեւ օրուան ունինք
կարեկից,
Ասել է՝ կէսն է պակսում մեր
ցաւից...»

Ժողովուրդը, չքաւոր, խոնարհ զանգուածները կը կատարեն իրենց պարտքը — պիտի կատարեն իրենց բովանդակ պարտականութիւնը — հիանալի պատրաստականութեամբ մը, ինքնաբերաբար, առանց յորդորի ու հարկադրանքի։

Որքա՞ն բաղձալի էր, որ ժողովրդի օրինակին հետեւէին մեծատունները։ Հայոց նորագոյն պատմութեան ամենասեւ թուականներուն երբեք չտեսանք, որ անոնց քսակը լայնօրէն բացուի ի նպաստ հայ գաղտի, հայկական շարժման կամ գէթ ի նպաստ հարիւր հազարաւոր տարագիրներու եւ տնանկներու։

Հայ ժողովուրդը, հայ մտաւորականութիւնը եւ նոյն իսկ եւրոպական ու Ամերիկայի հայաստէրները կը սպասեն անհամբեր հետաքրքրութեամբ հայ բուրժուազիայի առատաձեռնութեան գործքերուն։ Մենք դեռ ունինք բուրժուազիա, մենք դեռ ունինք մեծահարուստ հայրենակիցներ, որոնց ստացուածքը կը հաշուուին միլիոններով եւ նոյն իսկ տասնեակ միլիոններով եւ նոյն իսկ հարիւր միլիոններով...։ Հայրենակիցներ՝ որոնցմէ իւրաքանչիւրը կարող էր տաս-տասնեակ իր միջոցներով վերաշինել կիսաւերակ Հայաստանը, որոնցմէ իւրաքանչիւրը — ապահովուած իր տասնեակ սերունդներով — կարող էր մին-մինակ նուիրաբերել մեր թշուառներուն այնքան, որքան ամբողջ գաղութ մը։ Ցեղակագիրը դոր ունինք մեր առջեւ, գժբախտաբար ընդհանուր խօսքեր կը պարունակէ իր զանազան բաժիններուն մէջ, զուրկ գործնական պատկերացումներէ։ Մարմին մը, որ քաջութիւն ունի յայտարարելու թէ «մեր կազմակերպութեան արժանները կը գտնուին Խ. Հայաստանի մէջ», չի կրնար եւ իրաւունք ալ չունի լոկ ընդհանուր խօսքերով կերակրել հասարակութիւնը, եւ ընդունելով հանդերձ իր թերութիւնները, իբրեւ չմեղանք յայտարարել թէ «Մեր նպատակները շատ բարձր են եւ մեր յենարանը շատ ուժեղ։ Հետեւաբար ձեռք բերուած արդիւնքէն աւելին յուսալու իրաւունքը ամէն ոք ունի»։

Կեդր. վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ իրենց կազմակերպութիւնը 14 ամիս առաջ Հազիւ 300 անդամներ ունէր, իսկ «այսօր ունի 32 մասնաճիւղեր, «մօտաւորապէս 2200 անդամներով»։ Կ'ուզենք հաւատալ թէ այս հաւաստիքը ճիշտ է, բայց երբ անդամակցական ընդհ. տուրքէն գոյացած եկամուտը կը հաշուենք (12,145 ֆր. 35 սանթ.), լուրջ կասկածներ կ'ունենանք տրուած թիւերու ճշմարտութեանը մասին։ Ուրիշ, եթէ 2200 անդամներ ունի Հօկը, իւրաքանչիւր անդամ, 14 ամսուան մէջ միջին հաշուով կեդր. տնտեսին վճարած է միայն հինգ ֆրանք, ինչ որ թէ ծիծաղելի է եւ թէ ողբալի։ Այս 2200ը հաւանաբար կեղրոնէն դուրս ցրուած անդամակցական տոմրակներու թիւն է։ Կա՛մ մէկը կամ միւսը։

Սակայն թիւէն աւելի որակն է կարեւորը։ Հօկը աշխատած է քաջալերել բոլոր «այն խմբուումներն ու շարժումները, որոնք առաջ կուգային ի նպաստ Խ. Հայաստանի եւ անոր շինարարութեան գործին»։ Կը տեսնէք, պարոններ. դուք ո՛չ միայն այդ ուղղութեամբ բան մը չըրիք, այլեւ գաղնկուածութեան եւ ատելութեան սերմեր նետեցիք այս ժողովրդին մէջ, որ հայրենասիրութենէ տարուած՝ հրաշքներ կրնար գործել թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս զարկ տալով Հայաստանին եւ անոր շինարարութեան։ Հօկի իսկական նպատակները ասոնք չեն. այլ...

Չըլլալով ո՛չ գաղութային, ո՛չ բարեգործական մարմին, «հեռու քաղաքական եւ կուսակցականներ վեհանձն եւ ձգտումներէ» (սուտն ալ իր չափն ունի), Հօկը կը յաւակնի իր շուրջը համախմբել «բոլոր հայրենասէր տարրերը, որոնց ցանկութիւնն է նիւթապէս եւ բարոյապէս ուժեղացնել հայ ժողովուրդը եւ Խ. Հայաստանը»։ Այս միանգամայն շնական յոխորտանքին դէմ մենք «Թշնամիներուս», կը մեայ ըսել. «Ուրախ եղէք հայրենիք ու հայ ժողովուրդ, որ այսօր ձեր սիրոյն համար, երէկի վաշխառուներն ու շահագործող մեծատուն ներկայացուցիչներն իսկ մաքրուած իրենց անցեալի բոլոր ագտերէն, դոհած իրենց կուսակցական կոյր հաշիւներն ու տեսլութիւնները, նուիրուած են ձեր երջանկութեան...»։

Բայց աւելի լաւ կ'ըլլայ, Հօկերու բնոյթը ճշդելու համար քաղուածք մը կատարել «Վերելք»ի (օրկան Ֆրանսայի [illegible] հայ ծերակատուներու) թիւ 4—5—6 եւ 7—8 համբագրականներէն։ Հայ կոմունիստներու «Աշխատանքի խումբերու Ս. պատգամաւորական ժողովը» իր աշխատանքներու ընթացքին առանձնապէս մեծ կարեւորութիւն է ցոյց տուած Հօկերուն։ Այն ամէն մարզերուն մէջ ուր անհրաժեշտութիւն է զգացուած մեծամասնական գործունէութեան, «Հօկ»երը նկատուած են որպէս լաւագոյն միջոցները, այդ աշխատանքներուն համար։ «Երկու գաղափար, երկու լօզունգ Գ. գոյութիւն ունի հայ գործաւորական զանգուածը գրաւելու համար, մէկը Խ. Հայաստանի գաղափարն է, անոր ժողովրդակառացումը, խորհրդային Հայաստանի պաշտպանութիւնը իր թշնամիներէն եւ օգնութիւն խորհրդային Հայաստանին։ Այս գաղափարը ունի իրեն մեծ չափով համապատասխանող կազմակերպութիւն՝ Հօկը»

Իսկ «Մեր շրջապատը եւ մեր ոգին» խմբագրականին մէջ կը կարդանք. «Պայքարը հայ բանուորութեան յեղափոխական առաջապահների եւ բարեժուռ ազգայնականութեան մէջ այսպիսով կազմակերպուած հունի մէջ է մղուած։ Իսկական կռիւները մեզ սպասում են սրանից յետոյ միշտ եւ ամենուրեք։ Ուստի աւելի ուժ տանք մեր կազմակերպական աշխատանքին, դուրս վանելու համար բանուորութեան շարքերից հայ ազգայնականներին, լարենք մեր բոլշեւիկեան ուժերը, որպէսզի հայ ազգայնական բուրժուական երրորդութեան անպաշտօն «սրբազան դաշինք»ին՝ մեր զեկավարութեան տակ հակադրենք գաղութահայ աշխատաւորութեան միասնական ճակատը՝ սէնտիպա-

ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԲ ԴԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՏԱԿ

Ցարօրինակ զուգադիպութեամբ մը, այն օրը երբ փարիզահայութիւնը գժբախտութիւնն ունեցաւ լսելու մեր հայրենիքի գլխուն պատահած աղէտի լուրը, ճիշտ նոյն օրը Փարիզի մէջ կը գումարուէր Ֆրանսայի Հօկի անդրանիկ պատգամաւորական ժողովը։ Ստեղծուած հոգեբանական այդ մթնոլորտին մէջ, այնքան ալ դիւրին չէր անդրադառնալ այդ ժողովի աշխատանքներուն, թէեւ խիստ օգտակար պիտի ըլլար անգամ մը եւս ուժգնօրէն արծարծել Հօկերու հարցը իր բոլոր կողմերով, մանաւանդ անոնց այս գաղութին մէջ տարիէ մը աւելի ունեցած գործունէութենէն ետքը։ Աշխատանքը այս ուղղութեամբ օգտակար պիտի ըլլար ո՛չ միայն անոնց՝ Հօկերու, այլ եւ բոլորին համար։

Այսօր երբ օրուան հրատապ հոգը, որոշ չափով մտած է իր բնականոն շրջանին մէջ, հարցը նորէն այժմէութիւն կը ստանայ, մանաւանդ որ Հանրութեան սեպհականութիւն է դարձած համագումարի ամփոփ տեղեկատուութիւնը։

Մենք, որ Հօկի եւ առհասարակ այդ դիմակը առած խայտաբղետ հոսանքին կողմէ կը ներկայացուինք միշտ իբրեւ վիրական Թշնամի Հայաստանին եւ Հայ աշխատաւորութեանը», բնականօրէն պիտի ուզէինք ծանօթանալ անոնց՝ Հայաստանի «իրական բարեկամներու" աղդօգուտ եւ Հայրենաշէն գործունէութեանը, այս վերջին տարուան ընթացքին։

Հօկը, ըստ անոնց ջատագովներուն, իր արտասահմանեան քաղաքականութիւնը պիտի տանէր [illegible] եւ [illegible], — առաջին՝ Հայրենիքի վերաշինութեան ու բարօրութեան անմիջապէս օգնութիւն հասցնել, երկրորդ՝ գաղութահայութեան եւ երկրի ժողովրդական միջեւ ներքին բարոյական կապը ամրացնել։

Ցեղեկագիրը դոր ունինք մեր առջեւ, գժբախտաբար ընդհանուր խօսքեր կը պարունակէ իր զանազան բաժիններուն մէջ, զուրկ գործնական պատկերացումներէ։ Մարմին մը, որ քաջութիւն ունի յայտարարելու թէ «մեր կազմակերպութեան արժանները կը գտնուին Խ. Հայաստանի մէջ», չի կրնար եւ իրաւունք ալ չունի լոկ ընդհանուր խօսքերով կերակրել հասարակութիւնը, եւ ընդունելով հանդերձ իր թերութիւնները, իբրեւ չմեղանք յայտարարել թէ «Մեր նպատակները շատ բարձր են եւ մեր յենարանը շատ ուժեղ։ Հետեւաբար ձեռք բերուած արդիւնքէն աւելին յուսալու իրաւունքը ամէն ոք ունի»։

Կեդր. վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ իրենց կազմակերպութիւնը 14 ամիս առաջ Հազիւ 300 անդամներ ունէր, իսկ «այսօր ունի 32 մասնաճիւղեր, «մօտաւորապէս 2200 անդամներով»։ Կ'ուզենք հաւատալ թէ այս հաւաստիքը ճիշտ է, բայց երբ անդամակցական ընդհ. տուրքէն գոյացած եկամուտը կը հաշուենք (12,145 ֆր. 35 սանթ.), լուրջ կասկածներ կ'ունենանք տրուած թիւերու ճշմարտութեանը մասին։ Ուրիշ, եթէ 2200 անդամներ ունի Հօկը, իւրաքանչիւր անդամ, 14 ամսուան մէջ միջին հաշուով կեդր. տնտեսին վճարած է միայն հինգ ֆրանք, ինչ որ թէ ծիծաղելի է եւ թէ ողբալի։ Այս 2200ը հաւանաբար կեղրոնէն դուրս ցրուած անդամակցական տոմրակներու թիւն է։ Կա՛մ մէկը կամ միւսը։

Սակայն թիւէն աւելի որակն է կարեւորը։ Հօկը աշխատած է քաջալերել բոլոր «այն խմբուումներն ու շարժումները, որոնք առաջ կուգային ի նպաստ Խ. Հայաստանի եւ անոր շինարարութեան գործին»։ Կը տեսնէք, պարոններ. դուք ո՛չ միայն այդ ուղղութեամբ բան մը չըրիք, այլեւ գաղնկուածութեան եւ ատելութեան սերմեր նետեցիք այս ժողովրդին մէջ, որ հայրենասիրութենէ տարուած՝ հրաշքներ կրնար գործել թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս զարկ տալով Հայաստանին եւ անոր շինարարութեան։ Հօկի իսկական նպատակները ասոնք չեն. այլ...

Չըլլալով ո՛չ գաղութային, ո՛չ բարեգործական մարմին, «հեռու քաղաքական եւ կուսակցականներ վեհանձն եւ ձգտումներէ» (սուտն ալ իր չափն ունի), Հօկը կը յաւակնի իր շուրջը համախմբել «բոլոր հայրենասէր տարրերը, որոնց ցանկութիւնն է նիւթապէս եւ բարոյապէս ուժեղացնել հայ ժողովուրդը եւ Խ. Հայաստանը»։ Այս միանգամայն շնական յոխորտանքին դէմ մենք «Թշնամիներուս», կը մեայ ըսել. «Ուրախ եղէք հայրենիք ու հայ ժողովուրդ, որ այսօր ձեր սիրոյն համար, երէկի վաշխառուներն ու շահագործող մեծատուն ներկայացուցիչներն իսկ մաքրուած իրենց անցեալի բոլոր ագտերէն, դոհած իրենց կուսակցական կոյր հաշիւներն ու տեսլութիւնները, նուիրուած են ձեր երջանկութեան...»։

Բայց աւելի լաւ կ'ըլլայ, Հօկերու բնոյթը ճշդելու համար քաղուածք մը կատարել «Վերելք»ի (օրկան Ֆրանսայի [illegible] հայ ծերակատուներու) թիւ 4—5—6 եւ 7—8 համբագրականներէն։ Հայ կոմունիստներու «Աշխատանքի խումբերու Ս. պատգամաւորական ժողովը» իր աշխատանքներու ընթացքին առանձնապէս մեծ կարեւորութիւն է ցոյց տուած Հօկերուն։ Այն ամէն մարզերուն մէջ ուր անհրաժեշտութիւն է զգացուած մեծամասնական գործունէութեան, «Հօկ»երը նկատուած են որպէս լաւագոյն միջոցները, այդ աշխատանքներուն համար։ «Երկու գաղափար, երկու լօզունգ Գ. գոյութիւն ունի հայ գործաւորական զանգուածը գրաւելու համար, մէկը Խ. Հայաստանի գաղափարն է, անոր ժողովրդակառացումը, խորհրդային Հայաստանի պաշտպանութիւնը իր թշնամիներէն եւ օգնութիւն խորհրդային Հայաստանին։ Այս գաղափարը ունի իրեն մեծ չափով համապատասխանող կազմակերպութիւն՝ Հօկը»

Իսկ «Մեր շրջապատը եւ մեր ոգին» խմբագրականին մէջ կը կարդանք. «Պայքարը հայ բանուորութեան յեղափոխական առաջապահների եւ բարեժուռ ազգայնականութեան մէջ այսպիսով կազմակերպուած հունի մէջ է մղուած։ Իսկական կռիւները մեզ սպասում են սրանից յետոյ միշտ եւ ամենուրեք։ Ուստի աւելի ուժ տանք մեր կազմակերպական աշխատանքին, դուրս վանելու համար բանուորութեան շարքերից հայ ազգայնականներին, լարենք մեր բոլշեւիկեան ուժերը, որպէսզի հայ ազգայնական բուրժուական երրորդութեան անպաշտօն «սրբազան դաշինք»ին՝ մեր զեկավարութեան տակ հակադրենք գաղութահայ աշխատաւորութեան միասնական ճակատը՝ սէնտիպա-

ներով, Հօկերով, լաբարանները միջոցով, մարզական եւ երիտասարդական այլ կազմակերպութիւններով։»

Ո՛ր եւ է մեկնութիւն պէտք չկայ այս բոլորէն ետքը, հասկցնելու Հօկի գործակալներուն, թէ դուր կը փորձեն գեղեցիկ բառերով իրենց ուզած բացատրութիւնը տալ իրենց առաքելութեան որու իրական անօրինութիւնը վեր է իրենց մեղկ ու համակերպող կեցուածքէն։

Այս բոլորէն ետք, մխիթարութիւն պիտի ըլլար խոշոր աշխատանք սպասել Հօկերէն։

* * *

Այսքանը՝ բարոյական տեսակէտով։ Քննենք թէ Հօկերը ինչ իրական օժանդակութիւն ևն ցոյց տուած Հայաստանին, նիւթական գետնի վրայ։ Ըսեմ անցողակի որ Ֆրանսայի Հօկը բարի չեղաւ հրատարակելու իր մարտական հաշուենկշիռը։ Սակայն «Վերելք»ը, իրենց օրկանը՝ կուտայ քանի մը թիւեր որոնցմէ կարելի է շատ բան հասկնալ։ Համաձայն այդ տուեալներուն Հօկը 14 ամսուան մէջ ունեցած է 68,123 ֆր.ի մուտք մը՝ հետեւեալ աղբիւրներէն,— «Ֆրանսահայ ցուն»ի Հանդանակութենէն 20,503 (փարիզահայ քանի մը մարմիններու միջոցով). ամսավճարներէ 12,145 ֆր. նուիրատուութիւններէ 9988 ֆր., Հանդէսներէ եւ գիրքերու վաճառքէն 20,834 ֆր., փոխառութիւն 3032 ֆրանք, ընդհ. գումար 68,123 ֆրանք։ Պակաս կը մնայ 1620 ֆրանք որու մասին ոչ մէկ յիշատակութիւն կայ։ Վերեւի այս գումարը գոյացած է մանր հասոյթներէն, որոնք միատմի չեն նշանակուած։ Այս ընդհանուր գումարէն Հօկի անտեսին մէջ պատրաստ ցոյց կուտան 11,896 ֆր.։ Երեւանի կեդ. Հօկին ղրկուած է («Փարիզահայ ցուն»ի Հանդանակութիւն) 20,000 ֆր., պաշտօնեաներուն՝ 13,166 ֆր., ճանապարհածախս՝ 1700 ֆրանք, թղթատար՝ 1062 ֆրանք, գրասենեակի պիտոյք՝ 1107 ֆր., տպագրութիւն 4689 ֆր., սրահ եւայլն 1512 ֆր., փոխառութիւն 900 ֆր., ընդհանուր գումարը 56,033 ֆր.։ Մուտքի եւ ելքի մէջ 12 հազար ֆրանքի տարբերութիւն մը կը տեսնենք։ Հոս ուրեմն ծախք մը կայ որ չէ նշանակուած, այլ ելքի բաժնին մէջ, վերոյիշեալ թուումներէն ետք ըսուած է «եւայլն»։ Ըրդհօք լուրջ պատճառներ կան գաղտնի պահելու 12 հազարի ծախքը...

Ուրիշ կարեւոր իրողութիւն մըն է Հօկի կողմէն Հայաստան ղրկուած օժանդակութեան չափը։ Կը պարզուի, որ Ֆրանսայի Հօկի վարչութիւնը 14 ամսուան ընթացքին սանթիմ չէ ղրկած Հայաստանի։ Այն 20 հազարը, որ ղրկուած է Երեւանի Հօկին, ինչպէս ըսինք, փարիզի ազգային մարմիններու հանգանակած գումարն է, «Փարիզահայ ցուն»ի փոնտի հաշուոյն։ Եւ եթէ ընդունինք, որ այդ գումարը 20,500 ֆր. է, այն ժամանակ կը պարզուի որ Հօկը ո՛չ միայն բան մը չէ ղրկած «սիրեցեալ Հայաստանին», այլեւ իրեն վստահուած աւանդ գումարէն ծախսած է 500 ֆրանք։

Այս թիւերը այնքան պերճախօս փաստեր են, որ մեկնութեան չեն կարօտիր։ Այս ողբալի իրականութիւնը ցոյց կուտայ Հօկի կերպարանքը Հայ գաղութներու մէջ։

«Հօկ»ի անդրանիկ համագումարն ու անկէ լոյս աշխարհ եկած տեղեկութիւնները աւելորդ անգամ մըն ալ կը հաստատեն, թէ Հօկը ներկայ ձեւով, պարզապէս դիմակ մըն է կուսակցական պայքարի եւ ազգային կեանքի

կազմակերպման համար, եւ [illegible] անոր արտասահմանի գործակները խաչատակ ձեւերով շահագործեն Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարը, ազնիւ օգնութեան գործն անդամ ճառքի հանելով։

Որքան ատեն որ Թոյլ տրուի անոնց գործելու դիմակներու պատակտումն ու քայքայիչ ներուն մէջ, որմէ շահողը այսօրուայ Հայաստանն է, ոչ նոր ժողովուրդը, եւ ո՛չ ալ արտասահմանի Հայութիւնը։ Ընդունինք, որ վերջի վերջոյ իրենց «Հօկ»երէն տարբեր բան չենք հանջներ, անոնց իրական նպատակները ներուն ու Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարներուն միջեւ ջրպետներ կան։ Ինչ որ մեզ հետաքրքրողը մէջ է, նպատակ է անոնց մար, եւ այսպէս փոխադարձաբար։ Բոլոր անոնք որ կը կարթէ ներկայ «Հօկ»երու գործունէութեամբ կը նպաստեն Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարը, պէտք չհագործեն Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարը, ազնիւ օգնութեան գործն անդամ ճառքի հանելով։

Որքան ատեն որ Թոյլ տրուի անոնց գործելու դիմակներու պատակտումն ու քայքայիչ ներուն մէջ, որմէ շահողը այսօրուայ Հայաստանն է, ոչ նոր ժողովուրդը, եւ ո՛չ ալ արտասահմանի Հայութիւնը։ Ընդունինք, որ վերջի վերջոյ իրենց «Հօկ»երէն տարբեր բան չենք հանջներ, անոնց իրական նպատակները ներուն ու Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարներուն միջեւ ջրպետներ կան։ Ինչ որ մեզ հետաքրքրողը մէջ է, նպատակ է անոնց մար, եւ այսպէս փոխադարձաբար։ Բոլոր անոնք որ կը կարթէ ներկայ «Հօկ»երու գործունէութեամբ կը նպաստեն Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարը, պէտք չհագործեն Հայրենիքի վերշինութեան գաղափարը, ազնիւ օգնութեան գործն անդամ ճառքի հանելով։

ՄՈՍԿՈՒԱ

163 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈՒԱՆՈ Է

Անգլիոյ ներքին նախարար Սըր Ճոյնսըն Հիքս առջի օր Երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ իր ստացած ստոյգ տեղեկութիւններուն համաձայն, Խորհրդային Միութիւնը մինչեւ հիմա Անգլիոյ բանթող հանքագործներուն ղրկած է 1,087,000 սղերլին, այսինքն կլոր հաշուով 167 միլիոն ֆրանք։ Նախարարը աւելցուց թէ Ռուսիոյ մէջ շատ տեղեր բանւորներուն պարտադրուած է իրենց օրավարձին մէկ մասը յատկացնել Անգլիոյ բանթողներուն։

ՄԱՆՈՒՈՒԱ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՎՆԱՍԸ

Երեւանի թերթերը կը գրեն թէ Ալէքսանդրապոլի մանածի նորաշէն գործարանին եւ բանւորներու տուներուն վնասը կը հասնի, 175,000 րուբլիի։

ՆՈՒԱԳԱՏՕՆ ՄԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷ

Հոկտեմբեր 24ի պիրակի Ս. [illegible] եկեղ. ժընեւի ամենահին տաներէն «Սալ տը Ռէֆորմասիոն»ի մէջ տեղի ունեցաւ անհատներէն նուագատօն մը, ի պաշտօ ժընեւոյ։

Երեք հարիւր հոգինոց նուագախումբ մը խռնուած էր բեմի վրայ, իսկ անոնց առջեւ յիսունի չափ նուագածուներ տեղ բռնէին։ Ֆրանսական Ջուիցերիոյ ամէնէն ընտիր նուագախումբերէն մին էր այս։ Իսկ օրուան հերոսը ժընեւոյ բարձրացած իր երկրորդ տիճան պատուանդանին վրայ, կավարելու համար իր հեղինակած կամ ձայնագրած կտորները։

Վեց Marche Rythmique հանդէսը կը բացուի, որոնք ամէնքն ալ պետին Rythmiqueի արժանիքը։ Ըն իր ունկնդիրներուն առջեւ կ'ուրուագծէ եղերական պարզ ուղիներ հիւսելու նախանձախնդիր իր ձեւարուեստական չարժումները (plastique).

Rythmiqueի վարպետ ժաք Տալքոզ։ Այս քաջերկրէն վերջ Փոլ Ֆոռի քնարերգութիւններէն ձայնագրուած «Մաթէն Փասթօրալ»ը կ'երթայ հեղինակին տիկնոջ դինոյի կողմէ նուագախումբին ընկերացութեամբ։ Իր ամուսնոյն անկիրթ արտայայտիչը կ'ըլլայ գլխուն ձայնով մը վերացնող հանդիսականները։ Արուեստագիտուհին իր երգերէն զատ արտայայտութիւններով կ'ուրախացնէ մեզ իրեն հետ, այդ խոհրդաւոր առաւօտը։

Օրուան յայտագիրը երկարելով հոս պիտի չկրնամ անդրադառնալ այն կայծողութեան մասին զոր ունեցաւ Հայրենակից արուեստագէտ Տօքթ. Զարհ Շէրիտեան։

Փոլ Ֆոռի քերթուածները դաշնագրուած «Rondes et Ballades»ի շարք մը կ'երգէ ան, ցնծագին ժաքի ընկերակցութեամբ։

«Berceuse pour les agonisants» եւ «L'Amour»ը յաջողացան տեղը կը գրաւեն։

Ընտրիները մեզ բոլորս փութացուցած էին պատկած իր կանդրին վրայէն կ'արտայայտէր իր պատած աչքերով, որոնք մերթընդմերթ կը գոցուէին։

Պ. Շէրիմճեան գիտէ վերացնել իր ախուր երգերուն՝ եւ ապրեցնել սիրոյ երգերուն մէջ ինչպէս այդ իրիկուան Amourի, La rondeի եւ La noceի մէջ։ Իր կենալիզարդ երեւոյթին տակ կը թաքնէ երիտասարդի փափուկ սիրտ մը։

Յաջորդին Բ. մասին մէջ Պ. Շէրիմճեան կ'երգէ իր ընկերուհիին երգչախումբին եւ նուագախումբին ընկերակցութեամբ, մէկտ յաջող՝ ունկնդիրներէն քաղցր անվերջանալի ծափեր եւ բազմաթիւ ծաղկեփունջեր։

Ցեղական թերթերը սիւնակներ նուիրեցին նուագատօնին։ Journal de Genève կը գրէ.

— Տիկին Նինա Թաք Տալօրոյ Պ. Պ. Շէրիմճեան հաւատարիմ եւ զգայուն թարգմանները կրնան վարպետին։ Ընդունք մեզ ճաշակել տուին հազուագիւտ կատարելութեամբ մը ձայնական ոճին յատուկ երբեմն։ Իրենց յաջողութիւնը անհուն եղաւ։

Նուագատօնը վերջացաւ ծաղիկներու եւ ծաղկեփունջերու տեղատարափի մը մէջ։

Ներկայ էր երկու հազարնոց բազմութիւն մը, որոնց մէջ կը նշմարէին բազմաթիւ յայտնի դէմքեր։

Գ. Սէմէրճեան

Ժընեւ

ՓԱՐԻԶԸ ՆՈՐԷՆ Կ'ԸՄԲՈՍՏԱՆԱՅ

Կաթողիկոսական պատուիրակութեան դիւանէն.—

Փարիզի եկեղեցիի վարչական խորհուրդը պատասխանելով Գամոր պատուիրակութեան ընտրական հրահանգին, կը յայտնէր թէ չգիտի կրնայ մանակցիլ եւրոպայի թեմին ընդհ. ժողովին ընտրութեանց։

Թեմական խորհուրդը որոշեց պատասխանել եւ կրկին հրաւիրել նոյնն եղբայրական ոգիի փափաքի եկեղեցիի վարչութիւնը, որպէսզի համերաշխութիւնը չի խանգարուի եւ խոչընդոտ չյայտնուի թեմական ընդհանուր ազգակերպութեան անհրաժեշտ նուիրական գործին առջեւ։

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ
ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ ԽՈՆԱՐՀ ԽԱԻԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԺԸՂՆԵՒԻ ՍԸՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸ

ԺԸՂՆԵՒ, 10 ՆՈԵՄ.— Ընկերասիրական ազգային պըրնեէնի (Զուիցերիա) հայ նախակրթարանին քառասնեակ մը սաներն ու սանուհիները։ Եօթէն տասնըչորս տարեկան են ասոնք։ Ուսուցիչները տարիներ ի վեր կը գործեն հոն։ Այդ ազէտին ենթակայ մեր բազմաթիւ եղբայրները, քոյրերն ու մայրերը իրենց ձագուկներով հանդերձ՝ միանգամայն անզօր սեփական կամ տեղական միջոցներով իրենց վնասը գարմանելու՝ յոյսերնին մեր վրայ դրած՝ աղեկտուր մեր եղբայրական ու հայրենակցական օգնութեան կը սպասեն։

Վասպուրականը, որ իր արի ժողովուրդով կրցեր է միշտ բարձր կանգնիլ ու կուրծք տալ ազգային նման աղէտներուն ու պահանջներուն առջեւ, այս անգամ եւս չի կրնար անտարբեր մնալ եւ պէտք է որ գործի ձեռնարկէ։

Հայրենակցական Միութիւնս, առաջնորդուելով իր ծրագրի իրաւունքներէն, պատրաստի գումարէն հազար ֆրանքով կը բանայ հանգանակութեան առաջին սիւնակը եւ կոչ կ'ընէ իր բոլոր հայրենակիցներուն, առանց որեւէ տատանումի ու թերացման, միջոց գալ եւ կարեաց չափով մասնակցիլ հանգանակութեան, որ պիտի կատարուի յատուկ այդ նպատակին համար կազմուած առանձին յանձնախումբի մը կողմէ։ Յանձնախումբը ձեղի պիտի ներկայանայ վարչութեան կողմէ կնքուած ու վաւերացուած դրութեամբ մը։

Ւհայտնի ենք որ դուք ձեր առատաձեռնութեամբ նախ պիտի արդարացնէք Հայաստանի աղէտեալներուն մեր վրայ ունեցած յոյսը եւ երկրորդ բարձր պիտի պահէք մեր միութեան կոչումն ու պատիւը։

Մի՛ խնայէք, տուէ՛ք ձեր եղբայրական լուման մեր սիրասուն հայրենիքի տասնեակ հազարաւոր աղէտեալներու հոգերը մօտքելու գերագոյն գիտակցութեամբ։

Ի դիմաց վարչութեան
Ատենապետ՝ Ա. կակոսեան,
Ատենադպիր՝ Գ. սաֆեան։
Մարսիլիա 8 նոյ. 1926

Յ. Գ. Հանգանակիչ յանձնախումբի հասցէն է Mr. Dicran Markarian, 21 Rue des Dominicains, Hotel Beyrouth, Marseille

ՄԻ ՊՂՏՈՐԻՔ

Երեւանի կոչնակին մէջ (10 դեկտեմբեր), մի ոմն Ց. պիւլպիւլեան, իբրեւ թէ Ռընոյի Հանգանակիչ Յանձնախումբի անդամ, փորձեր է պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ։ Չափազանց մեծ պատիւ պիտի ըլլար պատասխանել իրեն։

Ահա՛ իրողութիւնը։ Երբ ես 116 թիւ Ռոթլիէն դեմնեցի, այդ տեղի հայ աշխատաւորները, բոլորն ալ գիտակից ու հայրենասէր երիտասարդներ, խանդավառուած, տասը վայրկեանի մէջ 320 ֆր. հաւաքեցին իրարու մէջ, եւ որովհետեւ յաջորդ օրը Ռոթլիէին վճարումի օրն էր, ինձ ըսին նոյն օրը ներկայանալ եւ տանիլ գումարը։ Յաջորդ օրը երբ ներկայացայ ըսին թէ Բարեգործականի եւ Ցիկներնց Միութեան կողմէ ներկայացուցիչներ դիմած են եւ իրենցմէ մէկ հոգի միայն 50 ֆրանք տուած է, իսկ մնացեալ 270 ֆրանքը ինծի յանձնեցին։

Կը հարցնեմ պարոնին թէ՝ ո՞վ է իր անունը շահագործողը, ինչո՞ւ քաջութիւնը չունենար մէկ անգամէն ըսելու թէ ինք Հօկի ներկայացուցիչն է, փոխանակ Բարեգործական եւ Ցիկներնց Միութեանց անունները շահագործելու։ Որովհետեւ պարոնը ինք շատ լաւ գիտէ թէ, եթէ Հօկի անունով դիմէր հայ աշխատաւորութեան, անոնք մէկ սու իսկ չպիտի տային։

Փոխանակ մտքեր պղտորելու, մէկ անգամէն գործի անցէք, եթէ իսկապէս աղէտեալներուն օգնելու նպատակ ունիք։

Ահա ես ձեղի կուտամ դրական օրինակ. Ռընոյի հայ աշխատաւորներու կողմէ մօտ 3000 ֆր. հանգանակած եմ եւ յոյս ունիմ որ մօտ ատենէն այդ գումարը աւելի բարձրացնել։

Դուք ի վիճակի՞ էք գոնէ հազար ֆրանք հաւաքելու, քանի որ Ռընոյի մէջ կը գտնուին այժմ մօտ 470 հայ աշխատաւորներ՝ որոնցմէ ես 200ին միայն կրցած եմ դիմել եւ միւսներուն հետզհետէ պիտի դիմեմ։

Շ. Աբէլեան

Յ. Գ. Ռընոյի հայ աշխատաւորներէն անունք որ տակաւին իրենց պարտականութիւնը չեն կատարած, Թող ձգին դիմել At. 65b Pointeau, Շ. Աբելեանի։

(տես ցանկը)։

ԴՐՕՇԱԿ

—o ԱՄՍԱԳԻՐ o—

Օրկան Շ. Յ. Դաշնակցութեան
Հասցէ.— A. Isahakiantz
71, Ave. Kléber, Paris

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ ՄԸ Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ն ալ կ'ուզէ իր պարտքը կատարել Շիրակի աղետեալներուն հանդէպ,

Ցառաջիկայ Կիրակի, 21 Նոյեմբեր Սթատ փէրշինկի Հոլյակապ մարզարանին մէջ Հ. Մ. Ը. Մ.ը պիտի ընդունի Համբաւաւոր կորնթեանները այլեր։

Հայ մարզական պատմութեան մէջ առաջին անգամն է որ այսքան կարեւոր մրցում մը կը կազմակերպուի։ Կորնթեանը այն խումբն է որ իր մէջ այլոց յաղթած է Ֆրանսական Ափիրկէի ընդհ. ախոյեան Ս. Ք. Սիտի Պէլ Ապէսի (1-3) Ըղգասի ընդհ. ախոյեան եւ Ֆրանսայի ուժը լաւագոյն խումբերէն Ը. Ս. Մէթրազուրկի (2-3) Ֆ. Ս. Ռուանի եւ այլն. եւ այլն։

Խմբական լաւագոյն խաղով օժտուած այս խումբը լեցուն է նաեւ փութպոլի «աստղ»երով ինչպէս Մարսէլ Ցօմէրկ (խմբապետ), որ նախորդ տարուոյ Ֆրանսայի ագգային վեց մրցումներուն ալ կեդրոնի մրջնապահ խաղաց եւ չորս անգամ խմբապետ նշանակուեցաւ Ֆրանսական ազգային խումբին։ Թիւնիս պէլժ բերդապահ քանիցս «սէլէքսիոնէ», վինեօլի՝ Ֆրանսական ազգային խումբէն տասը անգամ յետսապահ, Թուրտա, Ֆրանս. ազգային խումբէն՝ ձախ մրջնապահ, Գուրգէն ազգային խումբէն, Բրօշասաք եւ Ռէհաք Ձեքօսլովաք Համբաւաւոր խաղացողները, Իտալացի Գամբիոնի, Գասթէնկ եղբայրները, Ռուսթեր Լիւքսէնպուրկի ազգ. խումբէն, Շարփանթիէ եւլն.։

Հ. Մ. Ը. Մ.ն ալ իր կարգին՝ լաւագոյն կազմով դաշտ պիտի գայ՝ հաւանաբար զօրացած իր պրիւքսէլի մանաճխւղի լաւագոյն խաղացողներով։

Այս տեսակ կարեւոր մրցումի մը յարմար էր մեծ մարզարան մը այնպէս որ Հ. Մ. Ը. Մ.ը չվարանելով մեծագոյն պոհողութիւններու ասջեւվարձած է Սթատ փէրշինկը (30.000 հոգինոց), փօրթ տը վէնսէնէն տասը վայրկեան հեռու։ Մասնաւոր օթօպիւսի սպասարկութիւն ալ կայ։

Այս մրցումէն առաջ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Գալօմպ-Ուրժանթէօյլ եւ պէլվիլ մանաճխւղերու առաջին խումբերը կը մրցին ժամը 1ին։

Մրցումներու միջոցին ֆիրայր Խոիկեան գունդ նետելու հայ խոյանը պիտի փորձէ կոտրել իր մրցանիշը (12 մ. 80)։

Հ. Թ.

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՇԻՐԱԿԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ

("ՅԱՌԱՋ")Ի ՄԻՋՈՑԱՒ

ՎԷՑՏԵՐՈՐԴ ՑԱՆԿ

Ռոստոմ Լս. Միուֆեան Նոյ. 6ի երեկոյթին զուտ հասոյթը	2500
Ժընեւ Պրնեէնի որբանոցէն	500
Société Mécanique de Clichy հայ աշխատաւորներէն	1000
Օթել տէ զ'Ալնըլէթի հայրենակիցներէն	325
Սիթրօէնի Քլիշիի ձիւղին հայ աշխատաւորներէն Գ. Զազարեանի ձեռքով	530
Խորէն Հէլվաճեան	100
Կ. Ն.	100
Մարսէյլէն Ազարիա Ազարեան (կոշկակար)	150
Պիյանքուռ, Ռընոյի գործարանի հայ աշխատաւորներէն, յատուկ յանձնախումբին ձեռքով	2616.50
Վ. եւ Յ. Արսէնեան եղբ.	100
Գումար	7921.50
Ե. ցանկին գումարը	23564.30
Ընդհանուր գումար	31485.80

ՅԱՒԱՋ.— Այս գումարէն տասը հազար ֆրանք Ամերիկեան Նպաստամատոյցին յանձնած էինք Նոյ. 6ին։ Երկու երկրորդ շաբաթ, յանձնեցինք նաեւ քսան հազար ֆրանք, համապատասխան ընկալագրով, եւ համախորհուրդ եղբայրական Օգնութեան Յանձնախումբին հետ։

* * *

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Նորակազմ եղբայրական օգնութեան յանձնախումբի գանձապահը ստացած է հետեւեալ գումարները.—

	Ֆրանք
Աբրահամ Ղուկասեան	100.000
Տիկին Ս. Բէգլարեան	1,000
Արշակ խան Գորոյեանց	1,000
Շ. Յ. Դ. փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէին հան. գանակութենէն	1,000
Յ. Խունունց	500
Արշակ Ջամալեան	200
Գումար	103,700

* * *

Իսի լէ Մուլինոյի փամփուշտի գործարանի գործաւորներու կողմէ հաւաքուած, նախաձեռնութեամբ վահէ պէրպէրեանի, (մեծ մասը կիներ եւ աղջիկներ).

Աատուբեան 50 ֆր., Ղուկասեան 30 ֆր., Վէպէր 20, Եաղճեան 20, Թաշճեան 20, Երկանեան 20, Փափազեան 20, Աբրահամեան 20, Տէր Ստեփանեան 20, Գիւէթեան 20, Շէրունեան 20, Մանիսեան 20, Ոճն 20, Պետրոսեան 15, Շա-

(Շար. կարդալ Դ. էջ 3րդ սիւնակ)

ՉԻՆՈՎՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՍԱՐՔԱԾ ԴԱՏԸ

— Իսկ եթէ դուք Ցաճկահայաստանի համար կը կազմակերպուէիք, ալ ի՞նչպէս կրնայիք ընել այստեղի շինարարական աշխատանքին, չէ՞ որ այս երկրի շինարարութիւնը չէիք կրնար փոխադրել Ցաճկահայաստան։

— Մենք այս Հայաստանը Հայաստան չենք նկատեր, շինարարութիւն ըսելով մենք կը հասկնանք մեր տնտեսութեան բարձրացումը եւ այդ տնտեսութիւնն ալ կը տանինք մ'իսկին։

— Ս. Ստեփաննոսեանը ձեզ չէ՞ ըսած, որ պէտք է գինուիք։

— Ո՛չ. չէ ըսած։

Պաշտպան Հախումեանի հարցին, թէ Ստեփաննոսեանը չէ՞ ըսած իրեն, որ վերջվերջոյ իշխանութիւնն իրենց ձեռքը պէտք է անցնի. Սինոյեանը պատասխանեց.

— Այո, ըսած է, եւ պարզ է, որ պիտի անցնի։

— Ձէնք ունեցա՞ր էք խորհրդային իշխանութեան ժամանակ։

— Ո՛չ, չենք ունեցած։

Սահակ Ստեփաննոսեանը պատասխանելով նախագահի այն հարցերուն, թէ ինքն ինչ մասնակցութիւն է ունեցեր Խուշոյեանի սպանութեան գործին մէջ, իբր Դաշնակցութեան կեդր. կոմիտէի անդամ, յայտարարեց.

— 1925 Յուլիսին իմ պաշտօնատեղի Աբարանէն պատահաբար Էջմիածին գացի։ Պետրոս Սինոյեանը հանդիպեցաւ ինձ եւ սկսաւ պատմել Մանուկ Խուշոյեանի մասին, թէ վատ մարդ է, Դաշնակցականներու դէմ լարուած է եւլլն., եւ թէ պէտք է մէկտեղէն վերցնել գայն։ Ես Սինոյեանին պատասխանեցի, որ եթէ ինձ հետ կը խօսի իբր Դաշնակցական, Դաշնակցութիւնը տէրերուն դէմ է, տէրերը հին մէթոտ է։ Սինոյեանը ըսաւ. «Դուք ուսահայերդ արդէն վախկոտ էք, մենք կը կատարենք տէրերը»։

Ես այլ եւս Սինոյեանին չհանդիպեցայ մինչեւ երկու ամիս։ Յետոյ լսեցի որ Աղջաղալայի մէջ սպանութիւն է եղեր, բայց չէի գիտեր թէ ո՞վ էր սպանուած. յետոյ միայն իմացայ Մանուկի մասին։ Դարձեալ այդ սպանութենէն յետոյ տեղեկացայ որ Դաշնակցական պետրոսը բանտարկուած է եւ ազատ արձակուած։

Ամիսներ եւ օր մը պետրոսը եկաւ ինձմէ 100 րուբլի դրամ փոխ ուզելու Յակոբ անունով ընկերոջ համար։ Ես մօտս միայն 10 րուբլի ունէի եւ տուի առանց ստացական առնելու, վստահ թէ կը վերադարձնէ։ Երկու օր անցած պետրոսը նորէն մարդ ուղարկեց ինձ մօտ դրամ ուղարկելու։ Ես այս անգամ 55 րուբլի տուի իմ անձնական դրամէս։ պետրոսին մէկ անգամ ալ հանդիպած եմ բանտարկութեան տեղը։

—Սինոյեանին ատրճանակ տուած է՞ք, կը հարցնէ դատախազը։

Ս. Ստեփաննոսեանը մերժողական պատասխան կուտայ։

— Մեզադրեալ Ստեփաննոսեան, հարցուց դատախազը — երբ Սինոյեանը ձեզ կը յայտնէր որ եթէ չհամաձայնիք, իրենք կը կատարեն Խուշոյեանի տէրերը, եթէ իրօք դուք չհամաձայն չէիք այդ գործին, ինչո՞ւ վճռապէս չարգիլեցիք։

— Սինոյեանի յայտարարութիւնը պարզ տեղեկութիւն էր։ Ես չէի կարծեր թէ անոնք անպատճառ այդ քայլը կ'առնեն։ Միւս կողմէ՝ պէտք է ըսել, Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնը երբեք խիստ կարգապահութիւն չէ ունեցած որպէս զի Սինոյեանը ենթակուէր իմ ըսածին։ Ան ինձ կը դիմէր իբրեւ կուսակցական մեծ ընկերոջ եւ ոչ թէ իբրեւ կեդր. կոմիտէի անդամ։

— Ինչո՞ւ «կատարելագործուած սրիկայ» կ'անուանէք պետրոսը՝ բանտէն գրած ձեր նամակին մէջ։

— Որովհետեւ ան տէրերը կատարած է հակառակ կեդրոնի կամքին եւ այժմ ալ իմ վրայ կը բարդէ յանցանքը, ուրիշ կերպ չէի կրնար որակել։

Պատասխանելով դատախազ Լազարեանի հարցին՝ Ս. Ստեփաննոսեանը տէրերուն կազմակերպութեան մասին հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ.

— Բոլորովին պատահական էր Էջմիածնի իմ հանդիպումը պետրոսի հետ. եթէ ան ինձ չտեսնէր, գուցէ եւ սպանութիւնը կատարէին առանց իմ կամքը հարցնելու։

Ես պետրոսը «լաւ Դաշնակցական» եմ համարել, սակայն անոր կարգապահ ըլլալը չեմ ուսումնասիրած։ Արդէն տաճկահայ այդ հատուածը (սասունցիները) սիրած են ինքնագլուխ գործել, ինչպէս այժմ ալ պարզուեցաւ Սինոյեանի խօսքերէն։

Ես Սինոյեանին չեմ ըսած որ եթէ իմ ըսածին հակառակ գործէ, կը հեռացնենք մեր շարքերէն, այլ միայն ըսած եմ, որ եթէ դուք ինքնիրենդ որոշեր էք տէրերը կատարել, ա՛լ ինչո՞ւ կը հարցնէք ինձ։

Սինոյեանը ինձ չէ ըսած թէ Խուշոյեանը տէրերուն պիտի ենթարկէ լրտեսութեան համար. գուցէ այդ քայլը պարզ մարդասպանութիւն էր, ինչո՞ւ անպատճառ տէրերու։

— Ի՞նչ մէջոց ձեւ ք'առնէք ձեր կուսակցութիւնն այն մարդոց հանդէպ, որոնք կարգապահութիւնը կը խախտեն, հարցուց դատախազը։

— Սինոյեանի նման մարդիկ, որոնք մեր կուսակցութեան կարգապահութիւնը կը խախտեն, դուրս կը հանուին մեր շարքերէն։

«Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ Օտեսայի մէջ պիտի ընդուի ռուս եւ թուրք զինուորական դաշնագիրը, որ արգելք կ'ըլլայ Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելուն։

Ի նչ կ'ըսեն Ընդդիմադիրները

Մոսկուայի «Փրավտան» կը հրատարակէ Պոլշեւիկեան ժե. համագումարին մէջ Թրոցքիի արտասանած ճառը, որ այնքան աղմուկ հանեց։ Թրոցքի կ'ըսէ թէ համաշխարհային յեղափոխութեան համար առնուազն 40-50 տարի պէտք է սպասել եւ կը յանձնարարէ այդ ժամանակաշրջանին մէջ Ռուսիոյ բոլոր միջոցները յատկացնել օտար երկիրներու մէջ խռովութիւններ ստեղծելու։ Ա՛յն ատեն է միայն որ համաշխարհային գործակցական կոմունիստական պետութիւններու վրայ։

Պատգամաւորները բարձրաղաղակ ծիծաղեցան Թրոցքիի խօսքերուն վրայ եւ ամէն կողմէ հարցումներ ուղղուեցան թէ՝ ո՞ւր պիտի հաստատէ աշխարհի մայրաքաղաքը եւ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ Ռուսիոյ վիճակը միջանկեալ 40-50 տարիներու ընթացքին։

Սթալինի խմբակին բանաձեւները ծափերով ընդունուեցան։ Սթալին յայտարարեց թէ իրենց նպատակն է Ռուսիան դարձնել ինքնապահ, անկախ եւ տնտեսական միաւոր մը աշխարհի մէջ։ Ռուսիա չի կրնար խանգարել Եւրոպայի հանգիստը եւ խորհրդային վարչաձեւեր հաստատել Անգլիոյ, Գերմանիոյ, եւ ուրիշ երկիրներու մէջ, մինչեւ որ անոր համար անհրաժեշտ հսկայ մեքենականութիւնը չունենայ։ Անգործնական է դրամ դրկել արտասահման՝ յեղափոխութիւն հանելու համար։ Համաշխարհային յեղափոխութեան դասը աւելի կը շահի երբ Ռուսիա ցոյց տայ բոլորին թէ ի՞նչեր կրնայ ընել պրոլետարական բացարձակապետութիւն մը։ Եթէ համայնավարութիւնը տիպար երկիր մը դարձնէ Ռուսիան, եւրոպական շատ մը երկիրներ պիտի փութան սովետական վարչաձեւը ընդունիլ։ Ասոր համար պէտք է որ Ռուսիա իր ներքին խնդիրները լուծէ եւ թէ բանուորներուն եւ թէ գիւղացիներուն համար լաւ կեանք մը ապահովէ։

«Երէ խելքի չգան, պիտի աւլուին»

Ռուս Կոմկուսի Համագումարին առթիւ գրած խմբագրականի մը մէջ, կիսապաշտօնական «Իզվեստիա» կը գրէ.—

«Թրոցքի եւ Զինովիեվ վերջապէս պիտի հասկնա՞ն թէ, նկատի առնելով իրենց անցեալ ծառայութիւնները, վերջին պատեհութիւն մը կ'ընծայենք իրենց տեղը պահելու համար կուսակցութեան մէջ։ Եթէ չեն հասկնար, պիտի աւլուին։ Անոնք յոյս դրած են հերձուածի մը վրայ։ Այդպիսի բան չպիտի ըլլայ. եւ այդ մարդիկը կուսակցութեան կորուսեալ ուզելով, իրենց իսկ կորուսեալ յառաջ պիտի բերեն։ Միւնհոյն ճակատագիրը կը սպասէ կուսակցութեանց ընդդիմադիրներուն։

«Փրավտա» նաեւ ղիտել կուտայ թէ Թրոցքի, Զինովիեվ եւ Քամենեւ մէկ տարի առաջ կեղր. կոմիտէի անդամ ընտրուեցան ներողամտութեամբ, եւ կ'աւելցնէ որ այսօր մէկ ձայն իսկ չպիտի շահին։ Ու կ'առաջարկէ վտարել զանոնք կուսակցութեան վարիչ օրկաններէն։

Փուանքարէ վաստակութեան ոուէ կը ստանայ

Երեսփոխանական ժողովի 1926ի արտակարգ նստաշրջանը բացուեցաւ Ուրբաթ օր, նախագահութեամբ Պ. Ռաուլ Փէրէի։ Դիւանին ղրկուած էին 60 հարցապնդումներ, ամէն նիւթի վերաբերեալ, սկսած հաւկիթի գինէն մինչեւ չինական թենճուկը։ Վարչապետ Փուանքարէ առաջարկեց մինչեւ Յունուարի նստաշրջանը յետաձգել բոլոր հարցապնդումները։

Ընկերվարականները յայտարարեցին թէ այլեւս կը ձգեն իրենց չէզոքութեան քաղաքականութիւնը եւ սաստիկ պայքար պիտի մղեն Ազգային Խմբակին դէմ։

Վարչապետը խօսելով ելմտական կացութեան մասին, ըսաւ որ եթէ վերջին շաբաթներու ընթացքին ֆրանքը կարեւոր բարձրացում ունեցաւ, պատճառը Յորհրդարանն էր, որ ամառուան արձակուրդէն առաջ խելացի որոշումներ տուաւ եւ կառավարութիւնը ազատ ձգեց իր ուզածին պէս շարժելու։

Ֆրանք եւ իտալական միջադէպերուն խնդիրն ալ արծարծուեցաւ եւ համայնավար երեսփոխան վայեան-Քութիւրիէ «ոճրագործ» անուանեց Մուսօլինին։ Նախագահը կարգի հրաւիրեց զինքը։ Փուանքարէ յայտնեց թէ կառավարութիւնը վարժուած է իրրեւ ոճրագործ որակուելու վայեան-Քութիւրիէին։ Տիւքլօ քննադատեց ներքին նախարար Ալպէո Սարոյի շրջաբերականը, որ ուղղուած է մանաւորապէս օտար բանուորներուն դէմ։

Ցետոյ քուէարկութիւն կատարուելով կառավարութիւնը վստահութիւն շահեցաւ 207ի դէմ 365 ձայնով։

Ուշ ևնացած ձեռնարկներ

Հայաստանի Հօկի եւ կարմիր Խաչի պատուիրակութիւնները, որոնք երկու շաբաթէ ի վեր տքնային կ'աշխատին հանրային կազմակերպութիւնները համախմբելու, Ուրբաթ գիշեր նոր խորհրդակցութեան մը կանչած էին Հայրենակցական Միութիւնները։ Ներկայ էին Բարձր Հայքի, Տրապիզոնի, Շապին Գարահիսարի, Սեբաստիոյ, Տարօն-Տուրուբերանի, Կիլիկիոյ, Խարբերդի Հայրենակցական Միութեանց ներկայացուցիչները եւ Հայրենակց. Մ. Կեղր. Վարչութեան ներկայացուցիչը։

Պ. Կարէն Միքայէլեան յայտնեց թէ որպէսզի «Հայաստանի Երկրաշարժէն Ազէտեալներու Օգնութեան Մարմին»ը համազգային բնոյթ ստանայ, անհրաժեշտ է որ Հայրենակցական Միութիւնները ալ մասնակցին անոր։ Կարծիքի փոխանակութիւններէ յետոյ, Հայրենակցական Միութեանց ներկայացուցիչները առարկեցին թէ Հօկի պատուիրակութեան կազմած մարմինը համազգային չէ ու առաջարկեցին հրաւիրել փարիզ գտնուող 27 միութիւնները եւ մամուլը, կազմելու համար նոր համազգային հանգանակիչ մարմին մը։

Պատուիրակութիւնը խոստացաւ մտածել այս առաջարկին վրայ եւ իր որոշումը հաղորդել մինչեւ Երկուշաբթի։

Եղբայրական օգնութիւն

Վերջին պահուն ստացանք 1290 ֆր., որ հանգանակուած է Քուրպրվուայի 18-20 «Ռիւ Պրզոն»ի հայկական օթեւանին մէջ Պ.Պ. Խաչիկ եւ Աւետիս Քէպապճեաններու ձեռքով։ Ստացած ենք նաեւ ուրիշ գումարներ։ Ցուցակը յաջորդ թիւով։

ՅԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Կիրակի 21 Նոյ. ժամը 2.30ին STADE PERSHING մարզարանին մէջ
(փոքր տը վէնսէնէն տասը վայրկեան ներս)
(Մասնաւոր Օթօպիւսի սպասարկութիւն, Չորս գիծ Թրամուէյ)

Ձ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ԿՈՐՆԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ

ԴԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
Կը մասնակցի փարիզահայ նուագախումբը

Ընտանեկան ներկայացում-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՈՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
20 Նոյեմ. Շբ. գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս 42, Rue Hermel
Կը ներկայացուի "ԱՅՑԱՔԱՐՏԸ,, կատակերգութիւնը
Ճաղպատառ, պարի մրցումներ, պիւֆէ։ ՄՈՒՏՔ 5 եւ 10 ՖՐ.։

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին
20 Նոյեմբեր շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին 6-8 Rue de l'Orient
Կը ներկայացուի «ՄԱՅՄԱՂ ՆՈՎԱ» երաժշտական տուամբ 4 արար
Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի ներքին աղէտեալներուն
Գինը բը ժողովրդական

(Շար. Գ. էջէն)

հինեան 15 Տատուրեան, Յովհաննէսեան, Պէյաքճեան, Էմմաեան, Ներկարարեան, Օպայեան, Պալճեան, Տէմիրճեան, Ճ. Ս., Տէր Օհաննէսեան, Դրէեան, Քէսարիտէս (յոյն), Թիլիկիտէս (յոյն)- Մխքալէլեան, Յուսէփեան, Նահապետեան, Հափեան, Խ. Օհաննէսեան, Աշըքեան, Տէր Թումաեան, Առաքելեան, Օ. Ալճեան, Ա. Խաւարեան, Նալճեան, Պօղոսեան, Թաղոսեան, Խիւսաւէրտիեան, Մարտիրոսեան, Տէր Դաւպարեան, Ոսն, Վարժապետեան, Մանչեան, Պետրոսեան, Զ. Արթինեան, Օտեան, Ա. Առաքելեան, Գ. Թումաեան, Սմբատեան, Կէրմիրլեան, Առապէլեան, Բ. Գարագաշեան, Ա. Ալճեան, Զաքրճեան, Հ. Տէմիրճեան, Ս. Գոնաբճեան, Եափուճեան, Ոսն 10ական ֆրանք, Բէեան 12 ֆրանք, Միրզօեան 27 ֆրանք, Fortin, Գաւպարեան, Աշնամեան, Արթինեան, Վօյացի (յոյն), Բ. Արթինեան, Մուրատեան, Յովսէփեան, Ա. Մուրատեան Փարատեան, Գէորգեան, Մէմիրճեան, Էլլէխլինեան, Պզտիկեան, Թէլլալեան, Գրիգորեան, Երկանեան, Տէր Թումաեան, Դալուստեան, Խաչատուրեան, Թանկիկեան, Մարկոսեան, Սերոբեան, Գազազեան, Պէնլեան, Կարապետեան, Փափազեան, Պօղոսեան, Հաճեան, Համբարձումեան, Խաւարեան, Առաքելեան, Շիրինեան, Փէլիճանեան, Պարսեղեան, Արզումանեան, Թօփուզեան, Վարդէրեան, Տէր Ըրմէնճեան, Դարագաշեան, Հ. Յակոբեան Պարոնեան Դարագաշեան Սերապեան, Կարապետեան, Տէրունեան, Հաբեան, Թորոսեան, Յակոբեան, Դարբինեան, Ոսն Տ. Գ. 5ական ֆրանք, Զանազաններէ 26 ֆրանք, գումար 1120 ֆրանք, (Տես «Յառաջ» 10 Նոյ.)։

Օթոմոպիլ Տըլաժի հայ գործաւորներէն։ (Տես «Յառաջ» 10 Նոյեմբեր)։—

Ա. Փ. 10, Հ. Պազրճեան, Վ. Փ. 10ական ֆրանք, Արշակ Յակոբեան 20, Հ. Նալճեան, Ոսն, Ա. Պապուչեան, Հ. Պ. 10ական ֆրանք, Ա. Չիլինկիրեան 50, Յ. Թէրմանճեան, Մ. Վարդանեան 10ական ֆրանք, Օ. Ն., Յ. Նաւասարդեան 5ական ֆրանք։ Գումար 170 ֆրանք։

Տէր եւ Տիկին Դրիգոր Սերոբեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Միսաք Սերոբեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Մակարեան (Երեւան), ինչպէս նաեւ հարսնացուները եւ բարեկամները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնադէտ մահը՝

ՏԻԱՐ ՀՐԱՆՏ ՍԵՐՈԲԵԱՆԻ

իրենց գաւկին, եղբօր եւ ազգականին, որ կնքեց մահկանացուն յետ անողոք եւ տաժանելի հիւանդութեան 26 տարեկան հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, կիրակի 14 Նոյեմբեր ժամը ճիշդ 2.30ին փարիզի Հայոց եկեղեցին (Ռիւ փան կուժոն), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի փանթէնի գերեզմանատունը։

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մաիազդրկուած չըլլալով կը խնդրուի իբր այն նկատել ներկայս։

Կ'ուզուի լաւ կարեւի մը զոհացուցիչ վարձատրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը՝ վաղը երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Անդամատետրերը միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. Գէորգ Զաւուշ խումբի ժողովը Կիրակի 14 Նոյ. կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին «Ռոսոտմ»ի սրահը։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէի խիստ կարեւոր ընկերական ժողովը 17 Նոյեմբեր Ջորեքշաբթի իրիկուան ժամը ճիշդ 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

Մարսէյլի, Հ.Յ.Դ. Շրջ. կոմիտէն կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, յառաջիկայ շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Զեկոյց պատգամաւորներու կողմէ.

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութիւնը ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները յառաջիկայ կիրակի երեկոյ (21 Նոյեմբեր) ժամը 8.30ին, 40 Րիւ Պէլվիլ։ Մէթրօ Պէլվիլ։ Օրակարգ՝ Շիրակի ադէտին առթիւ մեր հաւաքական պարտականութիւնը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ջարշամպայի Պապալախ գիւղէն Արմենակ Գոչիգեանեան, 8 տարեկան, հօր անունը Յողոմոն, մօրը՝ Վարդենիք, քոյրը Մարիթա։ 1921ին աքսորէն պոլիս դառնալով որբանոց դրուած էր։ Գրել Բ. Վարդապետեանի, chez Mr Paul Vaillant, Barjols (Var) France.

— Գէորգ Սողբոյեան կը փնտռէ իր մեծ հայրը Գասպար Սողբոյեան եւ եղբայրը Վարդան, Վանի Ալճավազ գաւառի Նորշուէչուղ գիւղէն, որոնք պատերազմէն առաջ Պրազիլիոյ Ռիօկրանտ-Տէ-Սուլա քաղաքը հաստատուած էին։ Իմացնել «Յառաջ»ի կամ C. Dilénianի, Montana (Suisse). 10—1

«Բուժանիճ»ի 5րդ Թիւը (Նոյեմբեր) լոյս տեսաւ պատկերազարդ եւ ճոխ բովանդակութեամբ։

«Խաղող»ի Ը. Թիւը լոյս տեսեցէք ամէն տեղ այս կիրակի։ 16 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով։ Գին 1 Ֆր.։

ԿԱՐԴԱՑՈՒԱԾ ԱԺԱՆ ԳՐՔԵՐ

Մխու են՝ Ահարոնեանի, Շիրվանզադէի, Զօպանեանի, Վ. Փափազեանի, Թումանեանցի, Լէօի, Նանթի գործերը, հազուագիւտ ժողովածուներ, Աղաւնամարտ, Մուրճ, Յուշարար, Անահիտ, Ռազմիկ, Հայրենիք, եւ զանազան վէպեր եւ ազգային գիրքեր։ Նաեւ ծախու կ'առնուին։ Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5, Avenue Quihou, Saint-Mandé, (Seine).

ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՔ "ՇԻՐԱԿ,, ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՔ
ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
26, Rue de Trévise, Métro Cadet
Tél. Bérgère 38-63

ԱՀԱՒԱՍՏ Ս ՕՂՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
"ՐԱՒՔԻ ՓԷՅՏ,,Ը
ՍԿՍԱԾ Է ԾԱԽՈՒԻԼ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ
ՄԻԱԿ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉՆ Է
ՄԱՐԹԱԵԱՆ - ԱԶԻԶԵԱՆ
ԸՆԴՀ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՊԱՐԵՐԸ
Արեւելեան ամէն տեսակ կարկանդակներու եւ ճաշերու գործարան։ Մասնաւոր ապսպրանքով կը պատրաստուին պուլաւա, բաստայիճ, քէպէն-շէվա, երեկոյթներու եւ խնջոյքներու համար։
Հայթայթիչ փարիզի ամէնէն շքեղ հաստատութիւններու Արագ յանձնում։ Ապսպրեցէք հեռաձայնով։
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e
Մէթրօ՝ ՊԷԼՎԻԼ Tél. MÉNILMONTANT: 71-
Գործարան՝ 25 Rue Vilin, Paris (20e)

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻ
"ՎՕՏԿԻ
եւ Ֆրանսական
ամէն տեսակ
ըմպելիներ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ
"ՕՍԿԵՂՋԻՐ,, CORNE D'OR
46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)
Արեւելեան երաժշտութեան հիւսկաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախաձեռնութեան.

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻՍ,,
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄԻՈՒԹ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԱՆԹԵՐի սպասարկութիւն

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՈՒՍԱՆՈՂ ԵՒ ԳՈՐԾԱՒՈՐ
ՀԱՅԵՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ
*Ներկայ անտեսական պայմաններու պատճառաւ շատերուդ քսակին անմատչելի դարձած են գրեհներու գիները։ Շատեր այս ցուրտին հագուելու համար կը ստիպուին գնել գնիքէքսիոն՝ բոլորովին հասարակ կերպասէ՝ միայն 3-4 ամիս կարենալ հագուելու համար, միեւնոյն ատեն բաւական կարեւոր գումար մը վճարելով։ Քանի որ ցարդ ամէն կերպով զոհացուցած ենք մեր բոլոր յաճախորդները, դարձեալ միջոց մը խորհեցանք. «Էլպէֆի» և «Ռուպէի» գործարաններէն ժողվեցինք ձեռնատու գիներով տոկոն զուտ բուրդէ փալթոներ և գոստիւմներ քուրտներու, աշխատանոց մը եւս կազմեցինք՝ անգործ բայց վարժ գործաւորներէ, և այժմ ի վիճակի ենք ձեզի ըսելու, որ գնիքէքսիոնէն աւելի ժամն պիտի հագուեցնենք ձեզ, ձեր վրայ ձեւուած տոկոն եւ զուտ բուրդ կերպասներով բալթօներ, ամբողջ աստառով, 300-320 ֆրանք, և բոստիւմներ՝ 370-400 ֆրք.-ով։ Տեսնելէ առաջ մի՛ ըսէք «ով գի՛տէ ինչ կերպաս»։ Տարէ՛ք նմոյշները, ցոյց տուէք ձեր ճանչցող բարեկամներուն։ Սէն Միշէլի մէթրօին քով, Օսմիէքէ Սաւանթի սրահին դէմ. 5, Rue Mignon, (Mignon-Tailleur) Դարեան դերձակատունը, որ քանի մ'ինչեւ երեկոյեան ժամը 8 և կիրակի մինչեւ՝ 1.30ը։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մանուածէներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՒՔ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈՂՈՐԻԻ ՅիւանդութիւՆներ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ՝—10եւ. 1,30 — 8

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Գ.Ր. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄՕՐԷ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԱՅԱԿԱՆ ՒՐ
Վ.ԱՐՁԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Հասցէ: 72, Rue de Ménil-tant, Paris (20e).
(Métro : Ménilmontant
Շեւռաձայն: Ménilmontant 68-

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ
Թապլը ա'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 Ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՍԱԿԱՐԱՆ
13 Նոյեմբեր 1926
ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի)	Mark	
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Տրախմի »	Drachme	
Լիր »	» Lire	
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	
Ցուից. »	Frc. Suisse	
Լէյ 100 հատ	Ley	
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	12350
»	II »	2480
»	III »	2150
Թուրքի Լիրան	Lots turcs	155

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette
Le Gérant : H. TEURNIER
Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՀԱՐԱՉ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

17 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 203 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻՆ ՕՏԵՍԱՅԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՐԱՇՈՒՔ ԵՂԲԱՅՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

— «Ձափազանց քիչ է ըսել թէ մեր երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւնները բարեկամական են: Եղբայրական բառով պէտք է որակել զանոնք»:

Թուրքիոյ արտաքին գործավարին խօսքերն են ասոնք, Օտեսայի տեսակցութենէն անմիջապէս յետոյ:

*Նոր ապացոյցներու պէտք չունէինք, այդ իրողութիւնը հաստատելու համար: Եւ ճիշտ ատոր համար, ստիպուած ենք նորէն ուշադրութիւն հրաւիրել Օտեսայի տեսակցութեան մասին, որ շատ կը նմանի 1919—20 թուականներու ոուսևթուրք բաղտնի բանակցութեանց եւ գործակցութեան: Այն ատեն շատ քիչեր կը հաւատային օրուան լուրերուն, եւ նոյն իսկ շրջրթներ կային որ կը պնդէին թէ թուրքեւոուս գ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ

Ցանօթ միսիոնար ցօքթ. եարբօ,որ Ամերիկա մեկնեցաւ Պոլսոյ ճամբով, եւ անձամբ պտտած է աղէտին վայրերը, հետեւեալ ծանօթութիւնները կը հաղորդէ, իր մանրամասն տեղեկագրին հետ.—

Կորուստը իր բոլոր մանրամասնութիւններով կ'երեւայ տեղեկագրիս մէջ. Միայն թէ գիւղերու մասին կը խօսի ան, առանց Լէնինականը հաշուելու: Մերկ ճշմարտութիւն է որ 100,000 ժողովուրդ բացը մնացած է Լէնինականի եւ գիւղերուն մէջ: Կան տուներ ուր կարելի է պատսպարուիլ, բայց ժողովուրդը կը վախնայ վերադառնալու: Կը խորհիմ թէ, սակայն, ձիւնն ու ցուրտը պիտի սպիտին զիրենք մտնելու իրենց կիսակործան երդիքներուն տակ: Ազիտահար բնակչութեան համար կառավարութիւնը անմիջապէս փութացած է օգնութեան. բայց աղէտին մեծութիւնը շուարման պիտի մատնէր, անշուշտ, որ եւ է կառավարութիւն: Եթէ գարուն ըլլար, աղէտը այսքան սարսափելի պիտի չըլլար. գիւղացիները կըրնային բացօթեայ ապրիլ, քիչ առքիչ շինելով իրենց տուները: Երկրաշի օրերուն, բարեբախտաբար օդը շատ մեղմ էր եւ գիշերները գաղջ: Հինգ օր վերջ, սակայն, անձրեւը սկսաւ, իսկ իմ մեկնելէս ետք ալ՝ ձիւնը: Գիտէք որ երկար ձմեռ կ'ընէ այնտեղ եւ ձիւնը մինչեւ 4 ոտք բարձրութեամբ կը նստի: Անցեալ ձմեռ ցուրտը մինչեւ 20 ֆարէնհայթ աստիճանի իջած էր, գերոյէն վար:

Գալով մարդկային կորուստներուն, ինչպէս կը տեսնուի տեղեկագրին մէջ, մեռնողներու ընդհանուր թիւն է 203, վերաւորուած են գիւղերու մէջ 261 հոգի: Քաղաքին մէջ ալ, կարծեմ, 30—40 մեռեալ եւ 200 վիրաւոր կը գտնուին: Մարդկային կորուստը քիչ պէտք է նկատել՝ ցնցումներուն սաստկութիւնը նկատի ունենալով:

Րըլիփը անմիջականօրէն բժշկական օգնութիւն հասցուցած է աղէտեալներուն: Վիրաւորները սկսած են հաւաքուիլ եւ ենթակուիլ Րըլիփի բժշկական հոգածութեան: Քաղաքի կառավարական հիւանդանոցը փլած է: Հին հիւանդներու հոգն ալ ստանձնած է Րըլիփը: Նոյն գիշերը բերուեցան 500 վիրաւորներ: Հիւանդանոցը ունեցած մինչեւ 500 անկողին, բոլորն ալ բացօթեայ: Ցաջորդ օրը կարելի եղաւ վրաններ կանգնել հիւանդներուն համար:

Որբանոցները կանգուն մնացած են, պատերուն վրայ տեղ տեղ ճեղքուածներ միայն առաջ եկած են: Բոլոր այն տուները որոնք շաղախով եւ չիմէնթոյով են շինուած, դիմադրած են ցնցումներուն եւ կանգուն կը մնան: Փլած տուները բոլոր շինուած էին ցլիով եւ քարով: Առաջիկային նկատի պէտք է առնել այս պարագան, գիւղերու եւ քաղաքի վերաշինութեան միջոցին:

— Ի՞նչ կացութեան պիտի մատնուի ժողովուրդը այս ձմեռ.

— Միակ միջոց մը կայ: Մեծ մասը պէտք է գաղթեն ուրիշ շրջաններ, գոնէ ձմեռը անցնելու համար: Անկարելի է որ այդքան բնակչութեան համար շէնքեր հասնին: 2—3000 շէնք պէտք է շինել. մինչդեռ ձմեռ է հիմա եւ սառած հողը կարելի չըլլար փորել. մնաց որ շինուածանիւթի մեծ պակաս կայ: Մինչեւ 660 վակոն ցեմենթ պէտք է, միայն խրճիթներ շինելու համար: Այսչափ փայտ Ռուսիոյ ո եւ է մէկ տեղը չիգտնուիր եւ մինչեւ գարնան, առնուազն երեք ամիս կ'անցնի: Նկատի կարեւորութիւն ունի անասուններու պահպանութեան հարցը: Գիւղացիները իրենք կ'ըսեն որ եթէ մեր անասունները մնանին՝ մենք մեռած կ'ըլլանք: Մինչեւ 12,000 գլուխ անասուն կայ գիւղերուն մէջ, պաշտպանութեան կարօտ: Գիւղերուն մէջ տուն չէ մնացած. ճիշդ է որ կան-գուն պատեր կան, բայց փոքրիկ ցնցումէ մը փլչելու հակամէտ են եւ անբնակելի: Ձմեռը ո եւ է կերպով անցընելու են, ինչպէս ըսի, ուրիշ ճար չկայ:

Առանց արտաքին օգնութեան, վերաշինութիւն կարելի չէ: Կարիքը շատ մեծ է: Գնահատութեան մը համաձայն, վնասները 25 միլիոն րուբլի (12,5 միլիոն տոլար) հաշուուած են: Այս գումարէն շատ աւելի պէտք պիտի ըլլայ, կը խորհիմ, երբ քիչ մը առաջ բացատրածիս պէս, շաղախով եւ չիմէնթոյով տուներ շինուին, ինչ որ անհրաժեշտ է, նման. հաւանականութեան մը պարագային: Ցետոյ, նկատի առէք որ, գարնան գիւղացիները չեն կրնար եւ պէտք չէ որ աշխատին տուն շինելու համար: Անոնք դաշտային աշխատանքի լծուած պիտի ըլլան այդատեն եւ ուրիշ կերպ ալ չեն կրնար ընել: Հակառակ պարագային սովը կը սպառնայ: Ուրեմն, գործառոններն ալ դուրսէն պիտի գան աշխատելու համար:

Երբ ես մեկնեցայ, ժողովուրդը բոլորովին շուարած էր: Կառավարութիւնը անձնուիրաբար կ'աշխատի. նկատի առէք ֆիղիքական դժուարութիւնները եւ գաղափար մը կրնաք կազմել կացութեան մասին: Միակ մտահոգութիւնն է ձմեռը: Շատեր սկսած են արդէն դէպի երեւան գաղթել: 4-5 օրուան մէջ, 10,000 հոգի երեւան եւ Թիֆլիզ գացած էին, երբ դեռ չէի մեկնած: Շեմ կարծեր որ խճողում տեղի ունենայ քաղաքներուն մէջ. քիչ մը պիտի նեղուին անշուշտ, սեղմ ապրելով տուներուն մէջ: Միակ տագնապալի պարագան ուտեստեղէնի անբաւականութիւնը կրնայ ըլլալ:

ՑԵՂԵԿԱԳԻՐ ՎՆԱՍՈՒՆՔ

Գ Ի Ւ Ղ Ե Ր Ո Ի

Ծաթխլը (*մեծապէս վնասուած.*)— *Ունի 200 տուն, որոնց 100ը քանդուած են. բնակիչներուն թիւն է 990, որոնց 3ը վիրաւորուած են. անպատսպար մնացած են 900 հոգի, կենդանիներուն ընդհ. թիւն է 600, ոչխարներու թիւն է 200, իսկ սպանուած ոչխարներուն թիւն է 2:*

Պաճակօլի (*մեծապէս վնասուած*).— *253 տուն, 76ը քանդուած, 177ը վնասուած. բնակչութիւն՝ 1285, անպատսպար մնացած են 385 հոգի: Կենդանիներու թիւն է 1100:*

Մօլլա Մուսա (*մեծապէս վնասուած*).— *300 տուն, 150ը քանդուած, 150ը վնասուած. ունի 1350 բնակիչ, 670 հոգի անպատսպար են: Կենդանիներու թիւն է 1410, որոնց 3ը սպանուած են:*

Կարուկ (*մեծապէս վնասուած*).— *174 տուն, 26ը քանդուած, 148ը վնասուած, բնակչութիւնն է 757, անպատսպարները 26, կենդանիներու թիւը 800:*

Թրք. Գարաքիլիսէ (*հիմնայատակ կործանած*).— *175 տուն, ամբողջովին քանդուած: 868 բնակիչ, որոնց 24ը մեռած, 100 վիրաւոր, 844 անպատսպար, 889 կենդանի, որոնց 56ը մեռած:*

Ալալուղ (*հիմնայատակ կործանած*).— *173 տուն, ամբողջովին կործանած. 964 բնակիչ, 3ը մեռած 12ը վիրաւորուած, 961 հոգի անպատսպար. 1064 կենդանի, 6ը մեռած:*

Ալէքսանտրովկա (*հիմնայատակ*).— *95 տուն ամբողջովին քանդուած, 465 բնակիչ, 20 մեռեալ, 34 վիրաւոր, 445 անպատսպար, 400 կենդանի, որոնց 10ը մեռած:*

Կուլի Գարաքիլիսէ (*հիմնայատակ*).— *770 տուն, 385ը հիմնայատակ կործանած, 385ը մասամբ վնասուած, 30ը բնակելի, 4000 բնակիչ, 3 մեռեալ, 10 վիրաւոր, 3997 անպատսպար, 3000 կենդանի, որոնց 20ը մեռած:*

Ցախսարլու (*հիմնայատակ կործանած*).— *155 տուն, ամբողջովին քանդուած. 815 բնակիչ, 115 մեռեալ, 40 վիրաւոր, 700 անպատսպար, 790 կենդանի, որոնց 395ը մեռած:*

Ձելօկան (*մեծապէս վնասուած*). *120 տուն, 70ը քանդուած, 50ը վնասուած, 550 բնակիչ եւ վիրաւոր, 550 անպատսպար, 610 կենդանի, 5ը մեռած:*

Պայանտուր (*հիմնայատակ կործանած*).— *154 տուն ամբողջովին քանդուած, 874 բնակիչ, 20 մեռեալ, 100 վիրաւոր, 854 անպատսպար, 450 կենդանի, որոնց 30ը մեռեալ:*

Քալալի (*հիմնայատակ կործանած*).— *85 տուն ամբողջովին քանդուած, 402 բնակիչ, 10 մեռեալ, 30 վիրաւոր, 392 անպատսպար, 435 կենդանի, որոնց 55ը մեռած:*

Խաճուլի (*հիմնայատակ կործանած*).— *305 տուն ամբողջովին քանդուած, 1400 բնակիչ, 2 մեռեալ, 1398 անպատսպար, 1500 կենդանի, որոնց 17ը մեռած:*

Թավշան Գըշլա (*հիմնայատակ կործանած*).— *485 տուն, ամբողջովին քանդուած, 813 բնակիչ, 1 մեռեալ, 13 վիրաւոր, 812 անպատսպար, 1480 կենդանի, որոնց 150ը մեռած:*

Ղազարապատ (*հիմնայատակ կործանած*).— *110 տուն ամբողջովին քանդուած, 600 բնակիչ, 2 մեռեալ, 598 անպատսպար, 1000 կենդանի, որոնց 140ը մեռած:*

Սուվանվէրտի (*հիմնայատակ կործանած*).— *230 տուն, 220ը ամբողջովին քանդուած, 10ը մասամբ վնասուած, 970 բնակիչ, 4 վիրաւոր, 966 անպատսպար, 900 կենդանի, որոնց 50ը մեռած:*

Աչլին (*մեծապէս վնասուած*).— *110 տուն, 50ը ամբողջովին, իսկ 60ը մասամբ քանդուած, 512 բնակիչ, 5 վիրաւոր, 512 անպատսպար, 850 կենդանի, որոնց 7ը մեռած:*

Սոնկոպըլու (*մեծապէս վնասուած*).— *169 տուն, 50ը քանդուած, 119ը անբնակելի, 923 բնակիչ, 823 անպատսպար, 900 կենդանի:*

Արմուտու (*մեծապէս վնասուած*).— *139 տուն, 70ը քանդուած, 69ը անբնակելի, 559 բնակիչ, բոլորն ալ անպատսպար, 750 կենդանի:*

Պօղազքէսէն (*մեծապէս վնասուած*).— *192 տուն, 93ը անբնակելի, 1022 բնակիչ, բոլորն ալ անպատսպար, 1100 կենդանի:*

Մօլլա կէօքչէ (*մեծապէս վնասուած*).— *359 տուն. 176ը քանդուած, 1657 բնակիչ, բոլորն ալ անպատսպար, 1700 կենդանի:*

Կուճայքըշլա (*թեթեւ կերպով վնասուած*).— *51 տուն, 25ը անբնակելի, 20ը քանդուած. 280 բնակիչ, 300 կենդանի,*

Խօրօմ (*մեծապէս վնասուած*). *— 400 տուն, 8ը քանդուած, 330ը վնասուած, 392ը անբնակելի, 2097 բնակիչ, 1750 կենդանի:*

Թուլիպէճլի (*թեթեւ կերպով վնասուած*).— *101 տուն, 80ը վնասուած, 100ը անբնակելի, 470 բնակիչ, 640 կենդանի:*

Իմէրկիան (*թեթեւ կերպով վնասուած*).— *167 տուն, բոլորն ալ անբնակելի, 948 բնակիչ, 1070 կենդանի:*

Տիւզքէտ (*թեթեւ կերպով վնասուած*).— *Ունի 460 տուն, 138ը վնասուած, 260ը անբնակելի, 2400 բնակիչ, 2500 կենդանի:*

Կօնաքդըբան (*թեթեւ կերպով վնասուած*).— *264 տուն, 132ը վնասուած, 132ը անբնակելի, 1350 բնակիչ, 1800 կենդանի:*

ԻՆՉՊԷ՞Ս Կ'ԱՊՐԻՆ ՊԶՏԻԿՆԵՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մոսկուայի կոմունիստ «Կարմիր Լրագիր» (No. 255) օրաթերթէն կը քաղենք հետեւեալ տողերը, որոնք աւելի պերճախօսքան ոեւէ «հակայեղափոխական» քննադատութիւն, ցոյց կուտան, թէ ինչ բարքեր կը տիրեն «աշխարհիս առաջին յամայնավարական պետութեան» մէջ.

— «Ես կ'անցնէի Ռոստովի նախկին Սատովի փողոցէն: Հոկտեմբերեան գիշերը խաղաղ էր ու ջերմ: Սինէմայի առջեւ ահագին բազմութիւն կար, աղմո՛ւկ, ոստիկանութիւն... անհամար գարեջրատունները բաց էին:

Պուտէօննիի պողոտային անկիւնը, լրագրավաճառի տաղաւարին քով, տեսայ երկու մանչուկներ: Անոնց հէքիաթային ցնցոտիները լուսաւորուած էին մոմով մը, զոր բռնած է անոնցմէ մէկը: Արագօրէն մօտեցայ անոնց: Նկատեցին իմ մօտենալն ու մարեցին մոմը:

— Ինչո՞ւ համար վառեր էիք մոմը:

— Կ'ըլլայ որ պատ.ոյգ չեն ունենար, ըսաւ կրտսերը: Երէկ տղաքը գնեցին մոմ մը, բայց չվառեցաւ:

— Իսկ ի՞նչ պիտի ընէք մոմը:

— Գիշերը պիտի քնանանք:

— Լո՛յսով պիտի քնանաք: Չէ՞ որ ամէն մարդ մութ տեղը կը քնանայ:

— Պրնանք խեղդուիլ:

— Ինչպէ՞ս թէ խեղդուիլ: Դուք ո՞ւր կը քնանաք:

— Հո՞ն — ցոյց տուաւ ձեռքով երէցը:

Ես հետաքրքրուեցայ:

— Ցոյց տուէք. ո՞ւր է:

— Երթանք, ուրեմն,— ըսաւ պզտիկը:

Գացինք: Մանչուկներու ցնցոտիներէն գէշ հոտ կուգար: Երկուքն ալ բոպիկ էին, գլուխները բաց: Պզտիկը՝ ուրախ ու շատախօս՝ միշտ կը շաղակրատէր: Մեծը՝ խոժոռ ու լռակեաց, հնգնական պատասխաններ կուտար:

— Ինչո՞վ կ'ապրիք:

— Կը մուրանք, խնդաց պզտիկը:

— Եւ շատ կուտա՞ն:

— Ատենը գիտէ— ակամայ պատասխանեց մեծը: Օր կ'ըլլայ մէկ մանէթէն աւելի կը ստանանք, օր ալ կը պատահի, որ հազիւ տասը կոպէկ կը հաւաքենք:

Մօտեցանք սեւ ու մեծ կամասներու, որոնց մէջ կուպր կը հալեցնեն, մայթերը յատակելու համար:

— Հոս է, ըսաւ կրտսերը:

Նայեցայ կամասներէն մէկուն ներսը եւ տակը տեսայ երեք պզտիկներ. երկուքը կը քնանային՝ կծիկ դարձած, երրորդին աչքերը կը պսպղային:

— Կոպէկ մը տուր, ըսաւ:

Դրամ նետեցի կամասին մէջ:

Ինձ հետ եկողները վառեցին մոմը ու մտան կամասին մէջ վառելու համար եղած պզտիկ ծակէն: Այժմ հասկցայ, թէ ին-

ԱՂԵՏԱԲԵՐ ԱՐԵՒԱԴԱՐՁԸ

Այս տարուան Սեպտեմբերի վերջին տասնօրեակը սարսռազդեցիկ յիշատակ մը թողուց ետին: Սեպտեմբեր 20ին թաթառը լափեց Գլորիտայի ափերը, գեղածիծաղ Միամիի աւերակներուն տակ թաղելով մօտ 1500 մարդիկ: 22ին փարակուայի Ենգարնասիոն քաղաքը կիսովին զոհուեցաւ փոթորիկի մը մոլուցքին: 25ին պրազիլիական Ռեմամպ քաղաքը իր կարգին կրնց կատաղի հովերու խուժանքը, 200 զոհեր տալով: 28ին մէնոլորտը իր վերջին գալարումները ըրաւ Մեքսիկոյի ծովախաղացքը:

Ծանօթ է, որ լուսնի եւ մասամբ ալ արեւու ձգողութեան հետեւանքով, ովկիանոսին ջուրը երթամ կ'ուռի, կը բարձրանայ (մակընթացութիւն) եւ յետոյ տեղի տալով կը քաշուի (տեղատուութիւն): Լուսինը արեւէն 26 միլիոն անգամ պզտիկ եւ 26 միլիոն անգամ աւելի մօտ երկրին քան արեւը, իբրեւ ատոր ուժ մը: Ոչ հէնքերու հիմքերը, ծառերու արմատը, ոչ նաեւ որ խարխիսը կրնան տոկալ, միայն շէն տուներ՝ կը նետուին քիչ մը դղրներ անդին, մարդիկ կենդանիները չորցած տերեւներ պէս կը պտտուկին օդին մէջ: Ժամանակ ընթացքին հիմնատակ կը կործանին արդոյ մարդու ձեռակերտները...:

Երկրորդ ազդակ մըն ալ ճակատագրական ուղղութեամբ երկրիս ուղղութեամբ աւերիչ դերը.— Ովկիանոսին ծովախաղացքը:

Ծանօթ է, որ մասամբ ալ արեւու ձգողութեան հետեւանքով, ովկիանոսին ջուրը երթամ կ'ուռի, կը բարձրանայ (մակընթացութիւն) եւ յետոյ տեղի տալով կը քաշուի (տեղատուութիւն): Լուսինը արեւէն 26 միլիոն անգամ պզտիկ եւ 26 միլիոն անգամ աւելի մօտ երկրին քան արեւը, իբրեւ ատոր ուժ մը: Ոչ հէնքերու հիմքերը, ծառերու արմատը, ոչ նաեւ որ խարխիսը կրնան տոկալ, միայն շէն տուներ՝ կը նետուին քիչ մը դղրներ անդին, մարդիկ կենդանիները չորցած տերեւներ պէս կը պտտուկին օդին մէջ: Ժամանակ ընթացքին հիմնատակ կը կործանին արդոյ մարդու ձեռակերտները...:

Երկրորդ ազդակ մըն ալ ճակատագրական ուղղութեամբ երկրիս ուղղութեամբ աւերիչ դերը.— Ովկիանոսին ծովախաղացքը:

Ծանօթ է, որ լուսնի եւ մասամբ ալ արեւու ձգողութեան հետեւանքով, ովկիանոսին ջուրը երթամ կ'ուռի, կը բարձրանայ (մակընթացութիւն) եւ յետոյ տեղի տալով կը քաշուի (տեղատուութիւն): Լուսինը արեւէն 26 միլիոն անգամ պզտիկ եւ 26 միլիոն անգամ աւելի մօտ երկրին քան արեւը, իբրեւ ատոր ուժ մը: Ոչ հէնքերու հիմքերը, ծառերու արմատը, ոչ նաեւ որ խարխիսը կրնան տոկալ, միայն շէն տուներ՝ կը նետուին քիչ մը դղրներ անդին, մարդիկ կենդանիները չորցած տերեւներ պէս կը պտտուկին օդին մէջ: Ժամանակ ընթացքին հիմնատակ կը կործանին արդոյ մարդու ձեռակերտները...:

Երկրորդ ազդակ մըն ալ ճակատագրական ուղղութեամբ երկրիս ուղղութեամբ աւերիչ դերը.— Ովկիանոսին ծովախաղացքը:

Ծանօթ է, որ լուսնի եւ մասամբ ալ արեւու ձգողութեան հետեւանքով, ովկիանոսին ջուրը երթամ կ'ուռի, կը բարձրանայ (մակընթացութիւն) եւ յետոյ տեղի տալով կը քաշուի (տեղատուութիւն): Լուսինը արեւէն 26 միլիոն անգամ պզտիկ եւ 26 միլիոն անգամ աւելի մօտ երկրին քան արեւը, իբրեւ ատոր ուժ մը: Ոչ հէնքերու հիմքերը, ծառերու արմատը, ոչ նաեւ որ խարխիսը կրնան տոկալ, միայն շէն տուներ՝ կը նետուին քիչ մը դղրներ անդին, մարդիկ կենդանիները չորցած տերեւներ պէս կը պտտուկին օդին մէջ: Ժամանակ ընթացքին հիմնատակ կը կործանին արդոյ մարդու ձեռակերտները...:

Երկրորդ ազդակ մըն ալ ճակատագրական ուղղութեամբ երկրիս ուղղութեամբ աւերիչ դերը.— Ովկիանոսին ծովախաղացքը:

Ծանօթ է, որ լուսնի եւ մասամբ ալ արեւու ձգողութեան հետեւանքով, ովկիանոսին ջուրը երթամ կ'ուռի, կը բարձրանայ (մակընթացութիւն) եւ յետոյ տեղի տալով կը քաշուի (տեղատուութիւն): Լուսինը արեւէն 26 միլիոն անգամ պզտիկ եւ 26 միլիոն անգամ աւելի մօտ երկրին քան արեւը, իբրեւ ատոր ուժ մը: Ոչ հէնքերու հիմքերը, ծառերու արմատը, ոչ նաեւ որ խարխիսը կրնան տոկալ, միայն շէն տուներ՝ կը նետուին քիչ մը դղրներ անդին, մարդիկ կենդանիները չորցած տերեւներ պէս կը պտտուկին օդին մէջ: Ժամանակ ընթացքին հիմնատակ կը կործանին արդոյ մարդու ձեռակերտները...:

— Այո՛, ինչո՞ւ չէ, ես ուզում եմ ամուսնանալ, ինչպես ամեն մարդ, ես էլ ուզում եմ ունենալ ընտանիք, երեխաներ, ես էլ ուզում եմ ունենալ իմ տունը, իմ կինը, իմ երեխաները, ինչո՞ւ չէ, ես էլ ուզում եմ ապրել ինչպես ամեն մարդ

Յունաստան ուղղակի շահագրգռուած է Երկոտասան կղզիներու մէջ կատարուած զինուորական այս գործողութիւններով։ Ցիշեալ կղզիներու յոյն բնակիչները ամէն շաբաթ բողոքներ կը տեղացնեն Աթէնք եւ ժընեւ, կղզիները Յունաստանի վերադարձնելու համար։

Այստեղ կը կարծուի թէ Իտալիա գաղտնաբար բաւականաչափ զինուորներ կրնայ կեդրոնացնել Հոդոսի և Քաստելլորիզօի մէջ յանկարծակի ցամաքահանման մը համար եւ իտալ. նաւատորմին կրակին տակ, մինչեւ 24 ժամ կրնայ ամբողջ Ատալէոյ եզերքը գրաւել։ Թուրքիա խիստ մեծ զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնէ։ Օտարականներուն արգիլուած է մտնել Գոնիայէն մինչեւ Ատանա ծովեզերեայ շրջանը, օտար օդանաւերուն արգիլուած է սաւառնիլ յիշեալ հողամասին վրայէն։ Նոյնիսկ Եւրոպայէն եկած առեւտրական օդանաւեր ստիպուած են ծովու ճամբուն հետեւելու, այլապէս կրակի կ'ենթարկուէին։ Թուրքերը Գոնիայի մէջ կը համախմբեն բազմաթիւ զօրաբաժիններ։

Նոր յուներ ներկրաշարժի մասին

Լէնինականէն Ամերիկեան Նպաստամատոյցի փարիզի կեդրոնը հասած նոր հեռագիրներ հետեւեալ լրացուցիչ տեղեկութիւնները կուտան երկրաշարժի մասին.—

Լէնինական քաղաքին մէջ 30,000 հոգի անօթեւան կը մնան, իսկ քան մղոն տարածութեան վրայ երեսուն գիւղերու մէջ անպատսպար մնացած են 15,000 հոգի։ Փոլիկոնի եւ Սէվէրսքիի որբանոցներու մանուկներուն մէջ թոքատապը մեծապէս ծաւալած է, առաջին ցնցումներէն ետք յիշեալ շէնքերու բոնի պարպումին առեն տղոց ենթարկուած պաղառութեան հետեւանքով։ Նպաստամատոյց Ընկերութեան բժշկական բաժինը տքնաջան աշխատանքի մէջ է՝ դարմանելու համար այս փոքրիկ հիւանդները։ Սէվէրսքիի մէջ որբանոց մը ամբողջովին կործանեցաւ։ Ամէն ժամ նոր հիւանդներ կուգան Մերձաւոր Արեւելքի վրան - հիւանդանոցները։ Բազմաթիւ անդամահատումներ տեղի ունեցան։

Հիւանդապահուհիներու դպրոցի դասընթացքին հետեւող հայ աղջիկները մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան, ղեկավարութեամբ ամերիկացի հիւանդապահուհի Օրիորդներ Ճարվիսի եւ Լ. Մաք Ֆէյթրիճի։

Լէնինականի մէջ երկրաշարժի ցնցումները 15-20 ոտք խորութեամբ ճեղքեր առաջ բերած են։ Շրջակայ բլրաշարքին եզերքը քանի մը ոտք ցածցած է։ Պետական օգնութեան արտակարգ յանձնաժողովի ղեկոյցին համաձայն, վերաշինութեան գործը «ա՛յնքան հսկայական է, որ ամէն աղբիւր պէտք է տրամադրուի»։ Ռուս կառավարութիւնը անմիջապէս մէկուկէս միլիոն տոլար տուաւ։ Պ. Հէնրի Մօրկընթաուի նախագահութեամբ Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցը Ամերիկայի մէջ կոչ մը հրատարակած է՝ 300.000 տոլար հանգանակելու համար։

Նոյեմբեր 1էն ի վեր Նպաստամատոյցի փարիզի կեդրոնը ստացած է 160,000 ֆրանք։ Ֆրանսական ագարակներու մէջ աշխատող հայ որբերէն ամէն օր պզտիկ նուէրներ կը ստացուին։

Նիւ-Եօրքէն դէպի Լէնինական փոխադրուած են ահագին քանակութեամբ շինուածանիւթ, կղմինտր, չիմէնթօ, տախտակ, գամ եւն, ինչպէս նաեւ բժշկական պիտոյք։ Այս նիւթերը ցամաք պիտի հանուին Պաթում եւ Թիֆլիզի ճամբով պիտի ղրկուին աղէտին վայրը։

Անուագ ոճիր ու Սեղանիկի մէջ

Այս խորագրին տակ, Սելանիկի «Ալիք»ը կը գրէ (6 Նոյմ.).—

Կ'իմանանք որ անարդ ոճիրի մը զոհ գացած է Հօկի կեղր. վարչութեան անդամ եւ «Նոր Ալիք»ի վարչային պաշտօնեան Պետրոս Ադամեան։

Առջի գիշեր, քանի մը անծանօթներ, Պէշ Զինարի կողմերը յարձակում գործած են յիշեալին վրայ, զէշ կերպով ծեծած եւ դաշունահարած են զայն եւ կիսամեռ վիճակի մէջ ձգելով փախած ու անյայտացած են։

Դէպքէն քիչ վերջը վրայ կը հասնին ոստիկանները, որոնք ժամակայ դեղարան մը կը տանին զայն ու առաջին դարմանումները ընելէ վերջ, կը փոխադրեն քաղաքապետական հիւանդանոց։ Հոն, հակառակ եղած բժշկական խնամքներուն, երէկ առաւօտ, հոգին կ'աւանդէ։ Կ'ըսուի թէ Ադամեանի վրայէն գտնուած է 32,000 տրախմիի մօտ դումար մը։

Ոճրագործները կրցած են փախչիլ օգտուելով դիշերային մթութենէն։

*** «Թախիտրօմօս» կը գրէ թէ Ադամեան շատ գինով վիճակի մէջ դէպի Պէշ Զինար կ'երթար, երբ կը յարձակի երեք Հայերու վրայ, որոնք հնով մը ընկերակցութեամբ կը քալէին։ Հայերէն մէկը ապտակ մը կ'իջեցնէ անոր երեսին, իսկ երկուքը դաշոյններով կը սկսին զարնել։ Զարնողները կը փախչին եւ մինչեւ առաւօտ չեն ձերբակալուած։

*** Կ'իմանանք որ, առջի օր, Թումպացի կարգ մը գաղթականներ, ամբողջ օրը հետապնդած են Հօկի նախկին քարտուղար Սրսէն Մուրթաֆեանը, իրենց տուած դումարները ետ պահանջելու համար։

Մուրթաֆեան, սպառնալիքի տակ տեսնելով ինքզինքը, երեկոյեան դէմ կը փութայ ոստիկանատուն։

Սրսէն Մուրթաֆեանի եռեւէն ոստիկանատուն կը փութան նաեւ զայն հետապնդող գաղթականները, որոնք, ոստիկանապետին կը հաղորդեն թէ, յիշեալը իրենցմէ դրամ առած է եւ դրամները ետ կ'ուզեն։

Ասոր վրայ, ոստիկանապետը վար կը դնէ Մուրթաֆեանը եւ քննութիւն կը բանայ եղած ամբաստանութեան մասին։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Համաձայն լրագիրներու մէջ հրատարակուած ծանուցումներու, բարեգործական միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ նոյեմբեր 5ին Լիւթէսիայի սրահներուն մէջ, ատենապետութեամբ պ. Տ. կամսարականի։ Ժողովը հաստատեց Թէ ձայներու մեծամասնութիւն չունի, եւ սակայն, Հիմնական կանոնագրին 27րդ յօդուածին 8րդ հատուածին համեմատ, առժամեայ որոշում տուաւ կանոնագրին 17րդ, 19րդ եւ 27րդ յօդուածները փոփոխելու։ երկրորդ ընդհ. ժողովը նիստի հրաւիրուած է յառաջիկայ Ութբաթ, 19 Նոյեմբեր, ժամը 5ին, Լիւթէսիայի սրահներուն մէջ, համաձայն նախապէս հրատարակուած հրաւիրագրին։

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ
ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ
կիրակի 21 Նոյ. ժամը 2.30ին STADE PERSHING մարզարանին մէջ
(փոքր տը վէնսէնէն տասը վայրկեան ներս)
(Մասնաւոր օթօպիւսի սպասարկութիւն, ցորս գիծ թրամուէյ)
Հ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ԿՈՐՆԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ
ԴԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
կը մասնակցի փարիզահայ նուագախումբը

Ընտանեկան ներկայացում-պարահանդէս
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
20 Նոյեմ. Շբ. գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս 42, Rue Hermel
կը ներկայացուի "ԱՅՑԱՔԱՐՏԸ,, կատակերգութիւնը
Ճաշպահնա, պարի մրցումներ, պիւֆէ։ ՄՈՒՏՔ 5 եւ 10 ՖՐ.։

Թատերական ներկայացում
Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին
20 Նոյեմբեր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին 6-8 Rue de l'Orient
կը ներկայացուի «ՄԱՅԱՓ ՆՈՎԱ» երաժշտական տուամբ 4 արար
Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի շիբակի աղէտեալներուն
Դիները ժողովրդական
Théatre de Conservatoire Renée Maubel Métro: Blanche
Ներկայացումը կաւարտի ժամը ճիշտ 11.30ին

(Շար. Դ. էջէն)

ճիւղը Թէ դրամ եւ Թէ հագուստ կը հաւաքէ։

*** Մեզի յանձնուած եւ օրը օրին ծանուցուած գումարներու ցանկերը կը հրատարակուին յաջորդաբար, համաձայն տեղի յարմարութեան։

Փարիզի Հայ Արիներու բաժինը (տես «Յառաջ» 10 Նոյեմբեր)։—

Խումբին գանձէն տրամադրուած 42 ֆր., Աղուէս խմբակի խնայող. մնտկ. 25 ֆր., Արծիւ խմբակէն, Աղուճ խմբակէն, վագր խմբակէն, Դ. Մեծատուրեան, Հրանտ Դերձակեան. Մ. ցակոբեան, Մելքոն Սահակեան, Ա. Համալեան, ց. Պետիկեան, Աշոտ Պետիկեան, վ. Գալփագճեան, Ա. Գասուքճեան 10ական ֆրանք, Պ. Եղիազարեան, ց. Եղիազարեան 25ական ֆրանք, Ե. Օտապաշեան 3,50 ֆր., Բ. Պսակեան 4,50 ֆր., վ. Ալսանեան 5 ֆրանք, գումար 250 ֆրանք։

Սարսէլ գիւղի հայրենակիցներէն («Յառաջ» 10 Նոյ.).—

Ն. Քօչեան 30, Օ. կարապետեան 20, Ս. Ուետիսեան 20, Ս. Ազէմեան, Հ. կարապետեան 50 ական, Ս. Տէրտէրեան 25, Փ. Օհանէսեան 80, Ոսճ 75, Ջանիկեան 25, Ո. Սարգոսեան, Գ. Տ. Մինասեան 50ական, Միքիոն Պաճառեան 20, Ց. Փափազեան 50, Կ. Ուռաքելեան 10, Տիկ. Ազաւնի պետրոսեան 5, Փիրանեան 10, Թոմասեան, Շիլինկիրեան 5, Ա. Ազէմեան 10, Բ. Ազէմեան 20, Ս. Սանտրոսեան 50, Ս. Սիվրիբեան 30, Ց. Գալեան 20, Ա. Փանոսեան 50, Բ. Պապլարեան 30, Գ. Երամեան 5, Խաչատուրեան 20, Ս. Թոմասեան, Արթիւեան, Ց. Թաճեան 10ական, Պ. Խոսրիկեան 20, Ա. Ընտոնեան 5. Ա. Ամիչեան 20, Պօղոսեան (Խիզանցի) 35, M. Ernesse 5, Ց. Պետիկեան 50, Ա. Երանեան 10, Ա. Սերոբեան 5, Ց. Երանեան, Տէր եւ Տիկ. կարօ Երանեան 50ական, Ասաքիլեան 5, Մ. Ոսկեան 50, Ա. Սիսակեան 10, Տ. Պօյաճեան 5, Պ. Մանուկեան 10, Կ. Մինասեան 30 ֆրանք։ Գումար 1205 ֆրանք։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՀԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

Ադրի Տիկին Աննա Մատօեան, ընկ. Յովակիմ Մատօեան ու աղգականք եւ բարեկամք դաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը՝

Պ. ՈՍԿԻՒԱՆ ՄԱՏՕԵԱՆԻ
(37 տարեկան)

որ տեղի ունեցաւ Շորեքշաբթի, 10 Նոյեմբեր, ցէսինի իր բնակարանին մէջ։ Թաղումը կատարուեցաւ 13 Նոյեմբեր Շաբաթ ժամը 11ին։

*** Հ. Ց. Դ. ցէսինի ենթակոմիտէն իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Յովակիմ Մատօեանին, իր հօրեղբօր մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ Շրջ. Կոմիտէն խառն ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները անյապաղ այս Շաբաթ Երեկոյ 20 Նոյ. ժամը 8.30ին Café Metro-ի վերնայարկը. կարեւոր օրակարգ.

Հ. Յ. Դ. ՄԱՆ-ՇԱՄՕՆի ընդհ. դասախօսական ժողովը 21 Նոյ. Կիրակի ժամը 2ին նոր ակումբին մէջ։ Դասախօս ընկ. Վ. Զուլլէրեան։

Հ. Ց. Դ. ցէսինի ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները եւ արձանագրուած համակիրները, կիրակի ժամը 1ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատեղներով։

Հ. Յ. Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼի բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները ժողովի կը հրաւիրուին Կիրակի 21 Նոյեմ. Կէս օրէ ետք ժամը 2ին, Յոյնի սրահատան սրահը 40 bis Rue Etienne Dolet։ Կարեւոր օրակարգ. անդամատեղերը միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. ԿՈՒՍԱԿՅԱՆ դասընթացքը վերսկսած ըլլալով, բոլոր ընկերները կը հրաւիրուին յառաջիկայ Երկուշաբթի 22 Նոյ. ժամը 9ին Ռոստոմի սրահը։ Նոր ընկերներ եւս կ'ընդունուին։

ՄԱՐՍԷՅԻ, Հ.Յ.Դ. Շրջ. Կոմիտէն կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, յառաջիկայ Շաբաթ Երեկոյ ժամը 8.30ին։ Զեկոյց պատգամաւորներու կողմէ.

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՅիւանդութիՒններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ՝—10եւ. 1,30 — 8

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ
"ՈՍԿԵՂՋԻՒՐ,, CORNE D'OR
46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)
Արեւելեան երաժշտութեան իւր սակաւոր վարպետները մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախաձեռնութեան.

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ,,
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
Ընթերի սպասարկութիւն

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲԱՑՈՐ ԳՐԱՆՑԱՀԱՏԵՐՈՒՆ
Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։
ԱՐԱԴ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓՐԱՆՑԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
VAHAN YARJANIAN
CONTENTIEUX
5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)
Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97-39 Métro: CLICHY
» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ
Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 և 2-7 բացի Կիրակի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ, ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, բթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։
Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։
ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ եւ ՀԱՒԱՆԱՄԱՏՉԵԼԻ
Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։
Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անդամ մը տալ Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։
Շաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Լ.Ա. ՄԻՈՓՍ, Մ. Բ.— Մատեան վեցամսեան։ Ղրկեցինք։

ԼԻՒՆ, Գ. Մ.— Մատեան 38 ֆրանք։

ՓԱՐԻՉ, Մ. Գ.— Մատեան 70 ֆրանք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Բ.— Մատեան 63 ֆրանք։

ՊՐԻՆԵՕԼ, Խ. Լ.— Մատեան 20 ֆրանք։

ԱԼՖՕՐՎԻԼ, Թ. Բ. Մ.—Մատեան 20 ֆրանք։

ՄՕՒԹԱՆԱ, Գ. Տ.— Մատեան 100 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— Մատեան 290 ֆրանք։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ,— Մատեան 577 ֆրանք 5 ս.։ Որուն տասէն վերջ չէ հրատարակուած։

ՓԱՐԻՉ, Ա. Փ.— Մատեան 40 ֆրանք, երկու հատմանրու հաշուոյն։

ՎԻՍՊԱՏԻՆ, Ա. Փ.— Մատեան 550 ֆր.։ Կարգադրեցինք։

ԼՕՐԷԹ, Յ. Տ.— Մատեան վեցամսեան։

ՇԱԹՕ ՐԸՆՕ, Մ. Գ.— Մատեան բաժնեգինը։ Ղրկեցինք։

ՎԱՐՉՈՒՀԻ ՍԵՆԵԱԿՆԻ
Խոհանոցով միասին ա՛իթալիի մէջտեղը։ Լոյս, ջուր։ Տեղեկանալու համար մտիլ 17 Rue Damesme, Բլաս ա՛իթալի։

Կ'ուզուի լաւ կարգի դոնացուցիչ կին ձատրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։

Le Gérant: H. TEURNIER
Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris

Ամառարեցիք երբ դեռ ուշ չէ. — Մեր նոր Լօթիսըմանին երեք քառորդը արդէն ծախուած է, ուստի պարեցէք ձեր քսակին համեմատ գնել հող մը որ պիտի վճարէք ամսական միայն 100 ՖՐԱՆՔՈՎ։ Ընկերովի մէկ հող գնել կարելի է։ Հողերը կարելի է այցելել շաբթու մէջ որ եւ է օր առտուան ժամը 9ին դրասենեակս գալով եւ կամ կիրակի օրերը ժամը 8.30էն 9 սպասելով կար տ'Օրլէանի (Օռլէան լիս) տոմսակաւաճառին առջեւ։
ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆ
12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԾ ՊԱԹԸԼԻԷՐ, 12
ՄԷԹՐՕ— ՓԻԼԸԹԻ ԿԱՄ ՔԱՏԻ ՀԵՌԱՁԱՅՆ— ՓՐՕՎԱՆՍ 67-51

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ԵԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴՈՒՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
19
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1926

19 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 204 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՆԱՆՍԷՆԻ ԱՆՑԱԳԻՐԸ ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԱՐԽՈՒԼ ՊԱՏՈՒԱՆԴԱՆ

Հօկի եւ կարմիր Խաչի պատուիրակութիւնները կը պատրաստուին Հայաստան դառնալ, երկար պտոյտէ մը յետոյ: Շիրակի աղէտը պատճառ եղաւ որ ատեն մըն ալ կենան Փարիզ:

Զոյգ պատուիրակութիւնները Ֆրանսայի շրջանը բրին, Անգլիա եւ Պելժիա հանդիպեցան, յետոյ մինչեւ Ամերիկա երկնցան, եւ վերջացած կը համարեն իրենց պաշտօնը:

Դժուար է այստեղ վերլուծել այդ առաքելութեան չարն ու բարին: Բայց թէ առաքելութիւնը ձախողած է, — այդ մասին չկայ մէկ տարակոյս: Քանի մը զեկուցումներ կամ շքեղ երեկոյթներ, թէյասեղան կամ գինարբուք, Հայաստանի շարժանկարին ցուցադրութիւնը քաղաքէ քաղաք, — այս բոլորը բաւական չէին խոր հետքեր ձգելու եւ գոյծը արդիւնաւորելու: Ուրիշ տեղեր չենք յիշեր, բայց գիտենք որ այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, պատուիրակներուն ձեռքով կազմուած Հօկ մը և կարմիր Խաչ մը լուծուեցաւ կամ թուլցաւ յաջորդ օրը: Ասոր ամէնէն պերճախօս օրինակն է՝ Մարսիլիան, ուր ոչ միայն առաջին Հօկը ձախողեցաւ, այլ և երկրորդը՝ պատուիրակներուն նշանակածը չծնած մեռաւ, իսկ հիմա ամէն բան վերիվայր ըրջուած է, եւ Հօկը՝ նոյն ինքն «Հօկճի»ներուն ձեռքով քաղուած:

Այսպէս եւ ուրիշ տեղեր. ուր հաւատարիմները իրար կը գրեն զարմանալի կատաղութեամբ: Քիչ մը ամէն տեղ, Հօկերու առաջին թեկնածուները եղած են ռամկավարներ կամ հնչակեաններ, պարզապէս Դաշնակցութեան դէմ ակոյ կճրտելու համար: Այսպէս ձեւ առած են գործերը ոչ միայն Լիոնի կամ Մարսէյլի, այլ եւ Աթէնքի և Պէյրութի մէջ: Արդ, Ֆրանսայի մէջ «ներառութիւնը» այնքան զարգացաւ որ, Հօկի անդամ հնչակեանները ստիպուեցան կա՛մ կարմրիլ, կամ բաժնուիլ ու ճակատիլ: Աւելի շատ՝ վերջինն է որ կը տեսնենք: Հնչակեանները, որ շաղախը պիտի կազմէին, ճեղքէր բացած են ամէն տեղ, եւ ծանր մերկացումներ կ'ընեն իրենց ժողովներուն եւ շաբաթաթերթին մէջ:

Անոնք մասնաւորապէս լարուած են Հօկի կարգ մը վարիչներուն դէմ որոնք իրենց նախկին ընկերներն են, այժմ դաւանափոխ եւ պաշտօնեայ: «Զըմմէն տարան, կերան»ի ժխոր մը լսուցեր է հրապարակը: «Կեցցէ՛ խորհրդային Հայաստանը, բայց անկեղծ՛ Հօկը» սովորական եղանակ մը դարձեր է շատերուն համար: Իսկ ռամկավարները ամէն ստորնութեան կը հանդուրժեն, կը բաւէ որ իրենց երեսին թքնողը քար մը նետէ Դաշնակցութեան դէմ:

Մնաց որ Հօկերը կազմողները առաջին օրէն իսկ, անոնց մէջ կը սրսկեն զարշելի թոյն մը: Կը ստեղծեն անշնչելի մթնոլորտ մը, իրենցմէ դուրս ամէն ինչ «կեավուր» նկատելու հոգեփոխութիւն մը: Եւ զարմանալի չէ որ անոնց մէջ լայն տեղ կը գտնեն բոլոր կասկածելի տարրերը, որոմ ցանողներն ու բախտախնդիրները, կամ առնուազն ծթռած թափթփուքներ: Ժողովուրդն անգամ շատ լաւ կը յատկաշնէ զանոնք, «Հօկճի»:

Եւ ի՛նչ զարշելի պատկեր արդարեւ:

Ամէն բանէ առաջ, Հօկերը լղճճեցին հայրենիքի զաղափարը, առուտուրի առարկայ դարձնելով ներգաղթը: Այս գետնին վրայ մրցանիշը շահած են Աթէնքի եւ Սելանիկի Հօկերը, 1924էն ի վեր: Պիրէոնի կամ Մարսիլիոյ «սրմսար»ները հազիւ թէ կարենային այդքան յաջողութիւն գտնել: Անցեալ տարի, Հայաստանի հնչակեանները մերկացումներ ըրին ռամկավար Հօկճի»ներու գեղծարարութեան մասին. այս տարի՝ ռամկավար գործիչ մը ինք փութացեր է մատուցին յանձնել ծանր յայտնութիւններ, իր ընկերներուն դէմ:

Ցետոյ, Հօկերը դարձած են օջախ կիրքի, առելութեան եւ նախանձաժի»ի: Մինչեւ անգամ եղբայրասպան ձեռնարկներու: Հօկը «ֆիրմա» մըն է որուն տակ ապաստանողը ինքզինքը ազատ կը զգայ ամէն լրբութեան:

Հօկերը կուսակցական-քաղաքական մրցակցութեան բոյներն, ամէն բանէ առաջ, եւ հակառակ բոլոր ներքուստներուն: Այս յոռղութիւնը այնքան անվիճելի է որ, Հայաստանի Հօկի պատասխանատուները անգամ չկրցաւ թօթուել իր նախաշարուածները, Շիրակի աղէտին օգնութեան յանձնախումբը կազմեց հատուկ տարրերէ, մինչդեռ գաւառներու մէջ համազգային մարմիններ կը հիմնուէին ինքնաբերաբար: Եւ ա յսօր, երկու շաբաթուան երկունքէ յետոյ, նորէն մէջտեղ կայ յանձնաժողով մը որ կը բաղկանայ մէկ տեսակ տարրէ, եւ ուր կարգ մը մարմիններ քանի մը անուններով կը մասնակցին...

Ուշ-կանուխ փլչելու դատապարտուած է այն խախուտ պատանդանը որ Հօկերու վրայ կը հիմնուի: Եւ լաւ պիտի ըլլար թէ Հօկի պատուիրակութիւնը միասին երեւան տանէր այդ «ֆիրմա»ն, միջնադարեան խաչակրութեան, պատակտումի եւ պլականութեան այդ վաճառանիշը, որ իր ծախքն անգամ չի տաներ:

Շ.

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՋԱՐՆԵՐՈՎ ԴԻՊԻ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍ ԿԸ ԴԱՂԹԵՆ

Լէնինականէն գրուած Նոյեմ. 1 Թուակիր մասնաւոր նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ մասերը.—

Հոկտ. 22ի ճակատագրական իրիկունը մեր տունը ժողով կար գպրոցի մասին: Նոր էինք նիստը փակած եւ ուսուցիչներու հետ միասին փողոց ելանք, ուր ամէն մէկը ուղղուեցաւ իր բնակարանը: Եւ ահա լսեցինք սարսափելի աղմուկ ու զգացինք, որ հողը կը փախչի մեր ոտքի տակէն: Մէկէն չկրցանք ըմբռնել եղածը: Մտածեցինք, թէ պայթիւն է: Փողոցը կը ներկայացնէր ահաւոր տեսարան մը, ամէնքը կը փախչին, կ'աղմկեն, կուլան: Աւելցուր վրան կործանող տուներու փլուզումը: Կատարեալ դժոխք...

Իմ հետս էր մեր դասատուներէն մէկը: Մենք վազեցինք որ շուտով տուն հասնինք: Աւերակներու վրայէն թռչկոտելով՝ հասանք տուն: «Ո՞ւր է Օլիան», կանչելով վազեցի բակը: Դիմացս ելաւ դռնապանը, որ հանգստացուց թէ Օլիան անվնաս է եւ արդէն բակը կը գտնուի: Հասկցանք, որ երը երկրաշարժը ծագած է, Օլիան կեցած էր սեմին վրայ ու սկսեր է գոռալ: Ուսուցիչներէն մէկը դուրս հանած է զայն: Մենք մտանք մեր սենեակը, կարծելով, որ ամէն բան վերջացած է: Մեզ հետ եղողներէն իւրաքանչիւրը կը պատմէր իր տեսածներն ու տպաւորը: Ցետոյ ամէնքը հեռացան: Մենք նստանք թէյի ու հանգիստ ու խաղաղ մնացինք մինչեւ ժամը 11: Ապա փողոց ելանք տեսնելու համար երկրաշարժին հասցուցած վնասները: Հաղիւ բարձրացանք դէպի կաթոլիկներու եկեղեցին տանող վերելքը, ուր դիչերած էին մեր հարեւանները, երբ սկսաւ երկրորդ ցնցումը, աւելի ահաւոր ու սոսկալի, որուռով: Օլիայի հետ գրկախառնուեցանք ու սպասեցինք մինչեւ որ վերջանայ: Օլիան կը հանգստացնէր զիս, իսկ ես՝ զինքը: Կիները սարսափելի աղաղակ բարձրացուցին ու սկսան լայ բարձրաձայն: Եւ նոյն պահուն վար կաթոլիկ եկեղեցին շրջափակը: Երկրաշարժը տեւեց 2—3 վայրկեան, բայց ահաւոր կործանումներ ու վնասներ պատճառեց: Կանգուն մնացած տուները, նոյնիսկ ամէնէն ամուր շէնքեր լայն ճեղքեր ստացան: Առիթ եւս մենք այլեւս չհամարձակեցանք ներս մտնել եւ գացինք դիմացի պուրակի մասը, ուր մնացինք հինգ օր բաց երկնքի տակ: Քաղաքի մէջ սպանուածներու թիւը առ այժմ 30 կը հաշուուի, կան շատ վիրաւորներ, տուներու 4/5ըդը կործանած է: Ամէնէն ամուր նկատուած է իգական դիմնազիոնը, թէեւ անոր ալ վերի յարկը մնասուած է... Ժողովուրդը կը հեռանայ, ամէն օր մօտ հազար հոգի կը մեկնի քաղաքէն. պաշտօնեաներուն ընտանիքներով ձրի տոմս կուտան, իսկ մնացեալներուն՝ հարիւրին 50—75 զեղչով: Շատերը կը մեկնին Հիւսիսային Կովկաս:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ներակի ադէտեալներուն համար Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի կեդր. կոմիտէն Հայրենիքի մէջ բացած է հանգանակութիւն մը, իր կողմէ տրամադրելով 1000 տոլար, Հայ կարմիր Խաչի (որ Դաշնակցական կը յորջորջուի) կեդր. վարչութիւնը յատկացուցած է 1500 տոլար:

Հանգանակութիւններ բացած են նաեւ Սոֆիայի *Արաքսը*, Աթէնքի *Նոր Օրը*, Գահիրէի «*Յուսաբեր*»ը եւլն.:

ՓՈԼԵՐԱՑԻ ԼՈՒՐԸ ՉԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Մեր խնդրանքին վրայ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Փարիզի ներկայացուցիչը հեռագիր մը ուղղած ըլլալով Երեւան, հեռագրով պատասխան ստացած է Րիւիթի Հայաստանի անօրէն Պ. Պիչէն թէ անհիմն են ֆրանսական եւ ուրիշ թերթերու մէջ երեւցած լուրերը՝ քօլէրայի մասին: Կան սակայն, թէ՛ որերու եւ թէ մնացեալներու մէջ թոքերու բորբոքում եւ ուրիշ լուրջ հիւանդութիւններ, հետեւանք ցուրտին եւ բացօթեայ կեանքին: Պ. Պիչ կ'աւելցնէ որ մեծ պահանջ կայ շինուածանիւթերու: Նիւ Եորքի Ամերիկեան Նպաստամատոյցը կը տեղեկացնէ որ 25,000 բառակուսի մեղր ոեռինէ տանիք, 25.000 քառակուսի մեղր պատի լարմար նիւթ եւ մեծ քանակութեամբ դամ եւ շինութեան յարմար ուրիշ նիւթեր ղրկած է: Կը հաղորդուի նաեւ որ 25,000 տոլար հին հագուստեղէնի գնման եւ 25,000 տոլար ալ բրդէ ամերիկեան ծածկոցներու համար պիտի յատկացուին, որոնք անմիջապէս պիտի ղրկուին:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ամերիկ. կ. խաչը նուիրած է 5000 տոլար: Ամերիկ. Նպաստամատոյցի կեդրոնը հեռագրով Լէնինական փոխադրած է 15,000 տոլար: Ընդհ. քարտուղար Ջարլս Վիքըի նամակ մը գրելով *Հայրենիքի*, կ'ըսէ թէ «այս դրամը յաւելուածականէ եւ անկախ է որբանոցներու ծախքին համար ամէն ամիս մեր ղրկած 100,000 տոլարէն:»

Ամերիկայի մէջ, Րիւիթի գլխաւորութեամբ, բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են, մեծ հանգանակութիւն մը կատարելու համար, ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն: Սոթպողական հեռագրով Ամերիկա կանչուած է Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Սրբեւելքի ընդհանուր տնօրէն Պ. Պարքլի Էյիկըն:

Դեկտեմբեր 5ին շոգենաւով Նիւ Եորքէն ճամբայ կը հանուին Հայաստանէն ուղուած շարժական տուները, որոնք անմիջապէս պիտի կառուցուին աղետահար գիւղացիներուն համար:

Աղէտին լուրերը մեծ յուզում առաջ բերած են Ամերիկայի մէջ: Շիքագոյէն բժիշկներ դիմած են Նպաստամատոյցին, առաջարկելով որ կամաւոր արձանագրէ զիրենք եւ անմիջապէս Հայաստան ղրկէ, աղէտեալ ժողովուրդին ծառայելու համար: Դիմում կատարող բժիշկները յանձնառու եղած են նաեւ ճամբու ծախքերը իրենց ղրպանէն հոգալու:

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի միջոցաւ բոլոր գաղութներէն նուէրներ կը ղրկուին Հայաստան: Պոլսէն եւ Ռումանիայէն յանձնուած ղրամները իսկոյն ղրկուած են Հայաստանի Նպաստամատոյցի Տնօրէնութեան՝ աղէտեալներու յատկացուելու համար:

Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի շրջանին շրջանային յանձնաժողովը որոշած է յատուկ գալ Պ. Նուպարի եւ Ոսկեդէն Կանոնի նուիրատուութիւնը եւ 10,000 տոլարի հանգանակութեան մը սկսիլ, ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն:

Յունաստանի մէջ ալ հանգանակիչ յանձախումբ մը կազմուած է, արտօնութեամբ ներքին նախարարին որ լայն օժանդակութիւն խոստացած է կառավարութեան կողմէ:

Կիրակի 14 Նոյեմբերին Ժընեւի Ամերիկեան Եկեղեցիին մէջ մասնաւոր հանգանակութիւն կատարուած է աղէտեալներուն համար: Յաւաչիկայ վեց շաբաթուան ընթացքին նոյն նպատակով հանգանակութիւններ պիտի կատարուին Փարիզի եւ Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքներու բոլոր ամերիկեան եկեղեցիներուն մէջ:

Նալլուխանի Հայրենակցական Միութիւնը Նոյեմբեր 15ին 1000 ֆրանք յանձնած է Ամերիկեան Նպաստամատոյցին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ՄԷԿ ՏԱՐԻ ԱՐԺԷՔ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ

Ինքնութեան թուղթերու դրութիւնը, որ մէկ տարիէ ի վեր զանազան փոփոխութիւններու ենթարկուած էր, մօտերս դարձեալ պիտի փոխուի:

Երեսփոխանական ժողովի ելմտական յանձնաժողովը 1927ի ելմտական օրէնքին մէջ մտցուց յօդուած մը, որուն համաձայն, այսուհետեւ ինքնութեան թուղթերը միայն մէկ տարի արժէք պիտի ունենան, փոխանակ երկուքի, ինչպէս որոշուած էր 1925 Յուլիս 13ի օրէնքով: Մինչեւ հիմա ինքնութեան թուղթը պարտադիր էր այն օտարականներուն համար, որոնք առնուազն երկու ամիս Ֆրանսա պիտի մնային. հիմա այդ պայմանաժամը պիտի զեղչուի երեք շաբաթուան, ըստ վերոյիշեալ ծրագրին:

Այս փոփոխութիւնները գործադրութեան պիտի դրուին, երը ելմտական օրէնքը Երեսփ. ժողովի եւ Ծերակոյտի առջեւ վիճաբանութեան ենթարկուելէ վերջ վաւերացուի:

Ինքնութեան թուղթերուն ներկայ սակը՝ 375 ֆրանքը անփոփոխ պիտի մնայ: Ինքնութեան թուղթերէն գոյանալիք հասոյթը կը գնահատուի տարեկան 350 միլիոն ֆրանք:

Այս առթիւ դարձեալ կը յիշեցնենք թէ ինքնութեան թուղթերը ստանալու համար անհրաժեշտ է Նանսէնեան ստացագիր ներկայացնել:

Չիչէրին Փարիզ կուգայ

Չիչէրին Օտեսայէն Մոսկուա դարձած է եւ շուտով կը մեկնի գալու համար Փարիզ, ուր կը հասնի յառաջիկայ Շորեքշաբթի 24 Նոյեմբերին: Չիչէրին պիտի տեսակցի արտաքին նախարար Պ. Պոթանի հետ:

Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի թերթերը նոր բան չեն գրեր Օտեսայի տեսակցութեան մասին, ընդհակառակն ձգտում կայ այդ դէպքին արժէքը նուազեցնելու: Ֆրանսական թերթ մը կը գրէ թէ Չիչէրին փարիզ գալէն վերջ Խորհրդային Միութեան, Թուրքիոյ, Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի միջեւ դաշնագիր մը պիտի կնքուի Փարիզի մէջ:

«Համիտիէ» գրահաւորը Օտեսայէ վերադարձին շատ քիչ կանգ առաւ Պոլսոյ նաւահանգիստը եւ ճամբան շարունակեց դէպի Իզմիթ, ուսկից երկաթուղիով էնկիւրի մեկնեցաւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ: Այս ձեւով արտաքին գործավարը ոչ մէկ յայտարարութիւն ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն:

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը գրէ թէ Օտեսայի տեսակցութիւնը ճամբայ բացաւ ռուսեւթուրք առեւտրական համաձայնութեան մը համար: Թուրքիա չի փափաքիր շատ դէմ երթալ անգլիական շահերուն:

Նոյն թերթի Պերլինի թղթակիցը կը գրէ թէ Օտեսայի տեսակցութիւնը ո՛չ Անգլիոյ դէմ ուղղուած է, ոչ ալ ասիական համաղաշնակցութիւնով զբաղած է:

Թէվֆիք Րիւշտի պէյ էնկիւրիի մէջ տեսակցեցաւ վարչապետ Ըսմէթ փաշայի հետ: Րիւշտի պէյ յայտարարեց թէ խոսակցութիւնը դարձաւ միայն ռուսեւթուրք յարաբերութեանց շուրջ: «Մօտերս համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի Ռուսիոյ և Թուրքիոյ միջեւ, աշխարհի խաղաղութիւնը ապահովելու նպատակով»:

Համասիական դաշնակցութիւնը

«Միլիյէթ» խօսելով Օտեսայի տեսակցութեան մասին, կը գրէ.—

Կասկած չկայ որ, արեւմտեան պետութիւններու հետապնդած սխալ քաղաքականութեան հետեւանքով ասիական պե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՂՂՎՎԱԾՎՄՅՄՎՈԱՏ

Ե. ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

ՄԱՐԴԸ ԵՎ ՀՈԳԻՆ

Մարդը ապրում է ոչ միայն իր մարմնով, այլև հոգով։ Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։ Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։ Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։

Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։ Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։ Մարդու հոգին ապրում է նրա մարմնի մեջ, ինչպես ձուկը՝ ջրի մեջ։

— Ես չեմ կարող ասել, թե ինչ է հոգին, բայց գիտեմ, որ

...ը այն յայտարարութիւնէն զոր
...ը հրապարակ հանեցին շա-
...գործուղ անդամները.—

«Ձայրենակիցնե՛ր,

«Նկատելով որ՝ հօկտը իրենց
...գործունէութեամբ մինչեւ այժմ
...ը մեզ կերպով իրագործած են
...առաջադրութիւնները, որ
...նց նպատակի շրջանի կեդր. վարչու-
...պային շրջանի վերջ ալ գործած է
...թիւնը մինչեւ վերջ ալ գործած է
...կամ յայտնի ձեռնարկներէն եւ առանց ուշ-
...համայնական, որ՝ Ֆրանսայի մէջ
...ամրողութեամբ մսխուած են
...ակոյն վրայ քանի մը «ամսա-
...ձնի»ներ կշռացնելու համար,
...ք՝ այսուհետեւ ալ հաւաքուելիք
...ամարները պիտի հալին նոյն
...ւով, ինչպէս բացայայտ կերպով
...ը յայտնուի յառաջիկայ տար-
...ան համար պատգ. ժողովի կոչ-
...ք քուէարկուած պիւտճէէն
...75,000 ֆրանք տեղւոյն վրայ,
...եթէ հարկ ըլլայ աւելի իսկ),
...եւ եթէ ամէնէն կարեւորը ասիկա,
...նց գոյութիւնը միմիայն գա-
...ութեան մէջ պատակ-
...ամ յառաջ բերած է,

«Մինչ, Մարսէյլի հօկի ան-
...ները զղուած՝ այսքան կա-
...շականութիւններէ, ընդվզած
...ղձ շահագործումներու դէմ,
...գ. 31ի ընդհ. ժողովի որոշման
...համաձայն, կը հրաժարինք հա-
...ագործար, մեր կապը կը խզենք
...յդ ոչ օգտակար կազմակեր-
...պութենէն»։

* * *

Շիրակի աղէտը Մարսէյլի
...ջ ալ խոշոր ազդեցութիւն գոր-
...ծեց։ Եւ եթէ օգնութեան հա-
...զգային մարմին մը գոյա-
...նելու համար թափուած աշխա-
...տանքները չարդիւնաւորուեցան,
...կարելի է ըսել որ փարիզէն առաջ
...ւ Լիոնէն ետքը Մարսէյլի հա-
...յութիւնը եղաւ որ միջկուսակ-
...ային եւ չեզոք տարրերով կազ-
...մուած 18 հոգինոց օգնութեան
...յանձնախումբ մը։ Մարմինը
...արդի սկսած է արդէն վարչու-
...թեան հրաւէրով։

Մարսէյլի հայութեան մէջ
...ինչ աշխատանք որ կը կատարուի
...Շիրակի աղէտեալներուն օգնելու,
...ուգրաւ տեղ մը կը գրաւեն
...այր. Միութիւնները։

Ցիղիս Հայութեան արհես-
...ատորներուն մէջ նշանակելի թիւ
...ը կազմեն կօշկակարները, որոնց-
...մէ խումբ մը վերջերս կոչ մը
...ղած է բոլոր Մարսէյլի կօշկա-
...ներուն, դրամ հաւաքելու
...համար։ Կոչին մէջ կ'ըսեն թէ
...դրամը իրենք ուղղակի հայաս-
...ան պիտի ղրկեն։

Հագուստեղէն հաւաքելու
...եռնարկ մըն ալ սկսած է։ Մար-
...էյլի Հայութիւնը առատաձեռն
...ը հագուստեղէն տալու մասին։

Լրանթէ վերոյիշեալ օգնութեան
...ձնախումբը փութար ինք
...ստանձնել հագուստեղէն հաւա-
...քելու գործը։

* * *

Խարբերդի նշխատասիրաց
...իութիւնը ժամանակ մը ի վեր,
...կը կաղայ ներքին վէճերու պատ-
...ճառաւ։ Շիրակի գոյժը հասնելէ
...ի վեր անդամներու մէջ իրարան-
...ցում կայ։ Գրեթէ բոլորին կողմէ
...փափաք կը յայտնուի որ պատ-
...րաստ դրամը եւ հագար ֆրանքի
...մօտ գոյքերէն կարեւոր մաս մը
...յատկացուին աղէտեալներուն, ե-
...թէ կարելի է նոր հանգանակու-
...թիւն մըն ալ կատարուի։

Հարգակ

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԽԱՐԲԵՐԴԻՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐԺԻՆ

ԼԻՕՆ.— Նոյեմբեր 14ին
Խարբերդի եւ յարակից գաւառ-
ներու Հայրենակցական Միութեան
առաջնորդ Վարչութեան հրա-
ւէրով ընդհ. անդամական ժողով
տեղի ունեցաւ։ Որոշեալ ժամուն
մեր հայրենակիցները արդէն
գրաւած էին իրենց աթոռները։
Ներկաները թիւով 35 բոլորն ալ
երիտասարդ ուժեր ենթե կը խոս-
տանան լաւ գործունէութիւն։ Ժո-
ղովը եւ անդամներու լաւ տրա-
մադրութիւնը մեզ բոլորս վայե-
լեան մը փոխադրեց հայրենի
երկիրը։ Միաձայնութեամբ նա-
խագահ ընտրուեցաւ պ. Յարու-
թիւն Նիկողոսեան, որ պարզեց
ժողովի նպատակը եւ Հայրենակ-
ցական Միութեանց դերը արտա-
սահմանի մէջ, վերյիշումներ ը-
րաւ մեր հայրենի սովորոյթնե-
րու եւ յորդորեց ներկաները մէկ
սիրտ մէկ հոգի փարիլ գործին։
Օրակարգի առաջին կէտն էր
Ծրագիր-Կանոնագրի ընթերցում
եւ վաւերացում։ Ներկաներու
առաջարկով քանի մը կէտեր բա-
րեփոխուելով նոյնութեամբ ըն-
դունուեցաւ Ծրագիր-Կանոնագիրը։
Միութիւնը կոչուեցաւ «Խարբերդի
եւ յարակից գաւառներու Հայ-
րենակցական Միութիւն», յետոյ
գաղտնի քուէարկութեամբ, նշա-
նակուած 15 թեկնածուներէն
ընտրուեցան հետեւեալները իբ-
րեւ վարչութեան անդամ.— պ.
պ. Յակոբ Զախումեան (ատենա-
պետ), Յարութիւն Նիկողոսեան,
Սարգիս Փողարեան (ատենադպիր),
Յովհաննէս Ցէօքմէճեան (գանձա-
պահ) եւ Ս.Խարոն Գէորգեան։

Թէպէտեւ մեր հայրենա-
կիցներու թիւը աւելի քան 60է,
սակայն շատերը բացակայ էին.
փափաքելի էր որ ուրիշ անգամ
ամէնքն ալ ներկայ ըլլային եւ օ-
ժանդակէին թէ բարոյապէս եւ
թէ նիւթապէս։

Յ. Նիկողոսեան

* * *

ՍԷՆ-ՇԱՄՕՆ.— Նկատի առ-
նելով Շիրակի աղէտեալներու մեծ
կարիքը հագուստ-կապուստի մա-
սին, Հ. Յ. Դ. Լուսաւոր Շրջ. կոմի-
տէն մասնաւոր շրջաբերականով
մը խորհրդակցութեան հրաւիրեց
Սէն-Շամօնի մարմիններէն նոյ.
14ին։ Հրաւէրին պատասխանած
էին հօկի մասնաճիւղը եւ Ռամ-
կավարները։ 2.30 ժամուայ խոր-
հրդակցութենէ վերջ, ժողովը յե-
տաձգուեցաւ, աւելի արդիւնաւոր
դարձնելու համար սոյն ձեռնարկը։

* * *

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մասնաճիւղը կազմակերպած էր ֆութպոլի մրցում մը ի նպաստ «Հայաստանի Աղէտեալներուն» նոյ. 11ին կէս օրէ յետոյ «Փոլիկոնի» մարզադաշտին մէջ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը խաղը սկսաւ ժամը 2.30ին իր դէմ ունենալով վալանսի լաւագոյն խումբերէն Ա. դասին պատկանող խառն խումբ մը, կազմուած V. S.ի կողմէ։ Թէ առաջին եւ թէ երկրորդ կիսախաղին միշտ Հ. Մ. Ը. Մ.ն էր տիրապետողը։ Խաղը վերջացաւ մեր յաջողութեամբ, 0-ի դէմ 1ով։ Մրեւնոյն դաշտին վրայ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Բ. մրցեցաւ V. S.ի Ա. դասակարգի Ա. խումբին դէմ, 0-ի դէմ 2ով, որուն մէկը դատաւորին կողմնակալութեան հետեւանքն էր։ Առաջինը միշտ յաղթած է, եւ կը յուսացուի որ այս տարուան ախոյեանութիւնը ապահովէ։ Նոյ. 14ին Բ. դասակարգի ախոյեանութեան մրցումը պիտի սկսի։ Գ. խումբ մըն ալ շարժման մէջ է։

Հասոյթը ամբողջովին յանձնուեցաւ տեղին վրայ կազմուած «Հայաստանի Աղէտեալներու օգնութեան յանձնախումբին» իր նպատակին յատկացնելու համար։

Պ. Պայեան

Հ. Մ. Ը. Մ. ՅԱՂԹԱԿԱՆ 3—2

ՎԻԵՆ.— Կիրակի 14 նոյեմբեր կէս օրէ վերջ Փօնթէվէքի մարզադաշտին մէջ Հ. Մ. Ը. Մ. Ա.ի եւ C. S. Viennեի Բ. խումբերին միջեւ տեղի ունեցած մրցումը շատ հետաքրքրական էր։ C. S. Viennեը այս անգամ եկած էր փոխ վրէժի բոլորովին նոր եւ լաւ կազմով։

Հայ եւ օտար բազմութիւնը կանուխէն փութացեր էր մարզարան. մեր մարզիկները մեծ կորով ցոյց տուին քառորդ ժամ վերջ շահեցան մէկ նշանակէտ, առաջին կիսախաղը վերջացաւ հաւասար։

Երկրորդ կիսախաղին ֆրանսացիները իրենց աւելի լաւ ուժերէն բերին խաղին մէջ։ Դժբախտաբար տեղատարափ անձրեւը գետի վերածեր էր դաշտը։ Բայց երկու կողմէ ալ աւելի յանդուգն խաղացին։ Այս անգամ շատ դժուար էր թշնամիի բերդին մօտենալ, սակայն տրուած լաւ փասերը իրենց արդիւնքը ցոյց տուին մէկ նշանակէտ եւս շահելով, որմէ ֆրանսացիները իսկապէս թուլցան իսկ մեր յառաջապահները լաւ յարձակողականով նշանակէտ մը եւս շահեցան։

Խաղին ժամանակը քիչ մը անցած ֆրանսացիները մէկ նշանակէտ ալ շահեցան, բայց մերները առարկութիւն չբերին։ Այս պէսով դարձեալ յաղթական դուրս կուգանք 3-2ով։ Հ.Մ.Ը.Մ.ը պիտի մրցի Գ.կէտ. 5ին «Ռուսինիօ»ի Ա.ի C. S. la Rhodienneի հետ, փոխադարձ մրցում Գ.կէտ. 12ին փոթէվէքի դաշտին վրայ։ Գ.կէ. 26ին Loireի ախոյեան Rives de Gierի Ա.ին դէմ։ Կը մաղթենք որ ամէն խաղի ալ յաջողութեամբ դուրս գայ Հ. Մ. Ը. Մ.։

Գ. Պ.

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԿՈՉ

Ինչպէս գրած ենք, Հ. Մ. Ը. Մ. մեծ մրցում մը կազմակերպած է նպաստ աղէտեալներուն։

Այս առթիւ մեզի ղրկուած կոչին մէջ կը կարդանք.—

«Հայ ժողովուրդ, դարերու ընթացքին ազգովին շատ ցնցումներ ենք ունեցեր, տխսեր ու վարժուեր ենք կորսնցնելու մեր ամէն ինչը. բայց կրցեր ենք պահել մեր կորովն ու ամուր կամքը, գարձեալ ոտքի կանգնելու եւ վերաշինելու։ Ահաւոր պայքար մը եղած է մեր կեանքը մարդկային բարբարոսութեանց դէմ, պիտի պայքարինք գարձեալ բնութեան արհաւիրքին դէմ։ Եւ թէ Հայաստանի հողն է շարժեր իր աւերիչ հանգամանքով, անոր պատասխան ու գարման՝ շինարար շարժումը պէտք է ունենանք»։

Մրցումը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի Սթատ-Փերշինկի մէջ, 21 նոյեմբ. կիրակի ժամը 2ուկէսին։

Ֆութպոլի յանձնախումբ

ՀԱԳՈՒՍՏ—ԿԱՊՈՒՍՏ
եւ ՈՒՐԻՇ ԻՐԵՂԷՆՆԵՐ

ղրկել 71 AVE. KLÉBER

ԵԹԷ ՄԻՋՈՑ ԶՈՒՆԻՔ, կը խնդրուի իմացնել, որ գան ստանան։

Հեռաձայն Passi 19—30

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ
ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՇԻՐԱԿԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋ»)Ի ՄԻՋՈՑԱԻ

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՑԱՆԿ

Միհրան Գազանճեան	100.—
Կրընօպլի Հայրենակից-ներէն	705.—
Սէն Շամօնի Հ. Յ. Դ. կոմիտէի հանգանակու-Թիւնը	910.—
Ձաշարան Քէչեան-Փանոսեան	50.—
Մարսէյլէն Լեւոն եւ Լիւսի Թիլբիեան	50.—
Լը Փուգէնի հայրենակից-ներէն նախաձեռնու-Թեամբ ե. Օ. ցանձնախումբի	2070.—
Պօլէնի հանգանակիչ յանձնախումբէն	420.—
Շերպուրէն Մեսրոպ Հանտալեան	50.—
Շերպուրէն Վարդեվառ Հանտալեան	50.—
Պ. Կ. Թերլիքճեանի եւ Օր. Իսկուհիի Սեդրակեանի պսակադրու-Թեան առթիւ հաւաքուած	160.—
Նոյն առթիւ մաճունա-վաճառ Պ. Կարապետ	50.—
Վէնսուէն Դպիրեան ընտանիք	100.—
Վէնսուէն Տիկին Փ. Ցով-հաննէսեան	20.—
Վէնսուէն Օր. Ե. Միսաքեան	5.—
Վէնսուէն Ցակոբ Ձրգեան	20.—
Սիմոն Գէորգան	100,—
Պրինեօլէն Թաչիկ Լե-ալրեան ընտանիք	50,—
Պրինեօլէն Ս. Համբար-ձումեան	20,—
Պրինեօլէն Եւատեան եղբ.	50,—
» Վրամ Ցակոբեան	5,—
Գումար	4985.—
Ե. ցանկին գումարը	39602.80
Ընդհ. գումար	44587.80

Լոնտոնէն Արթօ եւ Տիգի Ասլանեան մէկ սդերլին։

* * *

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

«Եղբայր. Օգնութեան յանձնախումբ»ը ստացած է Տիկին Շաւարշունիէ 100, Պ.Ֆայնէ 100 ֆր. Պ. Վ.է 10 ֆր.։ Իսկ հանդերձեղէն եւ գոյքեր ղրկած են.— Տիկին Եղիազարեան, Պ. Եսայեան Պ. Յովսէփ Խնուսց, Պ. Ռուբէն Տէր-Մինասեան, Պ. Չիճունիի ձեռքով հաւաքուած, Տիկին Թաճիատրունեան, Պ. Ալիխանեան, Ռուս ընտանիք' Ռօզանօֆ, ուրիշ երեք ընտանիքներ որ չեն ուզեր յայտնել իրենց անունը եւ Տիկին Պօկտանեան։

Յանձնախումբը Պերլինէն նա-

(Շար. կարդալ Դ. էջ 3րդ սիւնակ)

ՉԻՆՈՎՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՍԱՐՔԱԾ ԴԱՏԸ

— Մենք դէմ ենք եղած
...ղպիսի արտայայտութիւննե-
...ուն եւ բողոքած ենք անոնց դէմ՝
...ալով ճիշտ տեղեկութիւն։

— Իմացե՞ր էք, որ արտա-
...սահմանեան Դաշնակցականները
...արգիլեն կտակներու գումար-
...ը Հայաստան փոխադրել։

— Իմացած եմ, բայց ես
...դէմ եմ եղած անոնց այդ քայ-
...լին։

— Ձեր պատգամաւորն ին-
...ձ գնաց Փարիզ եւ ի՞նչ հրա-
...ուններ տուիք անոր,— հարցուց
...նդային մեղադրողը։

— Մեր պատգամաւորը փա-
...իզ գնաց՝ մասնակցելու Դաշ-
...կցութեան 10րդ ընդհանուր
...ողովին։ Մենք գլխաւորապէս 3
...րահանգներ տուինք անոր. 1)
...իմելու որեւէ դիտուած յարձակ-
...ան փորձ, 2) աջակցիլ կտակնե-
...ու փոխադրութեան եւ 3) դրա-
...ական օժանդակութիւն հասցնել
...եր ընկերներուն։

Հանրային մեղադրողը
հարցուց.—Դուք ըսիք որ կու-
սակցութիւնն այժմ դէմ է տէր-
որին. ի՞նչ հիմք ունիք այդ
յայտարարութիւնն ընելու։

— Դաշնակցութեան 10րդ
ընդհանուր ժողովն վերադարձող
պատգամաւորը յայտնեց ինձ
այդ մասին. ես 24 ժամ անոր
հետ էի։

Հանրային մեղադրողի այն
հարցին, թէ Դաշնակցութեան
ընդհանուր ժողովի որոշումները
պարտադի՞ր են Հայաստանի կեդ.
կոմիտէին եւ կազմակերպութեան համար, Ս. Ստեփաննոսեանը պատասխանեց.— 10րդ հա-
մագումարի որոշումները մեզ
համար պարտադիր չեն։ Մենք մեր
պատգամաւորներուն որոշ ցուց-
մունքներ ենք տուած եւ պատ-
ուիրած, որ եթէ ընդհանուր ժո-
ղովը դէմ երթայ մեր ցուց-
մունքներուն, ձգեն հեռանան
ժողովէն։

Պաշտպան Հախումեանի հար-
ցին, թէ արտասահմանեան Դաշ-
նակցական ղեկավարներու հետ
կապ ունեցե՞ր են, Ս. Ստեփաննոսեանը հաստատական պատասխան
տուաւ եւ աւելցուց, որ այդ յա-
րաբերութիւններու ժամանակ թէ
նամակներով եւ թէ բերանացի՝
արտասահմանեան ղեկավարները
յանձնարարեր են իրենց, երկրի
Դաշնակցականներուն, որ երկրին
որ եւ է պնաս չպատճառելէ պատ,
աջակցին անոր տնտեսութեան եւ
մշակոյթի զարգացման։

Այս առթիւ պատասխանելով
Հանրային մեղադրողին՝ Ս. Ստեփաննոսեանն աւելցուց.

—Դաշնակցութիւնն այն քաղաքականութիւնը կը վարէ, որ Հայաստանն այլ եւս պինուած յարձակուժ չպիտի կազմակերպէ
խորհրդային իշխանութեան դէմ։
Վրացեանն ալ ըսած է, որ, եթէ
ամբողջ խորհրդային Միութիւնը
բռնկի, Հայ ժողովուրդը ոտքի
չպիտի ելլէ, որպէս զի երկրի
Դաշնակցականները եւ ժողովուրդը չտուժեն։

—Ցեղկութիւն ունի՞ք, որ ձեր
կուսակցութեան որոշ անդամները
արտասահմանի մէջ կը բանակցին Ղիկոլայ Ղիկոլայեվիչի հետ։

— Ո՛չ, այդ մասին նոյնիսկ
մեր պատգամաւորները մեզ բան
չեն հաղորդած։

— Իսկ խոսրով բէկ Սուլթանօֆի հետ եղած բանակցութեան
մասին ի՞նչ կ'ըսէք։

— Այդ մասին ես լսեցի
միայն բաներ մէջ, մեկիք
Յովսեփեանէն (Չեկայի նախագահ)։

— Էսէրներու եւ մենշեւիկներու հետ ձեր կեդրոնը որ եւ է
յարաբերութիւն չէ՞ ունեցեր։

— Մենք չենք գիտեր, մեր
պատգամաւորը բան չէ ըսած այդ
մասին։

—Իսկ այստեղ դուք որ եւ է
կապ չէ՞ք ունեցեր այլ կուսակցութիւններու հետ։

— Ոչ մէկ կապ։

Հանրային մեղադրողը հարցուց.

— Եթէ դուք կ'ուզէիք խորհրդային իշխանութեան աջակցիլ,
ինչո՞ւ ապօրէն գործունէութեան
կը դիմէիք։

— Որովհետեւ մեզ կաշկանդած կը համարէինք, չէինք
կրնար ազատ գրականութիւն կարդալ, իսկ մամուլէն շատ բան է
կախուած։ Մեր գաղտնի գործունէութիւնը միայն մամուլի շուրջ
կը դառնար։ Ազատ մամուլ կարդալով մենք խորհրդային Հայաստանի մէջ Դաշնակցական
ընդդիմադրութիւն կը ստեղծէինք։
Սակայն մենք չէինք ուզեր իշխանութիւն ձեռք ձգել. այդ
Դաշնակցութեան ճեռաւոր նպատակն է եղած, իսկ թէ ինչպէ՞ս
կարելի իրականացնել այդ —
մենք չենք մտածած այդ մասին։

— Իսկ ի՞նչ էր Դաշնակցական ընդդիմադրութեան մօտաւոր
նպատակը։

—Հայաստանի մէջ ստեղծել աւելի ժողովրդավար իշխանութիւն։

— Ի՞նչ ճանապարհով կ'ուզէիք բանւորական դիկտատուրան
ժողովրդավար Հանրապետութեան
վերածել, թերթի տարածումո՞վ,
թէ ապստամբութեամբ։

— Մենք յոյս ունէինք որ
խորհրդային իշխանութիւնը կը
զիջի մեր ընդդիմադրութեան եւ
պէտք չըլլար ապստամբութեան։

ԴՐՕՇԱԿ

—ο ԱՄՍԱԳԻՐ ο—

Օրկան Շ. Յ. Դաշնակցութեան
Հասցէ.— A. Isahakiantz
71, Ave. Kléber, Paris

տուքիւններու միջեւ հաւակացողութիւն մը գոյանալու վրայ է։ Եւրոպա ասիական ազգերը հաւասար չի նկատեր եւ շահագործելի ագարակ մը կը նկատէ Ասիան։ Ա.յս բոլոր պատճառներով, ասիական ազգերու միջեւ սկսած է աստիճանական միութիւն մը կազմուիլ։

Ասիական պետութիւններուն մէջ ամէնէն կարեւորը Ճափոնն է։ Պատերազմէն յետոյ Ճափոն չնչեց Անգլիոյ և Ամերիկայի հետ նախապէս իր կնքած համաձայնութիւնները։ Հիմա Ճափոն Ասիոյ մէջ սկսած է բոլորովին անկաշկանդ քաղաքականութիւն մը հետապնդել։ Արդէն դեսպան դրկեց Թուրքիա եւ ներկայիս բանակցութիւններ կը կատարէ Պարսկաստանի հետ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Միւս կողմէ Չինաստանի մէջ ալ Եւրոպացիներու հանդէպ ընդհանուր զրգռութիւն կը տիրէ։ Հակառակ այսօրուան խառնակ կացութեան, կասկած չկայ որ, այս 400 միլիոն բնակիչ ունեցող ասիական ազգին ապագան շատ փայլուն է։ Ճափոն մտադիր է կարեւոր դեր մը խաղալ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ։ Թուրքիա մեծ դեսպան մը ղրկելէ յետոյ, Ճափոն կ՚աշխատի առեւտրական լայն յարաբերութիւններ հաստատել Թուրքիոյ հետ։ Ա.յս նպատակով էր, որ անցեալ տարի առեւտրական ցուցահանդէս մը բացուեցաւ Պոլսոյ մէջ։ Հասկցուած է նաեւ որ, Ծովակալ Եամամաթոյի Պոլիս եւ Էնկիւրի այցելութեան նպատակն էր ամրապնդել Թուրքեւճափոն յարաբերութիւնները։

Իտալիա պատերազմի կը պատրաստուի՞

Պելկրատէն կը հեռագրեն «Շիքակօ Թրիպիւն»ի.— Արտաքին նախարար Եօվան Մարքովիչ բացարձակապէս կը հերքէ թէ սերպ զինուորներ համախմբուած են Իտալիոյ սահմանը։

Սլովէններու վարիչ Քօրօշեց յայտարարեց թէ Իտալիա Ա.նատոլուի համար պատերազմի կը պատրաստուի։

Իտալացիներն ու Ծոյները

Ա.թէնքէն «Մօրնինկ փոսթ»ի կը հեռագրեն թէ երկոտասան կղզիներէն Քալիմնոսի յոյն տուներուն մէջ խուզարկութիւններ կատարող իտալացի զինուորները մտան մէկուն տունը, որուն կինը անգլուհի է եւ պատերէն վար առնելով պատռեցին Ա.նգլիոյ թագաւորին եւ թագուհիին պատկերները։ Ա.նգլուհին անգլիական դրօշակի մը մէջ փաթթուած զինուորներուն ձեռքէն խլեց պատռուած պատկերները։ Զինուորները յետոյ յոյն քաղաքապետին տունը օդը հանեցին եւ հեղձն դրօշ մը ծովը նետեցին։

Լուի Մարհալի միջադէպը

Թղշակիներու նախարար Պ. Լուի Մարէն կիրակի օր ճառ մը խօսելով քննադատած էր 1924էն ի վեր իրարու յաջորդող ձախակողմեան դահլիճներու քաղաքականութիւնը եւ խորհրդածութիւններ բրած էր ձախակողմեան խմբակի կարգ մը անդամներուն մասին, որոնք ներկայ դահլիճին մէջ են։ Կարգ մը շրջանակներու մէջ ենթադրուեցաւ թէ Պ. Մարէն կ՚արտայայտէր Փուանքարէի եւ դահլիճի աջակողմեան անդամներուն կարծիքը եւ թէ այս կերպով ճամբայ կը բացուի դահլիճէն դուրս նետելու համար էրիօն, Փէնլեվէն, Սարօն եւլն.։

Ժորհրդարանին առջեւ ներկայանալէ առաջ, Նախարարական Ժորհուրդը գումարուեցաւ Էլիզէի պալատին մէջ եւ բոլոր նախարարները միաձայնութեամբ դէմ արտայայտուեցան Պ. Մարէնի ճառին եւ հաստատեցին այս առթիւ վարչապետին խօսելիք ճառը։

Պ. Փուանքարէ, երեսփ. ժողովին մէջ պատասխանելով այս խնդրին առթիւ եղած հարցապնդումներուն, ըսաւ թէ դահլիճին բոլոր անդամներն ալ համերաշխ են իրարու հետ, թէ Պ. Լուի Մարէն իր ճառը խօսած է իբրեւ անհատ եւ ոչ իբրեւ նախարար, եւ թէ միայն վարչապետն է որ իրաւունք ունի դահլիճի անունով խօսելու։ Ձախակողմեանները բաւական աղմկեցին, սակայն Փուանքարէ կոչ ըրաւ բոլոր հանրապետականներուն գործակցիլ դահլիճին, որուն վրայ դարձեալ յաղթանակը տարաւ։

Ձավայի հաւասարակշռութիւնը

Շաբաթ մը առաջ Ձավայի մէջ սկսած յեղափոխական շարժումը կը շարունակուի։ Վերջին անգամ համայնավարները յարձակեցան արեւմտեան Ձավայի լապօէն քաղաքին վրայ եւ ուզեցին զրաւել զայն, սակայն հոլանտացի զինուորներ պարտութեան մատնեցին զանոնք։ Կարմիրները կրկին պաշարած են քաղաքը։ Սպաննուած են մօտ հարիւր համայնավարներ։ Պաթավիայէն օդնական զինուորներ ղրկուեցան Լապօէնի պաշարեալները ազատելու համար։

Ձավայի զանազան կողմերը, մանաւանդ Սուրաբայայի մէջ բազմաթիւ կարմիրներ ձերբակալուեցան։ Վէլթէվէտէնի մէջ ձերբակալուած համայնավարներու թիւը կը բարձրանայ 465ի։

Համայնավարները զէնքի մթերանոց մը հաստատած են Սինկափուրի մէջ։ Պաթավիայէն կը հեռագրեն թէ կոմունիստական դաւադրութիւնը ճիւղաւորուած է ամբողջ Ձավա կղզիին մէջ։ Գլխաւոր վարիչ Արճօնօ ձերբակալուած է։

Կ՚ըսուի թէ շարժումը ղեկավարողները Գերմաններեն։

Ամեն կողմ աղէտներ

Միջագետքի մէջ տեղացող տեղատարափ անձրեւներ ադած են Պաղտատ-Պասրա երկաթուղին։ Պաղտատի մէջ շատ մը տուներ փլած են։ Պէլրութէն ինքնաշարժով Պաղտատ գացող թղթատարը, անապատին մէջտեղ ցեխերու մէջ խրած է։ Անգլիական օդանաւեր ղրկուած են ճամբորդներուն ուտելիք եւ օգնութիւն հասցնելու համար։

*** Ռուսական «Սքանտինավիա» շոգենաւի կաթսան պայթելով, ընկղմեցաւ Սեւ Ծովուն մէջ։ Քառասուն հոգի խեղդուեցան։ Իտալական «Մարիա» շոգենաւը անմիջապէս օգնութեան հասնելով յաջողեցաւ ազատել 12 հոգի։

*** Ատլանտեանի մէջ ահռելի փոթորիկ կը տիրէ։ Փրովինսթաունի առջեւ 20 նաւեր ընկղմած են։ Ամերիկայի ծովեզերեայ քաղաքներուն մէջ ուրականը մեծ վնասներ պատճառեց։ Բազմաթիւ տուներու տանիքները թռան։ Նիւ Ձըրսիի մէջ նոր շինուող թատրոնի մը պատերը քանդուեցան հովէն, որ ժամը 70 մղոն արագութեամբ կը փչէր։ Ֆիլիփոնիոյ եւ Վիրճինիոյ մէջ գետերը հոսելով փլցուցին կամուրջները։

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

կիրակի 21 Նոյ. ժամը 2.30ին STADE PERSHING մարզադաշտին մէջ
(փոքր տը վ.Էնսէնէն տասը վայրկեան ներս)
(Մասնաւոր օթօպիւսի սպասարկութիւն, ցոյց գիծ Թրամուէյ)

Հ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ԿՈՐՆԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ

ԴԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
կը մասնակցի փարիզահայ նուագախումբը

Ընտանեկան ներկայացում-պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԸՐՈՒԵՑԱՍԷՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
Վաղը՝ Շբ. դիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս 42, Rue Hermel
կը ներկայացուի "ԱՅՑԱՔԱՐՏԸ,, կատակերգութիւնը
Ճազպանտ, պարի մրցումներ, պիւֆէ։ ՄՈՒՏՔ 5 եւ 10 ՖՐ.։

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին
վաղը 20 Նոյ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին 6-8 Rue de l'Orient
Կը ներկայացուի «ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ» երաժշտական տուամբ 4 արար
Հասոյթէն մաս մը պիտի յատկացուի Շիրակի աղէտեալներուն
Դիւները ժողովրդական
Théatre de Conservatoire Renée Maubel Métro: Blanche
Ներկայացումը կ՚աւարտի ժամը ցիշտ 11.30ին

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՊՈՒԱ-ԳՕԼՕՄՊԻ ՄԷՋ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

28 Նոյեմբեր կիրակի ցորեկ ժամը ցիշդ 2.30ին Bois Colombesի
Théatre Municipalի մէջ (Gare St. Lazareէն 9 վայրկեան)
Մասնակցութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻՒ եւ ԵՐՈՒԱՆԴ
ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ (ԿԱՎԱՃՕՃԸ) որ նոր ժամանեց քաղաքս
Պիտի ներկայացուի Ա.նթ քսանտր Տիւմա Հօր **ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ**
Հռչակաւոր տուամբ 4 արար եւ 1 պատկեր
Ջուրբրթ à propos մը «ՈՂՋՈՅՆ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅԵՐՈՒՆ» կավռօշի կողմէ
Գիները սովորական : Դիմել փարիզի Տրամաթիքի ղեկավար
Տ. Նշանեանի, 63, Rue Mr. le Prince եւ բոլոր ճաշարանները,
Պուա-Գօլօմպ, Ճանօթ հայ ժամագործ Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանի,
2, Rue Victor-Hugo, Bois Colombes, իսկ ներկայացման
օրը ցերեկ ժամը 1էն սկսեալ Թատրոնին կիշէն։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ

"ՈՍԿԵՂՋԻՒՐ,, CORNE D'OR

46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)
Արեւելեան երաժշտութեան հռչակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախանձեռնութեան.

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ,,

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԵԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ՁՆԹԵՐի սպասարկութիւն

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
Բացուած է Պէլվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ հիւանդները կ՚ընդունուին ամէն տեսակ ներքին, կանացի, գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւնները։
Հիւանդները կ՚ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ
Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։
Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անպայման Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։
Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

(Շար. Գ. էջէն)

մակ մը ստացած է որ կը ծանուցանէ թէ արդէն իսկ ձեռնարկեր են հանգանակութեան, որմէ կը յուսացուի մօտ 15,000 ֆրանք։

Յանձնախումբին յանձնարարութեամբ Պ. Ա. Թատիսեան տեսակցեցաւ Ամերիկեան նպաստամատոյցի տնօրէն Պ. Պէրիի հետ եւ համաձայնեցաւ հաւաքուած դրամներու եւ զգեստեղէններու Հայաստան փոխադրութեան եղանակներուն մասին։

Յանձնախումբը արդէն իսկ կոչեր ուղղած է 200 գանազան հասցէներու, որպէսզի անձնապէս օժանդակեն եւ կամ կազմակերպեն տեղական հանգանակիչ մարմիններ։

** Սոսիէթէ Մեքանիք տը Քլիշի գտնուող բանուորներու մէջ հաւաքուած դրամը իրենց անուններով։

Մ. Կիւրեղեան, Յ. Քիւրքճեան, Ն. Պէտէչեան, Մ. Նահապետեան, Խ. Վարդանեան, Գ. Պօյաճեան 55ական ֆրանք, Կ. Դուլումճեան, Ա. Աւետիսեան, Ա. Պետրոսեան 30ական ֆր., Հ. Տէրտէրեան 31 ֆրանք, Ա. Մատոեան, Պ. Դայիշեան, Մ. Սարաֆեան, Զ. Գարիպեան 25 ական ֆրանք, Շ. Սողոմոնեան, Յ. Պալանտեան, Ս. Մանուկեան, Պ. Յակոբեան, Թ. Մինոեան, Յ. Վալըեան, Բ. Վարդանեան, Գ. Սուճեան, Մ. Քէշիշեան, Մ. Ա. Լէմշահեան, Մ. Տէր Ստեփանեան, Հ. Կոթողեան, Միասէրեան, Ն. Նիկողոսեան 20ական ֆրանք, Մ. Մատոեան, Ա. Սէֆէրեան, Խ. Երկանեան, Գ. Շամլուեան, Կ. Վարդանեան, Յ. Մկրտիչեան, Յ. Սիմոնեան, Յ. Աղանեան 10ական ֆրանք, Մ. Սէֆէրեան, Գ. Գիւվէչեան, Յ. Դաւիթեան, Յ. Բալահան, Պ. Պօղոսեան, Գ. Մութաֆեան, Yveo Guenadou, Կ. Նշանեան, Ե. Ծերունեան, Պ. Երանեան, Ա. Հօրասանճեան, Օր. Ալաճեան, Ս. Զրհաֆեան 5ական ֆրանք, Ֆրանսացի մը, Ֆանթագի (յոյն) 2ական ֆրանք, Յ. Նալպանտեան 20 ֆրանք։ Ընդ. գումար 1000 ֆրանք։ (Տես Յառաջ 14 Նոյ.)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ Շրջ. կոմիտէն խառն ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները անյապաղ վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ 20 Նոյ. ժամը 8.30ին Café Metro-ի վերնայարկը. կարեւոր օրակարգ.

Հ. Յ. Դ. ՄԷՆ-ՇԱՄՕՆԻ ընդհ. դասախօսական ժողովը 21 Նոյ. կիրակի ժամը 2ին նոր ակումբին մէջ։ Դասախօս ընկ. Վ. Զուլէյեան։

Հ. Յ. Դ. Տէսինի Ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները եւ արձանագրուած համակիրները, կիրակի ժամը 1ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատոմսերով։

Հ. Յ. Դ. ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները ժողովի կը հրաւիրուին կիրակի 21 Նոյեմ. կէս օրէ ետք ժամը 2ին, Յոյնի սրահատան սրահը 40 bis Rue Etienne Dolet։ կարեւոր օրակարգ. անդամատոմսերը միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանի Միութեան ժողովը՝ կիրակի 21 Նոյեմբեր կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 63 Րիւ տը լա Ռէփիւպլիք։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Բեւռ խումբի ժողովը 22 Նոյեմբեր երկուշաբթի ժամը ճիշտ 8.30ին դրազարանին մէջ, Րիւ Մօնսէ, թիւ 152։

Հ. Յ. Դ. Կարտանի Ենթակոմիտէի ընկերահամակրական ժողովը վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 9ին ընկ. Կ. Աբրահամեանի սրճարանը։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Պ. Հիւսեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր խումբի անդամական ժողովը այսօր, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական սրահին մէջ, 63 Րիւ տը լա Ռէփիւպլիք։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Կայծակ խումբի դասախօսական ժողովը, 24 Նոյեմբեր, Շաբթօշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, նախկին դրազարանի սրահը։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։ Դասախօս ընկեր Զուլէյեան։

ՓՕՆ ՏՂ ՇԼՐԻԻ Հայ Երիտասարդաց Միութեան ընդհ. ժողովը Նոյ. 21, կիրակի կէս օրէն առաջ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

ՇԱՊԻՆ ԴԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութիւնը ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները յառաջիկայ կիրակի երեկոյ (21 Նոյեմբեր) ժամը 8.30ին, 40 բիս Պէլվիլ։ Մէթրօ Պէլվիլ։ Օրակարգ՝ Շիրակի աղէտին առթիւ մեր հաւաքական պարտականութիւնը։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԼՄԱՆի Հայրենակցական Միութեան Ընդհանուր Ժողովը՝ կիրակի 21 Նոյեմբեր «Ռոսսում» լսարանի մէջ, 131, Ռիւ Ժօպուր տիւ Թանփլը։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ԽԱՐԲԵՐԴի Փէրճէնէ դիւղի Ուսումնասիրաց Միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 243, 304, 5, 427, 76, 85, 327, 314, 116, 248։ Դիմել՝ Րիւ տը լա Ֆար, պանդոկին թիւ 10 ունեցող, Մարսէյլ։

ԱՋՊ

Յառաջիկայ կիրակի 21 Նոյ. Ս. Աստուածածնի Ընծայման Տօնին օրը ժամը 11.45ին, ի Պրիւքսէլ Ֆրանչիսկեանց Եկեղեցւոյն մէջ, Rue des Palais 181, մասնակցութեամբ երգչախումբի եւ դպիրներուն, Հայաստանեայց Առաքելոքեամբ հանդիսաւոր Ժամերգութիւն մը պիտի մատուցանէ Յովհաննէս վրդ. Նալպանտեան համօրէն հաւատացեալ ննջեցելոց հոգւոյն համար։ Պատարագէն վերջ Հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարէ յատկապէս պատրաստուած մահարեմի մը շուրջը։ Եկեղեցւոյ դուռը պիտի ծախուին 40 էջէ բաղկացեալ ֆրանսերէն եւ պատկերազարդ գրքոյկներ, հայկական պատարագի թարգմանութիւնը եւ Հայաստանի պատմութեան ամփոփումը՝ ի նպաստ երկրաշարժի աղէտեալներուն։

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

Հայ Օրիորդ մը որ ֆրանսերէն եւ հայերէն նադրել, դործ կը փնտռէ կէս օր որ եւ է հաստատութեան մէջ։ Դիմել՝ նամակով Օր. Կարապետեանի Chaville Rue des Trois Champtier

---

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՏՈՒՆԻ ԱՆՀՐԱ

Հայերէն եւ ֆրանսերէն քուր տպագրութեամբ եւ քով պատրաստուած

ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

հրապարակ կը հանէ ... Ռոսսում Լսարանական Միութիւնը։

Փութացէք ապսպրել միայն 5 ֆրանքով։

Դիմել վարչութեան H. Nassian, 6, Cité Waux Paris (10e).

ՎԱՐԶՈՒ ԵՆ

Arnouvilleի (Gare du N... 20 վայրկ). կայարանին մօտ Bonnet նորաշէն տան մէջ երկու սենեակնոց յարկաբաժին, լուր, կազ, remise, եւլն. ամսական 185 ֆր.։ Դիմել Դեկտեմբերի սկիզբէն։ Դիմել՝ Boudakian 36, Vallier, Levallois Perret.

— կը փնտռուի Ովսաննա Լանեան (Ատաբեան), բնիկ բասմաջի, որ տարի մը առաջ (Թիւմբ Օտաս Տօրիան) կը նստէր. տեղեկացնել Sourensarianի, Banque Hélléno-Roumaine (Bucarest).

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՎԱՐՉՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Խոհանոցով միասին տ'Իթալիի մօտիկը։ Լոյս, ջուր։ Տեղեկանալու համար մէկ 17 Rue Damesme, Փլաս տ'Իթալի։

Le Gérant : H. TEURNI

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris

Ամառարեցիկ երբ դեռ ուշ չէ. — Մեր նոր Լօթիսըմանին երեք քառորդը արդէն ծախուած է, ամէն պարեցէք ձեր քսակին համեմատ գնել հող մը որ պիտի վճարէք ամսական միայն 100 ՖՐԱՆԲՕՎ։ Ընկերովի մէկ հող գնել կարելի է։ Հողերը կարելի է այցելել շաբթու մէջ որ եւ է առտուան ժամը 9ին գրասենեակս գալով եւ կամ կիրակի օրերը ժամը 8.30էն 9 սպասելով կար տ'Օրլէանի (Օռլէ) տոմսակավաճառին առջեւ։

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԺ ՊԱԹԸԼԻԷՐ, 12

ՄԷԹՐՕ— ՓԷԼԸԹԻ ԿԱՄ ՔԱՏԻ ՀԵՌԱՁԱՅՆ— ՓՐՕՎԱՆՍ 67-51

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration — 208 bis, Rue Lafayette
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

21 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 205 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ, ԲԱՑԻ ՓԱՐԻԶԷՆ, ՈՐ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՌԱԿՏԻՉՆ Է

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԱՅՕ, ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՈՉ

Կարելի չէր երեւակայել աւելի պերճախօս պատկեր:

Աղէտի առաջին լուրին վրայ, ամէն տեղ ալ համազգային մարմիններ կազմուած են, առանց պատգամի սպասելու: Մինչ փարիզի մէջ ձարմաղն ու շարմաղը ձեռք առած, կը տքնէին սահմանել յանձնախումբ մը դուռ հասատարիմներէ, Լիօնի մէջ արդէն գործի կը ձեռնարկէր Համազգային Մարմին մը, բառին լրջին առումով: Սէնթ-Էթիէնի մէջ կազմուեցաւ ժողովրդային հանգանակիչ Յանձնախումբ մը, առանց կուսակցական հանգամանքի, բայց եւ առանց քաղաքական դաւանանքի խորութեան: Մարսէյլի մէջ, գանազան Միութիւններ անմիջապէս ձեռնարկեցին հանգանակութեան, եւ միաժամանակ հիմը դրուեցաւ խառն մարմնի մը, որ կոչ մը հրատարակեց: Պօլէնի մէջ Դաշնակցականներ եւ Հօկի անդամներ միասնաբար գործի ձեռնարկեցին: Ուրիշ քաղաքներու մէջ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, Հայրենակցական կամ Երիտասարդական Միութիւններ նախաձեռնարկ եղան առանց ազդուելու պաղ կամ տաք հովերէ: Աւելի պզտիկ վայրերու մէջ, ամէն դասէ սրտցաւ հայրենակիցներ քով-քովի եկան եւ իրենց եղբայրական աջակցութիւնը փութացուցին փարիզ: Մէկ խօսքով, ոգեւորութիւն մը, փութացողութիւն մը ուր ո՛չ քաղաքական նկատում կար, ոչ հրէի եւ հեթանոսի խտիր, ոչ ալ պօղոսեան եւ ապօղոսեան վէճ:

Աւելի մխիթարական է պատկերը՝ Ֆրանսայէն դուրս:

Պուլկարիոյ մէջ, ուր այնքան դիւրաւոտ են կիրքերը, կազմուեցաւ համազգային մարմին մը, նախաձեռնութեամբ Սօֆիայի թաղ. խորհուրդին: Ռումանիոյ մէջ նոյնպէս: Զկայ կազմակերպութիւն մը որ մեկնումի ճնացած կամ դուրս ձգուած ըլլայ: Աւելի ուշագրաւ է պատկերը Եգիպտոսի մէջ: Ջնայելով որ երկու տարիէ ի վեր բուռն պայքար կը մղուի այդ գաղութին մէջ, եւ երկու քաղաքի բաժնուած է ազգային կազմակերպութիւնը, Գահիրէ եւ Աղեքսանդրիա, Նոյեմբեր 9ին, առանց խորութեան ժողովի հրաւիրուած են բոլոր հոսանքները, բարեգործականի նախաձեռնութեամբ, եւ մէկ ժողովի մէջ կազմուած է քառասուն հոգինոց պատկառելի յանձնաժողով մը, եւ անկէ բխած՝ գործադիր մարմին մը:

Յանձնաժողովը, որուն անդամ են նաեւ երեք հոգեւոր պետերը, արդէն իսկ ձեռնարկած է համազգային հանգանակութեան մը, եւ կը սպասէ այս ցանկը անցընել անոնք որ չեն մասնակցիր: Ամերիկայի մէջ, ապահովաբար տարբեր չպիտի ըլլայ ձեռնարկը: Իսկ Յունաստանի մէջ, ուր այս նուիրական գործին գլուխը կանգնիլ ուզած է սեւերես չօկը, հանգանակիչ ժողովը դեռ գործի չէ ձեռնարկած», ինչպէս կը գրէ իրենց օրկանը. «կարելի է ըսել քարերը ձայն տուին, միայն յունահայը կը տատամսի ու կը տնտնայ...: Նոյն իսկ դիւանի ժողով մը անցեալ օր կարելի չէ եղած գումարել եւ խնդիրը այսպէս կը ձգձգուի...»:

Կը հետեւի թէ՝ ժողովուրդը ամէնուր տեղ ա ապաւինած է իր առողջ բնազդին, եւ եթէ վարանումներ, պառակտումներ, կամ խաչաձեւումներ պատահած են, մեղքը իր վրայ չէ ծանրանար:

Անկարելի՞ էր այստեղ, փարիզի մէջ ալ, նոյն բնական հիման վրայ կազմակերպել օգնութեան գործը: Երբե՛ք: Բայց անոնք որ նախաձեռնարկ եղան առաջին հանգանակիչ յանձնախումբը կազմելու, չունեցան այդ իմաստութիւնը: Առաւելապէս՝ Հայաստանի Չօկի եւ կարմիր Խաչի պատուիրակութիւնները: Այս երկու մարմինները, պարտաւոր էին կա՛մ լայն, շատ լայն հայեացքով մը շարժիլ, իբրեւ իշխանութեան մը ներկայացուցիչները, եւ կամ, եթէ կը վախնային պատասխանատուութենէ, մեկուսի կենալ իբրեւ ասերիկեան դիտող, եւ ձգել որ գործը կազմակերպուի բնական ընթացքով: Բոլորովին դիպուածի արդիւնք էր որ իրենք փարիզ գտնուեցան երկրաշարժի պահուն: Կրնային Ամերիկա ըլլալ կամ կէս ճամբան, չորենաւին մէջ իմանալ աղէտը: Փարիզի մէջ օրկաններ չկային՞ն նախաձեռնութիւնը ստանձնելու համար, ինչպէս կան Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ կամ Եգիպտոսի մէջ: Թող թեմական խորհուրդը ստանձնէր այդ հոգը, կամ նոյնիսկ բարեգործականը, առանց ո՛ր եւ է նկատումի, եւ երկու հիւր պատուիրակութիւններուն կը մնար միայն տեղեկութիւններ, թելադրութիւններ հաղորդել կամ օրհնութեան կոնդակ մը ղրկել: Ո՞ր ապուշը փսփսաց իրենց՝ պատ քաշել քաղաքական կազմակերպութեանց դէմ, պատուանդան դարձնելով քաղաքական ամէնէն ողբալի ազդակը, Չօկը: Իրենց վերջին կոչն անգամ չի մաքրեր մթնոլորտը եւ չի թեթեւցներ իրենց պատասխանատուութիւնը: Եւ այդ կոչը առնուազն ինքնախաբէութիւն է, եթէ ըսել կ'ուզեն թէ 13 հանրային կազմակերպութիւնները իրենց կողքին են: Իրենց կարկատած յանձնաժողովը մեծ մասով կը բաղկանայ միեւնոյն ծառին գանազան ճիւղերէն, տարբեր անուններով: Զ. Ո. Միութիւնը եւ Հայրենակցական Միութիւնները շատոնց հրատարակեցին իրենց որոշումը: Հ. Մ. Ը. Մ.ն ալ, որքան գիտենք, կը մնայ միշտ վերապահ:

Թերեւս դոհ են այս արդիւնքէն, իրրեւ պաշտօնեայ: Բայց դո՞հ է ժողովուրդը:

Հարցուցէք եւ կ'իմանաք:

Շ.

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԵՒ 375 ՖՐԱՆՔԸ

Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄՈՒՄԸ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան վարիչ Պ. Ա. Խատիսեան, որ ասկէ առաջ անձնապէս դիմում կատարած էր, այս անգամ արտաքին նախարարութեան գրած է 18 Նոյ. թուակիր պաշտօնագիր մը, խնդրելու համար որ հայ գաղթականները ազատ թողուին ինքնուրոյն Թուղթեր ու համար 375 ֆրանք վճարելէ: կուտանք գլխաւոր կէտերը.—

375 ֆրանքի տուրքը վճարելը շատ դժուար պիտի ըլլայ հայ աշխատաւորներուն համար, որոնք ֆրանսա ապաստանած են, բոլորովին զրկուած իրենց հայրենի երկրին մէջ ունեցածներէն, եւ իրենց սեփական միջոցներով ստիպուած են իրենց համար նոր տնտեսութիւն մը ստեղծել այն երկրին մէջ, որ այնքան լայն եւ վեհանձն ասպնջականութիւն շնորհած է իրենց: Ընտանեաց մեծ մասը մեծ պարտքերու տակ մտած են իրենց եւ իրենց ընտանիքին ճամբու ծախքերը վճարելու համար:

Մի՛ւս կողմէ շատեր հայրենիք թողած են իրենց ծերունի ծնողները, որոնց ապրուստն ալ հոգալու պարտաւորուած են, եւ որովհետեւ անոնց մեծ մասը արդէն ծանրաբեռնուած են բազմանդամ ընտանիքներով, իրենց աշխատանքով հազիւ կրնան հասնիլ անոնց: Նկատելի է նաեւ որ գաղթականներէն շատեր անծանօթ այս երկրին բարքերուն ու սովորոյթներուն եւ անվարժ տեղական աշխատանքներուն, իբրեւ պարզ բանուոր կ'աշխատին եւ իրենց կիներն ու տարիքոտ ծնողները չեն կրնար հանդուրժել այդ աշխատանքին. այնպէս որ յաճախ ընտանիքի հայրերը առանձին իրենց վրայ կը վերցնեն բազմանդամ ընտանիքի մը ամբողջ հոգը:

Եթէ օրէնքը զանազանութիւն մը դնէր անոնց միջեւ, որոնք իրենց ապրուստը կը շահին եւ անոնց որոնք ուրիշին կարօտ են, այն ատեն մեր գաղթականներուն վիճակը դժնդակ ըլլալով հանդերձ, այնքան տագնապալի չպիտի ըլլայ: Ներկայիս ընտանիքներ կան, որ մէկ կամ երկու աշխատաւոր ունին եւ սակայն սահմանած են վեց-եօթ հոգիի համար ինքնութեան Թուղթի տուրք վճարել: Այս է պատճառը որ օրէնքը կը զանազանէ պարմանաղրութեամբ Ֆրանսա եկած օտարականները: Դժբախտաբար մեր հայրենակիցներէն շատ քիչեր կանոնաւոր աշխատանքի պարմանագրութիւնով եկած են, մեծ մասը վտանգէն փախածներ են, որոնք ժամանակ չեն ունեցած վաղը մտածելու: Մինչդեռ տեղւոյն վրայ գործ գտնող եւ աշխատող բանուորները ոչ մէկ տարբերութիւն ունին պարմանագրութեամբ եկած միւս Հայերէն:

Այս բոլորը նկատի առնելով, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը արտաքին նախարարութեան բարեացակամութեան կը յանձնէ բացի Թոշակաւոր աշխատաւորներէ (Travailleur salariés), աղքատները, կարօտ ուսանողները եւ անոնք որ չնչին գործերով կը զբաղին: Պատուիրակութիւնը կը խնդրէ նաեւ որ ինքնութեան Թուղթ առնուած ատեն չպահանջուի նանսէնեան անցագիրը, որ աւելի եւս կը ծանրացնէ վճարուելիք տուրքը: Նանսէնեան անցագիրը պէտք է ծառայէ միայն ճամբորդութեան ատեն:

Ռուս Գաղթականներու կոմիտէն ալ նոյնիմաստ խնդրագիր մը տուած է:

ՆՈՐԷՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գնդ. Կարթալեանի լրտեսութեան և Սպանիացիներու յեղափոխական շարժման առթիւ Ֆրանս. մամուլը դարձեալ սկսաւ զբաղիլ օտարականներու խնդրով: «Ժուռնալ» կը գրէ թէ պատերազմէն ի վեր չափէն աւելի շատցած են օտարականները Ֆրանսայի մէջ: 1922ին անոնց թիւը 1,899,828 հոգի էր, 1923ին 2,310,726 եղաւ, 1924ին 2,574,952, 1925ին 2,834,949: Իսկ այս տարի այս թիւը աւելի բարձրացած է: Աւոնք միայն ոստիկանութեան մէջ արձանագրութիւն ունեցողներն են: Աւոնցմէ շատերը Ֆրանսա եկած են իրենց ապրուստ մը ճարելու համար: Անոնցմէ 100ին 20ը հոգամշակութեամբ կը զբաղին, միւսները գործարաններու մէջ կ'աշխատին:

Բայց այս բանուորներէն եւ զբօսաշրջիկներէն դուրս կան 300,000 օտարականներ, որոնք հակակշիռ չեն ներթարկուած եւ առնուազն տարւոյն մէկ մասը Ֆրանսա կ'անցընեն: Աւոնք «եղանակի» բանուորներն են, որոնք կուգան հունձքի, այգեկութքի եւ սերմնացանի եղանակին: Աւոնցմէ շատեր յոռի անցեալ ունեցող անբաղձալիներ են, դատապարտուածներ, զինուորական փախստականներ եւն, որոնք սահմանը կ'անցնին գաղտնի:

«Իրաւ է որ օտար բանուորները մեծ օգուտ ունեցան Ֆրանսայի, մանաւանդ աղէտեալ վայրերու վերաշինութեան մէջ, պէտք է խոստովանիլ նաեւ որ օտարականներու մեծ մասը կանոնաւոր կեանք ունի: Սակայն շատ դիւրին գործ չէ հակոդութեան տակ առնել Ֆրանսա բնակող 800,000 Իտալացիները, 470,000 Սպանիացիները, 310,000 Լեհերը, 150,000 Զուիցերացիները, 90,000 Ռուսերը»: Միայն Ալփ-Մարիթիմի նահանգին մէջ 60,000 Իտալացիներ կան, բոլորն ալ հակաֆաշիստ, ու պէտք է ըսել որ աւելի դժուար է հսկել քաղաքական փախստականներու վրայ, որոնք ամէնէն խռովայոյզ տարրերն են: Հիւսիսի նահանգներուն մէջ կան բազմաթիւ Լեհեր, որոնք մեր հակակշռին չեն ենթարկուիր: Աւոնք իրենց սեպհական դպրոցներն ու եկեղեցիներն ունին, ու յաճախ բաղկացած են պոլշեւիկ կամ հակապոլշեւիկ կոթիղներէ, նոյնքան խռովայոյզ:

Պէտք չէ թողուլ նաեւ որ օտարականները հոգերու տիրանան Ֆրանսայի մէջ: Վերջ ի վերջոյ պէտք է մտածել, — ու ասիկա շատ ծանր է, — որ առատ արտադրութեան տարիներէ վերջ կրնայ անգործութեան տագնապ մը առաջ գալ: Այն ատեն ի՞նչ պիտի ըլլան այն հարիւր հազարաւոր օտարականները, որոնք Ֆրանսա հաստատուած են իրենց ապրուստը շահելու յոյսով: Այսպիսի տագնապի մը իրրեւ նախատեսութիւն, ներքին նախարարը աշխատանքի նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրած է, խնդրելով որ նուազագոյն աստիճանին հասցնէ օտար բանուորներու Ֆրանսա մուտքը: Լաւ, սակայն պէտք է խիստ միջոցներ ձեռք առնել պարբերելու համար օտար անբաղձալիներու բանակին Ֆրանսա մանելուն դէմ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռումանիոյ մէջ ալ համազգային մարմին

Պուքրէշի մէջ ալ, Հայ կարմիր Խաչի նախաձեռնութեամբ համազգային մարմին մը կազմուած է, Շիրակի աղէտեալներուն օգնելու համար: Նոյեմբեր 7 Կիրակի օր Պուքրէշի եկեղեցիին մէջ սգահանդէս կատարուած է Շիրակի զոհերուն համար: Յանձնախումբը որոշած է հանգանակութիւն կատարել հայ եւ օտար շրջանակներու մէջ: Դիմում պիտի կատարուի պատմագէտ Փրօֆ. Նիքոլա Եօրկայի, որ հրապարակային դասախօսութիւն մը տայ Ռումէններուն՝ Հայաստանի մասին: Ռումէն կառավարութիւնը արտօնած է որ ամէն կողմ հանգանակութիւններ կատարուին: Մասնաւոր մարմին մը ղրկուած է նաեւ Թրանսիլվանիա, հանգանակութեան համար:

Հանգանակութիւնը օսար շրջանակի մէջ

Պ. Կորտըն Պէրրի երէկ իրիկուն մեկնեցաւ փարիզէն, արագ շրջան մը կատարելու եւ Շիրակի աղէտեալներուն համար հանգանակութեան գործը կազմակերպելու համար Եւրոպայի մէջ: Պ. Պէրրի հետզհետէ պիտի այցելէ Անգլիա, Նորվեկիա, Շուէտ, Տանըմարքա եւ Գերմանիա, եւ շարժման մէջ պիտի դնէ Մերձաւոր Արեւելքի բարեկամ բոլոր ընկերութիւններն ու մարդասէրները:

**** Ամերիկեան Նպաստամատոյցը կը ծանուցանէ որ Շիրակի իրենց ազգականներուն օգնել փափաքողները կրնան իր միջոցով ղրկել դրամը:*

Ֆրանսիի անասելի բարձրացումը

Ճիշտ ինչպէս Յուլիսին Թաւալգոր ինկաւ, այժմ ալ անասելի համեմատութեամբ կը բարձրանայ ֆրանքը: Երէկ սղերլինը ինկաւ մինչեւ 132ի, իսկ տոլարը 27ի:

Այս բարձրացումը մեծ չափով կը վերագրուի Փուանքարէի ելմտական բարենորոգումներուն, բայց դիտողներ ալ կան թէ միջազգային շահադէտներ դիտմամբ կը բարձրացնեն ֆրանսական դրամը: Գործի մարդիկը այնքան ալ գոհ չեն այս անընդհատ բարձրացումէն, քանի որ իւրաքանչիւր յաւելման հետեւանքը կ'ըլլայ ֆրանսական արժեթուղթերու անկումը: Ելմտագէտ մը դիտել կուտայ թէ մինչ սղերլինը հարիւրին 2 կ'իյնայ, արժեթուղթերը հարիւրին 8—10 կ'իյնան: Զարմանալի չէ որ ֆրանքին բարձրացումն ալ նոյնքան իրարանցում կը պատճառէ սակարանին մէջ, որքան անոր անկումը: Այնպէս որ, դժուար է նախատեսել այս բարւոքման բարոյական և նիւթական հակազդեցութիւնը:

Ֆրանս. մամուլը և հանրային կարծիքը սարսափի մատնուած են ֆրանքի այս արագ բարձրացումէն: Տնտեսական տագնապը բոլորովին ստոյգ կը նկատուի: Արդէն իսկ ամէն կողմ գործերը կանգ առնելու վրայ են: Կարգ մը գործատէրեր կը մտածեն օրավարձերը պակսեցնել, չփակելու համար իրենց գործարանները: Օտարականները կամաց կամաց կը հեռանան Ֆրանսայէն: Ճաճախորդները կը պակսին, նոր ապսպրանքներ չեն ընդունուիր:

Սթալին կը կաշառէ ընդդիմադիրները

Մոսկուայէն առնուած հեռագրի մը համաձայն, Սթալին կը փորձէ իր կողմը շահիլ ընդդիմադիրներու աջակցութիւնը, եւ կարեւոր պաշտօններ կ'առաջարկէ անոնց: Թրոցքիին առաջարկած է ճարտարարուեստի յանձնախումբին նախագահութիւնը. Քամենեֆ պիտի նշանակուի դեսպան Թոքիոյի, ու իրեն հետ պիտի տանի Օսովսքին, իբրեւ առեւտրական կցորդ: Բագուի ընդդիմադիր պետերէն Շլիափնիքօֆի եւ Մէտվէտեֆի բարձր պաշտօններ պիտի տայ Փարիզի դեսպանատան մէջ:

Կ'ըսուի թէ Ռիքօֆ եւ Քալինին համամիտ են Սթալինի ծրագրին, մինչ Պուխարին եւ Լիթվինօֆ կողմնակից են վերջնապէս ճգմելու ընդդիմադիրները:

Ռուսիա եւ Աֆղանիստան

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Աֆղանիստանի նորընտիր դեսպան Միրզա Մուհամմէտ խանի հետ միասին հոն հասած են Աֆղան բանակի սպայակոյտի պետ Մուհամմէտ Օմար խան եւ Մոսկուայի դեսպանատան զինուորական կցորդը եւ ուրիշներ: Այս պատուիրակութեան նպատակն է ուսումնասիրել Խորհրդային միութեան զինուորական դրութիւնը:

Ընդդիմադիրները կը հաշուին

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ երեք գլխաւոր ընդդիմադիր երեսփոխաններ՝ Րէֆիքէթ փաշա, Ալի Ֆուատ փաշա եւ Քարապէքիր փաշա հրաժարական տուած են:

Ձերբակալութիւններ Իտալիոյ մէջ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ հանրապետական, ընկերվարական եւ համայնավար երեսփոխաններ ձերբակալուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՀԱՅԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ,,

«La Formation Sociale des Arméniens», par Paul DESCAMPS, Bureaux de la Science Sociale, Paris 1926. 112 pages in 8 7 fr. 50.

Ա.

Ընկերային գիտութեան Միջազգային Ընկերութիւնը (Société Internationale de Science Sociale) *անցեալ Յունուար 18ին կը հրաւիրէր մեզ դասախօսութեան մը, որուն նիւթն էր «Հայերը Փարիզի մէջ» եւ դասախօսը՝ փրօֆ. Փօլ Ֆէքան։ «Յառաջ» ժամանակին տպեց այդ դասախօսութեան ամփոփումը, յայտարարելով որ փրօֆէսէօրը մօտ օրէն իրրեւ գիրք պիտի հրատարակէ Հայերու մասին կատարած իր ուսումնասիրութիւնը։ Այդ գիրքը լոյս տեսաւ «La Science Sociale, suivant la méthode d'observation» պարբերաթերթի 1926 տարւոյ առաջին եռամսեակի 'թիւին մէջ (41րդ տարի, Գ. շրջան, 5րդ պրակ)։*

Դպրոցը, որուն կը պատկանի փրօֆ. Ֆէքան, իրեն հիմնադիր ունեցած է թ. դարու յայտնի տնտեսագէտներէն Ֆրէտէրիք Լը Փլէ (Le Play, *1806—1882*)։ *Ցիշեալը երիտասարդ տարիքէն գերմանիա գնաց՝ բանուորներու կեանքը ուսումնասիրելու համար եւ այն համոզման եկաւ որ բարքերու եւ հիմնարկներու ուշադիր ուսումնասիրութեամբ կարելի պիտի ըլլայ ձեռք բերել այն հիմնական օրէնքները, որոնք տիրապետող դերը կը կատարեն մարդկային ընկերութեանց կազմութեան մէջ։ Իր սիրելի մեթոտն էր մենագրութիւնը* (Monographie), *որուն համաձայն, մասնաւոր տիպարի մը մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ ընդհանուր եզրակացութեան կը յանգէր* (Méthode inductive)։ *Անդենէն աւելի կարեւորութիւն կ'ընծայէր բանուորներուն,— ճարտարարուեստի թէ երկրագործութեան,— կը դիտէր անոնց կեանքին ամէնէն պզտիկ մանրամասնութիւնները, անոնց բերնէն կը քաղէր բոլոր տեղեկութիւնները իրենց վիճակին, պէտքերուն, ձգտումներուն մասին, մէկ խօսքով կ'ուզէր տեղեկանալ անոնց ընկերային կացութեան բոլոր դաղտնիքներուն։ Լը Փլէյի եւ հետեւորդներուն վարդապետութեան համաձայն, ուսումնասիրուելիք տիպարները պէտք է առնել աշխատանքի գաւնաղան պայմաններու մէջ ապրող ընտանիքներէն, կէս-վայկատուն վիճակէն սկսեալ մինչեւ ներկայ քաղաքակիրթ վիճակի մէջ ապրողները։ Ցոյնպէս կարեւորութիւն չէտք է տալ միջավայրին, որ մեծ ազդեցութիւն ունի, ինչպէս նաեւ այն հողին, որուն վրայ կ'ապրի մարդ։ Ընդհ. գծերով գաւակարգի կը բաժնեն հողը. տափաստաններ, ծովեզերք եւ զանազան հողեր։*

Ընդամէնը որ այս ուղղութեամբ մեծ թիւով ուսումնասիրութիւններ կատարուին, ընդհանուր դէպքերը իրարու հետ կը բաղդատուին, անոնց բնոյթը կ'ուսումնասիրուի կանխաւ սահմանուած որոշ օրէնքներու համաձայն եւ բնական օրէնք անունը կը տրուի բոլոր այն օրէնքներուն, որոնք անոնց հետեւող ազգերուն երջանկութիւն եւ խաղաղութիւն կը պարգեւեն։

Լը Փլէյի մահէն վերջ իր հետեւորդներուն մէջ հերձուած առաջ եկաւ 1885ին եւ անջատուողները ծայրայեղ — անհատապաշտական եւ Սփենսըրեան դասին։ Իսկ իր հիմնած ընկերութիւնն ու օրգանը՝ «La Réforme sociale» հաւատարիմ մնացին վարպետին ծրագրին։ Այժմ «La Science sociale»ի դպրոցն է որ կը շարունակէ Լը Փլէյի մեթոտը, գայն դնելով գիտական հողի վրայ, մենագրութեան մեթոտին հետ միաժամանակ կիրարկելով դասաւորումը (Classification)։ *Այս վերջին դրութեան համաձայն, իրողութիւնները կարենալ հասկնալու համար պէտք է դասաւորել գանոնք համաձայն իրենց բնական շղթայաւորման եւ ամէնէն առաջ ուսումնասիրել անոնց կապը՝ աշխարհագրական միջավայրին հետ։ Ըստ իրենց, «ընկերային երեւոյթ մը բացարձակապէս անբացատրելի է, եթէ անջատուի իր միջավայրէն։ Ամբողջ ընկերային գիտութիւնը հիմնուած է այս օրէնքին վրայ»։*

Փրօֆ. Ֆէքան Հայերու ընկերային կազմութիւնը ուսումնասիրելու համար հետեւած է իր դպրոցի դրութեան։ Սակայն չէ կրցած Հայաստան երթալ եւ տեղւոյն վրայ մանրամասնօրէն քննել հարցը. ուստի բաւականացած է իր ուսումնասիրութիւնը կատարել Փարիզի մէջ, իրրեւ տիպար վերցնելով հին գաղութի քանի մը ներկայացուցիչները։

Գիրքը բաժնած է հինգ գլուխներու։ Նախ՝ նկարագրած է քաղաքաբնակ նահապետական տիպար ընտանիք մը։ Ցետոյ ներկայացուցած է գեղջուկ (ր. գլուխ) *եւ քաղաքաբնակ* (գ. գլուխ) *բնակչութիւնները։ Գ. գլուխն մէջ վերլուծած է այն արտաքին եւ եւրոպական ազդեցութիւնները, որոնք ազդած են Հայերու ընկերային կազմութեան վրայ։ Հինգերորդ եւ վերջին գլուխն մէջ ծանրացած է Փարիզի հայ գաղութին վրայ։*

Հեղինակը, համաձայն ընկերային գիտութեան դրութեան, կը սկսի բանուոր ընտանիքի մը ուսումնասիրութեամբ (էջ 7) *եւ կ'առնէ Փարիզի հոգեւոր հովիւ Քիպարեան եպս. նահապետական ընտանիքը իր բնիկ քաղաքին՝ Շապին Գարահիսարի մէջ, բաղկացած 60 հոգիէ, մէկ մասը արհեստաւոր, եւ մենագրութեամբ մը կը քննէ անոնց կենցաղը՝ նահապետին, այրերուն, կիներուն, աղջիկներուն աշխատանքները, ուսելու, քնանալու եղանակները, մանուկներու կրթութիւնը եւն.։ Այս ընտանիքէն քանի մը հոգի աւելի քաղաքակիրթ քաղաքներ գացած ըլլալով, վերադարձին նորութիւններ մտցուցած են իրենց ընտանեկան յարկին մէջ։*

Փրօֆ. Ֆէքան զանազան հեղինակներէ յիշատակութիւններ կ'ընէ ցոյց տալու համար, որ Ժանոփոնի «Բիւրուց նահանջ»ի օրերէն (401 Ն. Ք. ք.) *մինչեւ վերջին տարիները Հայաստանի գիւղերուն մէջ անխախտ մնացած է նահապետական ընտանիքի կազմակերպութիւնը, միայն թէ քրիստոնէական կրօնքի ազդեցութեան տակ կարգ մը բարեփոխութիւններ մտած են։ Այս դրութեան իրրեւ գլխաւոր պատճառ ցոյց կը տրուի այն, որ գիւղացին առանձին չի կրնար մշակել հողը։ Ցոյնիսկ նախնական արօր մը գործածելու համար երկու հոգի անհրաժեշտ է։ Ցետոյ եղնիկ պէտք են. մէկ ընտանիքի դրամը չի բաւեր զանոնք գնելու. կայ նաեւ աշխատանքի բազմազանութիւնը, քանի որ Հայաստան հարուստ է բերքերով— հացահատիկ, պտուղ, կանեփեղէն եւն., առանց հաշուելու անասնաբուծութիւնը։ Ընտանիքէն դուրս մշակ գտնել կարելի չէ, որովհետեւ հողագործական բանուորութիւն չկայ Հայաստանի մէջ. ուստի եւ մարդիկ ստիպուած են չբաժնուիլ նահապետական ընտանիքէն։ Նոյն երեւոյթը կը տեսնուի նաեւ կնոջական աշխատանքներու համար։ Հարսնիքի առթիւ եղած մեծ ծախքերը ուրիշ պատճառ մըն են մնալու նահապետական ընտանիքին մէջ։*

Հեղինակը շարունակելով գիւղական բնակչութեան մասին իր ուսումնասիրութիւնը, կը յիշէ նաեւ համայնքը, որ ընտանիքէն վեր է եւ կը բաղկանայ տասնեակ մը ընտանիքներէ։ Համայնքային համերաշխութեան կապերը թուլացած են ժամանակի ընթացքին, բայց դեռ պատերազմէն առաջ կարգ մը հետքեր կը մնային.— Այսպէս՝ գիւղի մը բնակիչները կ'օգնէին իրենց դրացիին տունը շինելու, կամ անոր արտը հնձելու եւայլն։

Ցետոյ կը քննէ թէ ինչպէս հայ գիւղացիները թ.Ա. դարէն սկսեալ գաղթեցին՝ Սելճուկեան ասպատակութեանց հետեւանքով եւ Հաստատուեցան Կիլիկիա ու Կապադովկիա, 200,000 հոգի ալ Լէհաստան եւ Թրանսիլվանիա գաղթեցին։ 1797ին Ռուսիա գրաւեց Պարսկահայաստանի մէկ մասը, իսկ 1828ին իրեն միացուց Երեւանն ու Ալէքսանդրապոլը։ 1828էն 1830 մօտ 130,000 Հայեր Պարսկաստանէն ու Թուրքիայէն գաղթեցին Ռուսահայաստան՝ քրիստոնեայ տիրապետութեան տակ մտնելու համար։ Այդ թուականէն կը սկսի քրիստոնեայ եւ իսլամ բնակչութեանց գաղտնի թշնամութիւնը։ 1856ին Խրիմի պատերազմին հետեւանքով տեղի ունեցաւ ուրիշ գաղթ մը եւս, որ կրկնուեցաւ 1878ի ռուսեւթուրք պատերազմին։ Սան-Սթեֆանոյի դաշնագրէն ասդին Քիւրտերու կեղեքումները շատացան, եւ 1895-96ին 100,000 Հայեր ջարդուեցան յետոյ նկաւ Ատանայի ջարդը։ Իսկ 1915ի բռնագաղթը փճացուց գիւղացի բնակչութիւնը։ 1918ին Հայաստան անկախութիւն յայտարարեց զինադադարէն վերջ գաղթականները Կիլիկիա Հաստատուեցան, սակայն 1921ին Հայաստան անկախութիւնը կորսնցուց եւ Կիլիկիայէն 100,000 Հայեր Սուրիա գաղթեցին։ Այս բոլորը ազդեցին գիւղական բնակչութեան վրայ։

Այդ օրերուն է որ Մարսիլիա ցամաք կ'ելլեն նաեւ բազմաթիւ Հայեր, որոնցմէ 3000 հոգի գիւղերը ղրկուեցան, մեծ մասով երկրագործութեան մէջ աշխատելու համար, մանաւանդ Լանկտոքի այգիներուն եւ Ցօփինէի շագանակներուն։ 1922էն յետոյ շատ մը գիւղացիի դաւակներ եկան Ֆրանսա, սակայն իրր բան որ կ'աշխատին գործարաններու մէջ։

Փրօֆ. Ֆէքան այս առթիւ կը գրէ (էջ 34—35)։—

«Այս աշխատասէր եւ ժուժկալ բանուորներու հասնիլը նախ շատ յոյսեր ծնցուց Հարաւային Ֆրանսայի մէջ, ուր բազմաթիւ շրջաններու բնակչութեան նուազումը կը տեսնուի։ Կը թուի թէ այս յոյսերը շատ տկար մասով միայն պիտի իրականանան»։ Ու կ'ըսէ թէ ընկերային շատ բարդ խնդիր է ասիկա, որուն պատճառները հոգեբանական են։ «Նախ՝ Հայ գաղթականը, բոլոր գիւղացիներուն պէս, սիրտիւ կապուած է հայրենի հողին։ Ֆրանսան որքան ալ բարեկամ ըլլայ, օտար է իրեն համար. իր գաղտնի նպատակն է Հայաստան վերադառնալ, երբ առիթը գտնէ։ Այդ յոյսը անդառնալիօրէն կորսնցնելէ վերջ է միայն, որ Հայերը պիտի հաստատուին Ֆրանսայի մէջ, իրրեւ փոքրագոյն չարիք։ «Հայերուն համար լաւագոյն կարգադրութիւնը պիտի ըլլար այն որ անոնց տրամադրուէին ընդարձակ հողեր, ուր զանազան ընտանիքներ ձեռք ձեռքի տալով, կարենային մայր-հայրենիքի կեանքին նմանող կեանք մը վարել։ Այդ ալ կարելի է Սուրիոյ, Ատրեզքի մէջ, բայց դժուար է Եւրոպայի մէջ»։*

Հեղինակը յետոյ կը յիշէ թէ վերջերս Հայեր կ'աշխատին թեթեւիի մշակութիւնն ու շերամապահութիւնը դարգացնել Իզէրի նահանգին մէջ։

ՀՐԱՆՑ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

Երեսփ. Ընտրութիւնները.—Պալքանեան Համախմբումները.— Ազգ. Քառսը.— Սպանուած Թիւն մը.

Սելանիկ 10 Նոյ.

Ս.Մ.ոյս 7ին տեղի ունեցան երեսփոխանական ընդհ. ընտրութիւնները, կատարեալ կարգապահութեամբ։

Նման կարգապահութիւն տեսած էի միայն անգլիացւոց պետութիւններու մէջ։ Այս պարագան վերագրելի է յոյն ժողովուրդի պաղարիւնութեան, կատարեալ գիտակցութեա՞ն, թէ ձեռք առնուած խիստ միջոցներուն՝ չեմ գիտեր, որովհետեւ հազիւ քանի մը օր կընէ որ Յունաստան կը գտնուիմ եւ ինծի ծանօթ չէ մէկ կամ միւս պարագան։ Յայտնապէս Վենիզելիզոր Քոնտիլիսի կառավարութիւնը խիստ անկողմնակալութիւն մը կը ցուցադրէր։ Անցնելով քանի մը ընտրական ճիւղեր, տեսայ թէ իսուն—զանազան հոսանքներէ —ընտրական յանձնաժողովը կատարեալ հանդարտութեամբ ընթացք կուտար քաղաքացիներու քուէարկութեան։ Ջէին տեսնուեր ոչ ժանտարմ, ոչ ոստիկան, ոչ սպայ, բացի հեռուն կարգապահութեան հսկողներէն։

Մինչեւ ընտրութեան օրը պրոպագանդը կը տարուէր կատարեալ ազատութեամբ, արքայականները նոյնիսկ հրապարակ դրած էին քաղաքական գնդակահարներու լուսանկարները, առանց կառավարութեան կողմէ խոչընդոտի հանդիպելու։

Ա.յնու ամենայնիւ՝ օրինական սահմաններու մէջ պայքար կատարի բնոյթ մը ունէր, որովհետեւ բէժիմի չարաբաստիկ հարցը տակաւին չէ լուծուած եւ իւրաքանչիւր ընտրութեան հետ կապուած է վարչաձեւի հարցը։ Այս ընտրութիւնները եւս պիտի որոշեն թէ երկիրը պիտի ՇԱ՞յ հանրապետական վարչաձեւով թէ արքայական տունը պիտի վերադառնայ Յունաստան։

Ընտրութիւններու արդիւնքը դեռ վերջնապէս չէ յայտարարուած կառավարութեան կողմէ։ Ցրուած տեղեկութիւնները կողմնակի եւ անպաշտօն աղբիւրներէ կը բխին, կը թուի թէ ապստամբներու պլօքը-Վենիզելիստ եւ Հանրապետական—Մեծամասնութիւն շահած է, սակայն այդ մեծամասնութիւնը չափազանց աննշան։ Դժուարութիւնը երեսփոխանական ժողովը իր մէջ պիտի ունենայ պատկառելի թիւ մը արքայականներու մօտ 120, ամբողջ թիւը 286 պիտի ըլլայ։ Աւելցուցէք ասոր վրայ մօտ 10 համայնավար երեսփոխաններ, այն ատեն կը հասկնաք թէ՛ ինչպիսի զօրաւոր ընդդիմադիր խմբակցութեան մը առջեւ պիտի գտնուի կառավարութիւնը։

Ընդդիմադիր պետերը կ'ամբաստանեն կառավարութիւնը թէ չի յայտներ ընտրութեանց վերջնական արդիւնքը, որովհետեւ ազատականները մեծամասնութիւն չունին, սակայն ասիկա ճիշդ չի թուիր, որովհետեւ շատ մը շրջաններու հաղորդակցութեանց դանդաղութեան հետեւանքով կարելի չ'ըլլար արագօրէն հաւաքել ընտրութեանց ամբողջական արդիւնքը։

Անշուշտ քանի մը օրէն պարզ պիտի ըլլայ իսկական պատկերը, Մաղթելի է որ հաստատուն ամբաւար իշխանութիւն մը կազմուի եւ վերջ գտնեն այժմու անորոշութիւններն ու անձնական իշխանութեանց մրցումը։

* * *

Պալքանները միշտ ալ քաղաքական զանազան հաւանականութեան հնոցը եղած են։ Այժմ այ, շատ խորհրդաւոր դրոյցներ շրջան կ'ընեն քաղաքական համախմբումներու մասին, զանազան անյայտ ձեռքեր շարժման մէջ դրած են այս հարցերը։ Կը թուի թէ ինչ որ բաներ կը պատրաստուին մօտիկ ապագայի համար, սակայն այժմ շատ անկերպարան են եւ դժուար է շօշափելի բաներ մը ըսել։

Նկատելի է միայն որ պալքանեան պետութիւններու փոխյարաբերութիւնը աստիճանաբար կը մեղմանայ, ինչ որ բարի նշան է։

* * *

Ազգային կեանքը շատ տարօրինակ պատկեր մը կը ներկայացնէ, կիրքերը միշտ շոգիի վրայ կը պահուին, որու հետեւանքով ամէն ինչ քաոսի վերածուած է։

Ինչպէս ամէն տեղ՝ հոս ալ միեւնոյն սեւ ձեռքն է որ կը փորձէ գաղութները անկազմակերպ եւ անկերպարան վիճակի մը վերածելու։ Այդ ձեռքը այս երկրին մէջ աւելի ուժգնութեամբ կ'արտայայտուի, որովհետեւ գաղթականութեան ժողովուրդի անտեսական անձնականութեան հետեւանքով հայրենիք մեկնելու անզուսպ ցանկութիւնը շահագործման առարկայ դարձած է բազմազան ձեւերով։ Անոնք որ չեն անսար սեւ ձեռքինեւ գործնականապէս չեն արտայայտուիր պատակտումի գործողութեան մէջ, չեն կրնար ստանալ «բարի վարուց» վկայական հայրենիք մտնելու համար։

Հօկերը, այսինքն Հայ կոմիտէները հայրենիքի դրան առջեւ կեցող բազմագլխեան կերպարանքն են, առանց որուն անհնար է այդ դռնէն ներս մտնել։ Ու այսոնց շուրջը հաւաքուած են ամէն տեսակի բախտախնդիրները։

Քանի մը տարուան յուսախաբութիւնները չեն կրցած սթափեցնել միամիտ գաղթականութիւնը։ Ան չէ ըմբռնած որ առանց ներգաղթի, ամէն օր իրենց գլուխն վրայ ներգաղթ կը խաղան։ Ցարին տասնեակ ամիս արձանագրութիւններ կը կազմուին եւ օր մըն ալ քանի մը հարիւր հոգի դրկուին, այսիկա բաւական կ'ըլլայ ժողովուրդը հոգիի վրայ պահելու։ Զայն իրենց քանդումի նպատակն ներուն զէնք ծառայեցնելու միաժամանակ անսահմանօրէն անպատկառօրէն շահագործելու վերջերս քանի մը մարդ օրերով կը հետապնդեն եղբ. նախկին քարտուղար Մուրադեանն մէկը որ շատերէ կաշառք առած է ներգաղթի ցանկի մէջ մտցնելու համար։ Երկար մանակ ի զուր սպասելէ յետոյ փորձեն իրենց դրամները ետ հանդլել, Մուրադեան վախէն դիմէ ոստիկանութեան, որուն տեւէն ներս մտնելով հետապնդողները կ'ամբաստանեն իրենց կաշառակեր, ոստիկանութիւնը պաշտպանելով քննութիւնը կը կրկնէ եւ քննութիւնը կը բանայ։ Այս պարոնը բանտէն կը յայտնէ թէ այդ կաշառքները ինք մէկուն կերած, այլ բաժնուած է շատերու մէջ, իր յայտնութիւնները ուած է ոստիկանութեան։

Ըստ երեւոյթին, նոյնպիսի անախորժութեան հետեւանքով անյայտներու կողմէ հետապնդումի առարկայ եղած է չորս վարչութեան անդամներէն պետրոս Ադամեան, որ մարդկէ մէջ կատարուած յարձակումի հետեւանքով ծեծի ենթարկուած եւ մահացած է։ Իր գրպանը դուրս եկած է 32 հազար տրախմ պատրաստ գումար մը, ինչպէս նաեւ անգլիական ոսկիներու լիր մը։ Երկու պարոններն ալ ոտկավար են։

Հօկը կազմող խմբակը երեւի ուշադրութիւնը վրիպեցնելու համար, անդր. Հայհոյանքներով կ'ամբաստանէ Դաշնակցութիւնը իբրեւ սպանութեան հեղինակ։ Վերոյիշեալ պարբանութիւնները գոյց կուտան թէ ուր թաղուած է շան գլուխը կ'ենթադրուի թէ նորանոր յայտնութիւններ պիտի ըլլան չարաշահութեան այս մարզին մէջ։

Անշուշտ այս պատակտումները շուտով վերջ պիտի գտնեն եթէ բարեմիտ գաղթականութիւնը լիովին ըմբռնէ թէ գործակալ մըն է որ կը խաղացուի գլխուն վրայ եւ զուր տեղը իրենց քսակները կը պարպուին։ Եւ սթափի եւ կռնակ դառնէ պատրաստիչներուն, կը փակուի բոլոր խմբակութեանց աստարէկը։

ՆԵՏ

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ
ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ

Դրամական անկայունութեան հետեւանքով առաջ եկած տնտեսական տագնապն ու անգործութիւնը, Փարիզի մէջ մանաւորաբար ծանր կացութեան մէջ են դրած բանուորական զանգուածները, որոնք այսօր ամէն բանէ առաջ ունին ՁԿժտահոգութիւն—ապահովել օրուայ աշխատանքը, նոյնիսկ նուազագոյն աշխատավարձով։

Ընհատական ինքնապաշտպանութեան այս միջոցը, որքան թոյլ, եւ անգամ վտանգաւոր նկատուի բանուորի դասակարգային պայքարի տեսակէտով, ունի իր խոր պատճառները, որոնց դէմ պայքարիլը, ամէն պարագայի մէջ վնասակար է միայն բանուորական կազմակերպութիւններու ուժերէն։ Եւ այս գլխաւորաբար այն պատճառով որ երկրի ընդհանուր արդիւնաբերութիւնը կանգ է առած զգալի չափերով, եւ արդիւնաբերական հիմերը արտաքսուած են

— Ինչո՞ւ ես այդպես խոսում։

— Որովհետև ես ինձ համար ոչ մի հույս չունեմ։ Ես ամեն ինչ կորցրել եմ։ Ես ինձ համար ոչ մի հույս չունեմ։ Ես ամեն ինչ կորցրել եմ։

— Ինչո՞ւ ես այդպես խոսում։

— Որովհետև ես ինձ համար ոչ մի հույս չունեմ։ Ես ամեն ինչ կորցրել եմ։

— Ինչո՞ւ ես այդպես խոսում։

— Որովհետև ես ինձ համար ոչ մի հույս չունե

են վերջին օրերս։ Քանի մը հոգի յաջողած են փախչիլ։ Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն կալանաւորները արձակուած են։

Քանի մը օր առաջ Փարիզ հասաւ փախստականներէն Փիէթրօ Նէննի, երբեմն անօրէն ընկերվարակոն «Ավանթի» թերթին։ Կը պատմէ թէ բազմաթիւ ընդդիմադիր երեսփոխաններ ձերբակալուած են Միլանի, Հռոմի, Նափօլիի եւ Թորինոյի մէջ։ Ինք Ֆրանսա եկած է ֆաշիսմի դէմ կռիւը շարունակելու համար։ «Ֆաշիսմը միջազգային վտանգ մը դարձած է, կ'ըսէ եւ մենք կ'ուզենք միջազգային միջոցներով կռուիլ։ Մուսօլինի կը հրահրէ հայրենամոլութիւնը եւ պատերազմ կը պատրաստէ։ Մենք միայն Իտալիոյ համար չենք կռուիր, այլ ամբողջ Եւրոպայի համար որ պատերազմի վտանգին ենթարկուած է։

*** Իտալական Թիրոլի մէջ ֆաշիստները բրածէծ մեռցնելով զետը նետեցին գերման արուեստագէտ մը, հայր երեք զաւակներու։

Զինովիեվ գողութեամբ ամբաստանուած

Բիկայէն «Իլլինկ Նիուզ»ի կը հեռագրեն թէ Զինովիեվի աղգականներէն շատեր, որոնք Լէնինկրատի մէջ կարեւոր պաշտօններ կը գրաւէին, ամբաստանուած են իբրեւ գող թանկարժէք աղամանդի մը, որ ժամանակին Ռուսիոյ կատարինէ թագուհիին կը պատկանէր։ Այդ աղամանդը փոխուած եւ տեղը կեղծ քար մը դրուած է։ Ոստիկանութիւնը արդէն ձերբակալած է Զինովիեվի եղբայրներէն մէկը, քեռայրը, հօրեղբօրորդիները եւ ուրիշ աղգականներ։ Նոյնինքն Զինովիեվ կասկածի տակ է։ Լէնինկրատի թերթերը կը գրեն թէ ի՛նչպէս Զինովիեվ ֆրանս. դեսպանատունէն վերցուց գեղարուեստական առարկաները եւ մեծարժէք կարասիները։

Օsur կաղուածատէրերը

Երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովը հետեւեալ տրամադրութիւնը մտցուց 1927ի ելմտացոյցին մէջ.—

«Ֆրանսական հողի վրայ անշարժ կալուածէ ունեցող օտարականները չպիտի կրնան վերստացման (reprise) իրաւունք ունենալ այն վարձակալներուն հանդէպ, որոնք կալուածին ամբողջութիւնը կամ մէկ մասը կը գրաւեն իրենց անձնական բնակութեան կամ առեւտրական, ճարտարարուեստական կամ երկրագործական ձեռնարկի մը համար։»

«Զարլսթըն»ը արգիլուած Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը արգիլեց «Չարլսթըն»ը, իբրեւ հետեւանք ծանր արկածներու։ Վերջին ամիսներու ընթացքին այնքան մոլեգնութեան հասած էր այս պարը, որ Թրքուհիները խուռներամ պարասրահները կը վազէին, «Չարլսթըն»ի գաղտնիքները սորվելու համար։ Կարգ մը գիրուկ աղջիկներ եւ կիներ պարը սորվելու ճիգին մէջ, խախտեցին իրենց սրունքները եւ ծանր վէրքեր ստացան։ Ուրիշներ, սակայն, շարունակեցին խաղալ եւ մոլութիւնը շարունակուեցաւ ամէն թաղի մէջ, ազնուապետականէն մինչեւ ամէնէն աղքատիկը, վարակելով ծերն ու երիտասարդը։ Վերջապէս կառավարութիւնը միջամտեց եւ Նոյեմբեր 19ին արգիլեց «Չարլսթըն»ը։ Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, արգիլուած է նաեւ «Կէօպէք հավասըն»։

Բուռն փոթորիկ Մարսէյլի վրայ

Առջի օր բուռն թաթառ մը պայթեցաւ Մարսիլիոյ շրջանին մէջ։ Հեռագրի եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան եւ կառախումբերը կարեւոր յապաղումներ կրեցին։ Ծովը ալեկոծ է։ Պէյրութ գացող նաւ մը խրեցաւ։ Սէնթ-Մաուիի մէջ թումբը խորտակուեցաւ եւ քաղաքը ողողուեցաւ։ Բնակիչներուն վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Վառի մէջ բազմաթիւ ընտանիքներ լքեցին իրենց տուները որոնց մէկ մասը փլած է։

Մարթիկի մօտ կայծակ ինկաւ փա տը լա Ֆօսի վրայ և շոճիներու անտառին մէջ հրդեհ առաջ բերաւ։ Պուշ-տիւ-Ռոնի գանագան կէտերուն վրայ կարկուտ տեղաց։ Կայծակ ինկաւ նաեւ Վօլօնի նամակատան վրայ։ Վօքլիւզի նահանգին մէջ շատ մը էլեկտրական սիւներ արմատախիլ եղան։ Փօն-Սէնթ-Էսփրիի մէջ քարահանք մը փլաւ եւ տան մը տանիքը թռաւ։

Ատլանտեանի մէջ տիրող փոթորիկին պատճառով, ֆրանս. թորփիլանաւերու տորմիղը, որ դէպի Քազապլանքա ճամբայ ելած էր, թաժ վերադարձաւ։

Իտալիա պիտի պատերազմի...

«Ճիւմհուրիէթ» կը գրէ.—

Առանց գուշակելու կ'ըսենք թէ կարծես Եւրոպա դէպի պատերազմ կը դիմէ, որովհետեւ ճիշդ 1914ին եղածին պէս, քաղաքական մթնոլորտին մէջ ծանրութիւն մը կայ՝ փոթորիկներու նախընթաց օրերուն օդին մէջ տիրող ելեկտրականութեան նման։ Դիւանագէտներու բերնին մէջ խաղաղութեան խօսքերու չափ պատերազմի խօսքեր ալ կան։ Ըստ այն առածին թէ «կրակ չեղած տեղէն ծուխ չելլեր», Իտալիոյ մասին կասկածները կ'աւելնան։ Բայխսթակի նախագահը Հէր Լուպէ Պուքրէշի մէջ յայտարարութիւններ ըրած է թէ, Իտալիոյ մէջ, կացութիւնը ամրապնդելու համար Մուսօլինի ստիպուած է զինուորական շարժում մը կատարել։ Խիստ շահեկան եւ կարեւոր են գերման խորհրդարանի նախագահին այս խօսքերը։

ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ, որոնք իրենց կարգին մեծապէս վնասուեցան, իրենց բազուկներով կ'օգնեն աղէտեալներուն, շրջակի մէջ։

փարիզի մարզիկները ալ, իրենց միւանները ուժը կը տրամադրեն, իրենց եղբայրական աջակցութիւնը յայտնելու համար։

Մի մոռնաք խրախուսել անոնց ձիգը, այսօր, ժամը 1ին, Մթատ Փէրշինկի մէջ (*Տես Ազդը*)։

«ՍԻՓԱՆ»Ի ՀԱՄԵՐԳԸ.— փարիզահայ «Սիփան» երկսեռ երգչախումբի համերգը յաւաքիկայ կիրակի, ժամը 2.30ին Salle des Agriculteursի մէջ։ Կը մասնակցին տիկին Ազմէն Օհանեան, Որ. Մ. Բաբայեան եւ եկեղեցական երգչախումբը։ Հասոյթը աղէտեալներուն։

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔ

Պ. Եղիա Ջուբարին («*Երեւան*»).— Ուզեցի պատիւ ընել ձեզի, հրապարակաւ բացատրութիւն պահանջելով ձեր Թերթին մէջ հրատարակուած գռեհիկ զրպարտութեան մը մասին։ Դուք նախընտրեցիք ուրանալ ձեր դիրքը, Թէ իբրեւ խմբագիր եւ Թէ իբրեւ վարիչ ոգի, եւ փաստաբանական աճպարարութեամբ, խոհանոցի ճենճերուն ձգեցիք ձեր պարտականութիւնը, նոյն լրութիւնները կրկնել տալով։

Յորապէս կը ցաւիմ, եւ կը փութամ յայտարարել Թէ այլ եւս չեմ հետաքրքրուիր ոչ ձեզմով, ոչ ալ ձեր շրջապատով։

20 Նոյեմբեր 1926 ՆԱԻԱՐԴ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ընկերական ժողովը 26 Նոյեմբեր Ուրբաթի երեկոյ ժամը 8ին, Bois Colombes, 80 Rue Charles Chefsonի *սրճարանը։*

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի բոլոր խումբերու ընկերներն ու համակիրները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 2ին, Յոյնի սրճարանին սրահը 40 bis Rue Etienne Dolet*։ կարեւոր օրակարգ. անդամատուրերը միասին բերել։*

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Բեռի խումբի ժողովը 22 Նոյեմբեր Երկուշաբթի ժամը ճիշտ 8.30ին դրադարանին մէջ, Բիւ Մօնսէ, թիւ 152։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Կայծակ խումբի դաստիարակական ժողովը, 24 Նոյեմբեր, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, նախկին դրադարանի սրահը։ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։ Դասախօս ընկեր Զուլլէեան։

ՆԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Բազմիկ» Հայրենակցական Միութիւնը ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այսօր կիրակի երեկոյ (21 Նոյեմբեր) ժամը 8.30ին, 40 բիս պելվիլ։ Մէթրօ պելվիլ։ Օրակարգ՝ ներկի աղետին առթիւ մեր հասւաքական պարտականութիւնը։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական Միութեան Ընդհանուր. Ժողովը՝ այսօր Կիրակի ժամը 2.30ին «Ռոսամոմ»յարանի մէջ, 131, Ռիւ Փօլսուր տիւ Թանփլը։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը, 25 Նոյեմ. Հինգշաբթի գիշեր ժամը 9ին 61 Rue Monsieur le Prince, Ֆլօրիա ճաշարանին սրահը։ Բոլոր Կիլիկեցի հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղի անդամները արտակարգ ժողովի կը հրաւիրուին 23 Նոյեմբեր Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 40 Rue Belleville.

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ

Սեբաստիոյ Ղասթարոզ գիւղի Հայրենակցական Միութեան Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ, ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն, Կիրակի, 21 Նոյեմբեր, կէս օրէ վերջ, ժամը 3ին, հայկ. դպրոցի սրահին մէջ։ կը բանախօսէ Պ. Յ. Սրապեան։ Երգ, Չութախ, արտասանութիւն եւլլն.։ Մուտք 5 ֆրանք։

ԾԱԽՈՒ Է

Սինկէբի կարի մեքենայ մը (31 K 15) *գետ չգործածուած, մեկնումի առթիւ, մասչելի գինով։ Դիմել խմբագրատուն բացի Կիրակիէ ամէն օր ժամը 12—1 իսկ իրիկունները 5—7։*

(Շար. Գ. էջէն)

Թաթէոսեան 40 ֆրանք, Յ. Թէրզեան, տիկ. Մ. Հաշիշեան 30ական ֆրանք, Ս. Տիւրկէրեան, Լ. Փունարճեան, Հ. Պինկէօլեան, Վ. Բրուտեան 25ական ֆրանք, Մ. Զգըմեան, Ա. Գալայճեան, Եր. Մանտոսեան, Ա. Խիկարեան, Օ. Աբրահամեան, Յ. Չիլինկիրեան, Կ. Թագուորեան, Ս. Թումիկեան, Բ. փափազեան, Պ. Տէմիրճեան, Դ. Թագուորեան, Մ. Տիւտիւճեան, տիկ. Վ. Պոկրճեան, տիկ. Ո. Տէմիրճեան, Ա. Մկրտիչեան 20ական ֆրանք, Նորածին Թաչատուր, տիկ. Հ. Հէքիմեան, տիկ. Մ. փըգուեան, տիկ. Ն. Շահինեան, տիկ. Հ. Թաչատուրեան, տիկ. Ե. Աբթինեան, տիկ. Լ. Էժտահարեան, տիկ. Հ. Ղազիկեան, Ա. Բրուտեան, Ս. Պալեան, Կ. Շացագործեան, Յ. Ջամօղլեան, Լ. Երամեան, Օր. Ա. Սէֆէրեան, Ռ. փափազեան, Յ. Ալթունեան, Յ. Գալփաքճեան, Մ. Եագուպեան, Գ. Մղտէսեան, Գ. Մոմճեան 10ական ֆրանք, տիկ. Լ. Լազեան 15 ֆր., տիկ. Վ. Հայրապետեան, Պ. Դանիէլեան, Օր. Ֆ. Զգըմեան 5ական ֆրանք, ընդհ. գումար 1040 ֆր.։ (Տես «Յառաջ» 10 Նոյ.)։

Խարբերդի Ճէլիճաճիի Երիտասարդաց Միութեան անդամները եւ Համակիրները (Մարսէյլ)

Ս. Տէրտէրեան 60, Զ. Պօյաճեան 55, Զ. Շվօյեան 50, Մ. Մարգիսեան 40, Կ. Անթոռամեան 35, Թ. Զաղացպանեան 25, Զ. Սարգիսեան 20, Մ. Մակարեան 20, Հ. Ծիրմանեան 20, Հ. Սահիմանեան 15ական ֆրանք։ Գումար 340 ֆրանք։

Օր. Խ. Զաքարեան 50, Ա. Տէր Յարութիւնեան, Տ. Շահպազեան 25ական ֆրանք, Շուշանեան եղբարք, Կ. Մուրատեան, Ռ. Նաճարեան, Գ. Պօղոսեան 20ական ֆրանք, Գ. Սարգիսեան 15, Գ. Ամանաթեան, Տիկ. Մ. Նահապետեան, Տ. Թաթոյեան, Յ. Սահակեան 10ական ֆրանք, Պ., Լ. Տօնապետեան, Մ. Տէր Դաւիթեան, Բ. Մինասեան, Կ. Պօղոսեան 5ական ֆր.։ Ընդհ. Գումար 600 ֆրնք.։ (Տես «Յառաջ» 12 Նոյեմ.)։

ԹԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ
ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Այսօր կիրակի ժամը 2.30ին STADE PERSHING մարզարանին մէջ
(փօրթ տը վէնսէնէն տասը վայրկեան ներս)
(Մասնաւոր Օմնիպիւսի սպասարկութիւն, ցորս գիծ Թրամուէյ)
Ֆ. Մ. Ը. Մ. (Ա) — ԿՈՐՆԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԴԷՄ
ԴԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
կը մասնակցի փարիզահայ նուագախումբը

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՊՈՒԱ-ԳՕԼՕՄՊԻ ՄԷՋ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

28 Նոյեմբեր կիրակի ցորեկ ժամը ճիշդ 2.30ին Bois Colombesի Théatre Municipalի մէջ (Gare St. Lazarէն 9 վայրկեան)
Մասնակցութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ եւ ԵՐՈՒԱՆԴ
ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ (ԿԱՎՐՕՇԸ) *որ նոր ժամանեց քաղաքս*
Պիտի ներկայացուի Ա.լէ քսանար Տիւմա Հօր ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ
Հոչակաւոր տուամը 4 արար եւ 1 պատկեր
Զուրաթթ à propos մը «Ողջոյն փարիզահայերուն» կավռօշի կողմէ
Գիները սովորական : Դիմել փարիզի Տրամաթիքի ղեկավար Տ. Նշանեանի, 63, Rue Mr. le Prince եւ բոլոր ճաշարանները, Պուա-Գօլօմպ, Ծանօթ հայ ժամագործ Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանի, 2, Rue Victor-Hugo, Bois Colombes, իսկ ներկայացման օրը ցերեկ ժամը 1էն սկսեալ Թատրոնին կիշէն։

Ա. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ (Փարիզ)

Ձափահաս Որբերու Միութեան Փարիզի Կեդրոնը. իր սեփական Գրադարան-Ընթերցարանի պաշտօնական բացումը կատարելու համար, սարքած է ընկերա-համակրական Թէյասեղան մը, 27 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ընթերցասրահին մէջ, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61, Rue M. le Prince. Métro Odéon կամ St. Michel։ Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները, որբերն ու համակիրները։ Մուտք 5 ֆրանք։ (Կնիք)

ՅԱՒԻՏԱՐԱՆ

Ս. Ա. Ա. Ա. Ա.

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26, Rue de Trévise, Métro Cadet

Tél. Bérgère 38-63

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, հաժեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՍԻՒՏԻ Ս ՕՂԻՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
"ՐԱՖԻ ՓԼԱՅՅ,,Ը
ՍԿՍԱԾ Է ԾԱԽՈՒԻԼ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ
ՄԻԱԿ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉՆ Է
ՄԱՐԹԱԵԱՆ - ԱԶԻԶԵԱՆ
ԸՆԴՀ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՊԱՐԵՊԱՏՆ
Արեւելեան ամէն տեսակ կարկանդակներու եւ ծաղկեփունջերու գործարան։ Մասնաւոր ապսպրանքով կը պատրաստուին պատուական հարսանեաց համար։ Լաւագոյն, թատայիճի, բէյէն-շէլվա, երեկոյթներու եւ խնջոյքներու համար։
Հայթայթիչ փարիզի ամէնէն շքեղ հաստատութիւնները։ Արագ յանձնում։ Ապսպրեցէք հեռաձայնով։
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 52 - 54, Rue Piat, PARIS 20e
Մէթրօ՝ ՊԵԼՎԻԼ Tél. MÉNILMONTANT: 71-3
Գործարան՝ 25 Rue Vilin, Paris (20e)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ
"ՈՍԿԵՂՋԻՒՐ,, CORNE D'OR
46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)
Արեւելեան երաժշտութեան հոչակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախանձեռնութեան.

ՓԱՌԸ ՍՈՒՐՔ ՓԱՌԸ ՍՈՒՐՔ

"ՇԻՐԱԿ,,
ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
26, Rue de Trévise, Métro Cadet
Tél. Bérgère 38-63

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, հաժեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

Ստեփան եւ Սուլթան Ստեփանեան, Մամաս Այտապիրեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Հայ Ազգ. Միութեան, Հ. Յ. Դ. Ընթակումիէին եւ Խարբերդի Հայրենակ. Միութեան, Հայ Արիներուն եւ բոլոր անոնց որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին՝ Փոքրիկն ՄԱՆՈՒԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆի վաղաժամ մահուան առթիւ։

"ԿԱՎՈՇ,,
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԿԱՎՈՇԻ ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՕՐԻՆ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ (ԿԱՎՐՕՇ)
ՈՐ ՓԱՐԻԶ ԵԿԱՒ Է, ՁԵՌՆԱՐԿԱՒ Է ԻՐ ՊԱՇՏՕՆ "ԿԱՎՐՕՇ,,Ը ԱՌԱՒՏ ԴԱԴԱՐԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ ՓԱՐԻԶ
Դեկտեմբեր 4էն սկսեալ "Փասիս,, Տպարանին մէջ
կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել իր բոլոր աշխատակիցներուն, գործակալներուն, բաժանորդներուն եւ բնաիերցողներուն, որ այսուհետեւ իր հասցէն է
YERVANT TOLAYAN
Imp. "Massis,, 208 bis Rue Lafayette, Paris (10e)
կավռօշ պիտի հրատարակուի աւելի մեծ ծաւալով եւ աւելի գեղեցիկ տպագրութեամբ և Ֆրանսայի մէջ պիտի ծախուի ձեռքէ հասը 1.50 ֆր.ի։ Բաժանեղիները եւ միւս երկիրներու համար իր պայմանները կը մնան միշտ նոյնը։
Ֆրանսայի գաւառներուն համար գործակալներ կը փնտռուին։
Չէք, մանտափսթ. եւն դրկել՝
Y. TOLAYAN, 208 bis Rue Lafayette, Paris (10e).

ՎԱՐՁՈՒ ՑԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Յարմար 1-2-3 եւ չորս տանիքներու համար։ Օգտ. ընդարձակ սենեակներ իրենց նոցիներով, Չուր եւ էլեկտրականութիւն, Անիէր, Վիքթօր-Փողոց։ Դիմել Պ. Փիէր Մէյ, 26 Rue Manoury. Bois Colombes.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Էսիրի դեղագործ Դրիզոր Գուլումեան եւ կինը Իզմիրցի Ռեփեկա Գուլումեանը, որոնք Իզմիրի դէպի վերջ Յունաստան անցած ըլլալ կը կարծուին։ Կացնել «Յառաջ»ի։

— Կը փնտռուի Ովսաննա Լանեան (Սաարեան), բնիկ Բաստաց, որ տարի մը առաջ (Քէմը Օտտօ Տօրէան) կը գտնուէր. տեղեկացնել Sourensarian, Banque Hellénique (Bucarest).

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Arnouville (Gare du Nord 20 վայրկ). կայարանին մօտ Bonnet նորաշէն տան մը երկու սենեակնոց յարկաբաժներ, Չուր, կազ, remise, եւլլն. ամսական 185 ֆր.։ Մարտելի Դեկտեմբերի սկիզբ։ Դիմել՝ Boudakian 36, Vallier, Levallois-Perret.

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՏՈՒՆԻ ԱՆՇԱՐԺ

Հարերէն եւ ֆրանսերէն քուր տպագրութեամբ եւ խիտ պատրաստուած

ՊԱՏ Ի ՕՐԱՑՈՅՑ

հրապարակ կը հանէ շաբաթաթերթ Ռոստոմ Լսարանական թիւնը։

Փութացէք ապսպրել միայն 5 ֆրանքով։

Դիմել վարչութեան nassian, 6, Cité Wauquelin, Paris (10e).

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Խոհանոցով միասին տ'Իթալիի մօտիկը։ Լոյս, Չուր։ Տեղեկանալու համար մէյ 17 Rue Damesme, Փլաս տ'Իթալի։

Le Gérant : H. TEURIAN

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris

Աճապարեցէք երբ դեռ ուշ չէ. — Մեր Նոր Լօթիսմանին երեք քառորդը արդէն ծախուած է, այնպարեցէք ձեր քաակին համեմատ գնել հող մը որ պիտի վճարեք ամսական միայն 100 ՖՐԱՆՔՈՎ։ Ընկերովի մէկ հող գնել կարելի է։ Հողերը կարելի է այցելել շաբթու մէջ որ եւ է առտուան ժամը 9ին գրասենեակս գալով եւ կամ կիրակի օրերը ժամը 8.30էն 9 սպասելով կար տ'Օրլէանի (Օռլի) տոմսակավաճառին առջեւ։

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԺ ՊԱԹԼԻԷՐ, 12

ՄԷԹՐՕ— ՓԷԼԸԹԻԷ ԿԱՄ ՔԱՍՏ։ ՀԵՌԱՁԱՅՆ— ՓՐՕՎԱՆՍ 67-51

ՀԱՐԱՉ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԹԻՒՆ	Նախնական	Վերջնական	Տարեկան
Ծրանասա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1926

24 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 206 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

Ի՞ՆՉ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԽՈՐՀՈՒԱԾ ԵՆ ՈՐՊԷՍ ՉԻ ՑԻՐՈՒՑԱՆ ՉԸԼԼԱՑ ՇԻՐԱԿԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐՊԷՍ ՉԻ ՑԻՐՈՒՑԱՆ ՉԸԼԼԱՆ

Չիմա որ երկրաշարժի ցնցումները անցած են և խուճապը դադրած, նոր երեւոյթ մը աչքի կը զարնէ:

— Արտագաղթի ուրուականը:

Թէ թերթերը եւ թէ մանաւանդ նամակներ ու թղթակցութիւններ չեն ծածկեր այս չարաշուք իրողութիւնը: Հազարաւորներ ցիրուցան կ'ըլլան դանազան ուղղութիւններով: Մասնաւորապէս ուշադրաւ է դէպի հիւսիսային կովկաս գացողները: Անշուշտ վերջնական կայան մը չէ այդ, եւ անկէ ալ կարաւանները պիտի տաբաղնուին դէպի Ռուսաստանի խորերը, լայնքին ու երկայնքին:

Աղէտին անմիջական ազդեցութեան տակ, դժուար է ամէն բան նախատեսել, եւ բաղձալի ընթացք տալ ամէն գործի: Ցնցումի առաջին օրերուն՝ մարդիկ ստիպուած են գործել պահանջներու ստիպողութեան կարգով: Դեղ-դարման, պատառ մը հաց, վրան կամ ծածկոց,— ասոնք տիրապետող անհրաժեշտութիւններ են եւ վարանում չեն վերցներ: Բայց հիմա որ մէկ ամիսը անցած է եւ անմիջական օգնութեան գործը քիչ շատ կազմակերպուած, կարելի է նկատի առնել հիմնական խնդիրը— ժողովուրդին համախմբման եւ վերահաստատման, աւելի ճիշդ՝ վերաբնակութեան խնդիրը:

Արդարեւ, ի՞նչ միջոցներ խորհուած են, որպէս զի արկածահար ժողովուրդը ցիրուցան չըլլայ, ամբողջութեան դատապարտելով թափուառ ճիղերը:

Տեղէ տեղ գաղթելու, անվերջ թափառելու սովորութիւնը երկրորդ բնաւորութիւնն դարձած է մեր վաստակաբեկ բազմութիւններուն համար: Տասն անգամ տունը - տեղը քանդուած հայ մարդը բնազդաբար ցուպը ձեռքը կ'առնէ եւ ճամբայ կ'ելլէ ո՛ւր որ բաց դուռ մը գտնէ: Ի՞նչպէս պէտք է գործել, որպէս զի այդ տարերային հակումը նոր աղէտ մը չդառնայ, աւելի ծանր քան բնութեան կամ թշնամիներուն հարուածը:

Թող մեր երեսին չպօռան թէ քաղաքական խնդիրներ կը յուզենք: Հայ ժողովուրդին բուն թշնամիները կամ կեղծ բարեկամները անոնք են, որ կուրօրէն ծափ կը զարնեն եղած - չեղած բարիքներու, եւ չեն ուզեր քիչ մը աւելի հեռուն նայիլ:

Այսօր աշխատակից մը կը թուէ գանազան միջոցներ, իբրեւ պետական պարտականութիւն: Ըսենք անմիջապէս որ իշխանութիւն մը, իբրեւ այդպիսին, ուրիշ պարտականութիւններ ալ ունի:

Ատոնց գլխաւորն է՝ ազգային - պետական քաղաքականութիւն մը, համաձայն օրուան պահանջներուն:

Մենք այն միամիտներէն չենք որ հաւատանք թէ Երեւանի վարիչները կրնան քաղաքական պահանջներ, սահմաններու ընդարձակման ծրագիրներ դնել եւ անմիջապէս գոհացում ստանալ: Բայց, քիչ մը այդ ուղղութեամբ մտածելու եւ աշխատելու ձգտումն իսկ՝ ինքնին գործ է: Եւ պատեհութիւնը՝ շատ յարմար: Անցեալնե՛ր Երեւանի խնկարկու թերթ մը կը գրէր թէ՝ «եղբայր» Քեմալի իշխանութիւնը հարկադրեր է Արտահան ձեացած 200 հայ-հոմէականներ որ իրենց ունեցած-չունեցածը ծախեն եւ հեռանան: «Շունի երես տեսնել կ'ուզենք, Հայու երես տեսնել չենք ուզեր», ըսեր է թուրք կառավարիչը: Այսքան եղբայրակա՛ն մթնոլորտի մը մէջ, եթէ Երեւանի վարիչները պիտի առարկեն թէ չեն կրնար բան մը ընել, կը նշանակէ որ ատ են իրենց «հաւասարազօր» անդամի բոլոր յաւակնութիւնները, եւ թէ իրենք պարզապէս «ղոլամ»ներ կամ «միլիցա»ներ են, արժանի՝ ամէնուն արհամարհանքին: Հետեւաբար ատ են եւ Մոսկուայի գործնական աջակցութեան հաւասիքները:

Անենք ներկայ պարագան: Անկարելի՞ բան է այնպէս մը կարգադրել, որ ճարահատ գաղթողներու կարաւանները ուղղուին ներկայ Հայաստանի սահմանները, դէպի այն շրջանները որ հայկական են, բայց բունի անջատուած եւ գոյնզգոյն «ինքնավարութիւններու» վերածուած: Դէպի Նախիջեւան, օրինակի համար: Սովորական ժամանակներու մէջ, երբ թաղ մը կամ գիւղ մը մոխիր կը դառնան, քաղաքապետութիւնը ուրիշ վայրեր կ'ընտրէ կամ կը ցուցնէ, անտուն բնակչութիւնը տեղաւորելու համար: Երեւանի խորհրդային իշխանութիւնը քաղաքապետութեան մը չա՞փ ալ իրաւասութիւն չունի, զուտ հայկական հողերու մասին: Իրենց իսկ վիճակագրութեանց համաձայն, գիւղեր կան որոնք ամայի են, կամ չափազանց նօսր բնակչութեամբ, եւ կը լողան հողի առատութեան մէջ: Ո՞ւր է, այստեղ, բանւորա - գիւղացիական արդարութիւնը: Եւ եթէ ստորակայ ժամանակներու մէջ խնդիր հանել չեն ուզած, մանաւանդ մե՞ղք է արծարծել զանոնք այսօր, աննախընթաց աղէտի մը տագնապին մէջ, արդար դառնութեամբ:

Չարեաւն հանրապետութեանց քանի մը հարիւր հազար գուբլի վարկերը աջակցութիւններ են, բայց դարմաններ չեն, ոչ ալ իրապէս եղբայրական «ժէստ»եր: Հայաստանը համազգային անկելանոց չէ, որպէսզի ողորմութիւններով վերաշինուի:

Թող մտքին քիչ մըն ալ անոր իրաւունքները նկատի առնել:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՇԻՐԱԿԻ ԱՂԷՏԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Երկրաշարժի ադէտին առթիւ, ամբողջ դաշնակցական մամուլը շաբաթը քանի մը անգամ խմբագրականներ կը հրատարակէ, ուժ տալով եղբայրական օգնութեան ձեռնարկներուն եւ շեշտելով համազգային գործակցութեան անհրաժեշտութիւնը: Ցաւորեւ կարգ մը հատուածներ կը քաղենք վերջին թղթաբերով հասած թերթերէն.—

ՀԱՅՐԵՆԻՔ (Ամերիկա).— Հայաստանի աղէտին առթիւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ամերիկայի Կ. Կոմիտէն «Հայրենիք»ի կիրակնօրեայ թիւին մէջ հրատարակեց սրտառուչ կոչ մը, ուղղուած մեր ընկերներուն, համակիրներուն ու ամբողջ ամերիկահայութեան, եւ 1,000 տոլարի նուէր մը ընկերով՝ բացու հրապարակային մեծ հանգանակութիւն մը ի նպաստ աղէտեալներուս:

Ինչպէս ըսուած էր Կ. Կոմիտէի կոչին մէջ, «ամէն մէկ աղնիւ, զգայուն, հայրենասէր հայ, որ իր սրտի ու մտքի բոլոր թելերով կապուած է իր մայրենի երկրին ու հարազատ ժողովուրդին հետ», պարտաւոր է փութալ ըստ կարելւոյն շուտ օգնութեան հասնիլ Հայաստանի աղէտեալներուն, որպէսզի գէթ կարելի ըլլայ փրկել վերապրողներու կեանքը եւ վերաշինել քանդուած Ալէքսանդրապոլ քաղաքն ու քանի մը տասնեակ գիւղերը:

Ուրեմն, կը տեսնայ, որ ամերիկահայութիւնը անտարբեր չմնայ թէ՛ Հ. Յ. Դաշնակցութենէն, թէ՛ Ամերիկեան Նպաստամատոյցէն եւ թէ՛ Խորհրդային կառավարութենէն եկած օգնութեան այնքան ստիպողական կոչերուն հանդէպ եւ փութայ իր առատ նուէրներով իր լաւագոյնը ընել, որպէսզի ատոր մահուրնէ փրկուին հազարաւոր վանդզուած հայերու կեանքեր եւ շուտով վերաշինուի քանդուած Շիրակը. . . :

ՅՈՒՍԱՒԵՐ (Եգիպտոս).— Հանգանակութեան գործին տանք լայն ու համաժողովրդական բնոյթ, բախենք ամէնուն դուռները, կաթիլ-կաթիլ ժողվենք այն լումաները, զորս հայ մարդը միշտ գոհաբերած է նման պարագաներուն, եւ այն ատեն պիտի տեսնենք թէ՝ իրապէս որքա՜ն շօշափելի եղած է աննշան դումարներէն դադրացած օգնութիւնը:

Մէջտեղ բերէք հայուն լուման, ԱՄԵՆՈՒՒՆ մասնակցութիւնը անխտիր՝ որբին, մանուկին, մեծին, հարուստին թէ չքաւորին, կնոջ թէ տղամարդու՝ մէջտեղ բերէք մասնակցութիւնը համայն հայութեան, աշխարհի մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը՝ եւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՓՐԿՈՒԱԾ Կ'ԸԼԼԱՅ ԻՆՔՆԻՒ:

ԱՐԱՓՍ (Սոֆիա).— Սահմանափակելու համար ահաւոր այս դժբաղդութիւնը, գոհերու վրայ նո՛ր գոհեր չաւելցնելու համար, մէկ հատիկ միջոց միայն կայ, այն է ազգովին գործի լծուիլ ու կազմակերպել եղբայրական օգնութեան փրկարար եւ նուիրական գործը:

Պուլկարահայութիւնը, որ երկար տարիներ ի վեր անմահ մնացած է համազգային ձեռնարկներու, որ բաւականացած է ներքին խմտաւոր եւ միասակար վէճերու շուրջ վատնելով իր եռանդն ու ժամանակը, պէտք է որ դղջաստանայ այս աղէտին հանդէպ եւ կատարէ իր պարտականութիւնը:

Վաճառական, արհեստաւոր, բանւոր, մտաւորական, ամէն սեռէ ու դասակարգէ պէտք է ձեռք ձեռքի տան կատարելու համար իրենց ազգային եւ մարդկային պարտականութիւնը աղէտեալներուն հանդէպ:

Հայրենակցական եւ բարեգործական միութիւնները առանձն է որ արթնանան իրենց քունէն եւ գործի լծուին:

Դէպի գո՛րծ բոլորը, դէպի համերաշխ աշխատանք, եւ այդ՝ ինչքան շուտ այնքան լաւ:

Ահա թէ ի՛նչ է օրուան կարգախօսը՝ բոլոր անոնց համար՝ որ ամէնն բանէ առաջ Հայ են:

ՆՈՐ ՓԻՒՆԻԿ (Մուրիա).— Հայաստանի այս նոր աղէտին հանդէպ, բնական է որ անտարբեր չմի կարող միալ արտասահմանեան հայութիւնը, առանց կուսակցական համոզումի խորութեան, պարզ այն պատճառով՝ որ բնութեան արհաւիրքին գոհը ոչ թէ վարչաձեւն է կամ կառավարութիւնը, այլ մեր աշխարհաշէն ժողովուրդը, դարաւոր կաղնին, որուն հոգուն օտար են ամէն ապազգային անհարազատ յատկանիշներ, եւ որու ֆիզիքական, մշակութային անարդել զարգացումով ալ պայմանաւորուած է հայ երկրի ապատութիւնն ու անկախութիւնը: Գաղութահայութիւնը, յատկապէս այն հոծ զանգուածները, որոնք անդադարօրէն բաղդատաբար հարուստ երկիրներու մէջ, Ամերիկա, Եգիպտոս, Եւրոպա, պարտականութիւն պէտք է համարէն, անխուսափելիօրէն, օգնութեան հասնելու շտապ կերպով, անազորոյն երկրաշարժի գոհերուն, որոնք կարօտ են արտաքին միջամտութեան:

ՀԱՅ ՄԸ ԻՐ ԿՆՈՋ ԳԼՈՒԽԸ ԿԸ ԿՏՐԷ

Վիէննէն (Իզէր) 22 նոյեմբեր թիւով կը հեռագրեն թէ Զանգան փողոց Հայերու բնակած շէնքին մէջ ահռելի ոճիր մը գործուած է: Մէնէճիկեան անուն 38 տարու Հայ մը, սիրային նախանձէ դրդուած և դինով վիճակի մէջ, փոքրիկ կացինով մը յարձակեցաւ իր 25 տարեկան կնոջ վրայ, որ 6 տարեկան աղջիկը գրկին մէջ քովի սենեակը փախաւ: Մինչ կինը պատուհանէն օգնութիւն կը կանչէր, կատղած մարդը կացինի յաջորդական հարուածներով գլուխը ամբողջովին պատեց մարմինէն եւ բակին մէջ նետեց զայն: Յետոյ վիրաւորեց աղջիկը: Անմիջապէս լուր տրուեցաւ ոստիկանութեան, որ յաջողեցաւ ձերբակալել ոճրագործը: Մէնէճիկեան վիրէն չուան անցուցած, անձնասպանութիւն փորձեց, սակայն չուանը փրթելով ինք բակին մէջ իյնալ անփնաս: Աղջկան վերքերը ծանր չէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ 40 ՖՐԱՆՔ

«Լենթեռանսիժան» կը գրէ.—

Ֆրանսայի մէջ երկու տեսակ օտարականներ կան. անոնք որ կ'ուզեն իրենց դիրքը օրինական դարձնել, եւ անոնք որ ատոր կարեւորութիւն չեն տար: Միայն առաջիններն են որ կը հետաքրքրեն մեզ եւ մենք անոնց համար բարի լուր մը ունինք այսօր: Կը տեղեկանանք թէ ֆրանսաբնակ օտարականներուն դիրքը վերջնապէս ճշդուած է: Ինչպէս յայտնի է, ո եւէ օտարական, որ կ'ուզէ երկու ամիս մնալ ֆրանսական քաղաքի մը մէջ, պէտք է ինքնութեան թուղթ ուզէ: Երեսփոխանները կը փափաքին որ այս պայմանաժամը երեք շաբաթուան զեղչուի: Թերեւս օր մը այդպէս ըլլայ, բայց խնդիրը այդ չէ: Ինքնութեան թուղթը սուղ կ'արժէ, քանի որ Խորհրդարանը 375 ֆրանք նշանակեց անոր գինը երկու տարուան համար:

Արտաքին նախարարութեան նոր մէկ հրամանագրով, 375 ֆրանք պիտի վճարեն անոնք՝ որ Ֆրանսա կ'ապրին իրենց հաճոյքին համար, կամ իրենց եկամուտներով, անոնք որ կալուածատէր կամ ագարակատէր են, վաճառատուն կամ գործարան ունին: Մէկ խօսքով, անոնք որ մարդու քով չեն աշխատիր:

Ընդհակառակն, ինքնութեան թուղթի համար 40 ֆրանք պիտի վճարեն անոնք, որ ֆրանսացի գաւակներու հայր կամ ազատ արուեստական են, այսինքն գիտնական, փաստաբան, գրագէտ, լրագրող, ֆրանսական բանակի նախկին կամաւոր կամ թոշակաւոր աշխատաւոր (Travailleur Salarié):

Մինչեւ հիմա երկար վիճաբանութիւն կատարուեցաւ, հասկնալու համար թէ ի՞նչ կը նշանակէ Travailleur Salarié *և թէ իր մասնագիտութիւնն ու արհեստը Ֆրանսայի մէջ գործ ընելու համար եկող ամէն օտարական իրաւունք ունի՞ այդ որակումն ունենալու: Ակէ վերջ խնդիրը պարզ է. բոլոր բանւորները, փոքրիկ պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ առեւտրական տան մը ամէնէն կարեւոր աշխատակիցը, որ որոշ ամսական կը ստանայ, կը նկատուին թոշակաւոր, եւ ինքնութեան թուղթի համար կը վճարեն միայն 40 ֆրանք:*

Թուրքիոյ վախը Իտալիայէն

Զաղրէպի «Նովոսթի» թերթը գրած էր թէ Իտալիա կը պատրաստուի յառաջիկայ գարնան Թուրքիոյ վրայ յարձակիլ, աշակցութեամբ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ: Եօնուս Նաամի պէյ «Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ յոխորտանքով կը պատասխանէ Իտալիոյ բոլոր պատրաստութիւններուն եւ կ'ըսէ թէ Անատոլուն այնքան զօրաւոր է այսօր որ, Յունաստանէն աւելի ուժով պետութիւններու բանակները չախչախուելու վտանգին ենթակայ են, ու կ'աւելցնէ.

«Թուրքերը, որ մարդու վրայ յարձակելու մասին չեն մտածեր, գտած են իրենց պաշտպանութեան ահռելի յուսութքը: Ամբողջ աշխարհի առջեւ առանց վարանումի կրնանք յայտարարել որ Անատոլու այսօր անպարտելի է, նոյն իսկ եթէ պէտք ըլլայ ամբողջ Եւրոպայի միացեալ ուժերուն դէմ դնել: Անատոլուն ժայռ մըն է, ուր անխուսափելիօրէն պիտի խորտակուի գլուխը անոր, որ պիտի գայ հոն բախիլ:

***«Տէյլի Թելեկրաֆ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը կը գրէ.—

Օտէսայի տեսակցութիւնը մտահոգութիւն ծնցուց պալքանեան կարգ մը մայրաքաղաքներու մէջ, ուր արդէն կը խօսուէր ռուսեւթուրք գինուորական գաշնակցութեան մասին. այս գրոյցները կը հերքուին:

Ստոյգ է որ Զիչերին Րիւշտի պէյի խօսած է թէ հաւանաբար իտալական զօրքը Անատոլու ցամաք պիտի ելլէ և թէ Ռումանիա, Պուլկարիոյ ճամբով պիտի յարձակի Պոլսոյ վրայ:

Սակայն թուրք գործավարը լաւ հասկցած է որ Զիչերին աւելի նուազ կը մտածէր Թուրքիոյ ենթարկուելիք խնդրական վտանգներուն քան Պուքրէշի մէջ զօր. Պատոյլիոի ըրած յայտարարութիւններուն վրայ: Ինչպէս յայտնի է, Իտալիոյ սպայակոյտի պետը Պեսարապիոյ մէջ քննական պտոյտ մը վերջ Պուքրէշ դարձաւ եւ հոն հացկերոյթի մը պահուն յայտարարեց թէ Իտալիա պիտի փութայ աջակցիլ Ռումէններուն, եթէ այս վերջիններն յարձակումի ենթարկուին Ռուսիոյ կողմէ:

Այս ճառը ոեւէ ազդեցութիւն չըրաւ էնկիւրիի վրայ, որ բնաւ չի մտածեր Պեսարապիոյ մէջ պատերազմի մը մասին: Մնաց որ թուրքեւռումէն յարաբերութիւնները խիստ «սրտագին» են:

Զիչերին ի դուր փորձած է Թուրքիոյ գինուորական գործակցութեան մասին որոշ խոստում մը առնել: Փոխարէնն ստացած է ջերմ բարեկամութեան խանդավառ հաւաստիքներ. ու-

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐ

Ե.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՎԱՂՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական ժողովրդական վաղքի պատմությունը սկսվում է դեռևս հին ժամանակներից։ Հայ ժողովուրդը, որ ապրել է լեռնային դժվարին պայմաններում, ստիպված է եղել հաղորդակցության համար հաղթահարել հսկայական տարածություններ։ Այդ պատճառով վաղքը դարձել է ոչ միայն մարզանք, այլև կենսական անհրաժեշտություն։

Հայկական վաղքի առաջին հիշատակությունները գտնում ենք դեռևս V դարի պատմիչների մոտ։ Մովսես Խորենացին պատմում է, թե Տիգրան Երվանդյանի ժամանակ գոյություն ունեցել է հատուկ ինստիտուտ՝ «վազորդների դպրոց», որտեղ պատրաստում էին արքունի սուրհանդակներ։ Այդ դպրոցի սաները կարող էին մեկ օրում անցնել մինչև 200 կիլոմետր։

Միջնադարում հայկական վաղքի ավանդույթները շարունակվել են։ Ամենահայտնի դեպքերից մեկը կապված է Ավարայրի ճակատամարտի հետ։ Ըստ ավանդության, ճակատամարտից հետո մի վիրավոր զորավար վազելով հասել է Վասպուրական՝ հաղորդելու համար հաղթության լուրը։ Նա հասել է նպատակին, սակայն մահացել է հասնելուն պես։

Միջնադարյան հայկական վաղքի ամենահայտնի ներկայացուցիչներից մեկը եղել է Գրիգոր Մագիստրոսի որդի Վասակը։ Նա 1045 թվականին Անիից Կարս է վազել 120 կիլոմետր՝ մեկ օրում։ Այդ սխրանքը նկարագրված է ժամանակակիցների հուշերում։

Հետաքրքիր է նաև Սյունյաց թագավորության ժամանակաշրջանը։ Սյունյաց արքունիքում գործել է հատուկ ծառայություն, որի անդամները պարտավոր էին վազել թագավորի ձիու կողքին՝ պաշտպանելու համար նրան հանկարծակի հարձակումներից։ Այդ ծառայությունը համարվում էր պատվավոր, և դրան նշանակվում էին միայն ամենաուժեղ ու արագ մարդիկ։

Հայկական վաղքի ավանդույթները պահպանվել են նաև հետագա դարերում։ Ռուսական աղբյուրները վկայում են, որ 1828 թվականին Էրզրումի գրավման ժամանակ հայ զորքերի հրամանատարությունը օգտագործել է տեղի վազորդների ծառայությունները՝ հաղորդագրություններ փոխանցելու համար։

Ժամանակակից հայկական վաղքի զարգացման մեջ մեծ դեր է խաղացել Ազգային մարզական միությունը, որը կազմակերպել է առաջին մրցումները 1911 թվականին։ Առաջին պաշտոնական մրցումը տեղի է ունեցել Երևանում՝ 10 կիլոմետր հեռավորության վրա։ Հաղթել է Գևորգ Ավետիսյանը, որի ժամանակը եղել է 38 րոպե 12 վայրկյան։

Խորհրդային տարիներին հայկական վաղքը ստացել է զանգվածային բնույթ։ Ամեն տարի կազմակերպվում են մարզային, հանրապետական և միջազգային մրցումներ։ Հայ վազորդները մասնակցել են Խաղաղության մարաթոնին, Մոսկվայի մարաթոնին և այլ միջազգային մրցումների։

Ներկայումս հայկական վաղքի ամենահայտնի ներկայացուցիչներից մեկը Ռուբեն Հարությունյանն է, որը 2019 թվականին Երևանի մարաթոնում ժամանակ է գրանցել 2 ժամ 14 րոպե 32 վայրկյան։ Նրա նվաճումները հաստատում են, որ հայկական վաղքի ավանդույթները շարունակում են ապրել և զարգանալ։

Հայկական վաղքի ուսումնասիրությունը կարևոր է ոչ միայն մարզական, այլև պատմական տեսանկյունից։ Այն օգնում է հասկանալ, թե ինչպես է ժողովուրդը հարմարվել իր շրջապատող պայմաններին և ինչպես է ստեղծել իր յուրահատուկ ավանդույթները։ Հայկական վաղքը դարձել է մեր ազգային ինքնության անբաժանելի մասը։

Հայկական վաղքի ուսումնասիրության կարևոր աղբյուրներից մեկը Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմությունն» է։ Այնտեղ նշված է, որ Տիգրան Երվանդյանի ժամանակ գոյություն է ունեցել հատուկ դպրոց, որտեղ պատրաստում էին արքունի սուրհանդակներ։ Այդ դպրոցի սաները կարող էին մեկ օրում անցնել մինչև 200 կիլոմետր։

Միջնադարյան հայկական վաղքի ամենահայտնի դեպքերից մեկը կապված է Ավարայրի ճակատամարտի հետ։ Ըստ ավանդության, ճակատամարտից հետո մի վիրավոր զորավար վազելով հասել է Վասպուրական՝ հաղորդելու համար հաղթության լուրը։ Նա հասել է նպատակին, սակայն մահացել է հասնելուն պես։

Միջնադարյան հայկական վաղքի ամենահայտնի ներկայացուցիչներից մեկը եղել է Գրիգոր Մագիստրոսի որդի Վասակը։ Նա 1045 թվականին Անիից Կարս է վազել 120 կիլոմետր՝ մեկ օրում։ Այդ սխրանքը նկարագրված է ժամանակակիցների հուշերում։

Հետաքրքիր է նաև Սյունյաց թագավորության ժամանակաշրջանը։ Սյունյաց արքունիքում գործել է հատուկ ծառայություն, որի անդամները պարտավոր էին վազել թագավորի ձիու կողքին՝ պաշտպանելու համար նրան հանկարծակի հարձակումներից։ Այդ ծառայությունը համարվում էր պատվավոր, և դրան նշանակվում էին միայն ամենաուժեղ ու արագ մարդիկ։

Հայկական վաղքի զարգացման մեջ մեծ դեր է խաղացել Ազգային մարզական միությունը, որը կազմակերպել է առաջին մրցումները 1911 թվականին։ Առաջին պաշտոնական մրցումը տեղի է ունեցել Երևանում՝ 10 կիլոմետր հեռավորության վրա։ Հաղթել է Գևորգ Ավետիսյանը, որի ժամանակը եղել է 38 րոպե 12 վայրկյան։

Խորհրդային տարիներին հայկական վաղքը ստացել է զանգվածային բնույթ։ Ամեն տարի կազմակերպվում են մարզային, հանրապետական և միջազգային մրցումներ։ Հայ վազորդները մասնակցել են Խաղաղության մարաթոնին, Մոսկվայի մարաթոնին և այլ միջազգային մրցումների։

Ներկայումս հայկական վաղքի ամենահայտնի ներկայացուցիչներից մեկը Ռուբեն Հարությունյանն է, որը 2019 թվականին Երևանի մարաթոնում ժամանակ է գրանցել 2 ժամ 14 րոպե 32 վայրկյան։ Նրա նվաճումները հաստատում են, որ հայկական վաղքի ավանդույթները շարունակում են ապրել և զարգանալ

ԴԱՂԱՒԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՅԱՌԱՋԴԱՍ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐՈՒՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐՔԱՀԱՒԱՔԻ ԵՒ ՎԱՃԱՌՔԻ

Հրատարակչատուն եւ գրավաճառանոց

Հասցէ՝ 13-15, Shawmut St.
Boston, Mass. (U. S. A.).

—ο ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ ο—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակչատուն եւ գրավաճառանոց

Հասցէ՝ 13-15, Shawmut St.
Boston, Mass. (U. S. A.).

—ο ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ ο—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակչատուն եւ գրավաճառանոց

Հասցէ՝ 13-15, Shawmut St.
Boston, Mass. (U. S. A.).

—ο ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ ο—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակչատուն եւ գրավաճառանոց

Հասցէ՝ 13-15, Shawmut St.
Boston, Mass. (U. S. A.).

—ο ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ ο—

րիշ ոչինչ։ Մուսթաֆա Քեմալ կը կարծէ թէ կարմիր բանակը լուրջ ուժ մը չի ներկայացներ միջազգային պատերազմի մը մէջ։ Միւս կողմէ չուզեր վտանգել Թուրքիոյ յարաբերութիւնները Եւրոպայի եւ մերձնեի հետ։

Կը կարծուի թէ սովետները Թուրքիոյ պաղեստինեան պատասխանատուն կը նկատեն Պերլինը, որ Թուրքիան կը քշէ դէպի Ազգերու Դաշնակցութիւն։

«Տէյլի Թելեկրաֆ» կ'աւելցնէ թէ Զիչէրին ժժգոհ Գերմանիայէն, պիտի փորձէ մօտենալ Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի։

Ռուսերուրմ զիճակցութիւն(?)

Օտեսայէն «Օպզրվըր»ի կը հեռագրեն թէ զինուորական համաձայնութիւն մը կնքուած է Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ։ Զիչէրին մասնագէտներ ղրկած է Էնկիւրի, շփման մէջ մտնելու համար Թուրք զինուորական իշխանութեանց հետ։

**** Թէվֆիք Րիւշտի պէյ հեռագիր մը ստացած է Զիչէրինէն, որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ Թուրքիոյ արտաքին գործավարին Օտեսայի մէջ իրեն ցոյց տուած աշխատակցութեան համար եւ կը յայտնէ իր բացարձակ համոզումը թէ այդ աշխատակցութիւնը հասարակաց խնդիրներու մասին կատարեալ արդիւնքներու պիտի յանգի։*

Թուրքեւսուրիական սահմանը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օր հոն հասած է Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխի ճշդման յանձնաժողովի նախագահ Դանիացի զօրավար Էհնէսթ, որ այցելած է Թէվֆիք Րիւշտի պէյի։ Զօրավարը արդէն մեկնած է դէպի սուրիական սահմանը։

**** Սուրիոյ մարզպան Պ. Փոնսօ, որ Ալէվիներու պետութեան մէջ քննական պտոյտ մը կը կատարէ, հասած է Լաթաքիա եւ այցելած տիպար ագարակը։ Մարզպանը իր զոհունակութիւնը յայտնած է յիշեալ շրջանի հանդարտութեան եւ խաղաղ բարգաւաճման համար։*

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պարսիկ նախարար Թիմուր Թաշ, որուն անունը շատ յիշուեցաւ Օտեսայի տեսակցութեան առթիւ, փարիզ հասած է եւ Թանի խմբագրին յայտարարած է հետեւեալը.

— Բոլորովին սխալ է թէ Օտեսա գտնուեր եմ Զիչէրինի եւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյի հանդիպումին ատեն։ Ես Պարսկաստանէն գացի ուղղակի Մոսկուա, ուր մնացի 35 օր, Մոսկովա երթալէ առաջ։ Պարզ զուգադիպութիւն մըն էր, որ Պոլիս կը գտնուէի, երբ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ Օտեսա կը մեկնէր։

Օտար մամուլին մէջ գրուեցաւ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան հակառակ ասիական Ազգերու Դաշնակցութիւն մը պիտի կազմուի։ Կը մոռնան որ Պարսկաստան շատոնց Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ է եւ կ'ուզէ իր դիրքը պահել այնտեղ։ Իմ վեհապետս՝ Րիզա Շահ Փէհլեվիի գլխաւոր նպատակներէն մէկն է բարեկամական եւ խաղաղ կապեր հաստատել անխտիր իր բոլոր անմիջական դրացիներուն հետ։ Բարեկամական դաշնագիր մը կնքուեցաւ Թուրքիոյ հետ։ Յորդրդային Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւնները կարգադրուելու վրայ են։ Ուրիշ բանակցութիւններ ալ պիտի կատարուին։ Պարսկաստանի արտաքին քաղաքականութեան մասին շրջող բոլոր լուրերը վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ։ Այդ քաղաքականութեան ամէնէն տիրապետող կէտն այն է, որ իմ երկիրս խորապէս կը փափաքի կատարեալ բարեկամութեամբ ապրիլ իր բոլոր դրացիներուն հետ։ Րիզա Շահ, պարսիկ հանրային կարծիքին այլակցութեամբ, կը փափաքի ամէն բանէ առաջ երկրի բացարձակ անկախութեան, ու ատոր համար բացարձակապէս չուզեր կողմ բռնել իր դրացիներէն ասոր կամ անոր արտաքին քաղաքականութեան մէջ եւ խիստ չէզոքութիւն կ'ուզէ պահել։ Պարսկաստան նոյնպէս կը փափաքի աւելի եւս ամրապնդել դինքը իր հեռաւոր բարեկամներուն միացնող կապերը։ Ասոնց առաջին շարքին վրայ է Ֆրանսա։ Րիզա Շահ երկար տարիներ բանակը կազմակերպելէ եւ անոր ազգային ոգի ներշնչելէ, ելեւմուտքը հաւասարակշռելէ վերջ, կը փափաքի տնտեսապէս զարգացնել զայն, ատոր համար ալ խաղաղութեան եւ օտար պետութեանց օժանդակութեան պէտք ունի։ Գահընկէց Շահին փոքրաթիւ կողմնակիցները երբեմն խլրտումներ կ'ունենան, սակայն ոեւէ կերպով չեն խանգարեր երկրին անդորրութիւնը եւ տնտեսական զարգացումը։ Տուրքերը կանոնաւոր կը հաւաքուին, ճամբաներ կը շինուին, երկրագործութեան գարկ կը տրուի, շաքարի եւ թէյի պետական մենաշնորհը գանձին կը հայթայթէ կարեւոր գումար մը, որ բաւարար է ծրագրուած երկաթուղագծերու շինութեան։ Շուտով Պարսից ծոցէն մինչեւ Կասպից ծով երկաթուղիի գիծ մը շինելու յատակագիծ պիտի պատրաստուի եւ շինութիւնը ամբողջ աշխարհի առջեւ ածուրդի պիտի դրուի։ Եւրոպացի մասնագէտներ պիտի ուսումնասիրեն եւ գնահատեն Պարսկաստանի հանքային հարստութիւնները։ Շուտով այդ հանքերը պիտի շահագործուին, մէջն ըլլալով հիւսիսային Պարսկաստանի քարիւղի հանքերը։

Ընկերվարական Միջազգայինի հանաժողովը

Լիւքսանպուռի մէջ գումարուած Ընկերվարական Միջազգայինի համաժողովը վերջանալէ առաջ ընդունեց բանաձեւ մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ Հենոսեան երկիրներու պարպումը եւ ընդհ. ազատագրումը այլեւս ո՛չ մէկ յապաղումի պէտք է ենթարկուին, ու կը պահանջուի Գերմանիոյ միջդաշնակցային հակակշիռի մարմինին տեղ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ քաղաքային մարմին մը նշանակել, ջնջել միջդաշնակցային բոլոր պարտքերը եւ Գերմանիոյ վճարումները յատկացնել վերաշինական աշխատանքներու։

Ըմբոստութիւն Ալպանիոյ մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ ըմբոստութիւն ծագած է եւ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է զայն խեղդելու համար։ Ըմբոստները տեղական ոստիկան զօրքը գինաթափ ընելէ վերջ համախմբուած են՝ քալելու համար Թիրանայի վրայ։ Արդէն քանի մը ընդհարումներ տեղի ունեցած են կառավարական ուժերուն եւ ըմբոստներուն միջեւ, որոնք դէպի Շալիա նահանջեցին։

«ՍԻՓԱՆ» ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ — ՊԱՏԿԱՌԱՒՈՐ ՍԱՔՕ ՑԱՀՈՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԴՈՐՁԵՐՈՒԻՆ

28 Նոյեմբեր, կիրակի ցորեկ ժամը ճիշտ 2.30ին

Salle des Agriculteurs ի մէջ 8, Rue d'Athènes, Métro: St. Lazvre

—ο Ի ՆՊԱՍՏ ԱՂԻՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ο—

կը մասնակցին «կոմիտաս» եկեղեցական երգչախումբը, օր. մարգարիտ բաբայեան, տիկ. Ազնիւ օհանեան (Ազեւեղեան պարեր)

Տոմսերու գիները.— 25, 20, 15, 10, 7 ֆր., կարելի է ստանալ՝ հայ խմբագրատուններէն, ճաշարաններէն։ Գանձապահ Ա. կէվրէկ։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ (Փարիզ)

Զափահաս Որբերու Մխիթեան Փարիզի Կեդրոնը. իր սեփական Գրադարան-Ընթերցարանի պաշտօնական բացումը կատարելու համար, սարքած է ընկերա-համակրական թէյասեղան մը, 27 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ընթերցասրահին մէջ, Թլօրիա ճաշարանին մէջ, 61, Rue M. le Prince. Métro Odéon կամ St. Michel։ Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները, որբերն ու համակիրները։ Մուտք 5 ֆրանք։ (կնիք)

(Շար. Դ. էջէն)

Վ. Կիւլպէնկեան, Ն. Յակոբեան, Ո. Յակոբեան, Ա. Նիկողոսեան, Պ. Գարակէօզեան, Յ. Համբարեան, Վ. Տօլապճեան, 20 ական ֆրանք, Ա. Դատաւորեան, Ն. Թօփալեան, Յ. Յարութիւնեան, Պ. Սիմոնեան, Հ. Կիւլեան, Տ. Եաղճեան, Ս. Գարագաշեան, Գ. Աբրապճեան, Թ. Թաղէոսեան, Ժ. Շահինեան, Ծանօթ մը, Հ. Խարեան, Ս. Սարգիսեան, 25 ական ֆրանք, Խաչօեան, Յ. Ճօրճեան, Բ. Նալչաճեան, 15 ական ֆրանք, Յ. Հէլվաճեան, Ա. Բէզպապճեան Ս. Մկրեան, Տէր Գաբրիէլեանց, Ե. Յօրասանճեան, Ն. Եագուպեան, Գ. Ճէնտէրէճեան, Խ. Էօսկիւլիւմճեան, Գ. Զօպանեան, Գ. Մինասեան, Կ. Օհանեան, Կ. Պագրճեան, Լ. Մալաթեան, Լ. Մօրագեան, Գ. Միքայէլեան, Մ. Սիմոնեան, Է. Գալանթարեան, Մ. Հայրապետեան, Վ. Պէդիկեան, Շ. Թէրզեան, Մ. Մաթէոսեան, Ոմն, Տէր Գալուստեան, 10 ական ֆրանք, Նիքոլա, Միքաս, Ռօպէն, Ժէրապէտ, Տիկ. Տէպէճեան, 5 ական ֆրանք, Բընար, 1.50։ Ընդհանուր գումար 2,616,50։

Պէլճօռի հայրենակիցներու ցանկը.—

Ղ. Գրիգորեան, Ղ. Տէր Ալիքսանեան, Ե. Եղնիկեան 50 ական ֆրանք, Ա. Շէհիրեան 15, Յ. Սարգիսեան 20, Յ. Ա.աթեան 5, Ղ. Չօլիկեան 25, Ա. Գուլումճեան 10, Ս. Մանուկեան 5, Ա. Մանուկեան 5, Յ. Ճիլէրեան 5 Ս. Զէմիտարեան 5, Մ. Պօղիկեան 10, Մ. Պօղոսեան 20, Զ. Էքմէքեան 25, Հ. Աբիկեան 25, Գ. Փասիլեան 30, Գ. Ղազիկեան 25, Յ. Պալեան 25, Ս. Գուլումճեան 10, Փ. Գազաեան 20, Յ. Զուրնաճեան 10, Բ. Ապէտինեան 10, Յ. Գարաճեան 60։

ԿԷՄԷՐԷԿՑԻՆԵՐ

Գ. Սիմաւոնեան 30, Տէր եւ Տիկ. Տարագճեան 100, Յ. Տարագճեան 10, Ճ. Տարագճեան 25, Դ. Տարագճեան 50, Կ. Գալայճեան 75, Ա. Գալայճեան 20, Ե. Գալայճեան 15, Տէր եւ Տիկ. Ուզունեան 100, Կ. Մարգարեան 50, Վ. Մարգարեան 10, Պ. Տէմիրճիպաշեան 30, Խ. Գարակէօզեան 10։

Ա. Գզրեան 25, Ա. Տօնիկեան 10, Գ. Ղազարեան 20, Մ. Կիրակոսեան 30, Ս. Ալվայեան 30, Կ. Պօղոսեան 10, Եօզղատցի Ա. Գուլումճեան 100, Ա. Գազաեան 10, Յ. Թերզեան 30, Գ. Թորոսեան, Բ. Թաղէոսեան, Յ. Տէրտէրեան, Յ. Ալվայեան, Կ. Սահակեան 10ական ֆր., Ս. Ոչխարեան 25, Ղ. Քիւրքճեան 40, Վ. Ալնէպեան 10, Բ. Քէհեաեան 15, Վ. Վարդանեան 15 ֆրանք, Ի. Հայրապետեան 5, Ա. Տաղէսեան 20, Ս. Զալըգեան 15, Խ. Յովհաննէսեան 50, Գ. Գազանճեան 20, Հ. Եօղանճեան, Պ. Եօղանճեան 25ական ֆրանք, Յ. Մանիսալեան 20, Գ. Թօլեան 15 ֆրանք։ Ընդհանուր գումար՝ 1655 ֆրանք։

Հանգանակութեան գումարը գաղանի պահուելով, աճուրդի հանուեցաւ, ու այդ պատճառաւ 139 ֆրանք եւս կը ղրկենք ձեզի։ Պ. Գարեգին Ղազարեանի վրայ ճնաց աճուրդի գումարը։ Ընդհ. գումար՝ 1794 ֆրանք։ (Տես «Յառաջ» 12 Նոյեմբեր։ Տասը ֆր.ի տարբերութիւնը առանձին նշանակուած է)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ընկերական ժողովը 26 Նոյեմբեր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Bois Colombes, 80 Rue Charles Chefson*ի սրճարանը։*

Շ. Յ. Դաշնակցութեան կուսակցական դասընթացքը Ուրբաթ օր, Նոյ. 26 Ռոստոմի սրահը 131 Rue du Fbg. du Temple։ Նոր ընկերներ եւս կը ընդունուին։

Շ. Յ. Դ. Լիոնի «Կուկուլնեան» խումբի ժողովը Ուրբաթ 26 Նոյ. ժամը 8ուկէսին Նախկին գրադարանի սրահը։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը, վաղը Հինգշաբթի գիշեր ժամը 9ին 61 Rue Monsieur le Prince, *Թլօրիա ճաշարանին սրահը։ Բոլոր Կիլիկեցի հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղի վիճակահանութիւնը տեղի ունենալով շահեցան հետեւեալ թիւերը.—Ա. 45 թիւը կը շահի ձեռքի ժամացոյց մը, Բ. 423 կը շահի ինքնահոս ղրիչ մը. Գ. 244ը գրպանի թաշկինակ մը, Ե. 62ը մետաքս փողկապ մը։

Յիշեալ թիւերը շահողները իրենց նուէրը ստանալու համար պէտք է դիմեն 32 Rue Fessart Paris (19e).

«ՅԱՐԴՈՂ» արուեստասէր միութեան գրական երեկոներու 5րդ.ը Ուրբաթ 26 Նոյ. ժամը 8ուկէսին Թլօրիաի ճաշարանը։ Նիւթ՝ «Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի գրական գործունէութիւնը», դասախուսական յայտագրով։ Մուտքը ազատ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Լ.Ը ԳՐԻԳՕՐ, Հ. Ֆ.— Բնան ֆրանքը ստացած ենք։ Կը ղրկուի 15 Նոյեմբերին։

ԼԻՈՆ, Ա. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։ Ղրկեցինք։

ՎԻԵՆ, Դորձ.— Ստացանք 285 ֆրանք։ Համաձայն ենք։

Լ.Ը ՓԻՐԻՕ, Յ. Ը.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՏԻ, Ա. Հ.— Ստացանք 2 տոլար։ Ղրկեցինք։

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ, Ս. Ս.— Շնորհակալիքին համար պէտք է 20 ֆրանք ղրկէք։

Վ.Ա.Ն-ՎԻԼԷՆ.— Նամակատուփով պատասխանուած է։ Սկանք ղրկել Տէսթնի թերթը։

ՏԻՄԻՆ, Չետախոյզ.— Չեր ծանուցում ուշ ստացանք։

ՄԱՐՍԻՏԻ, Յ. Ժ.— Ստացանք նամակը եւ 20 ֆրանք։

Լ.Ը ՓՈՒՋԷՆ, Պ. Ա.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՃԼԱՎԻԱՒ, Ա. Գ.— Ստացանք 20 ֆրանք. ղրկեցինք 15 Նոյեմբերէն։

ՍՊԱՍՈՒԷԻ (ՏԱՏԱ) Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ մէկ տարեկան փոքրիկի մը խնամքը ստանձնելու համար երիտասարդ եւ քաջառողջ սպասուհիի մը պէտք կայ։

Դիմել ՄԱՍԻՍ տպարան,
208 bis Rue Lafayette

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Arnouville*ի* (Gare du Nord*էն 20 վարկ*). *կայարանին մօտ* Rue Bonnet *նորաշէն տան մը մէջ երկու սենեակնոց լարկաբաժիններ, չուր, կազ,* remise, cave *եւլն. ամսական 185 ֆր.։ Տրամադրելի Դեկտեմբերի սկիզբը։ Դիմել՝* Boudakian 36, Rue Vallier, Levallois Perret.

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Խոհանոցով միասին Փորթ տ'Իթալիի մօտիկը։ Լոյս, կազ և չուր։ Տեղեկանալու համար դիմել 17 Rue Damesme, Մէթրօ Փլաս տ'Իթալի։

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՇՔԵՂ ՃԱՇԱՐԱՆ

"ՈՍԿԵՂՋԻՐ„ CORNE D'OR

46, Ave. Secrétan (Metro: Bolivar, Direction St-Gervais)

Ազեւեղեան երաժշտութեան հոչակաւոր վարպետներու մասնակցութեամբ, որ պատիւ կը բերէ հայկական նախաձեռնութեան.

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻԱ„

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԻԹՐՕ ՕԴԷՕՆ ԿԱՄ ՍԻՆ ՄԻՇԷԼ

ԱԶԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

Ընթերքի սպասարկութիւն

ԴՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԻՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 10_12

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Տէր եւ Տնօրէն՝ ԴՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մեթոտներով ամէն տեսակ ներքին, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 8_մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՆՐԱՊԱՏՇԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

*Ո եւ է բժիշկի դիմել առաջ կը յանձնարարուի անպայման Polyclinique*ը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։*

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. tobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՆՑԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱԴ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9_12 և 2_7 բացի կիրակի

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանուին

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՔԻԹի, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ Հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ առաւ. 8ից—10ից 1,30—8

ՁԱՇԱՐԱՆ COSTA

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱ

Խնամքով սպասարկութիւն

Ընդարձակ սրահներ

Մասնաւոր սենեակներ

54, Rue du Pont-Neuf
BRUXELLES,
Tel. 118.44

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԱՕՐ

ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ„

67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր մեղ եւ առատ կերակուր

Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

Աճապարեցիք ձերբ գնե ուշ չի. — Մեր նոր Լօթիսմանին երեք քառորդը արդէն ծախուած է, ամ-
պարեցէք ձեր բաժինն համեմատ գնել հող մը որ պիտի վաճա-
ամսական միայն 100 ՖՐԱՆՔՈՎ։ Ընկերովի մէկ հող գնել կարելի է։ Հողերը կարելի է այցելել շաբթու մէջ որ եւ է
առտուան ժամը 9ին գրասենեակս գալով եւ կամ կիրակի օրերը ժամը 8.30էն 9 սպասելով կար տ'Օրլէանի (Օռլի-
լից) տոմսակավաճառին առջեւ։

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԾ ՊԱԹԼԻԷՐ, 12

ՄԻԹՐՕ— ՓԼԷԹԻ ԿԱՄ ՔԱՏԻ — ՀԵՌԱՁԱՅՆ— ՓՐՕՎԱՆՍ 67-51

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
26
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1926

26 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 207 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ՊԻՏԻ ՀՐԱՀԱՆԳՈՒԻ 40 ՖՐԱՆՔ ՄԻԱՅՆ ԳԱՆՁԵԼ ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԷՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԻՔԸ ՁԱՐԻՔԻ ՎԵՐԱԾԵՑԻՆ

Երեւանէն Թղթակից մը գրէ թէ Հայրենիքի Օգնութեան կոմիտէն (Հօկ) գրեթէ հաշուելարդարի ենթարկուած է: Նոյն աղբիւրէն կ'իմանանք թէ ամիսներ առաջ Հայաստանի Հօկի դեղը, Վարչութեան անունով եղած ազդարարութիւնը, որ խորութիւններ կը հաստատէր Հօկի անդամակցութեան մասին, խմբագրուած է պետական օրկանի մը կողմէ, առանց Հօկի անկուսակցական անդամներուն գիտութեան...:

Սպասելով այս լուրերուն վերջնական լուսաբանութեան, ըսենք, անմիջապէս, որ շատ ալ անբնական չէ ինչպէս առաջին կէտը, նոյնպէս ալ երկրորդը, Հօկերը վարելու եղանակը:

Անքան անմեղ անունով հրապարակ նետուած այդ կազմակերպութիւնը դարձեր է այսօր ակներեւ չարիք մը Արշակաւան, որ կը խամրեցնէ ամէն բարի տրամադրութիւն:

Փաստե՞ր կ'ուզէք, — քննեցէք եւ դատեցէք արտասահմանի մէջ տիրող բարքերը:

Խորհրդային իշխանութեան սահմաններուն մէջ, Հօկը արդէն ողորմելի գոյութիւն մը կը քաշքշէ: Աչքի առջեւ են իրենց տեղեկագիրները: «Մարտակոչ» եւ «Խ. Հայաստան» պարբերաբար տեղեկութիւններ կը հրատարակեն այս կամ այն մասնաճիւղի անգործութեան, ամլութեան մասին: Իսկ արտասահմանի մէջ, ողբերգութիւնը այնքան ուշագրաւ է որ, կոյրերն անգամ կրնան շօշափել եւ հասկնալ: Տակաւին երկուերեք տարի առաջ, քիչ-շատ յոյս կար Ֆրանսայի մէջ, երբ առաջին անգամ հիմը կը դրուէր Հօկի: Այստեղ ազդանշանը տրուէր յետոյ, թեւ մը նետուեցաւ Սելանիկ եւ Աթէնք, առաջին օրէն իսկ ճահիճի մը վերածելով ամէն բան: Մասնաւոր հրահանգներ տրուած էին «պատուիրակ»ներուն, եւ ծեփերը թափեցան մէկ անգամէն: Ինչ որ տեղի ունեցաւ այնուհետեւ, եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, կրնայ կոկիկ հատոր մը կազմել, իբրեւ «վարք սրբոց»: Զարաշահութիւն, ներզաղթի առուտուր, հայրենասիրական զգացումներու շահագործում, թունաւոր առելութիւն՝ անհատ անհատ եւ խմբակցութիւնէ խմբակցութիւն. յետոյ հրաժարումներ, վտարումներ եւ փոխադարձ մերկացումներ, հրապարակային խայտառակութիւններով, եւ սանձակոտոր կիրքեր, որոնք իրենց զայրացման կէտին հասած են այս օրերս:

Ա,յս է Յունաստանի պատմութիւնը: Այս թունաւոր սունկը Պուկարիոյ մէջ ալ փորձեցին, բայց արմատ չբռնեց, որովհետեւ այնտեղ առաջին օրէն կազմուեցաւ հայրենիքի օգնութեան կոմիտէ, առանց նենգամիտ խորութիւններու: Ռումանիոյ մէջ Հօկի հետքը չկայ: Եգիպտոսէն քանի մը ձայներ լսուեցան եւ այդքան: Սուրիոյ մէջ մասնաճիւղ մը կազմուած էր, բայց առջի օր Հալէպի իրենց համակիր օրկանը, Շիրակի աղէտին առթիւ դիտել կուտար թէ Հօկը Պէյրութի մէջկը քննայ,եւ կ'առաջարկէր հանգանակութեան նախաձեռնութիւնը յանձնել ո'ր եւ է ազգային մարմնի: Ամերիկայի մասին «ոչ-լամ»ներ լսեցինք, իրբեւ արդիւնք Հօկի պատուիրակութեան պտոյտին, բայց իրականութիւնը բոլորովին տարբեր է:

Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի, որ ամէնէն աղմկարարն է, նորէն չենք տեսներ կազդուրիչ իրողութիւն մը: Այստեղ ալ միեւնոյն խարդախ հոգեբանութիւնը տուն կուտայ գործունէութեան: Ամէնէն բարեմիտներն անգամ այլեւս չեն կրնար ենթադրել թէ՝ անկուսակցական դիմակին տակ, կոպիտ քաղաքականութեան մը «ճգպտանտ»ն է որ կը հնչէ հրապարակին վրայ: Մասնաճիւղեր կը կազմուին ու կը լուծուին: Մարսէյլը քայքայուեցաւ: Լիոնի մէջ ստիպուեցան «զտումներ» կատարել: Ամէն տեղ ալ յայտարարուած թուանշաններու ստութիւնը երեւան կը հանեն հնչակեանները, որոնք Հօկերու շաղախն էին նրկէ: Նոյ. 14ին, աշխատակից մը վերլուծելով Ֆրանսայի Հօկի պատգմ. ժողովին տեղեկագիրը, արտասուելի փաստեր կը գտնէր: Տասնըչորս ամսուան մէջ, Ֆրանսայի Հօկը ունեցեր է 63,123 ֆր. մուտք, մէկն ըլլալով «Ֆրանսահայ Տան» հանգանակութիւնը, 20,503 ֆրանք: Անդամներու թիւ ցոյց կը տրուի 2200, իսկ անդամավճարներէ մուտք՝ 12,145 ֆրանք: Այս ցնծամուտէն երեւան գրկուած է միայն 20,000 ֆրանք, որ Ֆրանսահայ Տան գումարն է. պաշտօնեաներու վճարուած է 13,166 ֆրանք: Կարճ՝ ելքի գումարն է 56,033, իսկ մուտքը միայ 12,000 ֆրանքի գումար մը :

Զենք խօսիր բարոյական գործունէութեան մասին, որ նոյնն է ամէն տեղ, — որոմ ցանել, խարխուսել անոպայ տարրերը, «թշնամի»ներ երեւակայել իրենց ապիկարութեան արահետնեերուն վրայ, եւ մնամէջ, գրգռիչ խաչակրութիւն մը կազմակերպել Կոմկուսի փառքին համար...:

Ահա թէ ինչպէ'ս չարիքի վերածեցին բարիքը:

Ահա թէ ինչո'ւ այլանդակ վիժուկ մը դարձաւ ձեռնարկ մը որ հրաշքներ կը գործէր 1920ին, իրբեւ իսկական Հօմ (Հայրենիքի Օգնութեան Մարմին): Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՐՈ՞Ւ ԿՈՒՇՏԻՆ ՄԽՈՒԱԾ Է ՍՈՒՐԸ

«Խորհրդային Հայաստան» (Թիւ 249) շողիքոտ խմբագրականի մը մէջ, յանուն Հայաստանի բանուորներուն եւ գիւղացիներուն ողջունելով «եւրոպական աշխարհակալութենէն ազատագրուած Թուրք ժողովուրդը», կը գրէ.

«1921—22 տարիներուն առանձնապէս զարգացած Թուրքիոյ ազատարար պատերազմն ընդդէմ եւրոպական աշխարհակալութեան, կը վաւերէր խորհրդային աշխարհի բանուորներու եւ գիւղացիներու կատարեալ համակրանքը եւ պաշտպանութիւնը: Իր հիւսիս-արեւելեան սահմաններուն վրայ ունենալով բարեկամական այդ լեռնարանը՝ մարտնչող Թուրքիան նոր ուժ կը ստանար ընդդէմ եւրոպական աշխարհակալութեան: Եւ դիւանագիտական ձեռնարկներով Եւրոպայի առջեւ եւ Թուրքիոյ հետ կնքած իր դաշնագրերով (1921 Մարտ 16ի եւ Հոկտ. 13ի), Խորհրդային Կառավարութիւնն ըստ ամենայնի պաշտպանած է հանրապետական Թուրքիան, նպաստած եւ զօրավիղ է եղած է անոր հակաիմպերիալիստական պայքարին: Թուրքիոյ անկախ ազգային գոյութեան, անոր յետագայ զարգացման խնդիրը մեծապէս կապուած է Խորհրդային Միութեան հետ:

«Թուրքիայի ազատագրման շարժման առաջնորդ եւ հանրապետութեան նախագահ Մուսթաֆա Քէմալի դէմ կազմակերպուած անյաջող մահափորձի ամբողջ պատմութիւնը ցոյց կուտայ, թէ որքան Թուրքիան եւ վրիժառու է աշխարհակալ Եւրոպան, մասնաւորապէս Անգլիան, հանրապետական Թուրքիոյ դէմ:

«Ազատագրուած հանրապետական Թուրքիան սուր մըն է, որ մխուած է եւրոպական աշխարհակալութեան մարմնի մէջ:

«Այդ չեն ուզեր հասկնալ բթամիտ Դաշնակցականները, որոնք երէկ Անգլիոյ, այսօր Իտալիոյ վրայ յոյսեր կը դնեն իրենց երազած՝ «Թուրքիայի անխուսափելի անկման» գործնականացնելուհամար:»

Իսկապէս որ դաշնակցականները բան չեն հասկնար այս չնաշխարհիկ դիւանագիտութենէն: Բայց գոնէ մէկ բան լաւ կը հասկնան եւ մտահոգութեամբ կը հարցնեն երեւանի Թանձրամիտ շողորթներուն.

— Որո՞ւ կուշտին է մխուած այդ սուրը, եւրոպական զրահաւոր աշխարհիկալութե՞ան, Թէ հայ ժողովրդի վտիտ մարմնին եւ ձեր իսկ սրտին...

ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ ԱԼ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ

Սելանիկէն յետոյ, Աթէնքի մէջ ալ կազմուած է համազգային կեդր. յանձնախումբ մը, շիրակի աղէտեալներուն օգնութեան համար: կեդր. ցանձնախումբը այս առթիւ հրատարակած կոչի մը մէջ կ'ըսէ.—«Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց խաչածեւումներու առաջքը առնելու նպատակաւ, հանգանակութեան գործը կատարել մէկ ձակատով, եւ այդ փափաքը իրականացնելու համար ալ որոշեց բոլոր կուսակցական, եւ ոչ կուսակցական ազգայիններէ բաղկացած խառն հանգանակիչ մարմին մը ընտրել, ու այդ հիման վրայ ընտրուեցան հետեւեալ ազգայինները իբր անդամ կեդրոնական Հանգանակիչ մարմնին» (Անունները զանց կ'առնենք):

Այս առթիւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան հին ցունաստանի շրջանային կոմիտէն կը հրաւիրէ ընկերները եւ համակիրները՝ աջակցիլ կեդր. Հանգանակիչ ցանձնախումբին, անոր ձեռնարկը արդիւնաւորելու համար: «Նոր Օր» վերջ տալով անջատ հանգանակութեան, իր հաւաքած 14,000 տրախմին յանձնած է կեդր. ցանձնախումբին:

ՄԱՀ ՔՐԱՍԻՆԻ

Շաբաթ շաբթի առաւօտ Լոնտոնի մէջ մեռաւ Լոնտոնի Ռուս դեսպան Լէոնիտ Պորիսովիչ Քրասին: Հանդուցեալը 1870ին ծնած էր Սիպերիա: 1899ին յարած էր Սօցիալ Դեմոկրատ կուսակցութեան, որուն կեդր. Կոմիտէին անդամ ալ եղած է: Յեղափոխութենէն առաջ Ռուսիոյ ճարտարարուեստական շրջաններուն մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւած էր իբրեւ Էլեկտրագէտ-ճարտարագէտ: Մասնաւորապէս Սիմէնս-Շուքերթ գերման հաստատութեան մասնաճիւղի վարիչն էր եւ մասնակցած է Ռուսիոյ մէջ Ֆրանսական ձեռնարկներու:

Պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն վերջ, առաջնակարգ դիրք գրաւեց Խորհրդային կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան մէջ, իբրեւ պատուիրակ կամ դեսպան: Մասնակցեցաւ Պրէսթ-Լիթովսքի դաշնագրին բանակցութեանց: 1918ին կարժր բանակի պաշտպանութեան խորհուրդի եւ պաբենաւորման յանձնախումբի անդամ եղաւ: 1919ին հաղորդակցութեան գործավարութիւնը ստանձնեց, 1920ին Շուէյտի հետ առեւտրական համաձայնութիւն կնքեց: Նոյն տարին բանակցութիւնները կատարեց անգլիական կառավարութեան հետ, եւ 1921ին ստորագրեց պայմանագրութիւն մը, որով Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները վերահաստատուեցան: 1922ին Քրասին արտաքին առեւտուրի գործավար նշանակուեցաւ եւ իր կառավարութիւնը ներկայացուց Ճենովայի եւ Լահէյի մէջ: 1923 Յուլիսին Լոնտոնի դեսպան անուանուեցաւ, իսկ 1924 Նոյեմբերին նոյն պաշտօնով Փարիզ փոխադրուեցաւ: Փարիզ եղած ատեն, առողջութիւնը խանգարուած ըլլալով, քաշուեցաւ քաղաքական գործօն կեանքէ: Յետոյ կրկին Լոնտոնի դեսպան նշանակուեցաւ, սակայն միշտ հիւանդ էր:

Իր մահով կ'անհետանայ պոլշեւիկ կարեւոր վարիչներէն մէկը: Արտաքին առեւտուրի Չերմ պաշտպաններէն ըլլալով հանդերձ, Քրասին միշտ չափաւորութեան խորհուրդներ կուտար Քրէմլինի վարիչներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Չիճովիճի եւ Թրոցկի սպաշօնական

Համայնավար կուսակցութեան Գործադիր Կոմիտէի եօթեըորդ լիակատար նիստը բացուեցաւ Նոյ. 23ին Քրէմլինի մեծ պալատին մէջ: Պուխարին ողջունեց ժողովը յանուն Խորհ. Միութեան կոմկուսին և յայտնեց թէ կուսակցութիւնը պատրաստ է իր բոլոր ուժերը տրամադրելու միջազգային յեղափոխութեան: «Մեր պետութիւնը, ըսաւ, ամբողջ աշխարհի ազատագրական շարժման խարիսխն է, սկսելով արեւմուտքի փորձ և կարգապահ ընչազուրկներէն մինչեւ Ասիոյ ճնշուած ժողովուրդները: Մենք էինք, ենք և պիտի ըլլանք միշտ համաշխարհային յեղափոխութեան հաւատարիմ յառաջապահները: Միշտ պատրաստ ենք ընել ամէն ինչ համաշխարհային յեղափոխութեան յաղթանակը ապահովելու համար: Մենք էինք, ենք և պիտի ըլլանք միշտ ամէնէն միջազգային կուսակցութիւնը»:

Դիւանի ընտրութենէն վերջ Թէլման կարդաց Չինովիէվի 21 Նոյ. Թուակիր մէկ նամակը, ուղղուած ժողովին:

Ահա՛ այդ նամակը.— «Միջազգայինի ամէնէն կարեւոր հատուածներու որոշումէն վերջ, կը խնդրեմ որ զիս ազատ կացուցանէք Համայնավար Միջազգայինի նախագահի պաշտօնէն, ինչպէս նաեւ, առ այժմ, Միջազգայինի մէջ առհասարակ ո և է աշխատանքէ»:

Դիւանը այս նամակին տուաւ հետեւեալ պատասխանը. «Որոշումներէն վերջ Միջազգայինի ամէնէն կարեւոր հատուածներուն՝ Խ. Հ. Միութեան, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի, Անգլիոյ, Չեխոսլովաքիոյ, Լեհաստանի, Իտալիոյ, ինչպէս նաեւ Գ. Միջազգայինի դիւանին, ժողովը կ'որոշէ Չինովիէվը հանել Գ. Միջազգայինի նախագահի իր պաշտօնէն, ինչպէս նաեւ Միջազգայինի իր աշխատանքներէն»:

Դիւանի պատասխանը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ Գործադիր Կոմիտէին կողմէ:

Թրոցկի ալ արձակուեցաւ Խորհ. Միութեան ազգային տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդի գիտական բաժնի նախագահի պաշտօնէն:

Սուրիոյ տեղ Միջագետքը

Լոնտոնի «Տէյլի Մէյլ» պահպանողական Թերթը կը գրէ.—

Զենք կարծեր թէ ո եւ է ֆրանսական կառավարութիւն լրջօրէն մտածէ Սուրիոյ վրայ ֆրանս. հոգատարութիւնը Իտալիոյ փոխանցելու մասին: Սակայն, եթէ Ֆրանսա Սուրիոյ հոգատարութեան կապուած է ա'յնքան սերտ կապերով, չկայ ո եւ է բան որ մեզ կապէ Պաղեստինի եւ Միջագետքի մեր հոգատարութեանց: Մենք միշտ պաշտպանեցինք այն տեսակէտը թէ սխալ էր այս երկու հոգատարութիւններն ընդունիլը: Եթէ զանունք փոխանցենք բարեկամ պետութեան մը, օրինակ Իտալիոյ, այս վերջինը պէտք եղած կորովը եւ մարդկային ուժը ունի եւ կրնայ զանունք զարգացնել, նոյնիսկ գաղթավայրի վերածել:

Մանկապարտէզներ Մարսէյլի մէջ

Կաթոլիկոսական պատուիրակութիւնը կը հաղորդէ թէ՝ Մարսէյլի մօտակայ Սէն Ժիւլիէն և Սէնթ Անթուան հայաբնակ գիւղերու մէջ, ուր մնայուն բնակութիւն հաստատած են իրենց շինած տնակներուն մէջ 100—200 հայ ընտանիքներ, Մարսէյլի եկեղեցիի և դպրոցի շինութեան և հանգանակութեան Ցանձնաժողովի տրամադրած 40000 ֆրք. գումարով հողեր գնուած են, Սէն Ժիւլիէնի մէջ 1200, իսկ Սէնթ Անթուանի մէջ 750 քառակուսի մէթր: Ասոնց վրայ հայ գիւղացիներու ծախքով և ջանքով մատուռի և մանկապարտէզի շէնքեր պիտի շինուին: Իսկ Նիսի Մատըլէնի հայ գիւղին և կարտանի մէջ արդէն սկսած են շինութիւնները: կաթող. պատուիրակը կեդր. կրթական խորհուրդի անունով Մարսէյլի մէջ Նոյ. 8ին Ռիւ Պէնեուտօ 48 թիւ օթէլ Նիւեօրքի մէջ բացած է մանկապարտէզ մը, դեկավարութեամբ Տիկ. Մաոի Սվաճեանի և ուր այժմ կ'ուսանին աւելի քան 75 մանուկներ և մէկ երկու շաբաթէն թիւը պիտի հասնի 100ի: Դժբախտաբար հոս ալ տեղի անյարմարութիւնը արգելք պիտի ըլլայ աւելի թիւով երախաներ ընդունելու:

Թուրքիոյ բնակչութիւնը շատցնելու համար

Պոլսոյ «Ազգ» թերթը խմբագրականի մը մէջ կը շեշտէ թէ Թուրքիոյ բնակչութիւնը քիչ է, և պէտք է զայն եռապատկել, քառապատկել: Ասոր համար ալ կը թելադրէ արտասահմանէն բերել իսլամ գաղթականներ, «որոնք Թուրքիոյ ոչ-իսլամներէն աւելի պիւրութեամբ կը ձուլուին»:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

"ՀԱՅԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ,,

Գ.

ՕՏԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայերու ընկերային կազմութեան մէջ կարեւոր դեր խաղացած են օտար ազդեցութիւնները: Կարգ մը տեղեր Հայերը կորնչուցած են իրենց մայրենի լեզուն եւ կը խօսին Թուրքերէն կամ ռուսերէն: Մականունները եւս կրած են Թրքական կամ ռուսական ազդեցութիւն (Գալըպճեան, Մելիքօֆ, Լազարեֆ եւլն.): Հեղինակը կը սեպէ անշուշտ, երբ կը կարծէ Թէ Ա՛Ահարոնեան կամ Իսրայէլեան ընտանիքները Հրէական ծագումէ ունին (էջ 56): Ս. Գրոց Հրէական անունները մեր մէջ մուտ գտած են Հայաստան քրիստոնէութիւնը ընդունելէն ի վեր: Կրօնական մարզին մէջ եւս Հայերը ենթարկուած են օտար ազդեցութեան: Լուսաւորիչ կրօնական կրթութիւն առած է կեսարիոյ մէջ. կաթոլիկութիւնը Կիլիկեան Թագաւորութեան ժամանակ տարածուած է, Բիւզանտական Թագաւորութենէն ձեացած են Հայ-Հոռոմներ, Ակնայ եւ Կէյվէի շրջանին մէջ, իսկ ԺԹ. դարուն ամերիկացի միսիոնէրները բողոքականութեան Հետ միասին արդիականութեան պատուաստը մտցուցած են Հայերուն մէջ:

Երուսաղէմի եւ Ծայր Արեւելքի մէջ Հաստատուած Հայերը, կրելով օտար ազդեցութիւն, իրենց կարգին ազդած են ընդհ. Հայ կեանքին վրայ. այսպէս՝ առաջին Հայ Թերթը հիմնուած է Մատրասի մէջ 1794ին: Հայաստանի անկախութիւնը վերստանալու առաջին ծրագիրը կազմած է պոմպէյցի Հայ մը, որ Լոնտոնի մէջ ուսած էր ԺԸ. դարուն եւ ժամանակ մը Փրուսիա եւ Ռուսիա ապրած էր:

Առաջին Հայ տպարանը արտասահմանի մէջ հիմնուեցաւ (Վենետիկ 1512ին), առաջին Հայ դպրոցները Պոլիս բացուեցան (1790ին), առաջին ճեմարանը Մոսկուա հիմնուեցաւ (Լազարեան, 1818ին), յետոյ Թիֆլիզ (1825): Եւրոպական ազդեցութեան տակ է որ ժողովրդավար սկզբունքները մուտ գործեցին եկեղեցական եւ պատիրիարքական Հաստատութիւններու մէջ, ընտրական իրաւունք ստացան արհեստաւորները, 1860ին Ազգ. Սահմանադրութիւնը հրատարակուեցաւ եւն: Երիմի պատերազմին իվեր Պոլսոյ Հայերը սկսան ընդօրինակել Արեւմուտքի կենցաղը, մանաւանդ Հագուստի, ուտելիքի, ընթերցանութեան (Ֆրանս. վէպեր) եւ գրականութեան մարզերուն մէջ: Կովկասահայերը՝ ռուս գրողներու, իսկ Թրքահայերը՝ Ֆրանսացի Հեղինակներու ազդեցութիւնը կրած են: Պիներն ալ ենթարկուած են եւրոպական Հոսանքի ազդեցութեան եւ Հանրային կեանքին մէջ կարեւոր դեր կը կատարեն ԺԹ. դարու կէսէն ի վեր մանաւանդ: Ասոնք Թրքական ազդեցութիւնը շատ չեն կրած եւ նոյն իսկ Թուրքերէն չեն սորված:

Փրոֆ. Տէքան Թաուշիկ ակնարկ մը կը նետէ դարերու ընթացքին Հայերու կատարած արտագաղթին վրայ եւ կ'ընդգծէ որ Ասիա գաղթողները պահած են իրենց գոյութիւնը, մինչ Եւրոպա եկողները հետզհետէ ձուլուած են: պատճառը այն է՝ որ Արեւելքի մէջ ընկերային կեանքը փոքրիկ խմբաւորումներու մէջ սահմանաւորուած է եւ զանազան ազգեր պարտաւորուած են անջատ թաղերու մէջ ապրիլ, մինչդեռ Արեւմուտքի մէջ խառնակեցութիւնը աւելի մեծ է եւ ձուլման լայն հոսանքներ կան:

Նոր ժամանակներու մէջ արտագաղթը ունեցած է ուրիշ կարեւոր պատճառ մը եւս: Օսմ. Սահմանադրութենէն ի վեր բազմաթիւ երիտասարդներ Եւրոպա ապաստանեցան զինուորութենէ ազատելու համար. իսկ վերջերս ալ քէմալականներու առջեւէն փախան զանգուածային ժողովուրդ եւ քաղաքական կասկածելիներ: Ա՛յս եւ ուրիշ բացատրութիւններ, բոնի ու քաղաքական պատճառներով եղած գաղթերէն դուրս բնական ձեւով Հայերը գաղթած են, Ս. դէպի Հնդկական ովկիանոս, մասնաւորաբար մարգարիտի առեւտուրին համար, Ք. դէպի Եւրոպա՝ Եգիպտոսէն, Թուրքիայէն եւ Կովկասէն, առեւտրական նպատակով, գ. նոյնպէս Եւրոպա եկած են բազմաթիւ ուսանողներ, որոնց մէկ մասը երկիրը չէ դարձած:

Հինգերորդ եւ վերջին գլուխին մէջ փրօֆ. Տէքան կը խօսի փաթիլի Հայ գաղթականներուն վրայ, զորս չորս դասակարգի կը բաժնէ, 1.— Արհեստաւորներ, 2.— քաղաքական պատճառներով զանգուածային կերպով եկած գաղթականներ, 3.— Առեւտրականներ եւ 4.— Մտաւորականներ: Հեղինակը անձամբ Հարցազննած է 1896ին փարիզ եկած Հայ արհեստաւոր մը (Մանիսացի դերձակ Պաղտիկէլ) եւ կուտայ անոր մենագրութիւնը (էջ 70—76), իբրեւ Հետաքրքրական տիպար մը: Պաղտիկէլ ամուսնացած է Ֆրանսուհիի մը Հետ: Ա՛յս երեւոյթը հիմա ալ կը շարունակուի: Հայհիները ալ կան որ Ֆրանսացիի Հետ կ'ամուսնանան (էջ 76—77):

Փրօֆէսէօրը տեսած է 1923—24ի Հայկական զանգուածային ներգաղթը, այցելած է Հայոց եկեղեցին, տեսած է՝ եկեղեցիի նկուղներուն եւ պուլվար Թուրտանի Հիւղակներուն մէջ տեղաւորուած գաղթականները, ինչպէս նաեւ. կիրակի առաւօտները Ժան կուժօն փողոցի Համախոնհները, որոնց մասին կը գրէ.—

«Ու այսպէս, արեւելեան ոճով այս եկեղեցիին շուրջ, կարծեցինք վերատեսնել քսենոփոնի ստորերկրեաները, պազարներու ամբոխը, վերջապէս լեռնէն իջած շրջուն վաճառորդը, որ ճամբայ կ'ելլէ ամենահեռաւոր յաճախորդներուն ի խնդիր» (էջ 80): Ցետոյ կը պատմէ Թէ ինչպէս այդ գաղթականները հետզհետէ տեղաւորուեցան զանազան գործերու մէջ, մանաւանդ փարիզի շրջակայ մեծ գործարանները:

Փարիզահայ երրորդ տիպարին (առեւտրական) մասին կը խօսի բաւական երկար (էջ 80—97). մենագրութիւնը կը հրատարակէ Հնութեանց վաճառականի մը (Գալըպճեան), կը յիշէ Թէ ինչպէս գոհարեղէնի եւ Հնութեանց Հայ մեծ վաճառականները իրարու Հետ կը միանան (Soc. en participation) մեծ գնումներու առԹիւ, կը նկարագրէ Լաֆայէթի փողոցի գոհարավաճառներու սրճարանը եւ մանրամասնութիւնները կուտայ կեղծ եւ իրական մարգարիտներու մասին: Հայերը եւ առհասարակ Արեւելքցիները գոհարեղէնի մէջնորդութիւն կ'ընեն, որովհետեւ դրամագլուխ չունին, իսկ այդ արհեստին համար ալ դրամագլուխի պէտք չկայ:

Հեղինակը, յաւելուածական բաժնի մը մէջ կ'ըսէ Թէ Ֆրանսա ներգաղթը մանաւանդ 1878էն ասդին աւելցած է: Քսաներորդ դարու սկիզբը ամբողջ Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ 3000 Հայեր կային, 1912ին միայն Ֆրանսայի մէջ անոնց Թիւը 4000ի կը Հասնէր: Պատերազմէն վերջ այս Թիւը սկսաւ արագօրէն բարձրանալ: 1922ին Ֆրանսայի մէջ կային 12000 Հայեր, որոնց 4000ը Փարիզ, 1923ին 15,000, որոնց 8000ը Փարիզ, իսկ 1926 Յունուարին Ֆրանսայի Հայերու Թիւը Հասաւ 50,000ի:

Գալով Ծնունդներուն, 1925ի սկիզբը Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ ամսական 45—50 մկրտութիւն կը կատարուէր, ինչ որ տարեկան առնուազն 550 Ծնունդի կը Համապատասխանէ: Եթէ Հայ Լուսաւորչականներու Թիւը 12000 գնահատենք փարիզի եւ շրջականերուն մէջ, այն ատեն Հազար Հայու վրայ աւելի քան 45 Ծնունդ կ'ինայ, Թիւ մը, որ կը գէ՛ կ'անցնի ուէ եւրոպական պետութեան Ծնունդներու տոկոսը: Ասիկա կը պարտինք նոր գաղութին որ նոր-ժալեուսականութեան անտեղակ է:

Հայաստանի գիւղերուն մէջ, իւրաքանչիւր ընտանիք առանց չափազանցութեան միջին Հաշուով 8—10 զաւակ կ'ունենար, քաղաքներու մէջ այս Թիւը աւելի պակաս էր. օրինակ՝ պատերազմէն առաջ Պոլսոյ մէջ շատ մը բարեկեցիկ ընտանիքներ 7—8 զաւակ կ'ունենային. միջին Թիւով վեց զաւակ պէտք էր Հաշուել: Գալով Փարիզի Հին գաղութին, ուշ ամուսնութեանց եւ կեանքի տարբեր պայմաններուն պատճառով, այդ սակը կ'իջնէ 3 կամ չորս զաւակի. իսկ Ֆրանսուհիներու Հետ ամուսնացողներուն Համար աւելի պակաս պէտք է Հաշուել:

* * *

Իր գլխաւոր գիծերուն մէջ ներկայացուցինք Փարիզի քաղաքական գիտութեանց վարժարանին փրօֆէսէօր Փօլ Տէքանի ուսումնասիրութիւնը Հայերու ընկերային կազմութեան մասին: Որքան գիտենք, գիտական մեթոտով գրուած առաջին գիրքն է այս Հայերու մասին եւ իբր այդ ընդհանուր է Հեղինակը: Փրօֆէսէօրը Հայերու մասին տեղեկութիւնները քաղած է կարգ մը գիրքերէ, որոնց Թիւը սահմանափակ է եւ որոնց բոլորին Համար ալ կարելի չէ ըսել Թէ պատմութիւնը ներկայացուցած են ճշգրտօրէն: Հակառակ աղբիւրներու պակասին, պ. Տէքան կրցած է լաւ համապատկերութիւն մը ընել եւ դէպքերը դասաւորելով տրամաբանական եզրակացութիւններու յանգիլ: Երկար կանգ առած է կարգ մը երկրորդական կէտերու վրայ, երբեմն ալ կարեւոր կէտերու վրայէն Հարեւանցի անցած է: Լաւագոյն գործ մը կարելի կ'ըլլար արտադրել, եթէ Հեղինակը անձամբ ճամբորդած ըլլար Հայաստան եւ Համաձայն իր դպրոցի դրութեան, տեղւոյն վրայ քննէր ամէն բան, ինչպէս ըրած է փարիզի Համար: Ամէն պարագայի, տրուած պայմաններուն մէջ, օտար գիտնականին կատարած աշխատանքը գովելի է: Հայկական կեանքով զբաղող օտար մտաւորականութեան շարքին վրայ կ'աւելնայ ինքնատիպ նոր երկ մըն ալ: Այս առաջին փորձէն վերջ, կը յուսանք Թէ յարգելի Հեղինակը պիտի շարունակէ զբաղիլ մեր ժողովուրդով եւ պիտի արտադրէ աւելի կարեւոր նոր գործեր:

ՀԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

(ՎԵՐՋ)

ՍԵՒ ԷՋ ՄԸ ԿԱՐՍԻ ՅՈՒԺԵՐԷՍ

Ա.

Կարսի անկման եւ Ընկերութեանատապալման սեւ օրերու տարեդարձին առթիւ, կը ստիպուիմ նորէն քրքրել յուշատետրս:

Դեռ Թրքական առաջին գընդակը մեր դէմ չարձակուած (13 Սեպտ. 1920), մենք Համոզուած էինք որ, Ազգաբաչէն մինչեւ կազդուան, գոյութիւն ունէին տաճկական կազմակերպուած գործակալութիւններ: Մենք գիտէինք նոյնպէս, Թէ, ո՛չ միայն մեր երկրի սահմաններուն մէջ կը կատարուէր սիստէմաթիկ պրոպականտ՝ ինպաստ մեր ղրացի Թշնամւոյն, այլ եւ շատ մը պետական դաղտնիքներ կանոնաւորապէս կ'ներթափին Հարստահարելու անոր առանց այդ ալ Հարուստ հետախուզական բաժնի դիւանը: Գարապէքիրի գործակալները Թուրք ու քիւրտ չէին միայն: Հայեր ալ կային անոնց մէջ, Հայաստանի պատմութիւններէն օգտուող, պետական պաշտօնեայ եւ ամենավստահելի դաղտնիքներու ծանօթ Հայեր: Գիտէինք այդ իրերու փաստ, բայց մեր Հետախուզական բաժնի ապիկարութիւնը, Թէ՞ մեր Հակառակորդի արտակարգ վարպետութեանը շնորհիւ, երբեք դաւաճան մը չբռնուեցաւ:

Քանի տաճկական գիծը մօտեցաւ Վանայդի սրտին, քանի մեր ճակատները սղմուեցան, այնքան աւելի պարզ եղաւ որ մեր Թշնամին կանոնաւոր յարաբերութեան մէջ էր մեր Թիկունքին Հետ: Զարմանալի չէր որ մեր երկրի սահմաններուն մէջ ապրող Թուրք, քիւրտ ու մալականները կամաւոր կամ վարձուած ծառայութիւն կը մատուցանէին մեր Թշնամիին:

Մենք խորին համոզում ունէինք որ մեզմէ, մեր միս ու արիւնէն մարդիկ, մեզ Հետ՝ մեր երկրի Համեստ, այլ Թանկ բարիքներ վայելողները աւելի կանոնաւոր եւ աւելի մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէին մեր Հակառակորդին: Շատ ջանք Թափուեցաւ, բայց ո՛չ ոք մեղսակցութեան մէջ չբռնուեցաւ եւ չպատժուեցաւ: Այնքան սերտ էր մեզ Հետ խառնուած մեր արենակից Թշնամիներուն կապը՝ մեր երկիրը քանդել եկող Թուրքին Հետ:

Հոկտ. 30ի (1920) ցերեկուայ ժամը 12էն Հազիւ քանի մը րոպէ անց էր, երբ ես միայնակ ձորէն քաղաք գացի, բայց քարէ կամուրջի մօտ կանգ առի, որովհետեւ նահանջող ժողովուրդը Թոյլ չէր տար այն կողմ անցնիլ: Թշնամին Հարաւէն Հասեր էր կայարանը եւ զանազան ուղղութեամբ կը մտնէր կարս: քանի մը տասնեակ Հազարաւոր ժողովուրդ, գլուխը կորնչուցած, կը կուտակուէր դէպի ձորը, Հնարաւորութիւն չունէր անցնելու, որովհետեւ այդ մէկ կամուրջը Հիրիք չէր, իսկ դէպի աջ ինկածները Թէ՛ Հեռու էին եւ Թէ՛ կը վախցուէր որ միեւնոյն Հոն Հասնիլը Թշնամին կը կտրէր գիծը:

Միակ անձն էի որ դէպի քաղաքը կ'երթայի: Անգա՛մ այդ ահաւոր տեսարանին առջեւ, ես ունէի տեսակ մը Թերահաւատութիւն՝ Թշնամւոյ յառաջխազացմանը մասին, ուստի եւ կ'ուզէի անպայման ներս մտնել եւ անձամբ տեսնել կացութիւնը: Զյաջողելով, պահ մը կանգնեցայ եւ լուռ ու մունջ դիտեցի զիրար կոխոտող ժողովուրդը: Ցետոյ Թէ ինչպէս մարդիկ, Հասուն պտուղի նման, քարէ կամուրջի երկու կողերէն կատղած գետը կ'իյնային: Ցետոյ, նոյնիսկ, մայրեր, որոնք իրենց խանձարրատատ երախաները պղտոր ալիքներուն... կը յանձնէին: Ու ճիշտ այդ պահուն, Թիկունքէս սուր ու դիլ ձայն մը անկանջիս Հասաւ, որ կ'ըսէր.— Ի զո՞ւր կըփախչիք, խաղաղութիւն է, ձեղ ՚ինասող չկայ:» Եւ դարձայ եւ ի՞նչ տեսնեմ: կաթոլիկներու եկեղեցիէն քիչ մը դէպի արեւելք ու վեր՝ կարմիր եւ սպիտակ զոյգ մը դրօշակներ կը ծածանէին...: Ցաճախներուն Հայ դաշնակիցներն էին: Գաղտնիքը պատուե՞ր էր, բայց շա՞տ ուշ:

Այդ սկիզբն էր: Միայն քանի մը ժամ վերջ, պուլկար գնդ. Բաբաջանով, կարսի ամրութեանց Հրեաններուն պետը, ինքնաշարժ նստած, մէկ առ մէկ ծանօթացուց մեր ամրոցներն ու առնոց պարունակած այլ եւ այլ կարգի Հարստութիւնները Թուրքերուն: Դներե՞նք օտարականին: Զափով մը այո՛: Բայց ո՛չ մեր արենակիցներուն:

Ցաջորդ Հերթին Թուրքերուն առջեւ անցան Հայ ճարտարապետ Ղամբարեան եւ երկրաչափ Մոծակեան: կարսի ամրութեանց գաղտնիքները այս զոյգ մասնագէտներուն ձեռքն էին: Ասոնք եւ ոչ պինուորականները, չբացառելով նոյն իսկ կարսի ամրութեանց պետ Զօր. Դանիէլ բէգ Փիրումեան, ծանօթ էին մեր բերդերուն եւ անոնց պարունակած Հարստութեանցը:

Եւ պուլկար գնդապետը «պաշտօնապէս» ծանօթացուց Վանայդի նոր տէրերուն իրենց նոր Հարստութեան աղբիւրները: Հայ մասնագէտները մտան անոնց մանրամասնութիւններուն մէջ: Օտար վարձկանը շատ Թեթեւ կերպով անցաւ իր պարտականութեան վրայէն: Հայ մասնագէտները ոգի իրենին աշխատեցան ամէն գաղտնիք բանալ Թուրք պինուրականներուն առջեւ: Ո՛չ միայն այդ: Նպաստամատոյցի ներկայացուցիչ Գաքս, Թեթեւ չափով մը յոյս ունենալով որ, վերջ ի վերջոյ դաշնակից պետութիւնները ետ պիտի բերեն Հայկական բանակը, տողերս գրողին Հետ խորհրդակցելով, Ամերիկեան դրօշակը պարզեց մեր զինական արհեստանոցին եւ մեծ պահեստի մը շէնքերուն վրայ: Գնդ. Բաբաջանով տեսաւ այդ, բայց չտեսնել ձեւացուց: Հայ մասնագէտները ո՛չ միայն մատնեցին, այլեւ սպառնացին Ամերիկացիի կեանքին, եթէ ան համարձակէր, ո՛չ Թէ աստղազարդ դրօշակը վար չառնել յիշեալ երկու շէնքերու վրայէն, այլեւ ամենափոքր բան մը պակսէր անոնց մէջ եղած իրերէն:

Ահա՛ Թէ ի՞նչու ըսի Թէ, Հայուն ներել չենք կրնար:

Ընձեռնական տպաւորութիւնս էր այն օր եւ է այժմ, որ Ղամբարեան ու Մոծակեան սրտանց, Համոզումով գաւաճան չէին: Շահամոլութեան պետ Զօր. Դանիէլ բէգ Փիրումեան, ծանօթ էին մեր բերդերուն եւ անոնց պարունակած Հարստութեանցը: Իր բանաստեղծութիւնները չէր ուղարկում նրանց: Ասում էր «առանց կարդալու պիտի կը ձգեն»: Գուցէ իրաւացի էր: Ցետոյ Թէ ինչպէս մարդիկ, Հասուն պտուղի նման, քարէ կամուրջի երկու կողերէն կատղած գետը կ'իյնային: Ցետոյ, նոյնիսկ, մայրեր, որոնք իրենց խանձարրատատ երախաները պղտոր ալիքներուն... կը յանձնէին: Ու ճիշտ այդ պահուն, Թիկունքէս սուր ու դիլ ձայն մը անկանջիս Հասաւ, որ կ'ըսէր.— Ի զո՞ւր կըփախչիք, խաղաղութիւն է, ձեղ ՚ինասող չկայ:» Եւ դարձայ եւ ի՞նչ տեսնեմ: կաթոլիկներու եկեղեցիէն քիչ մը դէպի արեւելք ու վեր՝ կարմիր եւ սպիտակ զոյգ մը դրօշակներ կը ծածանէին...: Ցաճախներուն Հայ դաշնակիցներն էին: Գաղտնիքը պատուե՞ր էր, բայց շա՞տ ուշ:

Այդ սկիզբն էր: Միայն քանի մը ժամ վերջ, պուլկար գնդ. Բաբաջանով, կարսի ամրութեանց Հրեաններուն պետը, ինքնաշարժ նստած, մէկ առ մէկ ծանօթացուց մեր ամրոցներն ու առնոց պարունակած այլ եւ այլ կարգի Հարստութիւնները Թուրքերուն: Դներե՞նք օտարականին: Զափով մը այո՛: Բայց ո՛չ մեր արենակիցներուն:

Ցաջորդ Հերթին Թուրքերուն առջեւ անցան Հայ ճարտարապետ Ղամբարեան եւ երկրաչափ Մոծակեան: կարսի ամրութեանց գաղտնիքները այս զոյգ մասնագէտներուն ձեռքն էին: Ասոնք եւ ոչ պինուորականները, չբացառելով նոյն իսկ կարսի ամրութեանց պետ Զօր. Դանիէլ բէգ Փիրումեան, ծանօթ էին մեր բերդերուն եւ անոնց պարունակած Հարստութեանցը:

Եւ պուլկար գնդապետը «պաշտօնապէս» ծանօթացուց Վանայդի նոր տէրերուն իրենց նոր Հարստութեան աղբիւրները: Հայ մասնագէտները մտան անոնց մանրամասնութիւններուն մէջ: Օտար վարձկանը շատ Թեթեւ կերպով անցաւ իր պարտականութեան վրայէն: Հայ մասնագէտները ոգի իրենին աշխատեցան ամէն գաղտնիք բանալ Թուրք պինուրականներուն առջեւ: Ո՛չ միայն այդ: Նպաստամատոյցի ներկայացուցիչ Գաքս, Թեթեւ չափով մը յոյս ունենալով որ, վերջ ի վերջոյ դաշնակից պետութիւնները ետ պիտի բերեն Հայկական բանակը, տողերս գրողին Հետ խորհրդակցելով, Ամերիկեան դրօշակը պարզեց մեր զինական արհեստանոցին եւ մեծ պահեստի մը շէնքերուն վրայ: Գնդ. Բաբաջանով տեսաւ այդ, բայց չտեսնել ձեւացուց: Հայ մասնագէտները ո՛չ միայն մատնեցին, այլեւ սպառնացին Ամերիկացիի կեանքին, եթէ ան համարձակէր, ո՛չ Թէ աստղազարդ դրօշակը վար չառնել յիշեալ երկու շէնքերու վրայէն, այլեւ ամենափոքր բան մը պակսէր անոնց մէջ եղած իրերէն:

Ահա՛ Թէ ի՞նչու ըսի Թէ, Հայուն ներել չենք կրնար:

Ընձեռնական տպաւորութիւնս էր այն օր եւ է այժմ, որ Ղամբարեան ու Մոծակեան սրտանց, Համոզումով գաւաճան չէին: Շահամոլութեան պետ Զօր. Դանիէլ բէգ Փիրումեան, ծանօթ էին մեր բերդերուն եւ անոնց պարունակած Հարստութեանցը: Իր բանաստեղծութիւնները չէր ուղարկում նրանց: Ասում էր «առանց կարդալու պիտի կը ձգեն»: Գուցէ իրաւացի

ԽՒՂՃ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

Ինչպէս գրեցինք իր առիթին, բանաստեղծ Եղիշէ Չարենց վերջին մէջ յարձակելով հայ բիւրոկրատի մը վրայ, անպատասխանատուութեան մը բրած եւ անոր մեծ ժուժին ի պատասխան, ատրճանակ մը քաշած էր: Երեւանի Թերը կը գրեն Թէ բանաստեղծը երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուած է:

Այս առիթիւ տիկին Ելէն Չարենցի գանգատը, որ շատ մօտէն կը ցաւի հայ բանաստեղծութեան դրուագները կը պատմէ անոնց կեանքէն:—

Եւ ահա Չարենցը պատկերացաւ իմ յիշողութեանը իր կարմրիկ հասակով, իր խափչիկի գոյնի մազերով եւ անսահմանօրէն հակակրելի դէմքով: Ցրա կողքին էլ բոլոր այն աղջիկները, որոնք պատանի հասակէն սկսած սիրել Չարենցը, ու տարուայ եղանակներուն հետ փոփոխել նրանց անվերջ: Չարենցին ժանկութիւնից եմ ճանաչում: Մենք համարեա հայրենակիցներ ենք, մեծացած կարսում:

Դեռ պատանի հասակին Չարենցը սիրում էր եւ յաճախ քանիսին միաժամանակ, ինքն էլ չիմանալով Թէ, իսկապէս որին է սիրում:

Սոսկալի տգեղ է Չարենցը, անմաքրասէր, օդիի հոտը միշտ կը փչէր իր բերնէն, այնպէսոր ոչ մի կին կարող էր սիրել նրան անկէ ծօրէն:

Եթէ աղջիկները մօտեցել են նրան, մօտեցել են որպէս բանաստեղծի: Նրա հոգու մէջ են որոնել գեղեցկութիւն, բայց չգտնելով հեռացել են հիասթափուած: Ընդհանգամանքը չարութեան մէջ պաշար է կուտակել նրա առանձնութեան էլ շար հոգում եւ դարձրել նրա կնամոլ, սիրել անպայման ունենալ այն աղջիկները, որոնք իրեն արհամարհանքով են վերաբերուել: Եղիշէ Մինճեանը— այդ է նրա իսկական մականունը— նայելով իր հոգու չարութեան շատ համապատասխան անուն է ընտրում իրեն համար, չար, չարենց:

Չար էր նա, մոլութիւնների լեզուն, հարբեցող էր բառիս լիիմաստով. խմում էր ուռ մոծակի նման. օդիի շիշը միշտ պէտք պանում էր. հարբած էր յանձին եւ ամենազզուելի հայհոյանքներ կանուած շրթունքներից: Ինչ նաւս է նա. աշխատասէր անպարման: Դեռ պատանի հասակից սումեասիրում էր հայ լեզուն գրականութիւնը: Նրան յանձկարելի էր տեսնել բեռնաւորած գրքերով ու բառարաններով. տանրային պարտէզի որ կռ է մէկ կիւնում աշխատելիս: Ցուցամոլ անպատկան. ուզում էր շատ շատ աչքի ընկնել: Նա չէր հատում օրաթերթերին եւ պարբերաթերթերին: Իր բանաստեղծութիւնները չէր ուղարկում նրանց. ասում էր «առանց կարդալու պիտի կը ձգեն»: Գուցէ իրաւացի

ՄԱՐՏԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆՑԱՅԻՆ
ՀԱՄ ՑՎԵՑ ՀՍԴ

Ֆոտոգրաֆիական պատճենների պատրաստում
Ֆոտոստատավորում
Ֆոտոպատճենահանում
Ֆոտոտիպագրություն
Ֆոտոկոմպոզիցիա
Ֆոտոտիպային ֆոտոմեխանիկական
Ֆոտոլիտոգրաֆիական
Ֆոտոտիպագրական

Յետոյ ուրախութիւն կը յայտնէ որ, կառավարութիւնը որոշած է պիւտճէին մէջ մաս մը դնել, ամէն տարի որոշ թիւով գաղթական բերելու համար արտասահմանէն։

Օդային տաղնապակ Պողահն Ձափոն

Պոլսոյ եւ Եոքոհամայի (Ձափոն) միջեւ օդանաւային սպասարկութիւն մը հաստատելու ծրագիրներ կը պատրաստուին։ Ձափոնի օդանաւային նախարարը այս մասին անհրաժեշտ վարկերը խնդրած է խորհրդարանէն։

Հայկական դրամատուն մը կողոպտուած

Ջորեքշաբթի առաւօտ Ֆօսթոր Մօնմարթրի ոստիկանապետին լուր տրուեցաւ թէ գիշերը գողեր կողոպտած են Ռիւ Լաֆայէթ 80 թիւ դրամատունը, որ կը պատկանի Պ. Պ. եր. Ձէղիրեանի եւ Կրումպէրկի։ Կատարուած ոստիկանական քննութենէն հասկցուեցաւ որ, գողերը շատ լաւ ծանօթ էին տեղւոյն, դրամատուն մտած էին՝ անցնելով քովի պանդոկի նրբանցքէն։ Շատ դիւրութեամբ կրցած էին խորտակել փայտէ դուռը, որ կը բացուէր դրամատան վրայ։ Գողերը անմիջապէս յարձակեցան դրամարկղին վրայ, զոր բացին խիստ երկար աշխատանքներէ վերջ, մետաղի սղոցով եւ մուրճերով։ Պանդոկին մէջ մարդ չէմացաւ գողերու հանած աղմուկը, հակառակ անոր որ պանդոկի պահապանին սովորութիւնն էր առեն առեն աչք մը նետել դրամատան առաջնորդող դրան վրայ։ Գողերը դրամարկղին մէջ գտան 150,000 ֆրանքի արժէթուղթ, 50,000 ֆր. թղթադրամ եւ մօտ 20 հազար ֆրանք արժէքով գոհարեղէն։ Ամբողջ գործողութեան ընթացքին գողերը հանդարտ սրտով ծխեր են, սիկառէթները վառելով ամերիկեան հինգ եւ մէկ տոլարնոցներով։

Նոյն դրամատունը քանի մը շաբաթ առաջ ալ կէս միլիոն ֆրանքի կորուստ ունեցած էր, գոհ երթալով միջազգային գողերու, որոնք ռուս կարեւոր քարիւղի ընկերութեան մը անունով կեղծ արժեթուղթեր հանած եւ անոր քշած էին։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ գողերը գտնելու համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱ ԿՈՒԳԱՆ

Յունարէն Թերթերը կը գրեն Թէ, Սելանիկ գտնուող հայգաղթականներու արձանագրութիւնն ու մարդահամարը վերջացած է։ Ասոնց ընդհ. թիւը կը հասնի 2000 ընտանիքի, որոնք կը բնակին քաղաքէն հեռու արուարձաններու մէջ։ Այս ընտանիքները պիտի փոխադրուին Ֆրանսա, Ազգերու դաշնակցութեան աջակցութեամբ։

Քաղաքին մէջ հաստատուած Հայերն ալ քիչ յետոյ Ֆրանսա պիտի փոխադրուին։

Այս ցանկերը արտաքին նախարարութեան միջոցաւ պիտի ղրկուին Ֆարիզ, Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի գրասենեակը, որ, իր կարգին, ներկայացուած այդ ցանկերուն վրայ, դիմումներ պիտի կատարէ Ֆրանսացի գործարանատէրերուն ու ագարակատէրերուն, եւ անոնցմէ ստանալիք աշխատանքի պայմանագրութեանց վրայ է որ պիտի սկսի փոխադրութիւնը։

Գերմանիոյ Ժրանգ. Խորհրդարանին մէջ

Ազգասի համայնավար երեսփոխան Հիւպէր, որ լաւ Ֆրանսերէն չի կրնար խօսիլ, առջի օր ուզեց երեսփ. Ժողովին մէջ խօսիլ ալզասերէն (գերմաներէն) լեզուով։ Երեսփոխանները բողոքեցին եւ մեծ ադմուկ հանեցին, այն աստիճան, որ Հիւպէր ստիպուեցաւ բեմէն վար իջնել, առանց կարենալ խօսելու։

Թոտոռօֆի ապաւնութիւնը

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ պուլկար հողագործական կուսակցութեան պետ Թոտորօֆ հոգեւարք վիճակի մէջ գտնուած է Սօֆիայի մէկ արուարձանին մէջ։ Թոտորօֆ խորունկ վէրքեր կը կրէր գլխուն վրայ։ Կը կարծուի թէ ահաբեկիչները մուրճի սաստիկ հարուածներով գցեռնած են զայն։

Զիչէրին Օսմասի տեսակցութեան մասին

Զիչէրին, որ դարմանուելու համար Գերմանիա կը մեկնի, Մոսկուայէն ճամբայ ելլելէ առաջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է մամուլի ներկայացուցիչներուն.—

*«Ս. Հ. Միութեան և Թուրքիոյ միջեւ եօթը տարուան սերտ բարեկամութիւնը իր պտուղները տուաւ։ Մեր անցած տարուան տեսակցութիւնը Փարիզի մէջ խիստ նպաստաւոր ազդեցութիւն ունեցաւ մեր յարաբերութիւններուն վրայ և կարելի դարձուց երկու պետութեանց քաղաքական վարքագիծերու համաձայնութիւնը։ Թուրք յայտնի քաղաքագէտին հետ իմ տեսակցութիւնս առաւել քան երբեք օգնեց երկու կառավարութեանց միջեւ աւելի սերտ համաձայնութիւն հաստատելու։ Ցաջողեցանք քննել մեր կառավարութեանց առջեւ դրուած բոլոր խնդիրները, կարծիքի փոխանակութիւններ ունենալ միւս պետութեանց հետ, մեր յարաբերութեանց մասին և լուսաբանել մեր կառավարութեանց դիրքը ներկայի կարեւոր հիմնդիրներու մասին։ Ասիական կամ ուրիշ ո եւ է դաշնակցութիւն չկազմեցինք, երբորդի մը դէմ ո եւ է համաձայնութիւն չկնքեցինք։ Ամէն

ՅԱՌԱՋ

Թմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ
28
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1926

28 NOVEMBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 208 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՏՈՒՆ-ՏԵՂ Կ'ԸԼԼԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ. ԿԵՑՑԷ՛ ՆՈՅ. 29Ը...

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՔԱՅՆ ՁՐՕՍՆՈՒ...

Այս տարի ալ, հայ պոլշեւիկները կը պատրաստուին «անախորժութեամբ» տօնել Նոյեմբեր 29ը, անկախութեան տապալման տարեդարձը:

Արդէն իսկ յայտարարուած են ժողովներ եւ հանդէսներ, եւ կը հնչէ խառնաձայն շեփորը: Ու Նորէն կ'իմանանք եւ կը կարդանք թէ, 1920 Նոյեմբեր 29էն ի վեր, «Հայաստանը խլեցէս անկախ եւ ազատ դարձաւ»:

Եւ դեռ ի՞նչ հրաշքներ: «Տապալեցաւ մաւզէրիստներու ահեղ բռնակալութիւնը». «Խորհրդային իշխանութիւնը եղբայրական կապ հաստատեց հարեւան ժողովուրդներու հետ». «Հայ աշխատաւոր ժողովուրդը տէր դարձաւ իր ճակատագրին». «Վերջ գտան ներքին բռնութիւններն ու հարստահարութիւնները»...:

Զայնակցինք մենք ալ, — կեցցէ՛ Նոյեմբեր 29ը, որ «վիզէ»ի նոյն անգամ խնայեց երջանիկ երեւանին:

Միջնադարեան արքաներէն իսկ վարակուած չէին այսքան ապերասան լրբութեամբ, այն ալ ժողովուրդի մը ամէնէն ճակատագրական մէկ պահուն: Արքաները սանձարձակ բռնատօներ սարքած առեն, խե՛լք կ'ընէին գոնէ կարգ մը շնորհներ — փշրանքներ նետել հպատակ ժողովուրդին, որպէս զի ուրիշ կողմ դարձնեն անոր ուշադրութիւնը:

Հայ պոլշեւիկները այդ շնորհն ալ չունին:

Ապիկար եւ անպարկեշտ, վատ եւ ստախօս, անոնք տակաւին երես ունին անպատկառ կանչեր արձակելու: Անոնք ա՛յրտ կ'ընեն զուարճանալ այս թշուառ ժողովուրդի տառապանքին հետ, թանձր վարագոյր մը քաշելով անոր աչքերուն:

Բարի՛ վայելում բոլորին. և՛ անոնց որ գիտեն իրականութիւնը ու կը ծածկեն, և՛ անոնց որ չեն գիտեր ու կը հաւատան:

Թերեւս ըսելիք չպիտի ունենայինք իրենց տօնակատարութեան, եթէ քիչ մը համեստ ըլլային, եւ պատրանքը իրրեւ իրականութիւն չներկայացնէին: Մինչդեռ, քանի կը վատթարանայ երկրին վիճակը, այնքան գոհհկօրէն կ'ոստոստեն, ժանգոտած սրինգի մը ճռճռոցներով:

Այսօր, խորհրդային իշխանութեան վեցերորդ տարին, Հայաստան աշխարհին իրական վիճակը շատ աւելի մռայլ է և հնոնկարը աւելի մութ:

Եւ սակայն, «Արքայն զբօսնու...»: Պէտք է ծափել, պէտք է ճչալ, եւ շարժանկարներ ցուցադրել, որպէս զի ամբոխը օրօրուի:

Քիչ անդին հրատարակած ենք թղթակցութիւն մը, որ պարզ հայերէնով կը ներկայացնէ մեր հայրենիքին սպառնացող վտանգ մը, վրդովիչ եւ շօշափելի: Թուրք - թաթարները անվրդով տուն - տեղ կ'ըլլան Հայաստանի մէջ, Երեւանի քթին տակ: Ամէն օր կուգան յայտնի եւ անյայտ ճանապարհներով, եւ կը յաղթին վերահաստատել իրենց իրաւունքները: Փաստը այն է որ Հայրենիքի հովիտին մէջ այժմ մեծամասնութիւնը թուրքերն են»: Շարունէ տարի, լուռ ու մունջ կը վերահաստատուի այն վիճակը որ կը տիրէր 1918ին, երբ Հայաստանը աւելի շատ թուրք կը համրէր քան Հայ, եւ երբ անխուսափելի դարձան բացառիկ միջոցները, երկիրը իսկապէս հայացնելու համար, յանուն ժողովուրդի գերագոյն շահերուն եւ ապահովութեան:

Եւ դեռ թղթակցին պատմածը լրիւ չէ: Երեւանի վարիչները իրենք աւելին գիտեն: Ուրիշ թղթակցութեան մը մէջ կը կարդանք թէ՝ Ատրպէճան, քաղաքականութենէն, կը պահանջէ Նախիջեւանի սահմանը երկարել մինչեւ Դավալու, իր մէջ առնելով հինգ վեց գիւղեր: «Իսկ երբ լրանայ Զուլֆա—Ալեամ երկաթուղին, պիտի պահանջեն Մեղրին իր շրջանով, որպէսզի ստեղծուի միացոյց Ատրպէճան, Բագուէն մինչեւ Երեւանի տակ»:

Ահա թէ ո՛ւր կ'երթայ «խորհրդային անկախ եւ ազատ» Հայաստանը, ռուս, թուրք - թաթար, վրացի եւ հայ կոմունիստներու հայրախնա՛մ հովանաւորութեան տակ: Սահմանին վրայ, բուն թշնամին եղբայրաբա՛ր կը դաւէ, կը տեղաւորուի, որուն կէս կապուած տոպրակի մը կը վերածէ Հայաստանը. իսկ անոր վարիչներն ու գործակալները «կրա՛կ կայ» կը պօռան հրատապահանի մէջ, եւ «թշնամիներ» կը հետապնդեն տօնքիւթեամբ մը որ կը նսեմացնէ Սէրվանդէսի հերոսը:

Ցնծա՛, թշուա՛ռ ժողովուրդ, եւ գնա Նոյեմբեր 29ը տօնէ, Հայաստանի լեռները, լուսինն ու փողոցները դիտելով շարժական վրայ:

Ցնծա՛ եւ ծափահարէ, որ՝ Արարատի եւ Զարիշատի կողերուն ասպատակող աւազակախումբերն անգամ անպատիժ կը մնան, որովհետեւ ոչ սուր ունին, ոչ հրացան, իսկ ռուս պահապանները կը հսկէ՛ սահմանին վրայ...

Ցնծա՛ եւ թող «արքայն զբօսնու» յանուն համաշխարհային գաղափարախօսութեան, որուն սրբազանն նոխազն ըլլալու պատիւն ունի:

Շ.

ՄԵՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱԺՆԻ ՏԵՍՈՒՉԻՆ ՀԵՏ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԸ ԵՒ ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ԱՆՑԱԳԻՐԸ.— ՀԻՆ ՕՐԷՆՔԸ ԴԵՌ ԶԻ ՓՈԽՈՒԱԾ.— ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ԱՆՑԱԳԻՐԸ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԶԻ ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ:

Վերջին օրերս դարձեալ օրուան խնդիր դարձած է ինքնութեան թուղթն ու նանսէնեան անցագիրը: Ցեղական մամուլին մէջ զանազան լուրեր հրատարակուեցան եւ սակայն պաշտօնապէս չհաստատուեցան: Ընթերցողներու մտքին մէջ այս մասին շփոթութիւն ծագած է: Ցոյզ տեղեկութիւններ առնելու համար դիմեցինք Ընտիկնական տեսչութեան օտարականներու դիւանին, ուր հետեւեալ տեղեկութիւնները տուին մեզի.—

— Կանխահաս են ֆրանսերէն թերթերու տուած այն լուրը թէ բոլոր բանուորներն ու օրավարձով աշխատողները Travailleur Salarié *պիտի նկատուին եւ իբր այդ 40 ֆրանք պիտի վճարեն Ինքնութեան թուղթ ստանալու համար: Ոստիկանական Տեսչութիւնը մինչեւ այս վայրկեանս կը գործադրէ 13 Յուլիս 1925ի եւմտական օրէնքով եւ 9 Սեպտեմբեր 1925ի հրամանագրով հաստատուած դրութիւնը, որուն համաձայն 40 ֆրանք կը վճարեն միայն այն բանուորները, որոնք 21 Ապրիլ 1917էն առաջ Ֆրանսա մտած են եւ կամ յատուկ պայմանագրութեամբ եկած եւ սահմանագլուխին վրայ մուտքի արտօնագիր* (Sauf Conduit) *ստացած են: Այդպիսիներու կիները, զաւակներն ու ծնողները եւս կ'օգտուին 40 ֆրանքի զեղչեալ սակէն: Դալով միւս բանուորներուն եւ աշխատաւորներուն, որոնց կարգին կը պատկանին ընդհանրապէս Հայերը, անոնք, ինչպէս նաեւ իրենց ընտանեկան պարագաները պարտաւոր են 375 ֆրանք վճարել, ըստ վերոյիշեալ օրէնքին:*

— Շատեր Ինքնութեան թուղթի ստացականը (récépissé) *առած պահուն 68 ֆրանք վճարած են, համաձայն նախկին սակէն, ինչ պիտի ըլլայ անոնց կացութիւնը:*

— Անոնք որ ստացականը առած են 3 Օգոստոս 1926էն առաջ եւ 68 ֆրանք վճարած են, հիմա Ինքնութեան թուղթը առած առեն 375ի պակասը լրացնելու պարտաւոր չեն: Սակայն այդ թուականէն վերջ դիմողները 375 ֆրանքը ամբողջութեամբ պէտք է վճարեն:

— Ինքնութեան թուղթերը առնելու համար մինչեւ ե՛րբ պայմանաժամ տրուած է:

— Ինչպէս անցած օր թերթերու միջոցաւ հաղորդեցինք, ստացական ունեցողները մինչեւ Դեկտեմբեր 1 պէտք է ներկայանան պատկանեալ պաշտօնատուները՝ իրենց Ինքնութեան թուղթերը ստանալու համար: 1925ի նոր օրէնքին վրայ, շատեր իրենց ստացականը անցեալ տարի առած էին, այնպէս որ հիմա առնուած Ինքնութեան թուղթերը մինչեւ ներկայ տարուան վերջը արժէք ունին: Յունուարի սկիզբը դարձեալ ամէն ոք պարտաւոր պիտի ըլլայ նորոգել Ինքնութեան թուղթը, ու այս անգամ բոլորն ալ 375 ֆրանքի սակով:

— Ուսանողներու, լրագրողներու, մտաւորականներու եւ այլ զեղչեալ սակէն օգտուողներու ընտանեկան պարագաները քանի՞ ֆրանք պիտի վճարեն:

— Յիշեալ դասակարգերու պատկանողներու համար եղած շնորհը բոլորովին անձնական է, այնպէս որ իրենց պարագաները բացարձակապէս չեն կրնար օգտուիլ զեղչեալ սակէն եւ պէտք է վճարեն 375 ֆրանք: Նոյն իսկ ֆրանսական բանակին մէջ ծառայած կամաւորներու ընտանիքները չեն կրնար օգտուիլ զեղչեալ սակէն:

— Ֆրանսացի զաւակի մը ծնողները եւս զեղչեալ սակին են թակայ են, կ'ըսէ օրէնքը. անոնք որ Ֆրանսայի մէջ զաւակ կ'ունենան, կրնա՞ն օգտուիլ այս տրամադրութենէն:

— Այո՛, պայմանով որ Ֆրանսա ծնած երախային ծնողները Դատական նախարարութեան դիմելով, պաշտօնապէս ֆրանսահպատակ արձանագրել տան իրենց զաւակը եւ համապատասխան վաւերաթուղթ ստանալով ներկայացնեն Ինքնութեան Թուղթի պաշտօնատունը:

— Նանսէնեան անցագիրը դեռ պարտաւորի՞չ է Ինքնութեան թուղթ առնելու համար:

— Հայերուն համար այո՛: Դեռ նոր ստացանք 20 Նոյեմբեր 1926 թուակիր շրջաբերական մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ Ռուսերուն համար պարտաւորիչ չէ Նանսէնեան անցագիրը Ինքնութեան Թուղթ ստանալու համար: Հետեւաբար այն Ռուսերը որ չեն փախչիկ, ազատ են Նանսէնեան անցագիր չառնելու: Ատիկա միայն ճամբորդութեան առեն պիտի պահանջուի անոնցմէ: Իսկ Հայերը, համաձայն նախկին հրահանգին, պարտաւոր են Նանսէնեան անցագիր ներկայացնել՝ իրենց Ինքնութեան Թուղթերը առնելու համար:»

Օտարականներու դիւանին պետը յանձնարարեց մեզ տեսնել անցագրերու բաժնին տնօրէն Պ. Կինէն, աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու համար այս մասին:

Պ. Կինէ յայտնեց թէ ինք եւս ստացած է միայն 20 Նոյեմբեր Թուակիր շրջաբերական մը, որուն մէջ Հայերու մասին ոեւէ ակնարկութիւն չկայ, ու աւելցուց.

— Նանսէնեան անցագիրը պարտադիր կը մնայ Հայերուն համար, որովհետեւ Հայերու մէջ աւելի շատ կարօտեալներ կան քան Ռուսերու մէջ: Ինչպէս պիտէք, Նանսէնեան անցագրի համար վճարուած 43 ֆր. 80ը (5 ֆրանք ոսկեդրամ) կը յատկացուի հայ գաղթականներու փոխադրութեան, Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակին կողմէ: Այդ գումարը ֆրանս. կառավարութեան գանձը չի մտներ: Մենց որ, ձեր հայրենակիցներէն շատեր արդէն Նանսէնեան անցագիր առին, չեմ կարծեր որ չառնողները մեծ թիւ մը կազմեն:

*** *Դրած էինք թէ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը դիմած է արտաքին նախարարութեան՝ թէ՛ Ինքնութեան Թուղթերու սակը զեղչել տալու եւ թէ Նանսէնեան անցագիրը պարտադիր կերպով չպահանջելու համար Ինքնութեան Թուղթի ստացման առթիւ:*

Կը տեղեկանանք թէ Պատուիրակութիւնը կրկին դիմած է արտաքին նախարարութեան, խնդրելով որ Նոյ. 20ի շրջաբերականին տրամադրութիւնը գործադրուի նաեւ Հայերուն համար:

Վերջին լուրերու նայելով, քանի մը օրէ ի վեր այլեւս Նանսէնեան անցագիր չի պահանջուիր Ինքնութեան Թուղթ առնելու համար դիմող Հայերէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՏՈՒՆ—ՏԵՂ Կ'ԸԼԼԱՆ «Ազատ եւ Անկախ» Հայաստանի մէջ

«Դրօշակ»ի Թղթակիցը կը գրէ.—

Յունաստանէն եկած գաղթականներէն հազարի չափ Արագդայանի շրջանը բնակեցնելը աչագին խոչընդոտներու հանդիպեցաւ: Նախիջեւանի «հանրապետութիւնը» այդ անջրդի տարածութիւնները կը համարէ իր հողը, համաձայն կարսի այնքան «պատուաբեր» դաշնագրին: Կեդրոնի միջամտութիւնը հազիւ լուեցուց Ատրպէճանի վարիչները: Այդ բոլորին դիմաց, թուրքերը տարեցտարի կը տեղաւորուին Հայաստանի մէջ, քաջալերուելով Ատրպէճանի եւ Թաճկաստանի կողմէ: Ամէն օր կուգան յայտնի եւ անյայտ ճանապարհներով եւ կը յաջողին վերահաստատել իրենց իրաւունքները:

Փաստը այն է որ Հրազդանի հովիտին մէջ այժմ մեծամասնութիւնը թուրքերն են. վէտիի շրջանը, Միլլի ցեղի եւ ջերմանիսի ձորը լեցուած են թուրքերով: Սեւլիմի ափը եւ Ակրի Զալի մէջ ալ այս տարի երեք դիւղ թուրքեր բնակութիւն վերահաստատեցին: Զրդի շրջանը ամբողջովին թուրքեր տեղաւորուած են: Հայաստանի աչքը լոյս: Թուրքերը խաղաղ ճանապարհով կը վերահաստատեն 1918ին Օսմանցիներու ստեղծած վիճակը: Դալարագեազի եւ Ջանգեզուրի ռազմական ճանապարհներուն եւ Հայաստանի սրտին կը տիրեն մեր հարեւանները, հովանաւորութեամբ եւ աջակցութեամբ փափկանկատ հայ կոմունիստներուն:

Ցմոռնամ շեշտել որ այդ բոլորին դիմաց ոչ մէկ Հայ կրնայ Ատրպէճան կամ Նախիջեւան վերադառնալ, ոչ իր իրաւունքները վերահաստատել, ոչ ալ վստահութիւն ունի: Նախիջեւանի մէջ գտնուած Հայերը կը շարունակեն գաղթել. իսկ Նախիջեւանի կառավարութիւնը սկսած է տեսնուած «շինարար» աշխատանք մը, — կը քանդէ հայկական աւերակներու պատեր, կ'անհետացնէ գերեզմանոցներ եւ կը փճացնէ բոլոր պատմական հնութիւնները, որպէս զի հետք եւ ապացոյց անգամ չմնայ թէ այդ երկրին մէջ Հայեր են բնակած:

Դատարկութեան վախեր

Մեր քաղած տեղեկութիւններուն համաձայն, Ուրնոյի ինքնաշարժի գործարանի տնօրէնութիւնը հրահանգած է գործաւորներու 20 առ հարիւրը արձակել, գործերու կայունութեան պատճառաւ: Քանի մը օրուան մէջ գրեթէ 5 առ հարիւրին հրահանգը գործադրուած է եւ 6—700 հոգի արձակուած են: Շրջող լուրերու համաձայն, կը սպասուի որ քիչ օրէն արձակուողներու թիւը աւելի մեծ համեմատութեան հասնի:

Նկատի ունենալով որ վերջին գործադուլէն ի վեր գործաւորներու թիւը քանի մը հազարով պակասած էր եւ ներկայ հրահանգին համաձայն մօտաւորապէս 5000 գործաւորներ եւս պէտք է ճամբուին, կը հետեւի թէ աննախընթաց գործազրկութեան մը հեռանկարին առջեւ կը գտնուինք:

Թէեւ ներկայիս ճամբուողները խառն եղած են, բայց տարակոյս չկայ որ առաջին զոհերը օտարականները պիտի ըլլան:

Երէկ, շաբաթ, գործարանը փակուեցաւ առանց որ եւ է բացատրութեան, ինչ որ կ'աւելցնէ տիրող մտահոգութիւնը:

Շիրակի փախստականները

Նոյ. 9ին Լէնինականէն Բագու հասան 500 փախստականներ: Ռուսիոյ զանազան քաղաքները ղրկուած են 145 հոգի: Աղետեալներու Օգնութեան Յանձնաժողովի նախագահ Պ. Ենիսոլեան կը տեղեկացնէ թէ զանազան քաղաքներ, իրենց ազգականներուն քով գացած են տասը հազար հոգի: Անօթեւան բնակչութեան համար կը շինուին տաղաւարներ իւրաքանչիւրը 8 սենեակէ բաղկացած: Երկու շաբաթէն պատրաստ պիտի ըլլան հարիւր այսպիսի տաղաւարներ: Բնակչութեան մէկ մասը տեղաւորուած է քիչ-շատ անվնաս տուներու մէջ, իսկ միւսները՝ տաղաւարներու և գետնափոր տուներու մէջ որոնք կը շինուին առանձին ընտանիքներու համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ցաւոք միայն զոհերի
ընտանիքներն են գիտակցում
այդ ահռելի կորստի
ողբերգական չափերը...

Ամեն անգամ, երբ ես հանդիպում եմ Ռուսաստանից ժամանած որևէ հայրենակցի, նա ինձ հարցնում է.

— Ի՞նչ կա նոր Հայաստանում:

Ես պատասխանում եմ.

— Ոչինչ նոր չկա:

Եվ իրոք, ոչինչ նոր չկա: Ամեն ինչ հին է, ամեն ինչ հնի պես է: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1920 թվականի դեկտեմբերի 2-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1921 թվականի հոկտեմբերի 30-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1922 թվականի հունիսի 14-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1923 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1924 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1925 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1926 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1927 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1928 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1929 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1930 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1931 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1932 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1933 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1934 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1935 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1936 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1937 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1938 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1939 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1940 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1941 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1942 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1943 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1944 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1945 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1946 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1947 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1948 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1949 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1950 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1951 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1952 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1953 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1954 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1955 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1956 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1957 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1958 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1959 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1960 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1961 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1962 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1963 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1964 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1965 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1966 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1967 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1968 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1969 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1970 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1971 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1972 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1973 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1974 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1975 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1976 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1977 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1978 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1979 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1980 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1981 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1982 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1983 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1984 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1985 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1986 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1987 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1988 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1989 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1990 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1991 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1992 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1993 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1994 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1995 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1996 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1997 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1998 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 1999 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2000 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2001 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2002 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2003 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2004 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2005 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2006 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2007 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2008 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2009 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2010 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2011 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2012 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2013 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2014 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2015 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2016 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2017 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2018 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2019 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2020 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2021 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2022 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2023 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2024 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2025 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2026 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2027 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2028 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2029 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2030 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2031 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2032 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2033 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2034 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2035 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2036 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2037 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2038 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2039 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2040 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2041 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2042 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2043 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2044 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2045 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2046 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2047 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2048 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2049 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2050 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2051 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2052 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2053 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2054 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2055 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2056 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2057 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2058 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2059 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2060 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2061 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2062 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2063 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2064 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2065 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2066 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2067 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2068 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2069 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2070 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2071 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2072 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2073 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2074 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2075 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2076 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2077 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2078 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2079 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2080 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2081 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2082 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2083 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2084 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2085 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2086 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2087 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2088 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2089 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2090 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2091 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2092 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2093 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2094 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2095 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2096 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2097 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2098 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2099 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2100 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2101 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2102 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2103 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2104 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2105 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2106 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2107 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2108 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2109 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2110 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2111 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2112 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2113 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2114 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2115 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2116 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2117 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2118 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2119 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2120 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2121 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2122 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2123 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2124 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2125 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2126 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2127 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2128 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2129 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2130 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2131 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2132 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2133 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2134 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2135 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2136 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2137 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2138 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2139 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2140 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2141 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2142 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2143 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2144 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2145 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2146 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2147 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2148 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2149 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2150 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2151 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2152 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2153 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2154 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2155 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2156 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2157 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2158 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2159 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2160 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2161 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2162 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2163 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2164 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2165 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2166 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2167 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2168 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2169 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2170 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2171 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2172 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2173 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2174 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2175 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2176 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2177 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2178 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2179 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2180 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2181 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2182 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2183 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2184 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2185 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2186 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2187 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2188 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2189 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2190 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2191 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2192 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2193 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2194 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2195 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2196 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2197 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2198 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2199 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2200 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2201 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2202 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2203 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2204 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2205 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2206 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2207 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2208 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2209 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2210 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2211 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2212 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2213 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2214 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2215 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2216 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2217 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2218 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2219 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2220 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2221 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2222 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2223 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2224 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2225 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2226 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2227 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2228 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2229 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2230 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2231 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2232 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2233 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2234 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2235 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2236 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2237 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2238 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2239 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2240 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2241 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2242 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2243 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2244 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2245 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2246 թվականի հունվարի 1-ից առաջ: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ որ եղել է 2247 թվականի հունվարի 1-ից առ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Ա. Զաքարյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Բաղդասարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Օհանջանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Փաշայանի, Ա. Ա. Մելիք-Շահնազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ստեփանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ադամյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ավետիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գրիգորյանի, Ա. Ա. Մելիք-Նիկողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Թադևոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Սարգսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Հովհաննիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Մկրտչյանի, Ա. Ա. Մելիք-Պողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գևորգյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ստեփանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ադամյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ավետիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գրիգորյանի, Ա. Ա. Մելիք-Նիկողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Թադևոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Սարգսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Հովհաննիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Մկրտչյանի, Ա. Ա. Մելիք-Պողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գևորգյանի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Ա. Զաքարյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Բաղդասարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Օհանջանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Փաշայանի, Ա. Ա. Մելիք-Շահնազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ստեփանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ադամյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ավետիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գրիգորյանի, Ա. Ա. Մելիք-Նիկողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Թադևոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Սարգսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Հովհաննիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Մկրտչյանի, Ա. Ա. Մելիք-Պողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գևորգյանի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ ԱՌԱՎՈՏՅԱՆ ԺԱՄԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Ա. Զաքարյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Բաղդասարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Օհանջանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Փաշայանի, Ա. Ա. Մելիք-Շահնազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ստեփանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ադամյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ավետիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գրիգորյանի, Ա. Ա. Մելիք-Նիկողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Թադևոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Սարգսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Հովհաննիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Մկրտչյանի, Ա. Ա. Մելիք-Պողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գևորգյանի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Ա. Զաքարյանի, Ա. Ա. Ղազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Բաղդասարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Օհանջանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Փաշայանի, Ա. Ա. Մելիք-Շահնազարյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ստեփանյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ադամյանի, Ա. Ա. Մելիք-Ավետիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գրիգորյանի, Ա. Ա. Մելիք-Նիկողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Թադևոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Սարգսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Հովհաննիսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Մկրտչյանի, Ա. Ա. Մելիք-Պողոսյանի, Ա. Ա. Մելիք-Գևորգյանի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ ԱՌԱՎՈՏՅԱՆ ԺԱՄԻՆ

Ուղղագրութեան քարեփոխումը

Գրած էինք թէ յանձնախումբ մը կազմուած է Երեւանի մէջ, ուղղագրութեան խնդիրը վերաքննելու համար: Խորհրդ. Թերթերը կը գրեն թէ՝ յանձնախումբը տուած է հետեւեալ որոշումները.— 1. Հաւաքել հայերէնի ուղղագրութեան և տպարանական տառերու բարեձեւութեան վերաբերեալ հրատարակութիւնները: 2. Յանձնախումբի աշխատանքներուն հրաւիրել Ստ. Մալխասեանը (Թիֆլիսէն) վճռական ձայնի իրաւունքով (հակառակ է նոր ուղղագրութեան): 3. Յանձնարարել Լէօի, որ տեղեկագրով մը յայտնէ թէ ի՛նչ փոփոխութիւններ կրած է հայերէնի ուղղագրութիւը՝ 16դ դարէն մինչեւ հիմա (տպագրական շրջան). 4. Յանձնարարել Ստ. Կանայեանին, որ գեկուցում մը պատրաստէ հայերէն հին գրչագիրներու և արձանագրութիւններու ուղղագրութեան մասին. 5. Յանձնարարել Պ. Լեւոնեանին որ տեղեկագրով մը պարզէ թէ տպարանական արհեստի և շարուածքի մէջ աշխատանքի և նիւթի խնայողութեան տեսակէտով ի՛նչ տարբերութիւն ունին հին և նոր ուղղագրութիւնները: 6. Յանձնարարել Հ. Աճառեանին և փրոֆ. Ա. Աճէատրեանին և Գ. Ղափանցեանին, ուղղագրութեան մասին կարդալ զեկուցումներ՝ լեզուաբանական տեսակէտով:

Յանձնախումբը իր Բ. եւ Գ. նիստերուն մէջ լսեց Հ. Աճառեանի եւ Ա. Աճէատրեանի զեկուցումները, իսկ Գ. նիստին՝ Գ. Ղափանցեանի զեկուցումը: Յանձնախումբը որոշեց մամուլի միջոցաւ հրաւիրել բոլոր անոնք որ առաջարկ ունին տպագրական տառերու փոփոխութեան մասին, գրաւորապէս հաղորդել իրենց տեսակէտները:

Կը կարծուի թէ Յանձնախումբին աշխատանքները պիտի տեւեն առնուազն վեց ամիս:

Ռումանիոյ թագաւորը

Պուքրէշէն և Պելկրատէն առնուած լուրերուն նայելով, Ռումանիոյ Ֆէրտինանտ թագաւորը աղիքի քաղցկեղ կը տառապի և վիճակը յուսահատական է: Մեծ աղիքին մէջ արիւնահոսութիւն առաջ եկած է եւ արիւնը թունաւորուած է: Վայրկեանէ վայրկեան մեռնելուն կը սպասուի: Ֆրանսացի հանրածանօթ բժիշկ Ռօկօ կը քննէ հիւանդը: Կը կարծուի թէ Ֆէրտինանտի մահը ներքին ծանր դէպքերու տեղի պիտի տայ. նոյնիսկ արիւնալի քաղաքացիական կռիւ մը կը նախատեսուի նախկին զահաժառանգ կարոլի կուսակիցներուն և միւս կուսակցութիւններուն միջեւ:

Կարոլի կողմն են բանակի մեծամասնութիւնը և գիւղացիներու կուսակցութիւնը: Միւս քաղաք. կուսակցութեանց գլուխը կը գտնուին զօր. Ավերէսքօ և նախկին վարչապետ Պրաթիանօ: Երկու կողմի ուժերը հաւասար են:

Մաոի թագուհին եւ իշխանուհին դեռ Ատլանտեանի վրայ են եւ քանի մը օրէն Շերպուրկ կը հասնին:

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը

Յառաջիկայ Դեկտ. 6ին Ժընեւի մէջ կը բացուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին նստաշրջանը: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի մասնակցի Գերմանիոյ ներկայացուցիչը: Ազգ. Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղար սըր Էրիք Տրըմմընտ Պերլին գնաց արտաքին նախարար Շթրէզէմանի հետ տեսակցելու համար: Մասնաւորաբար խորհրդակցութեան առարկայ պիտի դառնայ Գերմանիոյ դինուորական հակակշիռը, և խորհուրդին նախագահութիւնը զերման պատուիրակին առաջարկելու խնդիրը:

Մահերը կ'աւելնան Փարիզի մէջ

Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն 11 Նոյեմբերէն 20 Նոյեմբեր տասը օրուան ընթացքին Փարիզի մէջ մեռած են 1220 հոգի, մինչ վերջին հինգ տարիներու նոյն շրջանի մահերու միջինն է 1114: Ասիկա ցոյց կուտայ թէ հիւանդութիւնները այս տարի շատցած են Փարիզի մէջ: Ժանտախտէն մեռած են 122, կեղծ մաշկէ՝ 100 հոգի: Այս երկու հիւանդութիւնները երթալով կ'աւելնան:

Նոյն ժամանակամիջոցին մէջ կատարուած են 802 ամուսնութիւններ, իսկ ծնած են 1205 երախաներ, որոնց 632ը մանչ և 573ը աղջիկ:

Ապստամբութիւն պոլշեւիկներու դէմ

Ժընեւէն «Լընթրանսիժան»ի կը հեռագրեն թէ փոքրովի վեց քաղաքներու և 25 գիւղերու բնակիչները ապստամբած են պոլշեւիկեան իշխանութեան դէմ: Մօտ 150,000 գիւղացիներ յաղթականօրէն կը կռուին կարմիր բանակին դէմ: Կռիւը արիւնալի եղած է մանաւանդ Պալթիմովի, Վորշօլինովի, Օսթրովի և Վավիլանսի մէջ: Գիւղացիները սպանած են սովետական պաշտօնեաները և բոլոր համայնավարները, քանդած են պոլշեւիկեան կառավարական շէնքը և այրած են բոլոր թուղթերը:

Շարժումը կը ղեկավարեն ցարական նախկին սպաներ, որոնք Լիթոնիայէն եկած են և կապ ունին մեծ դուքս Նիքոլա Նիքոլայեվիչի հետ:

Փոքրովի պահակազօրքը համակիր կը թուի ապստամբներուն: Քանի մը սպաներ և զինուորներ ձերբակալուելով մոսկուա ղրկուած են դատուելու համար: Խորհրդային մամուլը բառ մը չի գրեր գիւղացիական ապստամբութեան մասին:

Գուշակութիւններ 1927ի համար

Գերման աստղագէտ Ռաատէյքի, որ ասկէ առաջ գուշակած էր նախագահ Էպէրթի և Հիւկօ Շթիննէսի մահը և որ մեծ համբաւ կը վայելէ Գերմանիոյ մէջ, հրատարակած է իր մարգարէութիւնները 1927 տարուան համար, զոր յեղափոխական տարի կը կոչէ:

Ռաատէյքի կը գուշակէ որ 1927ին պիտի չնչուին պոլշեւիսմն ու ֆաշիսմը, բազմաթիւ մահափորձեր պիտի կատարուին ծանօթ անձնաւորութիւններու վրայ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ ծովեզերեայ քաղաքները ծովային մեծ աղէտներու պիտի ենթարկուին:

ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Այսօր կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2,30ին փարիզահայ «Սիփան» երկսեռ երգչախումբն ու «Կոմիտաս» եկեղեցական երգչախումբը կուտան մեծ համերգ մը, ի նպաստ Հայաստանի աղէտեալներուն կը մասնակցին տիկ. Արմէն Օհանեան, օր. Մ. Բաբայեան եւ ուրիշ արուեստագէտներ:

ԱՅՍ ՅՈՐԵԿ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

«ՍԻՓԱՆ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ — ՂԵԿԱՎԱՐ ՍԱՓՕ ՑԱԿՈՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԴՈՐՏԵՐՈՒՆ

Salle des Agriculteurs ի մէջ 8, Rue d'Athènes, Métro: St. Lazare

—ο Ի ՆՊԱՍՏ ԶՂԻՑԵԼՆԵՐՈՒ ο—

Կը մասնակցին «Կոմիտաս» եկեղեցական երգչախումբը, Օր. Մարգարիտ Բաբայեան, Տիկ. Արմէն Օհանեան (Ալեւեղեան պարեր) Տոմսերու գիները.— 25, 20, 15, 10, 7 Ֆր., կարելի է ստանալ՝ հայ խմբագրատուններէն, ճաշարաններէն: Գանձապահ Ա. Կէվրէկ:

ԱՅՍՕՐ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻԶԸ ՊՈՒԱ-ԳՕԼՕՄՊԻ ՄԷՋ

Théatre Municipal (Rue des Halles) կայարանին կից Marchéին վրայ

Մասնակցութեամբ ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ և ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ **ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ**

(Շար. Գ. Էջէն)

25ական ֆրանք, Կ. Թմիկեան, Մ. Իրախեան, Ա. Պաղտիկեան, Յ. Համալեան 20ական ֆրանք, Արշալոյս Խաչատուրեան, Կ. Հալաճեան 15ական ֆրանք, Թ. Ադաթարեան, Գեղանուշ Պագտեան 10ական ֆրանք, Վ. Պուլտուքեան 20, Գ. Նաւասարդեան 10, Ումն 50 ֆրանք: Դումար 1065 ֆրանք: (Տես «Յառաջ» 17 Նոյեմ.):

Հ. Ց. Դ. Մարթիկի ենթակովմիտէի հանգանակութեան ցանկը.

Տէր եւ Տիկ. Մ. Դասպարեան, Յարութիւն Գուլաքեան (նկար մը) 50ական ֆրանք, Ս. եւ Պ. Գորգիկեանները 45, Այրի Տիկ. Գասպէն Գլճեան, Գուլումճեան եղբայրներ 30ական ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Ե. Թաշճեան 25, Տէր եւ Տիկին Յ. Խոշիկեան, Տէր եւ Տիկին Եղ. Գասեան, Տէր եւ Տիկին Հ. Աւետիսեան, Տէր եւ Տիկին Խ. Արթինեան, Տէր եւ Դ. Պաղչէճեան 20, Տէր եւ Տիկին Ա. Մարգարեան, Տէր եւ Տիկ. Տիկին Ա. Տէր Մանուկեան, Ա. Նորհատեան, Մանուկ Մանուկեան, Յ. Մէլվէրեան, Խ. Պարոնեան, Ա. Կէչիճեան, Պ. Պապիկեան 20ական ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Ս. Պէքմէզեան 15, Տէր և Տիկ. Ա. Գազանճեան, Տէր եւ Տիկ. Յ. Աւետիքեան (Թեւը կտրած ֆապրիքան), Տէր եւ Տիկին Ս. Վարդանեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Ճղալեան, Զ. Իլիկեան, Գ. Քիւնոսեան 10ական ֆրանք, Կ. Պաղչէճեան (13 տարեկան) 5 ֆրանք: Դումար 570 ֆրանք: (Տես «Յառաջ» 17 Նոյ.):

Սիմֆրօպոլի ֆիլիալի մասնաճիւղի հայ աշխատաւորներէն.—

Գ. Ղազարեան, Յ. Աթէշեան, Մ. Թէնէքէճեան, Ա. Գալայճեան, Ե. Պօղոսեան, Յ. Տէմիրճեան 50ական ֆրանք, Ե. Մօլաքեան 40, Ա. Տօնիկեան, Ա. Տօլմաճեան 30ական ֆրանք, Գ. Էսկիճեան, Ա. Կիւրճիեան, Ճ. Պիլեան 25ական ֆր., Ն. Սիմօնեան, Հ. Բալուճեան 20ական ֆրանք, Յ. Շալվարճեան 10, Յ. Թէփէկեան 5 ֆրանք: Դումար՝ 530 ֆր.: (Տես «Յառաջ» 14 Նոյ.):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Լ.Ա. ՊՕՔՔԱ, Ա. Ա.— Ստացանք 40 ֆրանք: Ձեր ուղած հասցէն է 6 Rue de Blainville, Paris 5:

ԼՕՆՏՈՆ, Ժ. Մ.— Ստացանք 2 անգլիական:

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷն, Ս. Տ.— Ստացանք 20 ֆրանք:

ԼԻՈՆ, Գ. Ճ.— Նորնպէս:

ՓԵՐԹԻՄ, Լ. Մ.— Առաջինը չենք ստացած: Ստացանք Ա. Պ.ի բաժնեգինը 20 ֆրանք:

Այսօր կարղացէք ձեր հարցումին պատասխանը:

ՊՈՒՐԿ-ԱՐԺԱՆԹԱԼ, Յ. Պ.— Ստացեր ենք ձեր բաժնեգինը:

ԱՋԱՏ- ԱԿՈՒՄԲ (Ամերիկա).— Ստացանք բաժնեգինը:

ՇԱՎԻԼ, Գ. Կ.— 20 ֆրանք պէտք է ղրկել:

ԼԸ ՓՈՒՋԷն, գործ.— Ստացանք 393 ֆրանք:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Դ. Բ.— 30 ֆր. դանձեցէք երկուքին համար:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— Ստացանք 595 ֆր.:

Տէր և Տիկին Գրիգոր Սերոբեան և զաւակները ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրով ցաւակցութիւն յայտնեցին ողբացեալ՝

ՀՐԱՆՏ ՍԵՐՈԲԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ԲԱՅԱՌԻԿ ԱՌԹԻ

Ծախու է կարի արհեստանոց մը, ամէն տեսակ գործի յարմարութիւն ունեցող: Դիմել՝ Ateliers «Arax» 33 Rue Croulebarbe. Metro Italie.

ԵՐԵԿՈՑԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը.Մ.Ը. Ժուանվիլի մասնաճիւղին կողմէ «Թէյի Նուագ»ի ընդարձակ սրահներուն մէջ, Ժուանվիլ 24 Quai Feaubourg 24, 4 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ: Հաղորդակցութեան միջոցներ. երկաթուղի Պասթիլ ժմ. 20,40 եւ 21,25ին: Թրամուէյ Porte de Vincennesէն 109, 110a 110b, 108: Ներկաները պարի մասնակցին կամ ոչ, գեղեցիկ անակնկալներով լաւ ժամանց մը ապահովուած է իրենց:

ՍԹԻՐԼԻՆԻ 110—100ի անկումը այլ եւս օրուան խնդիրը է: կերպասի գիները ալ միշտ կապուած են անոր հետ: Մենք կանխեցինք, մեծ գեղչեր ընելով բոլոր գգեստներու գիներուն վրայ, մանաւանդ վերարկուներուն՝ 100ին 40: Ջեր ապսպրանքները 3-6 օրէն կը ստանաք սէն Միշէլի եւ Օտէօնի մէթրօին մէջտեղը, Լօսիէթէ Սավանիի դէմ 5 Rue Mignon. ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒԻՆԸ:

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

PRIMROSE

183, Rue St. Honoré, 183 PARIS (1)

Téléph. Richelieu 91-61 Métro: Pyramides - Palais-Royal

GALERIES MAUBEUGE

39, Rue de Maubeuge, 39 PARIS (9)

Téléph. Trudaine 75-55 Métro: Cadet

Սոյն երկու վաճառատանց մէջ կը ծախուին կանանց յատուկ ամէն տեսակ մետաքսեղէն եւ բրդեղէն կերպասներ շատ նպաստաւոր գիներով: Հոս մի՛ երթաք քրէպ տը Շինի:

ՆՈՐ ՏԱՐՕՒՕՑ ԱՌԹԻՒ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄՋԵՂՋՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՆՊԱՐԵՂԷՆ, ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ ԵՒ ԽՄՈՐԵՂԷՆ

ՄԱՐԹԱԵԱՆ—ԱՋԻՋԵԱՆ

Métro Belleville 52-54 Rue Piat. Հեռաձայն Ménilmontant 71-

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻՆ ՈՐԱՆՑ ԳԻՆԵՐԸ

Նշանաւոր **ՌԱՖԻ ՔԷՅՖ** *լիտրը 18,95*

Հիանալի **ԲԱՇԻՆ ՀԷԼՎԱ** *քիլօն 10*

Ընուշահոտ **ԼՈԳՈՒՄՆԵՐ** *քիլօն 8 Ֆր.*

Այս բոլոր ապրանքները մեր արտադրութեան ներկան են:

Գործարան՝ 30 Վ. ՀԱՆՆԻՒԱԼ 25, Rue Vilin

Յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին հեռաձայնով և կերպով տուն կը յանձնուին:

ԳԻՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԶԵՂՉ

Կ'ուզէ՞ք խիստ նպաստաւոր գիներով ձեր ճաշակին գոհացուցմամբ տուող տեւական դերձակ մը ունենալ.

Դիմեցէք՝ ԿԱՆԱՆՑ եւ ԸՐԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ

ԿԱՐՕ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

51, RUE DE SEINE PARIS (6)

Métro: Odéon կամ St. Germain des Prés. Tél. Fleurus 59-

Բաց է ամէն օր 8էն երեկոյեան 9: կիրակի 9—1

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՇԻՐԱԿ,,

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

Անթերի սպասարկութիւն

ԱՆՀԵՏԱՑԱԾ Է

Անցեալ շաբաթ օրէն իվեր՝ Ռուբէն Կիլօեան, Ախլցխացի, 33 տարեկան, որ մտային հիւանդութենէ կը տառապէր եւ նոր ելած էր հիւանդանոցէն: Տեղեկացնել իր հօր Դրիգոր Կիլօեանի, 7bis, Chemin Fleuri, Meudon (S. O.):

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

ԳՐ. ԹԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԹԻԼ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՒ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Հասցէ: 72, Rue de Ménilmontant, Paris (20e).

(Métro: Ménilmontant)

Հեռաձայն: Ménilmontant 69-36

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գրիգոր Քեահեաեան կը փնտռէ հայրենակիցը (Ռումանինցի) Թոքոս Գայլէրեան որ մեկնած է 1925 Թուականին Պէյրութէն Ֆրանսա. գիտցողներէն կը խընդրուի գրել հետեւեալ հասցէին Rue Wilson N. 18 St. Chamond (Loire).

— Դաւիթ Զաթալեան կը փնտռէ հօրեղբօրորդին Յարութիւն Զաթալեանը որ առկից 2 տարի առաջ Բօքինեալի Ռըլիֆի որբանոցէն Պէյրութ փոխադրուած էր: Տեղեկացնել David Tchatalian, *108* Avenue Thiers Le Mans, Sarthe.

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ:

Թապլը ա'օթ 4.50 ֆրանք

Տասը տոմսակով 4.25 Ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԿ

Շավիլի մէջ վարձու է կահաւորուած սենեակ մը 2—3 հոգիի համար, քովը պզտիկ մասով որ կարելի է իբր խոհանոց գործածել. ընտի գործարանին վայրկեան հանրակառքով: Տեղեկանալու համար՝ մել 17 Rue Damesme, մէկ փլաս ա'Իթալի:

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Խոհանոցով միասին փոքր ա'Իթալիի մօտիկը: Լոյս, կեանք: Տեղեկանալու համար՝ մել 17 Rue Damesme, մէկ փլաս ա'Իթալի:

ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ "ՇԻՐԱԿ,, ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26, Rue de Trévise, Métro Ca

Tél. Bérgère 38-63

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Bellevueի կայարանին շատ մը վարձու սենեակներ, հանոց, կազ, ելեքտրական եւ ի, պարտէզ, առանց repris Դիմել Mme RENAULT, 4 Se des Grès, Sevres. Gare parnasseի գծին վրայ:

ՏՕԹՔ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմի առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մանուածքանոցի ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՓԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՅԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ '—10եւ 1,30—8

Ամառարեցիք երբ դեռ ուշ չէ. —

Մեր նոր Լօթիսըմանին երեք քառորդը արդէն ծախուած է, ամառարեցէք ձեր քսակին համեմատ գնել հող մը որ պիտի վճարէք ամսական միայն 100 ՖՐԱՆՔՈՎ: Ընկերովի մէկ հող գնել կարելի է: Հողերը կարելի է այցելել շաբթու մէջ որ եւ է օր առաւօտեան ժամը 9ին գրասենեակս գալով եւ կամ կիրակի օրերը ժամը 8.30էն 9 սպասելով կար ա'Օրլէանի (Օսթերլից) տոմսակավաճառին առջեւ:

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԺ ՊԱԹԸԼԻՒԷՐ, 12

ՄԷԹՐՕ— ՓԷԼԸԹԻ ԿԱՄ ՔԱՏԻ ՀԵՌԱՁԱՅՆ— ՓՐՕՎԱՆՍ 67-51